

ОНОМАТОЛОШКИ ПРИЛОЗИ
XXIII

ACADEMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS
CLASSE DE LANGUE ET DE LITTERATURE
COMMISSION POUR L'ONOMASTIQUE

CONTRIBUTIONS
ONOMATOLOGIQUES

XXIII

Présenté à la Xème séance de la Classe de langue et de littérature, le 27 décembre 2016, à la base des rapports d' Aleksandar Loma, membre de l'Académie serbe des sciences et des arts, de Slobodan Remetić, membre de l'Académie des sciences et des arts de la République Srpska, et de Jovanka Radić, chercheuse principale à l'Institut de langue serbe

C o m i t é d e r é d a c t i o n

Ljiljana Crepajac, professeur de l'Université, Aleksandar Loma, membre de l'Académie serbe des sciences et des arts, Mato Pižurica, professeur de l'Université, Jovanka Radić, chercheuse principale à l'Institut de langue serbe de l'Académie (secrétaire de la rédaction) et Slobodan Remetić, membre de l'Académie des sciences et des arts de la République Srpska

S o u s l a d i r e c t i o n d e
ALEKSANDAR LOMA

B E L G R A D E
2 0 1 6

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ
ОДЕЉЕЊЕ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ
ОДБОР ЗА ОНОМАСТИКУ

ОНОМАТОЛОШКИ
ПРИЛОЗИ
XXIII

Примљено на X скупу Одељења језика и књижевности, од 27. децембра 2016. године, на основу реферата Александра Ломе, редовног члана САНУ, Слободана Реметића, редовног члана АНУРС, и др Јованке Радић, научног саветника у Институту за српски језик САНУ

Уређивачки одбор

Александар Лома, редовни члан САНУ, проф. др Мато Пижурица, др Јованка Радић, научни саветник у Институту за српски језик САНУ (секретар Уређивачког одбора), Слободан Реметић, редовни члан АНУРС, и проф. др Љиљана Црепајац

Главни уредник
АЛЕКСАНДАР ЛОМА

БЕОГРАД
2016

Издаје:
Српска академија наука и уметности
Лектор: Мирјана Петровић-Савић
Технички уредник: Мирјана Петровић-Савић
Коректор: Мирјана Петровић-Савић
Тираж: 400 примерака

Компјутерска обрада: Давор Палчић
Штампа: Службени гласник, Београд

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

801.3

ОНОМАТОЛОШКИ прилози = Contributions onomatologiques / главни уредник Александар Лома. – Књ. 1 (1979–). – Београд : Српска академија наука и уметности, 1979– (Београд : Службени гласник). – 24 cm

Годишње

ISSN 0351–9171 = Ономатолошки прилози

COMISS.SR-ID 36130

САДРЖАЈ

Расправе и чланци

АЛЕКСАНДАР ЛОМА: Један <i>Ибар</i> мање, један <i>Дабар</i> више	1
ALEKSANDAR LOMA: Ein <i>Ibar</i> weniger, ein <i>Dabar</i> mehr	25
РАДОЈКА ЦИЦМИЛ-РЕМЕТИЋ, БРАНИСЛАВ РЕМЕТА: Топонимија невестињског села Биограда	27
RADOJKA CİCİMİL-REMETIĆ, BRANISLAV REMETA: The toponymy of the village Biograd near Nevesinje	107

Монографске студије и грађа

ЗВЕЗДАНА ПАВЛОВИЋ: Ороними Србије. Трећи део Р–Т	113
ZVEZDANA PAVLOVIĆ: Oronimy Srbije III	292
ЈАКША ДИНИЋ: Топонимија западног дела књажевачке територије	293
JAKŠA DINIĆ: The toponymy of the western part of Knjaževac municipality	366
РАДИСЛАВ ПУМПАЛОВИЋ: Ономастика једног дела Ибарског Колашина	369
РАДИСЛАВ ПУМПАЛОВИЧ: Ономастика части Ибарског Колашина	511
ДУШАНКА ИЛИЋ: Ономастика Каменског Вучјака	513
DUŠANKA ILIĆ: The onomastics of Vučjak Kamenski	527

Осврти и прикази

Александар Лома: На именословним врелима VI	531
Милета Букумирић, <i>Ономастика централног Косова</i> (Ј. Радић)	535

In memoriam

<i>Милица Грковић</i>	543
---------------------------------	-----

Индекс аутора	545
-------------------------	-----

МОНОГРАФСКЕ СТУДИЈЕ И ГРАЂА

ЗВЕЗДАНА ПАВЛОВИЋ

ОРОНИМИ СРБИЈЕ

ТРЕЋИ ДЕО

Р–Т

Први део монографије Ороними Србије (А–Ј) штампан је у Ономастолошким прилозима, књ. XIX–XX, Београд, 2009; други део (К–П) штампан је у књ. XXII, Београд, 2015.

Р

РАБАС, ор. Тара, ојк. Солотуша (Павл. Љ. 2, 382). Према аутору: „Из Куча је дошао у село и затекао старе становнике /.../ калуђер Јосиф Милетић, Рабас /.../ уз њега је дошло још сродника, и одмах отишли у ваљевски округ и тамо засновали село Рабас“ (И., 382/383). Аутор додаје да је податке добио од архимандрита Максима Милетића Рабасовића, старешине манастира Раче (И., 382 белешка 2.). Презимена *Рабас* и *Рабасовић* потврђена су у Кучима у Црној Гори (РПЦ 2002). Лексема *роб* (< **orb*-) је као примарно значење имала 'слуга; сужањ'. У нашим говорима семантика се проширила и реч је могла да значи и „домаће чедјаче /.../ члан задруге, породице“ (Скок, Рј. под *rob*¹). Њена варијанта *раб* се може објаснити „likvidnom metatezom praslav. **orb* > *rab* ili prijevojem duljenja *ō* > *a* ...“ (И.). Сачувана је као црквени термин са значењем 'онај који служи вери, онај који је посвећен црквеним законима'. А. Лома за хидроним *Рабас*, слив Колубаре, каже: „Паралела са Врбас од *Urbatio* води нас највероватније реконструкцији *Ра̄бас* од **Arbatio*“ (Лома 1981, 103/104).

РАБРЕНОВАЧА 859 = **РАБРЕНОВО БРДО**, ојк. Рабреновац, код Прибоја, ор. Црни врх 1142 (Мишк. 4, 128). Према ојкониму *Рабреновац* који је изведен од м. личног имена *Рабрен* (Грк.).

РАБРЕНОВО БРДО 859 = **РАБРЕНОВАЧА**, ојк. Рабреновац, код Прибоја, ор. Црни врх 1142 (Вардиште 3). В. ор. Рабреновача.

1. **РАВАН**, ојк. Метковић, ок. Шапца (Шабац 4); 2. **РАВАН**, ор. Церје 521, ојк. Дрлупа, код Груже (Крушевац 1; Чачак 2); 3. **РАВАН** 602, ор. Плавачка

планина 801, ојк. Жарче, код Ушћа (Нови Пазар 2); 4. **РАВАН**, ор. Копаоник, ојк. Штава, код ојк. Ковизле (Куршумлија 3); 5. **РАВАН** 821 = **РАВНИ**, ор. Товариш 763, ојк. Слаковце, ок. Гњилана (Куманово 1). Поименичени облик придева *раван*. Користи се као топономастички апелатив који преузима функцију топонима. У двочланим топонимима придеви: *раван*, *равна*, *равно*, *равни*, као атрибут, одређује апелатив: *Раван Торник*, *Равна глава*, *Равно бучје*, одр. *Равни криши* (в.). В. ор. Равна, Равни.

РАВАН ТОРНИК 1431, ор. Торник 1496, ор. Златибор, ојк. Горња Јабланица (Вардиште 4). Исп. орониме *Раван*. В. код ор. Торник 1496.

1. **РАВНА** 1053, ор. Велики Јастребац (Стан. 4, 642); 2. **РАВНА** 571, ојк. Сопот, слив Темштице, ок. ојк. Темске (Пирот 3); 3. **РАВНА** 655, ор. Велетина глава 764, ојк. Војници, ок. Пирота (Пирот 3); 4. **РАВНА** 660, ојк. Данковиће, код Куршумлије (Куршумлија 4). В. код ор. Раван.

1. **РАВНА ГЛАВА** 1112, ојк. Батоте, ор. Пожар 1163, ок. Бруса (Куршумлија 2); 2. **РАВНА ГЛАВА** 779, ојк. Секирача, код Кукуречана, ок. Куршумлије (Приштина 2); 3. **РАВНА ГЛАВА**, ојк. Смилов Лаз, слив Бањске реке л. пр. Ибра, ок. Новог Пазара (Нови Пазар 4). В. код ор. Раван, Равна.

1. **РАВНА ГЛАВИЦА**, ор. Брасинска чука, слив Топлице (Мишк. 4, 71); 2. **РАВНА ГЛАВИЦА** 660, ор. Мајдан планина, ојк. Стубла, код Медвеђе, ок. Лебана (Лебане 1). В. код ор. Раван, Равна.

1. **РАВНА ГОРА** 1009, ојк. Брезовица, ор. Повљен, ок. Ваљева (Крупань 4; Павл. Љ., 362); 2. **РАВНА ГОРА** 848, ор. Магљеш планина 988, ок. Ваљева (Крупань 4); 3. **РАВНА ГОРА**, ор. Дамјанов камен, ор. Суворбор (Ваљево 4; Мишк. 5, 227); 4. **РАВНА ГОРА**, ојк. Пилица, ок. Раче (Павл. Љ. 2, 391); 5. **РАВНА ГОРА** 1500, ор. Велики Јастребац, слив Турије л. пр. Јужне Мораве (Стан. 4, 642; Мишк. 4, 89); 6. **РАВНА ГОРА** 592, ојк. Стублица, ок. Трстеника (Крушевац 3); 7. **РАВНА ГОРА** 535, ојк. Крепољин, ор. Крилаш 670 (Петровац 3); 8. **РАВНА ГОРА** 303, ојк. Роанда, ок. Деспотовца (Петровац 3); 9. **РАВНА ГОРА**, ојк. Кошутово, ор. Копаоник (Куршумлија 3); 10. **РАВНА ГОРА** 1260, ор. Козник, ор. Пометеник (Сјеница 2); 11. **РАВНА ГОРА** 1286, ор. Округлица 1490, ојк. Добри До (Сјеница 2); 12. **РАВНА ГОРА** 1432, ор. Мерица 1477, ор. Златар 1627, ојк. Доња Косатица (Пљевља 2). Исп. ор. *Равна глава*, *Равна коса*, *Равна њланина*, *Равна сѝена* и др. В. код ор. Раван, Равна.

1. **РАВНА КОСА** 596, ор. Мачковац 1040, ор. Буковица, ок. Ваљева (Крупань 4); 2. **РАВНА КОСА**, ојк. Неваде, код Такова, ок. Горњег Милановца (Фил. М., 239); 3. **РАВНА КОСА**, ојк. Срдњаље, ор. Бела стена 1257, ок. ојк. Рибаре (Прокупље 1); 4. **РАВНА КОСА**, ојк. Чубра, код Неготина (Неготин 3); 5. **РАВНА КОСА** 577, ојк. Бован, ор. Озрен, ок. Сокобање (Параћин 4).

РАВНА МАКОВИШТА, ојк. Маковишта, код Варде, ок. Косјерића (Павл. Љ. 1, 41). Према ојкониму фитонимског порекла.

РАВНА ЊИВА 502, ор. Вис 603, ојк. Доња Врбава, ок. Горњег Милановца (Аранђеловац 3).

1. **РАВНА ПЛАНИНА** 1543, ојк. Пределе, обл. Гокчанице, хид. Брезанска река д. пр. Ибра (Чачак 4; ГАЈ Краљево; Павл. Р. 1, 223); 2. **РАВНА ПЛАНИНА** 1200, ор. Радан, ојк. Ђаке (Приштина 2; Лебане 1).

РАВНА РЕКА 485, ор. Коњска глава 750, обл. Мајданска шума (Доњи Милановац 1). Према хидрониму *Равна река* л. пр. Шашке л. сас. Поречке реке д. пр. Дунава (И.).

РАВНА СТЕНА 1317, ојк. Плешин, ор. Голија (Нови Пазар 1).

РАВНА СТИЈЕНА, ор. Требљевина, ор. Каблар (Мишк. 5, 231).

РАВНАШ, ојк. Срезејевци, код Прањана, ок. Чачка (Мишк. 6, 139). Опис аутора је: „Равнаш, Рид, – језик голи, који се од Вучијака пружа мимо Јелиног брда у Чемерницу“ (И., 139). Грађен је наставком *-аш* који се ретко користи у грађењу именица од придева (исп. *бјелааш коњ*; има га и код хипокористика од сложених имена). Према опису, значење топонима *Равнаш* може бити 'онај који је раван, *гладак*', са семантичким померањем према 'необрастао, огољен, го'.

РАВНЕ 942, ор. Ласовачки камен 1160, ор. Тупижница, ојк. Мариновац (Зајечар 4; Стан. 2, 532). Једночлани топоним настао је поименичењем атрибутског члана *Равне* из неке синтагме: **Равне рудине, њиве* и сл. В. ор. Равне њиве.

РАВНЕ ЊИВЕ 1010, ор. Плоча, ор. Копаоник, ојк. Бело Брдо (Нови Пазар 4; Царић, 797).

РАВНИ 821 = **РАВАН**, ор. Товариш 763, ојк. Слаковце, ок. Гњилана (Куманово 1). Форма оронима *Раван* указује на то да је други облик – *Равни* одређени вид придева *раван*. Обе варијанте су из неке синтагме **Раван (Равни) врх, брег* и сл. Да нисмо имали забележену варијанту *Раван* – помишљали би да је ороним облик множине, из неке синтагме попут **Равни долови, криши* и сл. Ту могућност потврђује ороним *Криши* (в.). Исп. ороним *Криши Вучковића* = *Равни криши*, обл. Јабланице (Лук. 1, 414).

РАВНИ БОР 1201, ор. Главица 1323, ор. Чигота, ојк. Раковица (Вардиште 4). У ову синтагму лексема *бор* уноси недоумицу. (1) Ако се прихвати лексема *бор* као фитолексема, дримоним *бор pinus*, а она је честа у топонимима, квалификатив *равни* не би се очекивао, сем ако није необичан, али могућ случај да је дрво из неких разлога пресечено, тиме заравњено, и његов изглед постаје доминантан у именувању. Назив за такво дрво преноси се на околно земљиште. (2) Прихватљивије је сматрати лексему *бор* као термин који се, данас ретко, даје рељефу и може да значи 'камењар, литица; узвишење, планинско било'. Тако би синтагма могла бити схваћена као **Равни камен, врх* и сл. О орониму Бор и његовој семантици више код оронимске одреднице Бор (Ороними Србије I, 92).

РАВНИ БРЕГ, ојк. Доброселица, слив Лугомира л. пр. Велике Мораве, ок. Јагодине (Мишк. 3, 156). В. ор. Раван, Равни и др.

1. **РАВНИ ГАЈ**, ојк. Лопатањ, ок. Осечине, ор. Јасик 530 (Павл. Ј., 773); 2. **РАВНИ ГАЈ** 645, ор. Дуга коса, ојк. Коштунићи, ок. Горњег Милановца (Ваљево 4; Мишк. 6, 138); 3. **РАВНИ ГАЈ** 433, ојк. Рековац, ок. Јагодине (Марк. Ј. 2, 212; Мишк. 3, 156); 4. **РАВНИ ГАЈ**, ојк. Брајковићи, ок. Косјерића (Мис. И. 2, 152);

5. **РАВНИ ГАЈ**, ојк. Добриња, код Пожеге (Мис. И. 3, 368); 6. **РАВНИ ГАЈ**, ојк. Миросаљци, ок. Ариља (Мис. И. 1, 137). В. ор. Равни брег и др.

1. **РАВНИ ДЕЛ** 1070, ојк. Вукања, ор. Мечкина крушка 1015, ор. Велики Јастребац (Прокупље 1); 2. **РАВНИ ДЕЛ** 403, ојк. Вета, ор. Сува планина (Ниш 4); 3. **РАВНИ ДЕЛ** 614, ор. Рујишки камен 913, ојк. Рујиште, код Сокобање (Зајечар 3); 4. **РАВНИ ДЕЛ**, ојк. Црвени Град, ок. Трговишта (Кратово 2). Оронимски апелатив *дел* 'део, деја', као географски термин, значи 'брдо, главица, брег, коса, падина'. Исп. орониме *Дел* и *Деја* (Ороними Србије I, 247).

РАВНИ КАМЕН = **ПАЈЕШКИ КАМЕН**, ор. Сврљишке планине (Стан. 4, 100). В. ор. Равни гај, Равни дел и др.

РАВНИ КРШИ = **КРШИ ВУЧКОВИЋА**, ојк. Гајтан, обл. Јабланице (Лук. 1, 414). В. код ор. Равни.

1. **РАВНИНЕ**, ор. Риор 881, ор. Сувобор (Ваљево 4); 2. **РАВНИНЕ**, ор. Јованово брдо 240, ојк. Плажане, ок. Деспотовца (Петровац 3). Топоними имају облик множине термина *равнина* 'равна површина, равниште, равница'.

РАВНИ ОМАР, ојк. Мокра Гора, ор. Тара (Беш., 252). На планини Тари забележена су још три топонима Омар у засецима Заовине, Растишта (Павл. Љ. 2, 365 и 373) и Турудићи (Павл. 3.). Други члан топонимске сложенице *омар* (варијанте *амара*, *омарик*) има значење 'зимзелена шума; гај, дубрава опкољена ливадама'. Дримоним *омар*, *оморика* *Pinus peuce* користи се у штокавским говорима; синоним му је *смрека*. В. и код оронима Омар.

РАВНИ РИД, ор. Козјак, слив Пчиње (Миш. 1, 264). В. ор. Равни крш, Равни рид и др.

РАВНИ РТ, ојк. Старо Корито, ок. Књажевца, обл. Заглавак (Динић, 343). В. ор. Равни, Рт и др.

РАВНИ СТО 1443, ор. Столови, ојк. Краљево, обл. Подибар (Жуј., 101; Павл. Р. 1, 229; Стан. 4, 464). Према орониму *Сѿо* = *Сѿолови*. В. ор. Равни, Сто, Столови и др.

РАВНИ ТОР 1301, ор. Муртеница, ојк. Горњи Љубић (Вардиште 4). *Тор* се користи као пастирски термин 'ограда за стоку, струга, обор; земља која је наторена, нађубрена'. Више код Скока (Рј. под *trti*). В. код ор. Торак, Торлак, Равни.

РАВНИ ТРАП, ојк. Репушница, ок. Књажевца, обл. Заглавак (Динић, 330). Трап је термин који се користи у пољопривреди: удубљење у земљи у којем се чува кромпир; земљиште на коме расте бостан; искрчено земљиште за винову лозу. Према Скоку: „Тај poljoprivredni termin nalazi se i kod Sincara i Arbana-sa ... sinc. *trap* 'guisseau, vallée, fosse' (Рј. под *trâp*). У Македонији: „природна длабнатинка; јама, ров; дол; бразда во ниви; граница меѓу две ниви; клисура“ (Вид. 1999). В. ор. Трап, Равни.

1. **РАВНИЦА**, брдо у ојк. Волујак, ок. Рековца (Мишк. 3, 156); 2. **РАВНИЦА**, на ор. Благотин, ок. Рековца (Мишк. 3, 156); 3. **РАВНИЦА** 214, ојк. Сталаћ (Параћин 3); 4. **РАВНИЦА**, ор. Стара планина (Милић 1, 168). Географски

термин *равница* 'предео који је раван, равно земљиште без узвишења', овде у функцији топооронима.

РАВНИЧКА КОСА, ојк. Ручићи, код Бољковаца, ок. Горњег Милановца (Фил. М., 211). Према неком топониму **Равник* 'заравњено земљиште, равница'.

РАВНИШКО БРДО 819 = РАВНИШТЕ, ојк. Гајтан, обл. Горња Јабланица (Лук. 1, 401). „Равништа, заселак у средишњем дијелу села /Гајтан/; постоје Доња и Горња Равништа, које дијели Равнишко брдо и Брдо Ђуровића“ (И., 424). В. ор. Равниште 819.

РАВНИШТА = РАВНИШТЕ, ор. Крива коса, ојк. Божуровац, ок. Трстеника (Мишк. 3, 156). Ор. је у множини. В. ор. Равниште.

1. **РАВНИШТЕ = РАВНИШТА**, ојк. Озаци, ок. Трстеника (Крушевац 3); 2. **РАВНИШТЕ 1343**, ор. Вратић 1392, ојк. Таково (Чачак 3; Енц. Југ. Краљево); 3. **РАВНИШТЕ**, ојк. Локва, ок. Књажевца, обл. Заглавак (Стан. М. 1, 105); 4. **РАВНИШТЕ**, ојк. Мокра, код Беле Паланке (Костић 4, 262); 5. **РАВНИШТЕ**, ор. Кошучи врх, ојк. Грлиште, ок. Зајечара (Динић 1, 258); 6. **РАВНИШТЕ 819**, на ор. Мајдан планина, ојк. Горњи Гајтан (Лебане 1); 7. **РАВНИШТЕ**, ојк. Дубово, ок. Житорађе (Прокупље 4); 8. **РАВНИШТЕ**, ојк. Горњи Старац, ок. Врања (Кратово 1); 9. **РАВНИШТЕ 937**, ојк. Горњи Гај, ок. Приштине (Приштине 2). 10. **РАВНИШТЕ 1344**, ор. Руј 1706, ор. Војлова глава 1386, ојк. Црвена Јабука (В. З., сек.). *Равништије* 'заравњено земљиште, раван терен, равница'. „Буг. *равниште*, с.-х. дијал. *равништије* (Тимок, Врање, Пирот) синоним је именице *раван*, -вни < прасл. **orvъnъ* од које је изведена суфиксом **-išče*; и у топонимији је ограничена на исток: *Равништије* данас села код Брзећа, Кучева, Косовске Витине (ИМ), ороним *Равништије* код Беле Паланке, мтп. *Равништије* у Иногошту и околини Врања“ (Лома 2013, 184). В. ор. Равница. **РАВНО БИЛО**, ојк. Рибаре, код Сврљига (Богд. 1, 158). Ауторов опис: „Планинска коса по врху равна“ (И.). *Било* је геог. термин 'широк, заобљен планински венац; повијарац; узвишење, хумка'. В. код ор. Било.

1. **РАВНО БРДО 610**, ојк. Сушица (Сушице, ИМ), код Лелића, ок. Ваљева (Крупањ 4); 2. **РАВНО БРДО**, ојк. Лесковице, ок. Ваљева (Ваљево 3); 3. **РАВНО БРДО**, ојк. Кадијина Лука (Кадина Лука, ИМ), код Љига (Павл. Љ., 692); 4. **РАВНО БРДО 728**, ојк. Доње Кошље, ок. Љубовије (Крупањ 3); 5. **РАВНО БРДО 665**, ор. Црни врх 902, ојк. Доња Врбава, код Враћевшнице, ок. Горњег Милановца (Аранђеловац 3); 6. **РАВНО БРДО**, на ор. Јешевац, обл. Гружа (Драгић 1, 163); 7. **РАВНО БРДО**, ојк. Пањевац, код Деспотовца, слив Ресаве (Мијат. 1, 220); 8. **РАВНО БРДО**, ојк. Драгосинци, ок. Краљева, обл. Подибар (Павл. Р. 1, 335); 9. **РАВНО БРДО**, ојк. Љубиш, код Чајетине, ор. Златибор (Мић. Љ., 458); 10. **РАВНО БРДО**, ојк. Бабица, ок. Куршумлије, ор. Копаоник (Куршумлија 3); 11. **РАВНО БРДО**, ојк. Бабудовица, код Брњака, ок. Косовске Митровице (Лут. М. 5, 148); 12. **РАВНО БРДО**, ор. Старац, ор. Чакор 2048 (Цог. 1, 255); 13. **РАВНО БРДО**, ор. Ђевојачки крш, ор. Чакор 2048, ок. Пећи (Цог. 1, 262); 14. **РАВНО БРДО**, топ. Бабино поље, ор. Богићевица 2502, ок. Пећи (Цог. 1, 274).

1. **РАВНО БУЧЈЕ**, ојк. Дојкинци, код Високе Ржане, ок. Пирота (Миличић 1, 167); 2. **РАВНО БУЧЈЕ**, ојк. Попина, ок. Врњачке Бање (Крушевац 3). Према дримониму *бук*, *бука* *fagus*. *Бучје* је колектив, назив за букову шуму, *буковик*, *бучјак*. В. ор. Бучје.

РАВНОДОЛСКИ ВРХ, ојк. Вета, Белопаланачка котлина (Костић 1, 169). Према орониму *Равни дел* 403, ојк. Вета, ор. Сува планина (в.).

1. **РАВЊАК** 522, ојк. Пруговац, ок. Алексинца (Параћин 4); 2. **РАВЊАК** 446, ојк. Слатина, ок. Лесковца (Враће 1); 3. **РАВЊАК** 1295, код Враћа (В. 3., сек. Лесковац 4). *Равњак* је 'равни терен, зараван, равниште'. Топоним је из синтагме попут **Равни камен*, *Равни рид*, *Равни дел* и сл. Исп. у македонском термине: *рамњак* „рамнинка на рид, на планина“; *рамник*, *равник* „рамно место, рамниште“ (Вид. 1999). Исп. ојкониме *Равње* код Ваљева и Сремске Митровице (ИМ).

РАВОЛИЦА, ојк. Моклиште, ок. Беле Паланке (Ниш 4). Пишући о називу острва *Рава* Скок каже да се не може објаснити довођењем у везу са латинским језиком. Додаје: „Овај назив dolazi kao riječ орсег значења у Јужној Италији у грчким и романским најјачјима, гдје *rava* значи 'masa камена, поток у каменју, провалија, реџина“ (Скок 1950/1, 110). Касније, код одреднице *Rava*, додаје: „Могућност везе с келтско-илирском *grava* 'камен' /.../ постоји ако је роџетно *g* испало као у rum. *rîpa* 'камен, провалија' < *grippa*“ (Скок, Рј. под *Rava*). Безлај се, у своме речнику, више приклања илирском пореклу речи *grava* 'gramoz, šoder', не осврћући се на ретке, сродне варијанте у другим областима Балкана (Безлај 1977, 171). Како је територија Србије, па и слив Нишаве где је забележен топоним *Раволице*, био настањиван келтским живљем, пре се може прихватити веза са тим супстратним слојем. Према неким мишљењима лексема *grava* припада медитеранском ареалу, од Француске, преко Шпаније, Италије, Далмације, Пелопонеза. Претпостављамо да је наш топоним развијен од **рава* > *раво* (*a – o*), са касније додатим наставцима *-ља* и *-ица(е)*. Исп. лексема у Црној Гори *граваја*, *граваља* 'цреп на крову' (Ћуп. Д. – Ћуп. Ж., 1997).

1. **РАВШ** 1163, ор. Копрљак 1126, ојк. Десивојце, ок. Враћа (Лебане 4); 2. **РАВШ** 448, ојк. Сопина, код Суве Реке, ок. Призрена (Качаник 1). Из албанске лексема *rafsh* која је према српском – 'равница, раван' (Скок, Рј. под *ravan* 2; Фјалор 1976).

РАДАВСКИ ДЕЛ, ојк. Балинци, обл. Заглавак (Стан. М. 1, 132; Динић, 112). Динић је записао према изговору мештана *Рџџвџи дел* и топ. *Рџџвџи* (И.). Из антропонимске основе *Рад-*. Исп. ојк. *Радавац*, код Пећи (ИМ).

РАДАНОВАЧКИ РИДОВИ 694, ојк. Радановци, обл. Црна гора, ок. Косјерића (Ваљево 3; Ршум. 6, 132). Према ојкониму *Радановац* (*Раданавци*) од л. имена *Радан*.

РАДАН ПЛАНИНА, ојк. Добра Вода, ок. Прокупља, слив Топлице (Прокупље 3; Мишк. 4, 61; Стан. 1, 493; Рак. Т. 1, 4). 1. Пишући о ојкониму *Радуша*, ор. Жеден, Македонија, М. Павловић помиње и друге топониме изведене од корена *Рад-*: „Коренова варијанта и.-е. **ord-*, реализована је у л.

ardūus, гал.л. *ardu-enna*, ст. ир. *ard-* “hoch, gross” /.../ Овде се топоним на тој бази формиран јавља са метатезом ликвида, извршеном при процесу славизирања“ (Павл. М. 1968, 107). Даље о томе: „База овог топонима распрострањена је на територији Илирикума /.../ Тог су типа ороними *Радаљ* /.../ *Радан* (пл. у Србији ји. од Куршумлије) /.../ *Радочел* *Планина* (код Ивањице, Србија), *Радуша Планина* (слив Ибра, Србија) /.../ Сви анализирани примери упућују на везу са галским оронимима *Ardennes, Ardèche*“ (И., 107–108). Исп. ор. *Радочело* (*Радочел* *їланина*), *Радуша їланина*. 2. За ојконим *Радан* Станковска се ослања на Заимова и каже: „Метонимско име кое е пренесено од постариот хидроним или ороним **Радан* < **Раданј* (*Паїок, Рид*), чијшто придевски член е образуван од л. и. *Радан* со суф. -јъ“ (Станк. 2002, 326). Теза Заимова је: „От **Радан*ъ, вж. *Радан*я /.../ Т. е. * *Радан*ја (*вѣсь*), по ЛИ, срв. *Радан* /.../“ (Заимов 1973, 146).

РАДАЊ, Горњанска клисура, слив Млаве (Паунк., 36). В. код ор. *Радан* планина.

РАДЕВАЧКА ЧЕСМА 992, ојк. Радевци, ок. Медвеђе, слив Јабланице (Лебане 2; Стан. 4, 1087). Према антропоојкониму *Радевци*.

РАДЕВ ВРХ 933, ојк. Ивањица, слив Голијске Моравице (Ршум. 4, 25). Према м. л. имену *Раде*.

РАДЕВИЋА ГЛАВА 946, ор. Мајдан планина 1090, ојк. Свињиште, ок. Куршумлије (Приштина 2). Према породичном имену *Радевићи*.

РАДЕНКОВО БРДО 850, ојк. Раденковац, ок. Алексинца, ор. Голак (Зајечар 3; Ршум. 3, 157). Према м. л. имену *Раденко* (Грк.).

РАДЕНКОВ РТ, ојк. Дејановац, ок. Књажевца, обл. Заглавак (Динић, 191). В. ор. *Раденково брдо*.

1. **РАДЕНОВАЦ**, ојк. Рајковић, код Мионице (Павл. Љ., 906); 2. **РАДЕНОВАЦ** 1227, ојк. Требиње, ок. Куршумлије, ор. Копаоник (Куршумлија 3). Ороними су изведени од м. имена *Раден* преко неке синтагме типа **Раденов до, їрай, врх* и сл.

РАДЕШКА ПЛАНИНА, ојк. Радеш, обл. Гора (Крст. О., 122). Планина, испаша која припада селу *Радеш* (*Радеша*, ИМ).

РАДЕШКОВИНА, ојк. Кладница, ок. Сјенице, ор. Кулизино брдо (Сјеница 1). Део планине, испаше који припада *Радешку*. *Радешко* м. име (Грк.).

РАДИВОЈИНА ПАДИНА, ојк. Папратна, ок. Књажевца, обл. Заглавак (Динић, 283). Према м. имену *Радивој* (И., 288).

РАДИВОЈ КАМЕН = **РАДИВОЈЕВ КАМЕН**, ојк. Кандалица, обл. Заглавак (Стан. М. 1, 126; Динић, 258). Према м. имену *Радивој* (Динић, 261).

РАДИВОЈЕВ КАМЕН = **РАДИВОЈ КАМЕН**, ојк. Кандалица, обл. Заглавак (Динић, 258). В. код *Радивој* камен.

РАДИВОЈСКИ ДОЛ 820, ојк. Дрвник, ок. Књажевца, обл. Заглавак (Кула 3; Динић, 233). Према м. имену *Радивој* (И., 236).

РАДИЈА 397, ојк. Стапар, код Горње Буковице, ок. Ваљева (Крупань 2; Павл.Љ., 365; Мишк. 4, 134). Према антропониму; њива, испаша и сл. која припада особи са именом *Радије*. Исп. л. имена: *Радије, Радила, Радило* (Грк.); пре-

зиме *Радијевић* и по њему ојконим *Радијевићи*, ок. Нове Вароши (ИМ). В. ор. Радијевића брдо.

РАДИЈЕВИЋА БРДО 582 = **РАДИЈЕВИЦА**, ојк. Бобова, код Причевића, ок. Ваљева (Крупањ 2). Према имену фамилије *Радијевић*. В. ор. Радија 397.

РАДИЈЕВИЦА 582 = **РАДИЈЕВИЋА БРДО**, ојк. Бобова, код Причевића, ок. Ваљева (Енц. Југ. Ваљево; Павл. Љ., 556; Јов. Б. 1, 159). В. ор. Радија 397.

РАДИНА ПАДИНА, ојк. Глоговце, код Гњилана, обл. Изморник (Ћирић, 433). Антропонимска двочлана синтагма. У селу су забележени хипокористици: мушки *Рада*, *Раде* (од *Радомир*) и женски *Рада* (од *Радојка*) (И., 440).

РАДИНА ПРЕСЛАП, ојк. Папратна, ок. Књажевца, обл. Заглавак (Динић, 284). У области је потврђено и мушко и женско име *Рада* (И., 288, 290).

РАДИЋА БРДО, ор. Суворор (Јов. Б. 1, 269). Према антропониму Радић.

РАДИЋЕВА ЧУКА, ојк. Спанци, ок. Куршумлије (Куршумлија 4). Према антропониму Радић. Исп. м. име Радић и презиме Радић. В. ор. Радића брдо.

РАДИЧЕВАЦ, ојк. Осеченица, ок. Мионице, ор. Тусто брдо 469 (Павл. Љ., 824). Према антропониму *Радич*. Исп. м. име *Радич* (Грк.); презимена: *Радичанин*, *Радичев*, *Радичевић* ... (ЈП); ојкониме: *Радич*, *Радичевац*, *Радичевци* (ИМ). В. ор. Радичевачка планина.

РАДИЧЕВАЧКА ПЛАНИНА 996, ојк. Радичевац, код Књажевца, обл. Заглавак (Мишк. 2, 78). Према антропоојкониму *Радичевац*. Река која протиче кроз место зове се *Радичевска река* или Јелашничка река (Динић, 315). Данас нема породице са тим именом (И.). В. ор. Радичевац.

РАДИЧЕВ КРШ, ојк. Мељаница, код Краљева (Павл. Р. 1, 328). В. код ор. Радичевац.

РАДИЧИН, ор. Кокоран 907, ор. Мали крш, ојк. Горњани (Доњи Милановац 1). Из неке синтагме: **Радичин кри*, *врх* и сл. В. ор. Радичевац.

РАДИЧКИ РТ, ојк. Горњи Барбеш, ор. Селичевица (Ниш 3). В. код ор. Радичевац.

РАДИШИЋА БРДО 1244, ојк. Сјеница, ор. Гиљево (Сјеница 1; Крст. О., 205; Зем. 1, 11). Према имену породице *Радишићи*.

РАДЛОВИЦА, ојк. Баљевац, код Обреновца (Петр. П. 1, 103). Вероватно према мушком имену *Радул*, *Радуло* из неке синтагме **Рад(у)лова њива* и сл. Исп. ојкониме: *Радловац*, ор. Велебит, Хрватска; *Радловци*, ор. Лисец, код Ћустендила, Македонија; *Радловац* код Санице, Босанска Крајина (СЕЗБ 26, 288).

РАДОБИЋСКА СТРАНА 250, ојк. Радобић, ок. Мионице (Ваљево 1; Енц. Југ. Ваљево). Према антропоојкониму *Радобић* изведеном од л. имена *Радоба* (Грк.).

РАДОВАН ГРОБ 668, ојк. Тучеп, ок. Истока, обл. Метохије (Енц. Југ. Пећ; ГАЈ Пећ). Први члан синтагме је од придевске антропонимске форме са наставком *-јв*. Исп. Заимов 1973; Станк. 2002, 332).

РАДОВАНОВИЋА БРДО 709, ојк. Медевце, ок. Приштине (Приштина 2). Према породичном имену *Радовановићи*.

РАДОВАЦ, ојк. Церје, код Ушћа, обл. Гокчаница (Павл. Р. 1, 315). Из антропонимске синтагме **Радов ѿѿок, брег* и сл. Исп. топ. *Радовъц* и поводом њега у Бањској хрисовуљи (Лома 2013, 184).

РАДОВАЧКА ПЕЋИНА 665, ојк. Радовац, код Новог Села, ок. Пећи (Пећ 4). Према антропоојкониму *Радовац*.

РАДОВАЧКО БРДО, ојк. Радовци, ок. Пожеге (Мис. И. 3, 394). Према ојкониму *Радовци* од антропонима *Радов, Радовац* (Грк.).

РАДОВА ЧУКА 685, ојк. Мирница, ок. Куршумлије (Куршумлија 4).

РАДОВА ЧУКАРА, ојк. Грачац, код ојк. Подунавци, ок. Врњачке Бање (Павл. Р. 1, 352). В. ор. Радова чука.

РАДОВ БРЕГ, ојк. Жупањевац, код Белушића, обл. Левач (Мишк. 3, 157). Од м. л. имена *Раде*. В. ор. Радова чука.

РАДОВИЋА БРДО 454, ор. Миличића врх 512, ор. Суворбор, ојк. Бољковци (Аранђеловац 3). Према фамилији *Радовић*.

РАДОВНИЧКИ РИД 1356, ојк. Радовница, ок. Трговишта (Кратово 2). Према антропоојкониму *Радовница*.

РАДОВО БРДО, ојк. Бурлате, код ојк. Брњак, ок. Косовске Митровице (Лут. М. 5, 143). Према м. имену *Раде*.

РАДОВСКИ БРЕГ, ојк. Маричићи, код Барлова, обл. Топлице (Марј. С., 178). Према антропониму; исп. имена *Рад, Раде, Радо, Радов* (Грк.).

РАДОВСКО БРДО 300, ојк. Лоћика, ок. Рековца, обл. Левач (Крушевац 2). В. ор. Радово брдо.

РАДОЈЕВИЋА СОВА, ојк. Радановци, ок. Косјерића (Мис. И. 2, 168). Ту су и микропоними: *Радоевића имање, Радоевића ѿѿок* (И.). Први члан оронимске синтагме је према породичном имену Радоевићи. Други члан синтагме *сова* је дијалекатска варијанта лексеме *соха* 'ракље, рашље; мотка; косиште'. Употребљава се и са префиксом *раз-*: *расохе, росуха, расове, расоје* 'рачве; виле; дирек'. Скок помиње топониме од префиксалних облика (*Расовац, Расоваѿиц*) али не помиње топониме од форме *сова, соха* (в. Скок, Рј. под *soha*). Више код оронима *Сова, Соха* где се говори о њиховом митолошком значењу. Исп. ор. *Расоваѿи камен, Расовача, Соарски рид, Соха* и др.

РАДОЈКОВА ПАДИНА, ојк. Причевац, ок. Књажевца, обл. Заглавак (Динић, 297). Према м. имену *Радојко* (И., 301).

РАДОЈЧИН ГРОБ 1256, ојк. Горњи Љубиш, ор. Муртеница, ор. Златибор (Вардиште 4). Према м. имену *Радој* (Грк.).

РАДОМИЛОВКА, ојк. Ојковица, код ојк. Трудово, ор. Златибор (Мић. Љ., 462). Од м. имена *Радамил* преко неке синтагме попут **Радомилова исѿаша, чесма* и сл., до једночланог, именичког назива *Радомиловка*.

РАДОЊИНА ЧУКА, ојк. Доња Каменица, ок. Књажевца, ор. Тресибаба (Ниш 2; Динић, 213). Од м. имена *Радоња* (Грк.). У селу је забележено презиме *Радоњић* (Динић, 219).

РАДОЊИН ВРХ 468, ојк. Крепољин, Горњанска клисура, Хомоље (Петровац 3; Драг. 1, 308; Паунк., 33). Према м. имену *Радоња*. В. ор. Радоњина чука.

РАДОЊИ РИД 1542, ор. Голема равница 1724, ојк. Крива Феја (Врање 4). В. ор. Радоњина чука, Радоњин врх.

РАДОЊИЋ, ојк. Побрђе, код ојк. Дечани (Цог. 1, 251). Према породичном имену *Радоњић(и)*. В. ор. Радоњића брдо.

РАДОЊИЋА БРДО 264, ојк. Криваја, ок. Шапца (Шабац 3). Према породичном имену *Радоњић*. В. ор. Радоњић.

РАДОПОЉЕ 1750, ојк. Учка, код Истока, ор. Мокра планина, Метохијски Подгор (ГАЈ Пећ; Лут. М. 5, 62; Стиј. 1, 335). Ороним је сложен из придевског дела *Радој-*, од антропонима *Радо* и апелатива *јоље*: '*Радово јоље*'. Са овога терена, из Мокре планине, истиче поток *Радо* пр. Брње д. пр. Ибра (Павл. 3. 1996). Могућа је веза поменутог хидронима са топонимом *Радојоље*.

РАДОТОВИНА, ојк. Солотуша, ор. Тара (Павл. Љ. 2, 382). Према антропониму *Радоџа*; исп. породично име *Радоџићи* (И., 383).

РАДОЧЕЛО 1643 = **РАДОЧЕЉ ПЛАНИНА**, ојк. Ушће, хид. Студеница л. пр. Ибра (Нови Пазар 1; Енц. Југ. Краљево; Ил. Р., 611; Жуј., 112). (1) Сложени топоним је састављен од антропонима *Радо* (из придева *Радој-*) и апелатива *чело* 'крај (горњи, доњи), страна (предња, задња) неког земљишта, њиве, села и др.' *Чело* се среће у топонимима, у називима за узвишења, брда, најчешће са значењем: предња страна, онај који је напред, испред. У суседству, код ојконима Ушће, у сливу Гокчанице, налази се ороним *Чело* = *Велико Чело* (в.). Варијанта *Радочељ* има део *чеље*. Њега садрже лексеме: *јрочеље*, *зачеље*; њима се потврђује, одређује положај према одређеној локацији, терену. Исп. ојк. *Чеље*, код Чапљине, Босна (ИМ). (2) Објашњење за топониме са кореном *Рад-*, у првом реду орониме, Павловић види у вези са галским оронимима *Ardennes*, *Ardèche*. В. код оронима *Радан њланина*. О томе више код Павл. М. 1968, 107/108. В. Лома 2013, 230.

РАДОЧЕЉ ПЛАНИНА 1643 = **РАДОЧЕЛО**, ојк. Ушће, слив Студенице л. пр. Ибра (Стан. 3, 650). В. код ор. Радочело.

РАДОШЕВА ГЛАВА 858, ојк. Мали Радошевац, ок. Бабушнице, обл. Лужнице (Пирот 3). Двочлани ороним чине придевски облик л. имена *Радош* и апелатив, географски термин *глава*.

1. **РАДОШЕВАЦ**, ојк. Трућевац, слив Ресаве (Мијат. 1, 237); 2. **РАДОШЕВАЦ**, ојк. Обајгора, код Бајине Баште (Павл. Љ. 2, 389). Из антропонимске синтагме **Радошев брег, врх* и сл. В. ор. Радошева глава.

1. **РАДОШЕВИЦА** 926, ор. Големи стол 1239, ор. Влашка планина, ојк. Дучевци (Пирот 3); 2. **РАДОШЕВИЦА**, ојк. Микуљанци, ор. Велики Јастребац (Куршумлија 2). В. ор. Радошева глава, Радошевац.

РАДУЈЕВАЦ, ојк. Палежница, код ојк. Славковица, ок. Љига (Павл. Љ., 843). Из антропонимске синтагме **Радујев јоџок, рид* и сл. од м. имена *Радуј*. Исп. ојкониме *Радујевац* код Неготина и код Подујева (ИМ).

РАДУЛОВАЦ 1785, ор. Голија, ојк. Рас (Нови Пазар 1; Стан. 1, 571; Ил. М., 196). Из антропонимске синтагме **Радулов врх, рид* и сл. од м. имена *Радул* (Грк.). В. ор. Радулов вр.

РАДУЛОВ ВР = РАДУЛОВО БРДО, ојк. Вратарница, ок. Зајечара (Динић 1, 258). Према м. имену *Радул* (Грк.). В. ор. Радуловац.

1. **РАДУЛОВО БРДО = РАДУЛОВ ВР**, ојк. Вратарница, ок. Зајечара (Зајечар 2; Динић 1, 258); 2. **РАДУЛОВО БРДО** 592, ор. Планиница, ојк. Златово, ок. Деспотовца (Петровац 2; Енц. Југ. Кучево). В. ор. Радуловац и др.

РАДУЧКО БРДО 546, ојк. Честобродица, код Пожеге (Мис. И. 3, 405). Према м. имену *Радуц* (13. в.) које је дало презиме *Радучевић* (ЈП), ојкониме *Радуц*, код Госпића и *Радучић*, код Книна (ИМ).

РАДУША ПЛАНИНА, слив Студенице, ојк. Ушће (Стан. 3, 650; Мишк. 4, 33). Поток *Радуша* извире у планини *Радуша* и код Ушћа се улива у Студеницу са десне стране (Мишк. 4, 33). Ороним је антропонимска синтагма. За ојконим *Радуша*, код Тетова, Заимов пише: „Прил. с *-ја* от ли *Радуш* или *Радух*“ (Заимов 1973, 150). Исп. имена насеља *Радуша* код Уба, код Кремана и код Тутина (ИМ). В. тумачење М. Павловића код оронима *Радан њланина*.

РАЂЕНОВ ОМАР, ојк. Гостиље, ор. Чигота, ор. Златибор (Мић. Љ., 455). Први члан овог двочланог топонима је придев од мушког имена *Рађен* (Грк.); други члан *омар* значи 'шума, гај; смрчева гора; дубрава окружена ливадама'. В. код ор. Омар.

РАБИНАЦ, ор. Мачковачки брег 1104, ојк. Мачковац, ок. Бруса (Куршумлија 1). Од м. имена *Рађ(а)* (Грк.) преко неке синтагме **Рађин брег*, до и сл. Након сажимања, губљењем апелатива, уз извођење именичким наставком формиран је ороним.

РАЖАНИЦА 385, ор. Вошњачина 526, ојк. Борач, ок. Груже (Чачак 2; Драгић 1, 313). *Ражаница* је назив за део села Претоке: „Највећи број је оних крајева / у Гружи /, који носе топографске називе. Такви су: Орашани /.../ Мочило /.../ Голаја, Оровац /.../ Ражаница (Претоке), Ратарница“ (Драгић 1, 173). *Ражаница* је од фитонима *раж*, врста житарице *Sesale segeale* која се користи за исхрану људи и стоке – 'њива на којој се гаји раж'. В. ор. Ражишта, Ражиште.

РАЖИШТА, „брдо и висови“, ојк. Дренова, код Такова (Мишк. 6, 133). Ор. има облик множине апелатива *ражшишће*; именује већи број земљишних деоница на којима расте раж. В. ор. Ражаница, Ражиште.

РАЖИШТЕ 848, обл. Поникве, слив Ђетиње (Стан. 3, 479). *Ражшишће* је назив за њиву на којој је посејана *раж*. В. ор. Ражишта, Ражаница.

РАЗБИГУЗ, ојк. Дражевац, код Вранића, ок. Обреновца (Петр. П. 1, 156). О апелативу *гуз*, делу тела, Михајловић каже да има „изразито патронимијску функцију“, и да се налази у сложеним топонимима као што су: *Деригуз*, *Плачигуз*, *Бабин гуз*. Сматра да су ти топоними веома старог настанка јер се налазе и у другим словенским језицима и да су као паганске метафоре ушли у ономастички систем (Мих. 1970/1, 41). В. ор. Разбидупе.

РАЗБИДУПЕ, стрмина, ојк. Бучум, код Сврљига (Богд. 1, 159; Мих. 1992, 172). Топоним *Разбидује* Михајловић сврстава у категорију топонима са глаголом у основи, као 'императивну сложеницу' (Мих. 1992, 90).

РАЗБИЈЕНИ РАСТ, ојк. Павлица, ок. Рашке, ор. Кукавица 1726, слив Ибра (Ил. Р., 642). Први члан двочланог оронима је трпни придев глагола *разбијти*, а други дримоним (*х*)*расиј*, 'храст који је расечен, разрезан, пресечен'. Дрво таквога изгледа лако се може уочити, те се његов опис, са таквим карактеристикама, преноси на околну земљиште, постаје његово име – топоним. Исп. топонимску синтагму, чији је први члан исти глагол, *Разбијта крушка*, на ор. Дел, ор. Тупижница: „крушка на Делу, у коју је ударио гром и расцепио је, и околно земљиште“ (Динић 1, 240).

РАЗБИТ(И) КАМЕН 290, ојк. Грлиште, ор. Тупижница (Зајечар 2; Петк., 60; Динић 1, 235). „Разбит камен, каменито узвишење северозападно од села“ (Динић 1., 235). В. ор. Разбијени раст.

1. **РАЗБОЈИШТЕ** 1259, ор. Китоња 1343, ок. Нове Вароши (Пљевља 2); 2. **РАЗБОЈИШТЕ** 1580, ор. Равна гора 1260, ор. Пометеник (Сјеница 2). *Разбојиште* 'место на коме је долазило до несугласица, размирица; место на коме је било сукоба, место на коме су вођени бојеви'. Од префикса *раз-* (<**orz-*) и *бојиште*. В. ор. Разбојница.

РАЗБОЈНИЦА, ојк. Горња Коритница, ок. Беле Паланке (Мишк. 4, 83). *Бој*, *бојница* је 'место боја'; *бојан*, *-јна* „о пољу, о *ždrijelu*, гдје се бој бије“ (РЈА). Семантички одговара лексеми *разбојиште*. В. ор. Разбојиште.

РАЗДВОЈЦИ, ојк. Богутовац, ок. Краљева (Ћуп. – Кор., 609). Од *два*, *двоје*; исп. *надвојца* „ono što је *razdijeljeno* на двоје“ (Скок, Рј. под *dva*); глагол *раздвојити* 'разделити, раставити'. Топоним је у множини, изведен од именице *раздвој* „растављање, одвајање; знак који означаје границу (н.пр. између две њиве)“ (према Бак.).

РАЗЛЕЧЈЕ, ор. Игриште 1086, ор. Жељин (Нови Пазар 2). Разлечје је сада осамостаљени, именички облик уз префикс *раз-* из синтагме **Лечје брдо*, *поље* и сл., од м. имена *Леча* (Грк.). Исп. ојк. *Лечевци*, у Бугарској, близу наше границе (ГАЈ Крива Паланка).

РАЗМАНОВАЦ, ојк. Врнчани, ок. Горњег Милановца (Мишк. 6, 152). Из антропонимске синтагме **Разманов врх* и сл. Презиме *Разман* забележено је у ЛП; лично име није међу именима код Грковић. У Даничићевом речнику (1863, 135) забележено је име *Разъмън Влькасишь* (1247. г.). Заимов (1973, 150) *Разманска бърчина*, Девинско, изводи, као и *Размен дол*, *Тойолов град*, од л. имена *Разъмън* (цитира Даничића).

РАИЛ(А) 700, ојк. Пирковац, ок. Сврљига (Ниш 1; Богд., 159; Ршум. 3, 162). Оним је од м. имена Рајил, Рајило (Грк.), из синтагме типа **Раил-до*, **Раила њива*, *река* и сл.

РАИМОВ РИД, ојк. Куштица, Врањска котлина (Злат. 3, 45). Према турском имену *Rahim* (Смаил.).

РАЈАНОВАЦ 228, ојк. Рогљево, ок. Неготина (Неготин 3). Из синтагме **Рајанов брег, до* и сл. према м. имену *Рајан*. В. ор. Рајанова чука, Рајановачка чука.

РАЈАНОВАЧКА ЧУКА 866, ојк. Рајановце, код Косовске Каменице, Новобрдска Крива река (Лебане 3; Урош. 1, 107). Према антропоојкониму *Рајановце*. В. ор. Рајанова чука.

РАЈАНОВА ЧУКА, ојк. Гњилане, ор. Жеговац (Мил. Ч. 2, 75). Према м. имену *Рајан*. В. ор. Рајановац, Рајановачка чука.

РАЈИН ДУБ, ојк. Рудник, обл. Метохијски Подгор (Стиј. 1, 373). Према м. имену *Раја* (Грк.).

1. **РАЈАЦ** 848, ор. Црни врх 822, ор. Сувобор, ојк. Ба (Ваљево 4; Јов. Б. 1, 262; ГАЈ Београд; Стан. 2, 608; Фил. М., 171); 2. **РАЈАЦ** 309, ојк. Лужнице, код Десимировца, ок. Крагујевца (Аранђеловац 4). Из антропонимске синтагме **Рајин дуб, до, брдо* и сл. Исп. лична имена: *Рај, Раја, Рајац* (Грк.); име рода *Рајаџи*, ојк. Перућац – досељеници из Црне Горе (Павл. Љ. 2, 376); ојкониме: *Рајац*, код Жежевице, ок. Чачка; *Рајац*, код Неготина; *Рајац*, код Калиновика, Босна; *Рајац*, Македонија (ИМ). Иванова (1996, 532) топоним *Раец* доводи у везу са *рај* „богато, плодно место; место каде безгрижно и срек’но се живее“ или са личним именом *Рае* од *Раје*. В. ор. Рајев гај, Рајин врх, Рајевица.

РАЈАЧКИ ВИС 835, ојк. Рајац, код Слатине, ор. Јелица (Жуј., 115). Према ојкониму *Рајац*. В. ор. Рајац, Рајачки врх.

РАЈАЧКИ ВРХ 818, ојк. Рајац, ор. Јелица (Чачак 1). Према ојкониму *Рајац*. В. ор. Рајац, Рајачки вис.

РАЈБАН 415 = **РОЈБАН**, ојк. Планиница, код Зајечара (Зајечар 2; Динић 1, 259). Према румунском антропониму *Roiban*; исп. и имена *Roib, Roibu* (Кон., 362). Исп. и румунске лексеме: придев *roib* ’рић’; име биљке *roibă* ’броћ’ *Rubia tinctorum* (према Р. Р-Р). Динић наводи и топониме: *Рајбан Бучина*, шума; *Рајбан у реку*, шума (И.); *Рајбански њојок*, поток у пределу *Рајбана* (И., 256) који је код Мишковића забележен као *Рајбанов њојок*, г. ток Лубничке реке л. пр. Књажевачког Тимока (Мишк. 4, 155).

РАЈЕВ ГАЈ 839, ор. Златибор (Стан. 4, 509). Према м. имену *Рај, Раја* (Грк.).

РАЈЕВИЦА, ојк. Живковци, код Белановице (Мишк. 6, 180). Из синтагме **Рајева коса, њадина* и сл. В. ор. Рајев гај.

РАЈИНА ПАДИНА, ојк. Радичевац, ок. Књажевца, обл. Заглавак (Динић, 315). Према м. имену *Раја* (И., 320).

РАЈИН ВРХ 836, ор. Уљ, ор. Сврљишке планине, ојк. Рибаре (Ниш 2). В. ор. Рајина падина, Рајин крш.

РАЈИНИЋА БРДО, ојк. Вране, ок. Ариља (Мис. И. 1, 121). Према имену фамилије *Рајинић*.

РАЈИН КРШ 1301, ојк. Радијевићи, ор. Златар (Сјеница 1). В. ор. Рајин врх, Рајина падина.

РАЈИНОВАЧА, ојк. Доња Ораховица, ок. Љубовије (Павл. Љ. 2, 449). Према микротопониму или потоку *Рајиновац* (И., 449). У истом селу је и ор. *Рајинов гaj* (в.). Према м. имену Раја, Рајин (Грк.).

РАЈИНОВ ГАЈ, ојк. Доња Ораховица, ор. Рајиновача, ок. Љубовије (Павл. Љ. 2, 449). У истом селу брдо се зове *Рајиновача* (в.) и извор *Рајиновац* (И.). В. код ор. Рајиновача.

РАЈИНСКИ ЧУКАР, ојк. Рајинце, ок. Бујановца, код Биљаче (Злат. 7, 135). Према антропоојкониму *Рајинце*. В. ор. Рајинића брдо, Рајиновача и др.

РАЈИЊА БРДО, ојк. Сеча Река, код Косјерића (Ваљево 3; Мис. И. 2, 171). Према фамилији *Рајић*.

РАЈИЊЕВА ГОРА, ојк. Витоше, ок. Бруса, ор. Копаоник (Куршумлија 3; Мишк. 4, 29). Ороним је изведен од антропонима *Рајић*. Исп. л. име *Рајић* (Грк.) и презиме *Рајић* (ЛП). В. ор. Рајићева унка.

РАЈИЊЕВА УНКА, ојк. Меленци, код Зрењанина, Банат (Ђап. 2, 238). В. ор. Рајићева гора.

РАЈКИНАЧКО БРДО, ојк. Мачевац, код Багрдана, слив Ресаве (Мијат. 1, 217). Према неком топониму **Рајкинац* од л. имена *Рајка* (Грк.).

РАЈКОВА ЛИВАДА, ор. Орлов камен, Источна Србија (Стан. 3, 215). Према м. имену *Рајко* (Грк.). Исп. *Рајкова кућишџа* код Стреоца, Ситница, ишчезли оним записан у Бањској хрисовуљи (Лома 2013, 185). В. ор. Рајковац, Рајковаче и др.

1. **РАЈКОВАЦ**, ојк. Рогачица, ок. Бајине Баште (Павл. Љ. 2, 411); 2. **РАЈКОВАЦ** 814, ор. Здравча чука 832, ор. Голак, ојк. Давидовац (Зајечар 3); 3. **РАЈКОВАЦ** 855, ојк. Јакаљ, код Косјерића (Крупањ 4). Из синтагме **Рајков њошок, брег* и сл. В. ор. Рајкова ливада.

РАЈКОВАЧА 1288, ор. Голо брдо 1179, ојк. Брезова, ок. Ушћа (Нови Пазар 1). Према топониму **Рајковац*, од л. имена *Рајко* (Грк.).

РАЈКОВАЧЕ 982, ор. Радочело (Чачак 3). Према орониму *Рајковача*. Ливаде, косе, терени и сл. који су просторно везани за ороним *Рајковача*, њиме детерминисани. В. ор. Рајковача 1288.

РАЈКОВ КАМЕН 435, ор. Тупижница, ојк. Горња Бела Река, слив Грлишке реке (Петк., 59; Динић 1, 259). У селу Заграђе је микротопоним *Рајков мос* (Динић, И., 247). Према м. имену *Рајко*.

РАЈКОВО БРДО, ојк. Карановчић, ок. Варварина, обл. Темнић (Крушевац 4). В. ор. Рајков камен.

РАЈКОВ РТ, ојк. Дејановац, ок. Књажевца, обл. Заглавак (Динић, 192). В. ор. Рајков камен, Рајково брдо.

РАЈЧЕВИНА 1138, ор. Тусто брдо 1090, ор. Златибор, ојк. Рибница (Вардиште 4). Од л. имена *Рајча*, *Рајчев*, из неке синтагме **Рајчева њива, земља* и сл.; осамостаљен је наставком *-ина*.

РАЈЧЕВ КРСТ, ојк. Црешњица, ор. Копаоник (Милић. 1, 343). Према м. имену *Рајча* (Грк.). В. ор. Рајчево брдо.

РАЈЧЕВО БРДО 290, ојк. Бегалџица, ок. Београда (Енц. Југ. Младеновац; ГАЈ Београд). В. код ор. Рајчев крст и др.

РАЈЧИНА ЧУКА, ојк. Горњи Старац, слив Пчиње (Злат. 6, 158). В. код ор. Рајчев крст, Рајчево брдо.

РАЈЧУЛ 993, ојк. Борово, ок. Димитровграда (Босилград 2). По антропониму *Рајчул* (Грк.). Исп. у румунском име *Raițul* (Кон., 357).

РАКИНАЦ 255, ојк. Бабајић, код Љига, ок. Мионице (Ваљево 4). Из синтагме попут **Ракин врх*, до и сл., осамостаљењем придевског антропонимског члана и суфиксацијом са *-ац*. Исп. ојконим *Ракинац*, код Марковца, ок. Велике Планае (ИМ).

1. **РАКИТА** 436, ојк. Каона, код ојк. Кучево, ор. Шерет 367 (Петровац 2); 2. **РАКИТА** 1157, ор. Лупоглав 1201, ојк. Косовица, ок. Ивањице (Сјеница 2). Фитоним *ракиџа*, врба *Salix purpurea*, користи се у именовану терена као топоним. Скок сматра да: „etnik Rakićanin dokazuje da je toponim isprva glasilo *Rakita*, pridjev *rakićski* sa ć od etnika“ (Рј. под *rakita*). Исп. микротопоним *Ракиџа* у селу Велика Сугубина, слив Белице, ок. Јагодине (Рад. Ј., 143); испаша у селу Сиљевица, код Рековца (Мишк. 3, 158) и др.

1. **РАКИТЕ**, ојк. Добриња, код Пожеге (Мис. И. 3, 368); 2. **РАКИТЕ** 748, код Пећи (Пећ 4). Ороними имају облик множине фитонима *ракиџа* 'место на коме расту *ракиџе*, *врбе*'. В. ор. Ракита.

РАКИТИНА БАРА 487, ор. Буљбино брдо 505, ор. Мироч (Кладово 3; Мил. Ч. 10, 17). В. код ор. Ракита.

РАКИТОВА ГЛАВА, ор. Трем 1808. ор. Сува планина, ок. Ниша (Ниш 4). Ороним је изведен од фитонима *ракиџа* наставком *-ова*. Исп. ојк. *Ракиџово*, код Јагодине „село прозвано Ракитовом зато што су се некада у густишима ракита скривали први досељеници“ (Рад. Ј., 71). Придев на *-ов ракиџов*: „poimeničen je u toponimima на *-ьс*, *-ица*, *-аџа*, *-ци*: *Rakitovac* (данас *Rakitovica*; мијенјање суфикса); *Rakitovača*, *Rakitovci*“ (Скок, Рј. под *rakita*). Исп. и *Ракиџовица*, слив Ибра, из Бањске хрисовуље (Лома 2013, 185). В. ор. Ракита 436, Раките, Ракитина бара.

1. **РАКИЋА БРДО**, ојк. Седлари, ок. Ваљева (Ваљево 1); 2. **РАКИЋА БРДО** 1036, ојк. Скровна, ор. Скочанска чука 1054, ор. Копаник, ок. Вучитрна (Приштина 1). Према породичном имену *Ракић*.

РАКИЋЕВО БРДО, ојк. Суботица, обл. Ресаве (Мијат. 1, 233). Према антропониму, личном имену *Ракић* (Грк.).

РАКИЋКЕ КОЛИБЕ = **РАКИЦКЕ КОЛИБЕ**, ор. Троглав, ојк. Богутовац, ок. Краљева (Ћуп.–Кор., 609). Према породичном имену *Ракићи*. Исп. микротопоним *Ракицки браник*, према топониму Браник, ојк. Мијатовац (Рад. Ј., 257).

РАКИЋКО БРДО = **РАКИЦКО БРДО**, ојк. Богутовац, ок. Краљева (Ћуп.–Кор., 609). Према породичном имену *Ракић*, *Ракићи* (И., 593). Исп. и топониме: Ракитка башта = Ракитцка башта (И.); *Ракићка ливада* = *Ракицка ливада* (И.). В. ор. Ракићке колибе = Ракитцке колибе.

РАКИЦКЕ КОЛИБЕ = **РАКИЊКЕ КОЛИБЕ**, ор. Троглав, ојк. Богутовац, ок. Краљева (Ћуп.–Кор., 609). В. код ор. Ракићке колибе, Ракићко брдо.

РАКИЦКО БРДО = **РАКИЊКО БРДО**, ојк. Богутовац, ок. Краљева (Ћуп.–Кор., 609). В. код Ракићко брдо, Ракичко брдо.

РАКИЧКО БРДО, ојк. Орашје, ок. Варварина, обл. Темнић (Крушевац 4). В. ор. Ракићко брдо.

РАКЉАСТА КОСА 687 = **РАКЉАТА КОСА**, ор. Котленик, ојк. Лађевци, обл. Гружа (Мишк. 5, 245; Мишк. 6, 168). Одредба *ракљасѝ, ракљайѝ* значи 'који има ракље, који је у облику ракље, рачваст'; фигуративно 'оно што има краке, што подсећа на ракље'. У топонимима придеви *ракљасѝ, ракљайѝ* могу да се односе на а) дрвеће, растиње чије гране имају такав изглед; б) на сам терен, узвишење које није заобљено, нема један врх, вис, већ оставља утисак подељености, засечености, расцепљености.

1. **РАКЉАТА КОСА**, ојк. Мишевићи, ок. Јагодине, слив Белице (Крушевац 2; Рад. Ј., 304); 2. **РАКЉАТА КОСА 687** = **РАКЉАСТА КОСА**, ор. Котленик, ојк. Лађевци, обл. Гружа (Стан. 2, 406). В. код ор. Рақљаста коса, Рақљати клик.

РАКЉАТИ КЛИК = **ШИРОКИ КЛИК**, ојк. Рашевица, код ојк. Поточац, ор. Јухор (Мишк. 3, 158). *Клик* је термин 'брдо које се стрмо спушта у поток према селу; усамљен, усправно постављен камен'. В. код ор. Клик.

РАКОБАРСКИ ВИС 690 = **РАКОБАРСКИ ВРХ**, ојк. Ракова Бара, ок. Голупца, обл. Звижд (Велико Градиште 4; Милић. 1, 3; Мил. Ч. 4, 103). Према антропоојкониму *Ракова Бара* (ИМ).

РАКОБАРСКИ ВРХ 690 = **РАКОБАРСКИ ВИС**, ојк. Ракова Бара, ок. Голупца, обл. Звижд (ГАЈ Бела Црква). В. ор. Ракобарски вис.

1. **РАКОВАЦ 247**, ор. Чик 251, ојк. Барошевац, ок. Аранђеловца (Аранђеловац 1; Петр. П. 1, 122); 2. **РАКОВАЦ**, ојк. Комарани, ок. Бродарева (Пљевља 2). Из антропонимске синтагме **Раков до, врх* и сл.

1. **РАКОВИЋА БРДО 361** = **РАКОВИЋИ**, ор. Дебело брдо, ојк. Брајковац, код Белановице (Рак. М., 741); 2. **РАКОВИЋА БРДО**, ојк. Таково, код Горњег Милановца (Фил. М., 193). Према имену фамилије *Раковић*.

РАКОВИЋИ 361 = **РАКОВИЋА БРДО**, ор. Дебело брдо, ојк. Брајковац, код Белановице (Аранђеловац 1). В. ор. Раковића брдо.

РАКОВИЧКО ОСОЈЕ, ојк. Гостиље, код Чајетине, ор. Златибор (Мић. Љ., 457). Према ојкониму *Раковица*, код Чајетине (ИМ). В. ор. Осоје.

РАКОШ 1469 = **ТРЕШТЕН**, ојк. Горња Коритница, ок. Беле Паланке, ор. Сува планина (Ниш 4; Костић 3, 94; Мил. Ч. 7, 98; Ћирић 1, 49). Према м. имену *Ракош* (од *Ракосав*) у значењу *Ракошев врх*. Исп. презимена: *Ракош, Ракошевић* (ЈП); ојконим *Ракош*, код Црколеза, Метохијски Подгор (ГАЈ Пећ).

РАКОШКА ВРВИНА, страна на орониму Ракош 1469, ор. Сува планина, код Беле Паланке (Ћирић 1, 49). Према орониму *Ракош* чији је део. В. код ор. Ракош.

РАЉЕ 1171, ојк. Добри До, ор. Равна гора 1286 (Сјеница 2). Ороним је поименичени придевски облик антропонима грађен наставком *-ј* из синтагме

типа **Раље брдо, њоље* и сл. Исп. м. имена: *Рала, Рале, Раља, Раљо* и др. (Грк.); ојконим *Раља*, код планине Космај.

РАМА 67, ојк. Рам, код ојк. Затоње, хид. Дунав (Лут. М. 2, 1). У Вуковом Рјечнику пише: „*Rám*, m. Name eines Städtchens mit Ruinen, an der Donau, östlich von Smederewo.“ Према Скоку оним *Рама* се односи на хидроним, притоку Неретве, по коме је и крај добио име *Рама*, села код Коњица и код Клиса зову се *Рама*. Отуда етник *Рамљанин*. Истом етимолошком кругу припада топоним и презиме *Рамљак*, а и име планине *Рамаћак* (Дувно). Хидроним и топоним *Рама* Скок сматра реликтима, повезује их са онимом Лимски (канал) у Истри. О њима каже: „*istrogomanski prijevoini plural leme* od lat. *lāma* „terreno paludoso, camagna allagata“ (прелаз *л-> р*- је римско обележје). О њиховом настанку додаје: „*Budući da је ime rijeke, a hidronimi su od reda predslavenski i predrimski, može se o postanju reći tek toliko da pripada nepoznatom predrimskom (možda ilirskom ili čak jos starijem) jeziku*“ (Скок, Рј. под *limski*). Према историјским потврдама (Динић 1978, 88–89) данашње име тврђаве *Рам* постало је од старијег *Храм*.

РАМАНСКИ ВРХ = РАМАНСЋИ ВР = РОМАНСЋИ ВР, ојк. Заграђе, код Вратарнице, ок. Зајечара (Рајк. 1, 114). Исп. м. име *Рамо* од мусл. имена *Рамадан* (Грк.; Смаил.); *Rama(n)dan* (Кон., 455); презимена: *Рамадановић* (Рајк., И.), *Рамадановци* (И., 260).

РАМАНСЋИ ВР = РАМАНСКИ ВРХ = РОМАНСЋИ ВР, ојк. Вратарница, ок. Зајечара (Динић 1, 259). В. ор. Рамански врх.

РОМАНСЋИ ВР = РАМАНСЋИ ВР = РАМАНСКИ ВРХ, ојк. Вратарница, ок. Зајечара (Динић 1, 261).

РАМАЋСКИ ВИСОВИ 811, ојк. Рамаћа, код Каменице, ор. Рудник (Аранђеловац 4; ГАЈ Београд; Стан. 3, 811). Покушавамо да успоставимо везу са топонимом *Рам(а)* код Дунава (в.) и другима као ретким прастарим лексемама сачуваним на балканским просторима. Придевски члан оронима – *Рамаћски*, изведен је од ојконима *Рамаћа*, у чијој је основи стара лексема **Рама*, свакако, топоним. Од њега је наставком *-аћ* формиран етник *Рамаћ* – ’онај који је настањен, који живи на земљишту таквог имена; онај који је досељен са места таквог имена’. Форма ојконима *Рамаћа* може бити генитив множине: *Рамаће* мн., ген. мн. *Рамаћа* и топоним **Рамаћа коса, река, вас* и сл. В. код ор. Рама. Лома 2014, 561 д. изводи од надимка **Рамай* ‘плећат’, али допушта да је можда **Храмаћа*.

РАМИНО БРДО, ојк. Ресинац, код ојк. Мала Плана, ок. Прокупља (Марј. С., 178). Према мусл. м. имену *Рамо* од *Рамадан* (Смаил.; Грк.).

РАМНА ГОРА, ор. Озрим 961, ор. Буковица, ојк. Доњи Савковићи (Крупач 3). Квалификатив *Рамна* има сугласничку групу *-мн-* уместо *-вн-*. В. ор. Равна гора.

РАМНЕ, ојк. Пилица, ок. Раче (Павл. Љ. 2, 391). Из синтагме **Рамне њиве, рудине* и сл., са промењеном сугласничком групом *-вн-* у *-мн-*. В. ор. Равне, Равне њиве.

1. **РАМНИ РИД**, ојк. Ранилуг, код Косовске Каменице, обл. Изморник (Тирић, 414); 2. **РАМНИ РИД**, ојк. Нова Брезовица, код Светог Илије, ок. Врања

(Триф. Ј. 3, 119); 3. **РАМНИ РИД**, ојк. Горњи Старац, ор. Рујан, слив Пчиње (Злат. 6, 158). В. ор. Рамна гора, Равна гора и др.

РАМНИЦА 158, ојк. Сираково, Стиг (Велико Градиште 3). У орониму је консонантска група *-мн-* уместо *-вн-*. Географски термин *рамница*, *равница* у служби топонима. В. ор. Равница.

РАМНО 1652, врх на орониму Скопска Црна Гора (Мил. Ч. 2, 33). Из синтагме **Рамно* (*-мн-* уместо *-вн-*) *брдо*, *било* и сл. В. ор. Равно брдо, Равно било и др.

РАНЂЕЛОВА КОСА, ор. Кучај, ојк. Извор код Доње Мутнице, ок. Параћина (Параћин 2). Према м. имену *Ранђел* (Грк.).

РАНЂЕЛОВ РТ, ојк. Алдинац, код Књажевца, обл. Заглавак (Динић, 94). Према антропониму *Ранђел* (Грк.). В. ор. Ранђелова коса.

РАНЂЕЛОВ ЧАРДАК 682, ојк. Ореовац, ок. Сврљига (Ниш 1). Оронимску синтагму чине придев л. имена *Ранђел* и апелатив *чардак*, тур. *çardak* 'тераса'. У природи *чардак* може да значи и узвишење које личи на чардак са кога се далеко види.

РАНИЋСКО БРДО, ојк. Горња Трнава код Тополе (Дроб. Б. 1, 368). Према патрониму *Ранић*, *Ранићи*.

РАНИШТЕ, ојк. Костојевићи, ок. Бајине Баште (Павл. Љ. 2, 408). *Раништие* може да значи: (1) место где се рано, изјутра окупљају људи (о неком празнику или неким другим поводом); исп. *ранило* 'обичај да се устане пре сунца и негде уз воду игра и пева (о празницима); (2) земља која се раније обрађује (од околног земљишта) због повољног положаја, те и раније доноси плод; исп. *раница* 'оно што рано сазри и рано донесе плод'.

РАНКОВИЦА 886, ојк. Мирница, ок. Куршумлије (Куршумлија 4; Рак. Т. 1, 4). Ту протиче река Ранковица, д. пр. Топлице, која извире под оронимом Мадљика 1318 (Куршумлија 4; Мишк. 4, 66). Оними су метоними. Изведени су од м. имена *Ранко* преко синтагме **Ранкова вода*, *ливада* и сл.

РАНОВИЋИ 950, ор. Кошевина 963, ојк. Пријепоље (Пљевља 2). Према називу фамилије *Рановић* – *Рановићи* од м. имена *Рано* (Грк.). Исп. ојк. *Рановац*, код Врања (ИМ).

РАНТИНА ЛОКВА, ор. Таламбас 1255, ојк. Раков Дол код ојконима Јабуковик, слив Тегошнице, д. пр. Власине (Босиљград 1). Од м. имена (*X*)*ранџа* (Грк.); исп. презимена: *Ранџеш*, *Ранџовић*, *Ранџуша* и др. (ЈП).

РАНЧА ПАДИНА, ојк. Горња Глама, код Беле Паланке (Ћирић 1, 93). Према м. имену *Ранча* (И., 277). По сугестији А. Ломе, овде је у питању *j*-посесив од *Хранац* или *Хранко*.

РАП 461, ор. Маринковачко брдо 607, ојк. Дубоко, Кучај (Добра 3). Према румунском апелативу *гарџ* 'обрыв, пропаст' (Р. Р – Р). У македонском се користи као геог. термин: „*раџа* ф 'бара, локва; дупка' /.../ сх. *рџа*, ром. *rîră*, аром. *arîră* 'падина' /.../ топ. Рапеш 'село' /.../ Рџа 'ниви во ридот' /.../ Рџата 'каменлив рид'“ (Вид. 1999). В. код ор. Рапониш, Рапај.

РАПАЈ 443, ојк. Витановац, код Чукојевца, ок. Краљева (Стан. 1, 527). „Гружа /.../ извире под Рапајем (443м)“ (И.). Код Вука, Рј.: „*pāie, pāiā*, (сф. *xraiē*) f. pl. Unebenheiten.“ Према Скоку, код лексема *hrap-*, *hrep-* (**horp-*), у неким случајевима, је потиснуто ономагопејско значење. То су примери *xraiāv*, када је реч о гласу, неравној површини; *xraiāvaц* ’храпав, нераван камен’. Етимологија је из **skorp-* „Prema ovdje izraženom mišljenju radi se o prastaraj onomatopeji koja ima svoje paralele i u ostalim srodним i nesrodним језицима“ (Скок, Рј. под *hrā/VI*). Код Михајловића, у значењу географског термина: „Рапа – шкрапа у Старој Црној Гори /.../ Можда овом истом корену припада и микротопоним Рапај у Такову у Србији“ (Мих. 1970, 171). Исп. микротопониме у Пиви, у Црној Гори: *Рајави вал* „велики камен, дрпав, нераван“; *Рајави камен* „узвишење и камењар“; „Рапе, стране у Тодоровом долу, пуне оштра крша /.../ нераван терен“ (Цицил-Реметић 2010, 279). В. ор. Рапај брдо.

РАПАЈ БРДО 437, ор. Главица 470, ојк. Неваде код Горњег Милановца (Аранђеловац 3; Драгић 1, 232; Фил. М., 243; Мишк. 6, 116). Ако се ороним *Рајај* посматра као осамостаљени облик, из неке старе синтагме, тада би двочлани ороним *Рајај брдо* био новија варијанта којој је додат апелатив *брдо* као допуна данас непрепознатљивом, нејасном по значењу, називу *Рајај*. В. ор. Рапај. Исп. А. Лома: у турским пописима *Рајахе*, уп. стерп. ЛИ *Рајаи*, презиме *Рајајућ* (Лома 2014, 562).

РАПАЈЛОВАЦ 1469, ор. Кобаоник (Стан. 2, 377; Стан. 4, 568). Из антропонимске синтагме **Рајајлов врх* од м. имена *Рафајло* (са *й* уместо *ф*). Исп. лична имена: *Рафа*, *Рафаел*, *Рафајло*, *Раја* (Грк.).

РАПАЉ = РОПАЉ, ор. Мали врх 667, ојк. Нишевац, ок. Сврљига (Мишк. 2, 75 и 76). За изглед брда аутор каже да је голо и стеновито (И., 78). Са топонином, оронимом, *Рај*, *Рајај*, *Рајаљ* ... наишао је низ онима изведених од лексема, њихових основа, које осликавају различиту семантику и ону која их зближава. Етимолошки разнородне, оне се јављају као варијанте условљене фонолошким променама, супституцијама вокала (*раја*, *роја*, *руја*). Ове тополексеме су до те мере миксоглотски условљене да их је готово немогуће увек, са сигурношћу, разјаснити, раздвојити. Поводом имена села *Ројарци*, а и *Ројалце*, код Куманова, Заимов (1967, 209) пише: „От **Ропарци*: МИ **Ропар*, от изч. сџч. *ропар* ’голяма ропа, яма’ или от *ропа* + *-ал*, срв. *мочал* ... р. *Ропалица* в Рила.“ Ту набраја и топониме: *Ропина*, *Ропова дол*, *Ропов кладенец*, наше *Ројица*, словен. *Ророџа*. Топоапелатив, термин – *раја*, *роја* среће се у Србији, Македонији, Црној Гори. Значења лексеме *раја* иду у три смера: (1) ’дубоки процеп у камењару, шкрип, тешко проходан камењар оштрих ивица; храпава, неравна површина’; (2) ’већи камен у таквом камењару, окомито и стеновито брдо’; (3) ’каменита вала, мала рупа, шкрапа’. Примери из Куча: *Раја Мишовића*, *Раја Пешови вир*, *Машина раја*, *Раје*, *Раје расничке*, *Рајл’ака кам*, *Рајишице* (Петровић Д. 1988, 115). Уп. топоним у области Пивске планине *Роје* ’стране у Тодореву долу, пуне оштрога крша; нераван терен и шума над кањоном Таре’ (Цицил-Реметић 2010, 279). Уз одредницу *руја* Скок наводи: „Међутим варијанте *гара*, *гора*, *гпроа*, *група* кажу да

su se s baltoslav. riječi unakrstile na Balkanu još i ilirotrački oblici“ (Скок, Рј. под *riira*). Наш ороним забележен је и са вокалом *-a-* у основи, и са вокалом *-o-*, што указује на то да су обе варијанте познате у тој говорној области. Изведени су из *раја*, *роја* наставцима *-ал + -јь*. Исп. ојконим *Рајаљце* код Куманова.

РАПОНИШ 534, слив Брњице д. пр. Дунава (Мил. Ч. 4, 103). (1) Од румунске лексеме *rapă* 'обронак, урвина, стрмина; провалија, бездан'; придев *rēpós* 'стрм, стрменит; нераван'. Исп. топоним *Рајеш*, у Македонији, о коме Павловић каже: „Одстрањујући јасан ефекат метатезе и наставак **es*, добијамо базу **arp*; дакле наилазимо на аромунску реч *arpa-aripa* /.../ “*grésirice, lieu escarpé*”. Топоним је формиран према земљишту на коме је настало село, дакле могло би се превести 'Стрмац', 'Стрмош'“ (Павл. М./3, 1965, 77). В. ор. *Рај*. (2) Можда од антропонима **Рајон* (< њ) + *иш*. Исп. л. имена: *Раја*, *Рајо*, *Рајош* (Грк.); презимена: *Рај*, *Рајо*, *Рајоња* (ЛП); румунска имена: *Răra*, *Răran*, *Rîra* (Кон., 360).

РАПОРИТО 1048, ојк. Влајковци, ор. Копаоник (Куршумлија 1). Од апелатива *раја*, *роја*; исп. **ројар* 'велика *роја*, јама, *ровача*, *ровина*' (в. код Рапаљ). Од варијанте **рајор*, **Рајоришо земљиште*, *брдо* 'брдо које има *раје*, неравнине; увале; изровано, избраздано, *рајаво*, *ројово* земљиште. В. ор. Рап, Рапаљ.

РАПЧЕВИЦА 691, ојк. Брус (Куршумлија 1). Од л. имена **Рајча*, преко придевског облика *Рајчев-* из **Рајчева њива*, *коса* и сл., уз наставак *-ица*. Исп. презимена: *Рајчак*, *Рајчан*, *Рајчања*, *Рајчић* (ЛП); ојк. *Рајча*, код Драгаша (ИМ).

РАПШИНЦИ, ојк. Мутањ, обл. Качер (МЈ–ДП, 67). Антропонимски тип оронима. Исп. надимак *Рајо* и *Рајовац* (И., 165). Презиме *Рајшин* посведочено је у Руднику 1422 (в. Лома 2014, 560).

РАСАДНИК 324, слив Лешнице д. пр. Дрине (Рад. М. 1, 202). *Расадник* је место, земљиште где се гаји расад, младе биљке које се пресађују на друго место (према Р. МС).

РАСЕЧЕНИ КАМЕН 793, ор. Велики Јастребац, ојк. Попова (Куршумлија 2). Први члан синтагме је од глагола *расећи* – 'који је пресечен, пререзан; раздвојен, одвојен'. В. ор. Сечени камен 1223.

РАСИНА ПАДИНА, ојк. Алдинац, ор. Стара планина, обл. Заглавак (Динић, 94). Ороним је назван према потоку *Расина* (И.). Ту је и микротопоним *Расина ливада* (И.). Пишући о рекама Србије: *Јерез*, *Ресава*, *Расина*, *Росина* З. Павловић поставља питање: „Да ли је неки од предсловенских језичких слојева омогућио настајање корена **eras-*, са вокалом *-a-* у њему, па су се из тако настале ситуације развили хидроними као *Расанска река* л. пр. Вапе; *Расина* д. пр. Нишаве и д. пр. Западне Мораве; *Расина* из слива Алдиначке реке д. пр. Трговишког Тимока?“ Аутор закључује: „Ситуација укрштања језика и превирања језичких особина на овим просторима, с једне стране, и чињеница о постојању хидронима на југоистоку Балкана са основом *Рас-*, учвршћују став који се у овом раду заступа, да су поменуте реке са кореном *Рас-* предсловенско

наслеђе сачувано до данашњих дана, а да припадају по своме пореклу, исто као и група хидронима са кореном *Рес-*, двама варијантама истога корена“ (Павл. З. 1996/1, 137–138).

РАСИНАЦ, ор. Велика чука 1157, ојк. Доње Левиће, ок. Бруса, ор. Копаоник (Куршумлија 1). Према хидрониму *Расина* уз деминутивски наставак *-ац*. У близини се налази извориште реке *Расине* пр. Западне Мораве.

РАСЈЕ, ор. Микуљанска чука 803, ор. Велики Јастребац (Куршумлија 2). Према дримониму (*x*)*расиј*, дуб *Quercus*, збирно *Расије*. „*Riječ hrast* је veoma star i raširen toponim, sam i u izvedenicama“ (Скок, Рј. под *hrást*).

РАСКРСЈЕ 457, ор. Обешеник 413, ојк. Рај(и)но Поље, код Лесковца (Ниш 3; Јов. Ј. 3,4). *Раскрсје*, *раскриће*, *раскрсница* 'место где се путеви укрштају, пресецају'.

1. **РАСКРСНИЦА**, ор. Орлово гнездо 609, ојк. Крајковац, ор. Мали Јастребац (Прокупље 2); 2. **РАСКРСНИЦА**, слив Студенице л. пр. Ибра (Ил. Р., 530). В. код ор. Раскрсје.

1. **РАСКРСНИЦЕ**, ојк. Мале Пчелице, код Крагујевца (Мишк. 3, 159); 2. **РАСКРСНИЦЕ**, ојк. Рудник, обл. Метохијски Подгор (Стиј. 1, 373). Ороними имају облик множине од топонима апелативног порекла, **Раскрсница*. В. ор. Раскрсје, Раскрсница.

РАСКРСТИЦА 592, ор. Мироч, источна Србија (Стан 2, 833). Према глаголу *раскрсиити* 'раставити, одвојити', *раскрсница*, *раскрсје*, *раскриће*. В. код ор. Раскрсје.

РАСКРШЋЕ, ојк. Бујачић, код Ваљева (Павл. Љ., 586). В. код ор. Раскрсје.

РАСОВАТА ЧУКА 514, ојк. Грабовица, код ојк. Кална, ок. Књажевца, ор. Светониколска планина (Пирот 1). Одредба је придев *расоваи* < *расоваси* 'рчаваст'. Од *соха*, *соја* 'рчавасто дрво, мотка, тољага; стуб' префиксом *раз-* изведене су варијанте: *расохе* ж. мн. (16. в.), *расоха*, *расова*, *расоја*, *расухе*, *расове* 'виле, ручице, рачве у плугу; штака(е)' (в. Скок, Рј. под *soha*). Исп. ор. *Расоваица* (Паштровићи); топ. *Расовац*, *Расохаица*; ор. *Расови врх* 1856, слив Таре (ГАЈ Ужице). За ор. *Расоваи Ридина*, код Иванове (1996, 540) пише: „Од: 1. лично име *Расо* /.../ 2. *расоваи*, *-а*, *-о* 'што е со расова, расоха; чаталест' < стел. *расохаи* 'разделен' (сп. *Расоаи*); 3. бот. *раси* (сп. *Рас*).“ О митолошком аспекту лексеме *расоха* код оронима *Соарски рид*. В. ор. Соарски рид, Соха и др.

РАСОВАТИ КАМЕН 1374 = **РАСОВИТИ КАМЕН**, ојк. Радичевац, ок. Књажевца, обл. Заглавак, ор. Орлов камен (Кула 3; Адам., 55; Стан. 3, 215; Динић, 315). В. код ор. Расовата чука.

1. **РАСОВАЧА**, ојк. Горња Љубовића, ок. Љубовије (Павл. Љ. 2, 463); 2. **РАСОВАЧА**, ојк. Пилица, код Бајине Баште (Павл. Љ. 2, 391); 3. **РАСОВАЧА** 1002, ор. Бељаница 1336, ок. Жагубице (ГАЈ Бела Црква; Енц. Југ. Кучево). Из синтагме **Расоваи чука* и сл. В. код Расовата чука.

РАСОВИТИ КАМЕН 1374 = **РАСОВАТИ КАМЕН**, ојк. Радичевац, ор. Смиљева чука, ок. Књажевца (Мишк. 4, 151; Мишк. 2, 76). В. ор. Расовати камен, Расовата чука.

РАСОВИЦА, ојк. Доњи Гајтан, ок. ојк. Леце (Лебане 1). Од: (1) **Расова* (*Храсџова*) *шума, њадина* и сл. > *Расовица*. У околини ојконима Леце налази се ороним *Рејкоџер* 892 и ојк. *Рејкоџер*. То значи да се у овом крају говори варијанта *џер*, а исто тако и *дуб*; (2) **Расова* /*рчавста/ чука, грана* и сл.; исп. *Расовача*. У ојкониму Власе, у Пољаници, налази се микротопоним *Расовица* – 'букова шума'. „Расовица се вика затој што туј има *расовиџо дрво*“ (Злат. 1974, 125). В. ор. Расовата чука.

РАСОЈЕ, ор. Главница 1054, ојк. Доброселица, област Златибора (Вардиште 4). Из **Расоје дрво, брдо* и сл. В. код ор. Расовата чука.

РАСПОПОВИЦА 263, ојк. Радовање, ок. Велике Плане, Шумадија (Крагујевац 1). Према особи која је лишена свештеничког чина, која је постала *расџој*; из синтагме **Расџојова њива, ливада* и сл.

1. **РАСТ**, ојк. Бреково, ок. Ариља (Мис. И. 1, 114); 2. **РАСТ**, ојк. Добриња, ок. Пожеге (Мис. И. 3, 368). Узвишења су именована дримонимом (*х*)*расџ*, дуб *Quercus*.

РАСТОВА 574 = **РАСТОВО БРДО**, ор. Чубрица 864, ојк. Крчмаре, ок. Ваљева (Павл. Љ., 733). Ор. *Расџова* је из **Расџова шума, глава* и сл., од дримонима (*х*)*расџ* *Quercus*. Данас се брдо зове *Расџава*: „До преинаке *Расџова* > *Расџава* у духу предања о Марку и Андреји дошло је /.../ тек у нашем веку“ (Лома 1984, 207). В. ор. Раст, Растова глава и др.

РАСТОВА ГЛАВА, ојк. Плана, ор. Жељин, ок. Ушћа (Нови Пазар 2). В. ор. Растова, Раст и др.

РАСТОВА ГЛАВИЦА, ојк. Сјеништа, ор. Златибор (Мић. Љ., 467). В. ор. Растова глава и др.

1. **РАСТОВА КОСА**, ојк. Браићи, код Јадранске Лешница, ок. Лознице (Мишк. 6, 148); 2. **РАСТОВА КОСА**, ор. Велика коса 1168, ор. Јадовник 1734, ојк. Дивљаци (Пљевља 2). В. ор. Раст, Растова глава и др.

РАСТОВА РАВАН, ојк. Богатић, код Ваљева (Павл. Љ., 560). В. ор. Растова коса, Растова глава и др.

РАСТОВА ХУМКА 77, на острву на Дунаву, код ојк. Дубовац (Пожаревац 2). В. ор. Растова глава, Растова коса и др.

РАСТОВ БРИЈЕГ, ојк. Озрем, код Бершића, ок. Горњег Милановца (Фил. М., 203). В. ор. Растова хумка, Растова коса, Раст и др.

РАСТОВИ 1082, ојк. Смиљевац, код Ивањице (Ршум. 4, 40). Из синтагме **Расџови брег* у којој је први члан одређени облик придева, евентуално према множини *расџови*. Исп. ор. Дубови.

РАСТОВЉАК 702 = **РАСТОВЊАК**, ојк. Јабланица, ок. Чачка (Чачак 1; Жуј., 83; Драгић 1, 163). Према збирном 'храстово дрвеће, храстова шума'.

РАСТОВНИЧКА ПЛАНИНА, ојк. Растовница, ок. Прокупља (Рак. М., 42). Према ојкониму *Расџовница* који је изведен од дримонима *расџ* 'храст'. В. ор. Раст.

РАСТОВЊАК 702 = **РАСТОВЉАК**, ојк. Јабланица, ок. Чачка (Фил. М., 246). В. ор. Растовљак.

РАСТОВО БРДО 574 = РАСТОВА, ор. Чубрица 864, ојк. Крчмаре, ок. Ваљева (Ваљево 3). В. ор. Растова, Раст и др.

РАСУЛИЋА БРЕГ, ојк. Петница, ок. Ваљева (Шћеп., 82). „Узвишење на имању породице *Расулић*“ (И.).

РАСУЉА 1284, ор. Влахиња 1243, ок. Тутина, обл. Хум (Сјеница 4; Енци. Југ. Нови Пазар). Топоними који имају исту основу, а налазе се на терену близу једни другима, јесу: ојконим *Расно* и крај њега *Расанска река* л. пр. Вапе д. пр. Увца; река дужег тока *Рашка*, чији је горњи ток у Сувој гори и Штавици планини (Мишк. 4, 30), чије име се везује за стари српски град *Рас*; према југу је ороним *Расуља*, обл. Хум. За истарску реку *Рашиа* код Скока пише: „*Ide zaciјelo zajedno sa stsrp. gradom Ras, odatle etnik Rašanin /.../ pridjev (ktetik) Raška 'riјeka na kojoj је Ras, i zemlja koјom protјеe' /.../ slog ra- /je/ nastao po zakonu likvidne metateze /.../ Naziv је bez sumnje pred-ie. iz doba divinizacije riјeka, šuma (totem).*“ (Рј. под *Raša*²).

РАТАРИЦА 327, ојк. Драгушица, ок. Груже (Чачак 2). У селу Драгушица махала се зове *Рајтарица* (Драгић 1, 258). Ороним је метоним махали; махала је на уздигнутом терену, брежуљку, који су настањивали *рајтари*, житељи који су се бавили обрадом земље, орачи. Према аутору студије о Гружи, Драгићу, највећи је број 'крајева', назива за земљиште оних „који носе топографске називе“ (И., 173). Међу њих убраја и: *Орашани, Шумари, Брђани, Камал, Чоји, Авала, Ражаница, Рајтарица*.

РАТКОВА ОРНИЦА, ојк. Бучум, обл. Сврљиг (Богд. 1, 160). Ороним је 'брдо под њивама', обрадива површина, ораница особе по имену *Рајко*.

РАТКОВО БРДО 200, ојк. Петровац, ок. Пожаревца (Петровац 1). Према м. л. имену *Рајко* (Грк.). В. ор. Раткова орница.

РАТОВАЦ, ојк. Ћићевац, ок. Сталаћа (Параћин 3). Од м. имена *Рајо* (Грк.), преко синтагме **Рајов брег* и сл. > *Рајовац*. Према овом облику оронима *Рајовац* изведено је име потока *Рајовачки јојок* л. пр. Јовановачке реке д. пр. Велике Мораве (Павл. 3. 1996).

РАЋА 991, ојк. Бајевица, ок. Новог Пазара (Нови Пазар 3). Из антропонимске синтагме **Рај(а)-ја ливада, долина* и сл. Исп. м. имена: *Раја, Раје; Раћа* (Грк.).

РАУЧУК, ор. Слатина 338, ојк. Горњи Крупац, ок. Алексинца (Зајечар 3). Ор. чине румунске лексеме: придев *рај* 'рђав, лош (о квалитету земље, пута); неприступачан, непогодан', и апелатива *чук, чука* 'каменито узвишење, каменити врх; стена'. В. ор. Чука 422, ојк. Рабас; Чука 726, ојк. Каона; Чук 1311, ојк. Росомач.

РАФУНСКИ ДОЛ 614, ојк. Рафуна, ок. Лебана код Клајића (Лебане 2). Према антропоојкониму *Рафуна*. Исп. мушка имена *Рафа, Рафо* (Грк.); муслиманска имена: **Rafet, Rafid* (Смаил.).

РАФШИ 911, ојк. Брајина, ок. Приштине (Приштина 2). Од арбанашке речи *rrafsh-i* 'равница'. Исп. микротопониме на Косову: *Rrafsh*, називи за њиве

у више села; *Rrafshi bojobes* 'бољаркина равница' у с. Дубрава; *Rrafshi Sitnices* 'Ситничка равница' у с. Хамидија (Урош. 2, 119).

РАЧА, ојк. Грачаница, ок. Љубовије (Павл. Љ. 2, 475). Према А. Ломи: „*Рача* као првобитно име реке није придев од *рак*, него *j*- посесив од неког личног имена са суфиксом *-кџ / -ко* или *- њсџ / ... /* ваља поћи од честих имена *Радџко, Раџџко*, дакле **Радџча / Раџџча > Рача*“ (више Лома 2005/1, 463). Исп. и хидроним *Рача* д. пр. Дрине; ојк. *Рача*; манастир *Рача*, задужбина краља Драгутина (Павл. Љ. 2, 379).

РАЧАНСКО БРДО, ојк. Адровац, код Раче, ок. Крагујевца, обл. Лепенице (Рад. Т., 1). Према ојкониму *Рача*. Туда протиче река *Рача* л. пр. Велике Мораве. В. код ор. Рача.

РАЧА ПАДИНА, ојк. Алдинац, ор. Стара планина, обл. Заглавак (Динић, 94). Према неком топониму **Рача*. В. код ор. Рача.

РАЧАЦ, ојк. Жировница, код Прњавора, ок. Баточине, слив Лепенице л. пр. Велике Мораве (Крагујевац 3). Према *Рача*; облик деминутива. В. ор. Рача.

РАЧЕВА ЧУКА, ојк. Бабина Пољана, код Врањске Бање, Врањска котлина (Злат. 5, 111). Према м. имену *Рача, Раче*; исп. и имена *Рачо, Рачеџа, Рачко* (Грк.). В. код ор. Рача.

РАЧИНОВАЦ 294, ојк. Шетоње, ор. Калаура 675, ок. Петровца (Петровац 1). Од м. имена *Рача* преко придева *Рачин*; из неке топонимске синтагме **Рачин њоџок, врх* и сл. В. ор. Рача, Рачева чука и др.

РАЧИЦА, слив Пека, ок. ојк. Волуја (Мишк. 4, 190). Ту се налази и речица *Рачица* л. пр. Пека (И.). Од: (1) зоонима *рак Astacus fluviantilis*; (2) личног имена *Рача, *Рачина вода, ливада* и сл. В. ор. Рача.

РАЧКО БРДО, хид. Бела река пр. Великог Рзава (Ршум. 4, 23). Од топонима **Рача*. В. ор. Рача, Рачанско брдо, Рача падина и др.

РАШЕВАЦ, ојк. Дашница, ок. Александровца (Куршумлија 2). Из антропонимске синтагме **Рашев њоџок, камен* и сл.

РАШИГУРИШ 1168, ојк. Језерце, ок. Урошевца, ор. Неродимска планина (Качаник 1). Топоним је сложен, а чине га морфем *Раши-* из ојконима *Рашинце*, ок. Урошевца, и арбанашка реч *гир; -i* 'камен'.

РАШИНА ПАДИНА, ојк. Луково, код Сврљига (Богд. 1, 160). Према антропониму, надимку *Раши* (И., 98).

РАШИНАЦ 688, ор. Баба 1058, ор. Ртањ (Зајечар 1; Мишк. 2, 73). У селу Давидовац, код Сврљига, налази се микротопоним *Рашинац*. На том месту се некада налазило село *Рашинац* (Богд. 1, 160 и 51). Топоними су изведени од м. имена *Раши* преко неке синтагме типа **Рашин брег, камен* и сл.

РАШИН ЛАЗ 695, ојк. Вучје, код Лесковца (Врање 1). По м. имену *Раши*.

РАШКА ДОЛ 1637 = **РАШКИ ДО(Л)** = **РАШКОДОЛ**, ор. Копривник, ок. Пећи (ГАЈ Пећ). Од: (1) антропонима *Рашко* (Грк.); исп. презимена: *Рашко, Рашкај, Рашкић, Рашковић, Рашкоџољац* (ЛП). Исп. ојкониме: *Рашко*, код Колашина; *Рашка гора*, код Мостара; *Рашковић*, код Кнића и др. (ИМ); хидрониме: *Рашка* д. пр. Расине; *Рашки њоџок* слив Топлице; *Рашковац* слив Лугомира д. пр. Велике

Мораве (Павл. З. 1996). (2) фитонима: а. *рашак, рашке, рашковина* *Lathyrus tuberosus* гра(х)ор, орашак; б. *Solanum tuberosum* кромпир, *рашак* (Сим. 1959). У сливу Брегалнице, код Иванове су микротопоними: „Рашките 1. место под круши /.../ 2. пасиште и 'рашки' /.../ Од бот. *рашка* 'вид долгнавеста (зимска) круша што зрее во септември“; „Рашковата Ритка /.../ Од: 1. лично име *Рашко* < *Раш(e)* + *ко* /.../ 2. бот. *рашка* /.../“ (1996, 543). Исп. А. Лома о испадању иницијалног *о-* у неким топонимима у Црној Гори: „отпадање почетног *о-* и у (вероватним) изведеницама од *орак*: *Раши дб, Рашки дб, Д. Морача, Рашко њоље, Рашко*“ (Лома 2005/1, 479).

РАШКИ ДО(Л) 1637 = **РАШКА ДОЛ** = **РАШКОДОЛ**, ор. Копривник, ок. Пећи (Пећ 3; Крст. О., 149). В. код ор. Рашка дол.

РАШКОВИЦА, слив Грезанске реке, ок. Књажевца (Мишк. 2, 77). Из антропонимске синтагме **Рашкова њадина, њива* и сл.

РАШКОВО БРДО, ојк. Мечковац, код Крагујевца, слив Лепенице (Рад. Т., 165). Према м. имену *Рашко* (Грк.).

РАШКОДОЛ 1637 = **РАШКА ДОЛ** = **РАШКИ ДО(Л)**, ор. Копривник, ок. Пећи (Цог. 1, 245). „Велика долина између Марјаша и косе Јеленка“ (И.). Ту су и микротопоними: *Рашкодолске Слане њољане; Рашкодолске сџране; Рашкодолски сџанови* (= катуни) (И.). В. код ор. Рашка дол.

РАШОВИЋА БРДО 745, ојк. Васиљевац, ок. Куршумлије (Приштина 2). Према називу фамилије *Рашовић*.

РАШОВКА 1058, ор. Козиле 906, ор. Равна планина (Чачак 4). Из синтагме **Рашова њива, њадина* и сл.

РАШОВО БРДО, ојк. Кућани, ор. Златибор (Мић. Љ., 464). Према м. имену *Рашо* (Грк.). В. ор. Рашовка, Рашовића брдо.

РАШЋА, ојк. Доње Павље (Павље, ИМ), код Новог Пазара (Нови Пазар 3). Од збирног облика *храиће – храића*, од *храстѝ* дуб *Quercus*.

РГАЈСКА ПЛАНИНА 803 = **РГАЧКА ПЛАНИНА**, ојк. Ргаје, ор. Видојевица, ок. Прокупља (Прокупље 3; Рак. Т. 1,4). (1) Лексеме: *хрга, хрг, рг, рга* користе се у говору и са променом консонанта *х-* у *в-* и *к-*: *врг, крга*. Фитоними: *хрг, врг, крга* су синоними за *џиква* *Lagenaria vulgaris* (*Cucurbita lagenaria*). Латинска реч *lagena* значи 'боца'; плод биљке *Lagenari-e*, тикве, користи се као суд за воду, мали чанак, ваган од дрвета којим се захвата вода. У Србији је присутна варијанта без *х-*: *рг, рга* 'дрвено корито из кога се поје свиње и друге животиње, *вргања*'; *ргањ, -ања* 'пресечена тиква којом се захвата вода, *врг*'. Ради изгледа и облика који има посуда *врг*, њено име се употребљава као назив за издубљено, улегнуто земљиште, за одређену врсту вртача: „Од свих карсних вртача у Пиви најизразитије су оне по Дуби /.../ где их народ зове *вргање* (од *врг*).“ (в. Вук, Рј.; Р. САНУ; Скок, Рј. под *хрг*). Што се тиче етимологије Скок каже: „*Bit* će predslavenskog i pred-ie. postanja u vezi sa lat. *orca, urceus* /.../ *urna* /.../“ (И.). Ороним *Ргајска џланина* изведен је од ојконима *Ргаје*, а варијанта *Ргачка џланина* од, нама непознатог, топонима истог корена **Ргац*. (2) Топоним *Ргоште*, код Књажевца (ИМ), Заимов (1973, 153) објашњава овако: „По

poimeničen pridjev izveden s pomoću sufiksa *r /.../* od ie. glagolskog korijena **rebh-* 'überwölben, überdachen' /.../' (Скок, Рј. под *rebro*). У Македонији је географски термин: „планинска страна’ /.../’ слој на еднообразен материјал во карпи или во земја’ /.../’ топ. *Ребро, Ребра, Рэбра* ’рид’ Шопско Рударе (Крат.)“ (Вид. 1999). У околини Врања, у селу Горње Требешиње, *ребрње* је ’побрђе’ (Злат. 1998). У Црној Гори, у Пиперима, топоним *Ребра* значи „јасно изражени слојеви у стенама“ (Мих. 1970, 171). Развијени су патроними: *Ребрача, Ребрица, Ребрина, Ребровић* (ЛП). В. ор. Ребрета, Ребро.

РЕБРЕТА, ојк. Церје, код Ушћа, обл. Подибар (Павл. Р. 1, 223). О лексеми из које је изведен овај ороним, и дериватима, види код оронима Ребрена чука. Облик Ребрета скреће пажњу због суфикса *-еџа* којим је изведен. О томе је писао А. Лома поводом топонима – дримонима: *Брзеџи, Врбеџи, Јелеџи, Лијеџи*. Он сматра да „потичу из мешовитог влашко – словенског говора Влаха у овом делу Србије“ али је нејасно може ли се и ороним *Ребреџа* прикључити овој групи јер „*ребро* као топографски термин не чини се својственим топонимији Србије, али је веома често на тлу Румуније, где значи ’брдо, падина“ (Лома 1985, 112). В. ор. Ребро, Ребрена чука.

РЕБРИНА ЧУКА = РЕБРЕНА ЧУКА, ојк. Ореовац, код Коренице, ок. Беле Паланке (Ћирић 1, 213). В. код ор. Ребрена чука, Ребро.

РЕБРО, на ор. Стара планина, ор. Свети Никола 1380, ок. Пирота (Крст. О., 339). В. код ор. Ребрена чука, Ребрета.

РЕВУША 1652, ор. Озрен, ојк. Царичина, ок. Сјенице (Сјеница 3; Крст. О., 203). Ор. је изведен од ономаатопејског глагола *ревати* ’бучати, кричати; њакати’; прасл. **rjuti, revq* ’рикати’, ие. **reu-*. Он је формиран као метоним неког хидронима – ’вода која много *рева*, бучи, хучи’. Исп. називе потока: *Ревеник*, ојк. Сакуља, код Лазареваца; *Реву до* пр. Праче л. пр. Дрине (Павл. 3. 1996). У Македонији је *Рвеник* назив за „кладенец во планината /.../ Од *рвеник* ’кладенец, стубел’ < стсл. *рѣвеникъ* ’извор, канал’, од општеслов. и праслов. корен **rъv-*“ (Иванова 1996, 544).

РЕДАЦИ 966, ојк. Извор, на ор. Басари, ок. Пирота (Пирот 4). Ороним је изведен од *редак* м. р., мн. *реци*, хипокористик од *ред* ’оно што је поређано, оно што је у низу, низ’; придев *редак, реџка,-о* ’који је размакнут, чији су редови размакнути, удаљени један од другог’. Као топоним најчешће значи: ’ретка шума’, понекад ’камењар, пашњак, њива’, али је и у њима нагласак на *йоређано*, оно што чини *низ*; оно што је *раздвојено*. Исп. и следеће топониме из овог краја: *Редаци*, шума у ојкониму Градиште, код Беле Паланке (Ћирић 1, 107); *Редаци* ’шума, камењар’ у ојкониму Клисура, код Беле Паланке (И., 150). Чешћи су топоними који имају облик јединине: *Редџк* х 5; *Редак* х 3 (И. 49, 97, 137, 157, 184, 218); *Редак* ’голет, шума’, ок. Сврљига (Богд. 1, 161).

1. **РЕДИНЕ**, ојк. Бољевци, ок. Београда (Трајк. Р., 9); 2. **РЕДИНЕ**, ојк. Горњи Вртогош, ок. Врања (Злат. 4, 154; Маринк. 1, 90). *Редина* је покрајинска лексема ’жива ограда, живица’. Среће се као топоним: *Редина* ’ретка шума’, Сврљиг (Богд. 1, 161); *Редине* ’шума’ у селу Бољевац, Косовска Каменица

(Урошевац 1975). Географски термин *редина*, у Македонији, има значење „проредена шума /.../ ’редица на големи камења; скалест брег“, а топ. *Редина* је ’камење’, ок. Штипа (Вид. 1999). Исп. у сливу Брегалнице топ. *Редина*, уз који су дата могућа значења: „1. *ред* (сп. *Рѣдо*) 2. *редина* ’ридица’ (сп. *Ридина*) 3. **редина* ’проредена шума, сп. срхр. *редина* ’жива ограда’, ром. *redin* ’млада шумичка’ (сп. *Рѣдеш*)“ (Иванова 1996, 545). Исп. „ороним *Редоборје*, брдо и шума између Маљена и Сувобора“ (Лома 2013, 189). В. код ор. Редаци.

РЕДИНО БРДО 285, ојк. Забаре, код Кучева, обл. Звижд (Петровац 2). Према неком топониму **Ред*, **Редина*. В. код ор. Редине, Редаци.

РЕДОВ ВИС 825, ојк. Мала Браина, ок. Медвеђе (Лебане 1). Према неком топониму **Ред*; исп. *Редино брдо*. Топоним *Редови* ’стене у реду једна изнад друге’ забележен је код Сврљига (Богд. 1, 161). Исп. топоним *Редоваји камен* „од *редоваји*, -а, -о’ што е ставен во ред; реден“ (Брегалница, Иванова 1996, 545). В. код ор. Редине, Редаци.

РЕДОВИЦА БРДО 557, ор. Лишковац, слив Поречке реке пр. Дунава (Стан. 2, 585). Исп. ор. *Редов вис*. В. код ор. Редине, Редаци.

РЕЋИН ДОЛ = РЕЦИН ДОЛ, ојк. Рељан, код Прешева (Куманово 2). Назив забележен на карти разликује се од оног који су забележили Златановић и Маринковић – *Рецин дол* (в.), а који се налази и у катастру. Могуће да је то његова варијанта. В. ор. Рецин дол.

РЕЋУША 1182, ојк. Негбина, код ојк. Вољак, ор. Муртеница, слив Увца д. пр. Лима (Вардиште 2). Из придева *ређи*, -а, компаратив од *редак*; од глагола *ређајти* ’постајати ређи, проређивати се’, преко синтагме **Ређа шума* и сл. Семантички одговара оронимима *Редине*, *Редаци* 966 (в.).

РЕЖИН ДОЛ, ојк. Црновране, ок. Ораховца, ор. Страна 891 (Призрен 2). (1) *рез* ’оштра страна, оштрица’; *зарез*, *урез* ’зарезано место, уска пукотина у стени налик на прорез’; *режак*, -ика ’пукотина, распуклина’; *режањ* ’комад нечега одрезан, одсечен или изрезан из какве целине’. Исп. назив потока *Реж* д. пр. Злотске реке л. пр. Црне реке (Мишк. 4, 159). По њему, или по неком топониму **Реж* изведен је ороним *Режино брдо* 925 (в.). Придевски члан *Режин*, у орониму *Режин дол*, указује на то да је он дериват неког онима **Реж*. (2) Лична имена *Рез*, *Реж*, са којима би могла да се повежу онима, нису забележена. Лично име *Режан* (14. в.) наводи Станковска објашњавајући оним *Режовица* (Станк. 2001). Исп. презимена: *Режан*, *Режни*, *Режњак* (ЛП).

1. **РЕЗИНА** 434, код Ђаковице (Призрен 1); 2. **РЕЗИНА** 458, ојк. Радосте, код Ђаковице (Призрен 1); 3. **РЕЗИНА**, ојк. Стубао (Стубо, ИМ), код Ваљева (Павл. Љ., 962). Лексема *резина*, *резница значи* ’резана, орезана винова лоза’; глагол *резати* ’сећи, пресецати; сећи на стаблу непотребне гране, орезивати (воће, лозу)’.

РЕКЉАЧА, ојк. Грчић, ок. Љубовије (Павл. Љ. 2, 429). Осим облика оронима у једнини *Рекљача*, у тексту аутор помиње топоним у множини „оде у Рекљаче“; „доселили су се /.../ у Рекљачама“ (И., 432). У опису самога села *Грчић* каже се да: „према Кошљанским Стенама су високе кречњачке чуке /.../

Село је врло стрмо и нагнуто реци и западу. Око извора су чуке, кичери или обични остенаци, и све даје селу тип правог брдског насеља“ (И., 429). (1) Према опису терена, покушавамо да топоним повежемо са лексемама *ракља*, *ракље* ’рачве, рашље’ према којима има изведених топонима (в.). Нисмо наишли на топоним који у овој констелацији има у корену вокал *-e-*. Могуће је да је дошло до алтернације вокала и појаве вокала *-e-* уместо *-a-*. Говорећи о придевима *рашљасџи*, *рашљаџи* Скок каже да су то „izvedenice od *räk* (v.) ili od *kräk*, kako pokazuje istoznačno *räklja* (Srbija), *räklje* (Vuk).“ Наставља „прог. *prëkla* > *prïklja* (ŽK)“ (Рј. под *räčve*). Тако би ороним могао бити изведен од *p(a)екља* преко синтагме **Ре(а)кљасџа коса, сџена* и сл. до именичког облика *Рекљача* – ’оно што је подвојено, што се рачва, што има краке’. Исп. наведене орониме: *Ракљаџа* (*Ракљасџа*) *коса*; *Ракљаџи* *клик* (в.); ојкониме: *Ракља*, код Александровца, слив Расине; *Рашљани*, код Брчког и др. (ИМ). У сливу Брегалнице је топоним *Ракла* назив за стену, ливаде. Аутор објашњава „од *ракло*: 1. она што се дели, расклонува, што има краци; раздел на дрво, чател /.../ 2. наредени камење како полица на речен брег заради заштита од поткопување“ (Иванова 1996, 535). (2) Застарели, народски назив за онога ко је живео на територији призренско-тимочког говорног подручја, према називу области *Река*, околина Ђаковице, био је *Рекалија*, *Рекалије* (према Р. МС). Међу првим досељеницима у село Грчић био је, по казивању информатора, свештеник кога су називали Грк, а породица је досељена „однекуд из Македоније, управо од Костура“ (Павл. Љ. 2, 430). Према надимку *Рекалија* могао је да буде изведен назив за земљу која припада *Рекалији*, *Рекалијама*: **Рекалијина њива, вода, њадина* и сл. > **Рекљача*.

РЕЉЕВАЦ 606, ојк. Вича, код Лучана, обл. Драгачево (Јов. К. 1, 401). Од м. л. имена *Реља* преко неке топонимске синтагме **Рељево брдо, њоље* и сл. В. ор. Рељево брдо.

РЕЉЕВО 404 = **РЕЉЕВО БРДО**, ојк. Лесковац, ор. Тупижница, хид. Грлишка река (Зајечар 2; Енц. Југ. Зајечар; Динић 1, 260). На овом месту се налазило село **Рељево* забележено у пописима из 15. и 16. века (И., 260). Ороним је именован према том антропоојкониму – *Рељево*. В. код Рељевац.

РЕЉЕВО БРДО 404 = **РЕЉЕВО**, ојк. Лесковац, ор. Тупижница, хид. Грлишка река (Зајечар 2; Динић 1, 260; Петк., 60). В. ор. Рељево.

РЕЉИНО БРДО, ојк. Брусница, код Горњег Милановца (Мишк. 6, 123). Према м. имену *Реља* (Грк.). В. ор. Рељево, Рељевац.

РЕЉИН РИД, ојк. Радосин, слив Тегошнице, ок. Власотинца (Ник. Р. 3, 352). В. ор. Рељино брдо и др.

РЕЉИЊА БРДО, ор. Влашић, ојк. Завлака, обл. Рађевина (Стој. В., 104). Према имену фамилије Рељић.

РЕМЕТА 319, ор. Фрушка гора, Срем (Стан. 4, 768). Према манастиру *Ремеџа*. Лексема *ремеџа* значи пустињак; презимена *Ремеџа*, *Ремеџић*. Код Скока је то „talijanizam *romitorio* > *romitorij* ’stan pustinjakov’, od *romita* (*e* > *o* zbog *m*)“ (Рј. под *rëmeta*). Исп. рум. антропониме: *Remetea*, *Remeți* (Кон., 139).

РЕМЕЦОВА ЧУКА 524, ор. Чока њалт 544, ојк. Брестовачка Бања, ок. Бора (Доњи Милановац 3). Ороним је антропонимска синтагма. Први члан је румунско л. име: *Remeți, Remetea* (Кон., 139) – код нас *Реметиа*. Исп. румунске топониме: *Rîmet – Valea Mănăstirii, Rîpa Rîmetului, Remetea* (Јордан 1963, 245). В. ор. Ремета.

РЕПА, ојк. Власе, обл. Пољаница (Злат. 1, 125). „Ту се сади кромпир. ’Стари људи су некада кромпир називали репа’“ (И.).

РЕПИНО БРДО 543, ор. Лом 716, ојк. Ба, код Мионице (Ваљево 4; Јов. Б. 1, 262; Рак. М., 741). Према фитониму *реја* ’зељаста биљка са заобљеним кореном која се употребљава као храна за људе и стоку Brassica.

РЕПИЧИНА КОСА 467, ојк. Поповица, ор. Кадијина глава 477, ор. Дели Јован (Доњи Милановац 2). Према зељастој биљци *рејица* из породице крсташица *Brassica napus oleifera*, из чијег се семена добија уље (Сим. 1959).

1. **РЕПИШТЕ**, обл. Поникве (Ршум. 1, 17); 2. **РЕПИШТЕ**, ојк. Корбул, Врањска котлина (Злат. 5, 116). *Рејиште* је земљиште, њива засађена репом; земљиште на коме је гајена репа. В. ор. Репино брдо, Репичина коса.

РЕПЉАНСКА ЦРКВА 2004, ор. Миџор, ист. Србија (Стан. 2, 851). Према неком топониму **Рејљан(е)* од *рејља* < *реја*. Код Скока: „*Na -jak repjak* ’биљка *lappa minor*’. То може бити и изведенца од придева на -*j*, који је роименичен на *femininum* и *repља* (Срна Гора)“ (Рј. под *рѣра*). Исп. и *рејља, е* ’репа’ (ЦГ, Ћуп. Д. – Ћуп. Ж. 1997). У Бугарској, ок. Белоградчика, је ојконим *Рејљана* „От МИ **Реја* от *реја* /.../ с развито епентетично *л*, както в словен. *Repļje* (Im 374)“ (Заимов 1967, 165). В. ор. Репино брдо, Репиште и др.

РЕСАВАЦ, ор. Медведник, ојк. Драгодо, ок. Љубовије (Павл. Љ. 2, 452). (1) *Ресавац* је назив за влажно, мочварно земљиште – „*zemlja, obično u blatini, koja kad po njoj ideš ugiblje se*“ (Скок, Рј. под *resavac*). Основна реч је **реса* ’мокро место’. Исп. хидроним *Ресава* д. пр. Велике Мораве; в. више код ор. *Расина њадина*. (2) Лична имена су: *Реса, Ресан, Ресоје, Ресник* (Грк.). За објашњење топонима *Ресовица*, у Македонији, Иванова даје три могућности: „1. *реса* ’а. вид пут кај некои растенија б. Висулка, китка од конец’ < стсл. *раса* ’вид пут’. Метафорично; 2. лично име *Ресо* од *реса* или од *Арсо*“ (Иванова 1996, 547). В. ор. Ресаљ.

РЕСАЉ 951, ор. Мрка стена, ор. Повљен, ојк. Горње Зарожје (Крупањ 4; Енц. Југ. Ваљево). У основи топонима је *реса*, стсл. *раса* ’нит која виси као украс; висећа цваст неких биљака’; придеви: *ресав, ресаји, ресасји* ’који има ресе, ките’. Лексема *ресаљ* значи „*desni držak u kose*“ /.../ на -*ulja resulja* /биљка/ /.../ на -*telj naresitelj* /.../ Упор. топоним *Reseljevac* (Србија)“ (Скок, Рј. под *résa*). Ор. *Ресаљ* је **Ресав, *Ресасји брег, врх* и сл. ’обрастао растињем, густо пошумљен; онај који је окићен ресама; космат’. Исп. топониме: *Дуга Реса, Ресна главица*, Херцеговина; ор. *Ресник*, ојк. *Ресник*, Београд, *Реснаица* и др. В ор. Космај, Ресавац, Ресник и др.

РЕСИЦА, ојк. Рељинци, ок. Рудника (Аранђеловац 3; Рак. М., 741). Деминутивни облик лексеме *pеса*; према топониму **Реса*. В. код ор. Ресавац, Ресаљ.

РЕСНИК, ојк. Ново Село, слив Ибра (Ил. Р., 650). Топоним *Ресник* код Трогира, Скок је везивао за *расџи*: „Od *rasti* ima u imenima mjesnim nekoliko izvedenica, kojih inače u današnjem govoru nema /.../ Današnji oblik pokazuje istu glasovnu pojavu kao *resti* mjesto *rasti* u narečjima“ (Скок 1926–1927, 78). Скок се у Рјечнику не враћа на ово своје, много раније, размишљање и топониме: *Ресник*, *Ресна*, *Ресно* изводи из *pеса*, прасл. **ręsa* 'кита, цваст' (в. Скок, Рј. под *ręsa*). В. ор. Ресавац, Ресаљ и др.

РЕСТЕЛИЧКА ПЛАНИНА, ојк. Рестелица, ок. Драгаша, ор. Шар-планина (Крст. О., 121). Према ојкониму *Рестџелица* (ИМ). Назив за лековиту биљку *Helminthia echiodes* *храстџељ*, *џраска*, *грнуша* забележио је Шулек (Сим. 1959). Исто име, са *x*- и без њега (*x*)*храстџељ*, ок. Дубровника, налази се и код Скока у Рјечнику, уз податак да исти облик има и чешки језик – *chrastěl* (под *hrást*). Исп. ојк. *Растџелица*, код Лукова, ок. Куршумлије. Промена *a > e* одиграла се у ојкониму *Рестџелица*; исп. *расџи* – *ресџи*; бољка *наресџац* – *на* + *храстџи* + *џ* (Скок, И.). У ојкониму *Рестџелица* *e* је покрајинска особина; у говору Сретечке Жупе забележено је: *јаор* и *јеор*; *орање* и *орење* (Павл. М. 1939, 134; 137).

РЕСТОВАЧКА ГЛАВИЦА 789, ојк. Јошаница, слив Млаве, ор. Хомољске планине (Петровац 2). Исп. л. имена: *Рестџо*, *Рестџоје* 'старинско име' (ПИ); *Рестџоје* (Грк.); презиме *Рестџовић* (ЈП). Ор. је изведен од неког топонима **Рестџовац* < **Рестџов дол*, *вис* и сл.

РЕТКЕ БУКЕ 1487, ор. Чупино брдо, ојк. Сурлица, ок. Трговишта (Станк. 4, 968). Двочлану синтагму чине квалификатив, одређени облик придева *ретке* од *редак* 'које су размакнуте, удаљене једна од друге', и фитоним у множини – *буке* 'букве' од *буква* *Fagus*. В. ор. Реткоцер.

РЕТКО ОСОЈЕ 591, ојк. Глоговце, ок. Бујановца (Куманово 2). *Осојак*, *Осоје* може да има значење 'шума на осојној страни брда' (в. Рад. Ј., 96); *осоје* је 'планинска страна која није изложена сунцу; земљиште које је мало осунчано'. Ороним може да значи: а) шума, ретка шума; б) осојна страна ретко пошумљена.

РЕТКОЦЕР 892, ојк. Реткоцер, ор. Мајданска планина, слив Јабланице (Лебане 1; ГАЈ Приштина). Топоним *Реткоцер* је из **Ретко церје* – 'ретка, проређена церова шума', *цер* *Quercus*.

РЕЧИЧКИ ПРЕСЛО 867, ојк. Речица, код Доброг Дола, ок. Подујева, слив Косанице д. пр. Топлице (Лебане 1; Стан. 2, 386). Први члан оронимске синтагме – *Речички* је изведеница од хидроојконима *Речица*; *џресло* је геог. термин 'планински превој, пролаз' и 'ограђени простор испред тора за овце' (према Р. МС).

РЕЧКИ ВРХ 1192 = **РЕЧКИН ВРХ**, ор. Бељаница 1360, ојк. Жагубица (Стан. 1, 192; Драг. 1, 281). Ту се налази понорница *Речка* и микротопоним *Речак* (Павл. 3. 1996; Драг. 1, 281). Први члан синтагме је према микрохидрониму

Речка; придев *речки* значи 'који се односи на реку, речни'. В. ор. Речкина глава; Речкина стењка, Речкин врх.

РЕЧКИНА ГЛАВА 963, ор. Речкина стењка 1162, ор. Бељаница 1360 (Петровац 4). Према воденом току *Речка*. В. код ор. Речки врх.

РЕЧКИНА СТЕЊКА 1162, ор. Бељаница 1360 (Петровац 4). Одредба *Речкина* је према називу за водени ток *Речка*; *стењка* је 'стена; мала стена, стеница'. В. код ор. Речки врх.

РЕЧКИН ВРХ 1192 = **РЕЧКИ ВРХ**, ор. Велика бојна 1020, ор. Бељаница 1360 (Петровац 4). В. Речки врх.

РЕЦИНА ЧУКА, ојк. Буштрање, код Прешева (Злат. 7, 126). Према муслиманском имену *Реџа* од *Реџей*, тур. *Ресер*. В. Реџин дол.

РЕЦИН ДОЛ = **РЕЋИН ДОЛ**, ојк. Рељан, код Прешева (Злат. 7, 124; Маринк. 2, 65). Према муслиманском имену *Реџа* од *Реџей*, тур. *Ресер*. В. код Ређин дол.

РЕШКА ГОРА 1923 = **РЕШКО БРДО**, ор. Мокра гора, ојк. Исток, обл. Подгор (ГАЈ Пећ). *Решка* је покрајинска лексема која значи 'рупа, отвор, пукотина'; *режак*, *решка* м 'пукотина, распуклина' (према Р. МС). Семантика је: планина коју карактеришу геолошке промене на њеној површини попут раселина, пукотина, провалија.

РЕШКО БРДО 1923 = **РЕШКА ГОРА**, ор. Мокра гора, ојк. Исток, обл. Подгор (Крст. О., 157). В. код ор. Решка гора.

РЖАНАЦ 1463 = **РЖЕНАЦ**, ор. Црни врх 929, ор. Сува планина, ојк. Космовац (Стан. 4, 498). Од *рж*, *ржи раж*, 'врста житарице *Secale cereale* која се употребљава за исхрану људи и стоке'; придеви: *ржан*, -а; *ражан*, -а; *ражен* 'који је од ражи, који се односи на раж'. Ор. *Ржанац* изведен је од придева *ржани*, из синтагме **Ржани дол*, вис и сл. Исп. топониме: *Ржански дол*, код ојк. Горња и Доња *Ржана*, код Босилграда (Ник. Р. 3, 350); *Ржишићак*, село Периш, ок. Сврљига (Богд. 1, 58); ојкониме *Ржана*, код Дечана; *Ржаница*, код Крушевца (ИМ). В. ор. Ржани валог, Ржањ, Ржиште 801.

РЖАНИ ВАЛОГ, ојк. Вучиделци, ок. Сурдулице, слив Врле реке д. пр. Лужне Мораве (Ник. Р. 3, 301). Квалификатив *Ржани* је од *рж*, *раж*. Термин *валог* односи се на „планинска долина што се ора /.../ долинка мег'у два рида /.../ место заградено со ридови /.../ долина, длабнатина, поречје“ (према Вид. 1999). В. ор. Ржанац.

РЖАНОВО БРДО, ојк. Кованица код Деспотовца, слив Ресаве (Мијат. 1, 212). Први члан синтагме је изведен од *ржан*, *ражан* преко топонима **Ржаново њоље* и сл., из које је пренето, уз други апелатив *брдо*, на шири терен. Исп. поименичену лексему *ражовица* 'хлеб; ораница'; придев на -ев: *ржсев* (код Скока, Рј. под *râž²*).

РЖАЊ, ор. Дебелац 1675, ор. Големо стражиште 1713, ор. Сува планина (Ниш 4). Из синтагме **Ржан-ј до*, *врх* и сл., од придева *ржан*, *ражан*. Исп. у близини ор. *Ржанац*. В. ор. Ржанац (Ржанац), Ржиште и др.

РЖЕНАЦ 1463 = **РЖАНАЦ**, ор. Црни врх 929, ор. Сува планина, ојк. Космовац (Ниш 4). В. код ор. Ржанац.

1. **РЖИШТЕ** 530, ојк. Игриште, код Мирошевца, ок. Лебана (Лебане 2); 2. **РЖИШТЕ** 801, ојк. Мозгово, код Новог Брда, ор. Корија 882, ок. Гњилана (Лебане 3); 3. **РЖИШТЕ** 547, ојк. Доња Отуља, код Требешина, ок. Врања (Кратово 1). *Ржиишће, ражиишће* 'земља на којој се гаји или је гајена *раж*'. В. ор. Ржанац, Ржани валог и др.

РИБАРСКО БРДО 377, ојк. Тршић, ок. Лознице (Зворник 2). Квалификатив *рибарски* значи 'који се односи на рибаре и рибарење'.

РИВОТИНА 1560, ор. Врхови 1460, ојк. Дајићи, обл. Стари Влах (Сјеница 2; Мишк. 4, 4; Ршум. 4, 5). *Ривотина* је 'изривена земља; вододерина'; *ривина* 'продо, оно што је вода изрила; стрми обронак'; *ривача, ровача* 'јама' (Скок, Рј. под *rīti*; Р. МС). Исп. ровина 'вододерина, јаруга косих и оштрих ивица', топониме: *Ровине, Марина ровина, Преко ровине, Ровање* (Динић, 52) и ојкониме *Ровине*, код Ивањице; *Ровни*, ок. Ваљева. В. ор. Ровина, Ровине.

1. **РИД**, ојк. Ратковац, код Словца, ок. Лајковца (Павл. Љ., 912); 2. **РИД**, ојк. Брестовац, код Топонице, обл. Гружа (Драгић 1, 221); 3. **РИД**, ојк. Горњи Бањани, код Уба (Фил. М., 174); 4. **РИД**, ојк. Брезна, код Такова, ок. Горњег Милановца (Фил. М., 179); 5. **РИД**, ојк. Рујевац, ок. Љубовије (Павл. Љ. 2, 478); 6. **РИД**, ојк. Бучум, ок. Сврљига (Богд. 1,161); 7. **РИД**, ојк. Дивљана, ок. Беле Паланке (Тирић 1, 112); 8. **РИД**, ојк. Сараорци, ок. Александровца (Крагујевац 2); 9. **РИД**, ојк. Брус (Куршумлија 1); 10. **РИД**, ор. Букова глава 899, ојк. Црне Баре (Ниш 4); 11. **РИД**, ојк. Рударе, код Лесковца (Јов. Ј. 2, 4); 12. **РИД**, ојк. Бели Поток, код Лесковца (Јов. Ј. 2, 20); 13. **РИД**, ојк. Доња Купиновица, код ојк. Манојловце, ок. Лесковца (Јов. Ј. 4, 76); 14. **РИД**, ојк. Дрћевац, код Манојловца, ок. Лесковца (Јов. Ј. 4, 82); 15. **РИД**, ојк. Јашуња, код Манојловца, ок. Лесковца (Јов. Ј. 4, 103); 16. **РИД**, ојк. Манојловце, код Лесковца (Јов. Ј. 4, 125); 17. **РИД**, ојк. Смиловић, ок. Врања, обл. Пољаница (Злат. 1, 117); 18. **РИД**, ојк. Големо Село, код Власа, обл. Пољаница (Злат. 1, 127); 19. **РИД**, ојк. Српска кућа, Врањска котлина (Злат. 4, 151; Триф. Ј. 1, 39); 20. **РИД**, ојк. Доњи Вртогош, код Ристовца, ок. Врања (Злат. 4, 155); 21. **РИД**, ојк. Бунушевце, код Врања, Врањска котлина (Злат. 4, 167); 22. **РИД**, ојк. Сливница, код Врањске Бање, Врањска котлина (Злат. 5, 115); 23. **РИД**, ојк. Доњи Павловац, код Ристовца, ок. Врања (Триф. Ј. 1, 56); 24. **РИД** 738, ојк. Мажићи, код Прибоја (Вардиште 3); 25. **РИД**, ојк. Стрелица, код Косовске Каменице, Новобрдска Крива река (Урош. 1, 92); 26. **РИД**, ојк. Мешина, код Косовске Каменице, Новобрдскс Крива река (Урош. 1, 98); 27. **РИД**, ојк. Бушинце, код Косовске Каменице, Новобрдска Крива река (Урош. 1, 102); 28. **РИД**, ор. Рајановачка чука 866, ојк. Рајановце, Новобрдска Крива река (Урош. 1, 107); 29. **РИД**, ојк. Зочиште, код Ораховца, ок. Ђаковице (Бук. 3, 481); 30. **РИД**, ојк. Догањево, код Урошевца (Бук. 4, 380). *Рид* је распрострањени назив за каменита узвишења; велики голи камен; стена, стеновито брдо; окомита страна брда. *Рид, ридо, хрид* „Ројмовно иде засијело и

istu sferu u koju i *hrib, griža i grič*... To su pred/ie. izrazi za terenske uzvisine“ (Скок, Рј. под *hríd*).

РИД БЕЛИ КАМЕН, ор. Папратна глава 1069, ојк. Лалинце, ок. Врања (Врање 1). Уз општи теренски назив – апелатив *рид*, придодата су још два члана која, уз квалификатив *бели*, садрже и апелатив *камен*. На тај начин начињена је трочлана синтаagma.

РИДЕВИ, ор. Миркова глава 781, ор. Глама 744, ојк. Брасаљце, код Гњилана (Лебане 3). Топоним има облик множине од апелатива *рид*. Очекивани облик је *Ридови* (в.). Уколико је податак тачно забележен на терену, може се узети као индивидуално обележје, покрајинизам. В. ор. Рид, Ридови.

РИД ЗВЕЗДА, ојк. Неговац, ок. Бујановца (Куманово 2). *Звезда* је назив за брда округлог облика; обележје, знак у облику звезде. В. код ор. Звезда.

РИДИНА 306, ојк. Обилић, ок. Житорађе (Прокупље 4). Аугментатив од *рид*. В. код ор. Рид.

1. **РИДОВИ** 470, ор. Томовића брдо 586, ојк. Коштунићи, код Горњег Милановца (Ваљево 4); 2. **РИДОВИ**, ојк. Семедраж, код Горњег Милановца (Фил. М., 258); 3. **РИДОВИ** 648 = **БРАЈКОВАЧКИ РИДОВИ**, ор. Субјел 924, ојк. Брајковићи (Ршум. 6, 133); 4. **РИДОВИ**, ојк. Миоковци, ок. Чачка (Мишк. 6, 153); 5. **РИДОВИ**, ор. Каблар (Мишк. 5, 231); 6. **РИДОВИ**, ојк. Зарожје, код Рогачице, ок. Бајине Баште (Павл. Љ. 2, 416); 7. **РИДОВИ** = **СУВА ЧЕСМА**, ојк. Дреновци, код Косјерића (Мис. И. 2, 158). В. код ор. Рид.

РИДОВО 531, ојк. Доња Буковица, ок. Љубовије (Крупањ 3). Ороним је осамостаљени придевски члан неке синтагме: **Ридово ђасишиџе, ђојило, ђоље* и сл. В. ор. Рид.

РИД ПРЕКОБРЦЕ 1082, ор. Папратна глава 1069, ојк. Лалинце, обл. Пољаница (Врање 1). Махала *Прекобрце* припада селу Лалинце (Злат. 1, 137), а ор. *Рид* је у њеној близини. Исп. ојк. *Прекодолце*, код Владичиног Хана (ИМ). В. ор. Преко брдо, Прекокоса.

РИДСКИ БРИЈЕГ 823, ор. Побиженик 1307, ојк. Пожегрмац, ок. Прибоја (Вардиште 3). Овај ороним је именован према блиском орониму Рид 738 (в.).

РИД ЦРНА БАРА, ор. Кукавица, ојк. Добрејанце, обл. Пољаница (Врање 1). У материјалу Златановића налазе се забележени топоними који чине ову трочлану синтагму. *Рид* је махала: „тој је место *ридарско*“; *Црна бара* је назив махале и њива где се налази *бара* (в. Злат. 1, 174). В. ор. Рид.

РИЂАЈА 526, ојк. Гуча, код Лучана, обл. Доње Драгачево (Ерд. 1, 159). *Риђ* је назив за нијансе боја од жуте, жуто-мрке до црвене; боја *рђе*. У топонимима је примаран изглед, обојеност земљишта која је условљена минералима који су у саставу тога земљишта. Боја *риђ*, *риђа* у изгледу крзна, длаке, перја многих животиња омогућила је, да преко ње као квалификатива, настане читав вишеслојни систем зоонима. Ороним *Риђаја* је из **Риђа сџена, земља* и сл. В. ор. Риђи камен, Риђица.

РИЂИ КАМЕН, ојк. Бабине, ок. Пријепоља (Пљевља 1). В. код ор. Риђаја.

РИЋИНО БРДО, ојк. Висока, ок. Ариља (Мис. И. 1, 120). (1) према надимку *Руђи, Риђа*; исп. презимена: *Руђан, Риђановић* (ЛП); (2) према зоониму *Руђ, Риђа*, најчешће за коња, краву, вола. В. код ор. Риђаја.

РИЋИЦА 895, ојк. Каона, ор. Јелица, обл. Горње Драгачево (Јов. К. 1, 374). Из **Руђа сѣена, земља* и сл. В. ор. Риђаја.

РИЗИНО БРДО, слив Великог Рзава (Ршум. 4, 43). Према м. имену *Риза* (Грк.).

РИЈОР 881 = **РИОР**, ор. Камалъ 915, ор. Сувобор (Карић, 705; Павл. Љ., 526). В. код ор. Риор.

РИЛА, ојк. Брод, код Драгаша, обл. Гора (Лут. М. 4, 69). *Рило* је 'издужена њушка код неких сисара, сурла; фиг. усне, уста'; *риласѣи* 'који је сличан *рилу* код неких животиња; *најред, исѣурен*'; из *риѣи*, прасл. **ryti*. Ороним је у множини; метафорички назив. Блиско, описно значење које описује *йоложај* сасвим одговара – онај који је повијен напред, онај који има истурен положај као *рило*. Исп. назив брда *Рило*, обл. Качер. На планини *Висок* 1588 је топоним *Рилац* (в.). Исп. име веће планине у залеђини Макарске и Плоча, ојк. Заострог, која се зове *Рилић* и врх на њој *Рилић* 836 (ГАЈ Мостар). Исп. у Бугарској планина *Рила* (в. Български етимолошки речник 6/2002: 256–257).

РИЛАЦ, ор. Торак 921, ојк. Засковци, ор. Висок 1588 (Пирот 2). Ор. семантички одговара орониму *Рила* (в.); има облик деминутива. В. ор. Рила.

РИЛО, ојк. Бранчићи, обл. Качер (МЈ – ДП, 68). В. ор. Рила, Рилац.

РИМСКИ БУНАР, ојк. Миросалци, ок. Ариља (Мис. И. 1, 137). Тип именована везан је за давнашњи етнички слој сачуван у легендама, у овом случају за ископине са тог терена.

РИНУТИ БРЕГ, ојк. Ласово, ок. Зајечара (Динић 1, 261). Опис оронима: „Узвишење које се држи за четврти врх.“ (И., 213). Први члан је трпни придев глагола *ринуѣи* 'одгурнути, одбацити; зарити, забости'. Значење глагола помаже у обликовању изгледа оронима и његове семантике: 'узвишина која не оставља утисак целине рељефа, врха, већ која штрчи, као да је заривена, да се издиже, усађена бочно'. В. ор. Рињи рид, Рињска планина 1121.

РИЊИ РИД, ојк. Страњево, код Свођа, ок. Власотинца (Ник. Р. 3, 365). *Рињи* је квалификатив близак квалификативу *Ринуѣи* из оронима *Ринуѣи брег*, и глаголу *ринуѣи* 'потиснути, гурнути; зарити, забости'. Код Скока је уз глагол *rinuti* дато објашњење и констатација да се глагол среће у префиксалним изведеницама; нема материјала из топонимије (Скок, Рј.). Исп. глаголе: *изринуѣи* 'ринути; издићи се, изронити; појавити се'; *уринуѣи* 'забити се, зарити се' (према Р. САНУ). В. ор. Рињска планина, Ринути брег.

РИЊСКА ПЛАНИНА 1121, ојк. Горњи и Доњи Рињ, ор. Сврљишке планине (Ниш 2; Костић 1, 178; Стан. 4, 101). Ор. је изведен према ојконимима. Ојконими су према неком топоорониму **Рињ*. Исп. и изведени микротопоним *Рињско*, њива у селу Гушевац, ок. Сврљига (Богд. 1, 161). В. код ор. Рињи рид, Ринути брег.

РИОР 881 = РИЈОР, ор. Камалъ 915, ор. Маљен, ојк. Планиница (Ваљево 4; Стан. 3, 768; Мишк. 4, 13; Јов. Б. 1, 217; Павл. Љ. 1, 97). *Риј* је 'крчевина, пропланак', према *ријати*, *-јем* 'копати рилом, рити; разгртати; крчити'. Исп. *ријавица* назив за изривену, разривену земљу; микротопоним *Риј* „krčevina u dzematu Goduši visočke nahije“ (Скок, Рј., под *риј*); *Риј*, поток д. пр. Коњске реке л. пр. Језаве д. пр. Дунава (Павл. 3. 1996). Ороним *Ри(ј)ор* могао би бити изведен од самог апелатива *риј* наставком *-ор*, евентуално из синтагме **Ријав, Ријан врх, брег* и сл.

РИОРАК = МАЛИ РИОР, ор. Риор, ор. Маљен (Мишк. 5, 232). В. код ор. Риор.

РИПА, ор. Копаоник, ојк. Лепосавић (Мишк. 4, 29). *Риџа* је 'велики камен, литица; бусен земље'. „То је balkanska riječ /.../ zacijelo је ilirskog podrijetla /.../ u hrv.-srp. može biti ostatak iz jezika srednjovjekovnih Vlaha, a može biti i od ilirskih starinaca“ (Скок, Рј. под *риџа*). Геог. термин *риџа* значи „дупка на планинска страна“; „одрон со камења“; *риџачка* је „тесно место на река каде може да се премине теа“ (код Вид. 1999). Исп. топ. *Риџишти* „камењар од кој' прерипувале' козите“ (Иванова 1996, 550). В. ор. Рипе.

РИПЕ 804, ојк. Кучин, ор. Побијеник 1423 (Пљевља 2). Од апелатива *риџа*; има облик множине. В. код ор. Рипа.

РИПНИ ДЕЈА = ОСТРА ЧУКА, ојк. Тиринце, код Косовске Каменице, слив Новобрдске Криве реке (Урош. 1, 101). Први члан двочланог оронима је од апелатива *риџа*. *Деја* је дијалекатски облик геог. термина *део, дел* 'брдо, главица, брег; коса, падина' (исп. ор. Деја). В. код ор. Рипа.

РИСОВАЧА 214, ојк. Врбица, код Аранђеловца (Аранђеловац 2; Дроб. Б. 1, 261). Према неком топониму **Рисовац*. Под одредницом *Рисаница*, хидроним, Безлај напомиње да није лако разграничити значења код топонима: *Rise, Na Ris, Risnik, Risnato brdo*; да ли је у питању придев у вези са бојом *руј, риђ* или зооним *рис*. „Suponirati је mogoče tudi antroponima iz obeh osnov, ki sta morda etimološko sorodni /.../ Pogostna so ta imena v sbh. prim. *Risna (1351 Rysna), Risnik, Risnjak, Risovac, Risovača, Risova Greda (Ljut, Kosa)*“ (Безлај 1961, 155). Према Скоку „toponim *Risovac* nejasan је u ovom pogledu“ / има у виду називе за стоку другог порекла: *рисоња, рисоџа, рисова, рисовица* / „Може се odnositi na *risa* ili na боју земље (иловаћу)“ (Рј. под *рис*'). Исп. ор. *Рисовац* 881, код Перушића, Личко поље; ор. *Рисовац* 1112, код Грачаца, Лика; ојк. *Рисовац*, код Босанске Крупе; ојк. *Рисовац*, код Јабланице, ок. Прозора (ГАЈ). В. и ор. Рисовица.

РИСОВИЦА 1058, ојк. Босиљград, хид. Драговиштица (Ник. Р. 3, 288; В. 3., Власотинце 4). Код назива за микрохидроним *Рисювене*, Заимов (1967, 166) цитира наш топоним *Рисовица*, код Босиљграда; значење везује за зооним *рис*. В. код ор. Рисовача.

РИСТИВОЈСКО БРДО 358, ор. Оштра чука, ојк. Шарбановац (Зајечар 1). У основи оронима је мушко име *Ристивој(е)* (Грч.).

1. **РИСТИН БРЕГ**, ојк. Судимља, код Бруса, слив Топлице (Грк. 1, 201);
2. **РИСТИН БРЕГ** 571, ојк. Старо Грацко, ок. Приштине (Приштина 3). Према мушком имену *Ристѿа* (Грк.).

РИСТИН ГРОБ 1081, врх на ор. Чемерник, ојк. Сурдулица (В. 3., Власотинце 1). Према антропониму *Ристѿа*. В. ор. Ристин брег.

РИСТОВА ЧУКА, ојк. Костадинци, Новобрдска Крива река (Урош. 1, 93). Према м. имену *Ристѿо* (Грк.).

РИСТОВ ВРХ, ојк. Рудница, код Тутина (Лут. М. 6, 386). В. ор. Ристова чука.

РИСТОВИЋА БРДО, ојк. Северово, код Ариља, ок. Ужица (Мис. И. 1, 144). Према фамилији *Ристѿовић*.

РИСТОВО БРДО, ојк. Доброшевина, код Зубиног Потока, ок. Косовске Митровице (Лут. М. 5, 123).

РЊАКОВАЦ, ојк. Брасина, код Малог Зворника (Павл. Љ. 2, 501). Из антропонимске синтагме **Рњаково брдо*; *Рњаков забран* и сл. Исп. л. имена *Рњак*, *Хрњак*, *Хрњо*, *Хрњко* (14. в.). Именица *рња*, -е на Косову значи 'свињска њушка'; придев (*х*)*рњав* је надимак ономе ко има 'распукнуте усне'. В. ор. Рњаково брдо.

РЊАКОВО БРДО 376, ојк. Цулине, ок. Малог Зворника (Зворник 2; Павл. Љ. 2, 489). Према надимку или личном имену. В. код ор. Рњаковац.

РЊАЧ 1660, ор. Јадовник 1734, ојк. Страњани, код Бродарева (Пљевља 2). Из антропонимске синтагме **Рњак-ј брег*, *вис* и сл. В. ор. Рњаково брдо, Рњаковац.

РЊЕ, ојк. Својдруг, код Рогачице, ок. Бајине Баште (Павл. Љ. 2, 402). (1) Назив за терен који настајују сродници особе чији је надимак или име *Рњ*, *Рња*, *Рњо*, (*Хрња*, *Хрњо*); (2) фигуративно: место које је *рњаво*, *хрњаво*, разривено, са неравнинама, избочинама; распукнуто, раздвојено (према Р. МС). В. код ор. Рњаковац, Рњаково брдо.

1. **РЊОС** 707 = **АРЊОС** = **ВЕЛИКИ РЊОС**, ојк. Букуровац, ок. Беле Паланке (Костић 1, 167); 2. **РЊОС** 1265, ојк. Стрелац, ок. Бабушнице (Босиљград 1). Код варијанте Арњос успоставља се веза са грчком лексемом *αρνός* 'agneau'; *αρνών* 'étable des agneaux' (Р. Г–Ф). У Бугарској, у ок. Пирдопа, налази се Арнея дол који Заимов (1959, 108) доводи у везу са поменутим грчким речима. Лома помиње овај топоним: „Има у југоисточној Србији један слој румунских топонима као *Рњос*, *Нишиор* (1576, д. Нишор), Миџор“ (Лома 1994/1, 110). В. ор. Арњос.

РОБИН ДЕЈА, ојк. Падеж, ор. Јазавачки рид 1028, ок. Лесковца (Врање 1). Према антропониму. Исп. лична имена: *Роб*, *Робан* (Грк.). В. ор. Деја.

РОВ, слив Каленићке реке л. пр. Велике Мораве, обл. Темнић (Мишк. 3, 163). Топоапелатив *ров* значи 'дугачак и дубок прокоп у земљи; јама, рупа; место где је земља раскопана, разрована; веће удубљење у земљи, долина' (према Р. МС).

РОВАЧИЦА 1124, ојк. Драглица, ор. Муртеница (Вардиште 4). Из *ровати* 'рити, копати'; *ровача* 'јама, ров'. Коса, падина, долина и сл. на којој има *ровача*, *ровина* 'разровани терен'. В. ор. Ров, Ровина.

РОВИНА, ојк. Текија, ок. Крушевца (Параћин 3). У области Заглавак забележено је више топонима од апелатива *ровина*: „Ровина, вододерина, јаруга косих страна и оштрих ивица; Ровине, Голема ровина, Марина ровина, Преко ровине (мн.), Ровање, Свиленова ровина“ (Динић, 52). Исп. у околини Сврљига *Ровина* 'вртача'; *Ровине* 'дно јаруге, изровано од киша; јаруге и урвине; ливађе; заселак' (Богд. 1, 161). О *Ровина*, *Ровине* види и Лома (1997, 5). В. код Ровачица, Ров.

РОВИНЕ, ор. Црни врх, ојк. Горња Врбава, ок. Горњег Милановца (Мишк. 6, 114; Фил. М., 193). Облик множине од *Ровина*. В. ор. Ровина, Ровачица и др.

1. **РОВИШТЕ**, ојк. Лободер, код Горњег Дубича, ок. Трстеника (Мишк. 3, 163); 2. **РОВИШТЕ**, коса, ор. Збеговиште, ојк. Лободер, код Трстеника (Мишк. 3, 69). В. ор. Ровачица, Ров, Ровина.

1. **РОГ**, Ђердап (Кладово 3); 2. **РОГ**, ојк. Рибаре, ок. Сврљига (Богд. 1, 161). *Рог* је „метафоричен назив за издигнато место“; неки топоними у Македонији су: „*Рок* 'рид' /.../ 'извишена шилеста карпа' /.../ *Рого* /.../ *Рогои* 'место како рог“ (Вид. 1999). Исп. топоним *Рогови* код оронима *Рогачко брдо*: „Место где је Рогачица расекла ову гредину зове се Рогови, по којима је дошло име селу и реци“ (Павл. Љ. 2, 415). Више код Скока (Рј. под *рôg*). В. ор. Рогачко брдо.

РОГА 919, ор. Пруговац, ојк. Качикол, ок. Приштине (Приштина 2; Урош. 2, 122). (1) У овој области користи се као назив за делове земљишта, микро-топониме, албанска лексема *rrogë* 'рудина, ледина, пашњак' (Фјалор 1976). Исп. микро-топониме: *Рога гаи* (дуга ледина); *Рога е жарии* (Жарска ледина); *Рога лајсијес* (лескова ледина); *Рога њлеиши* (тополска ледина); *Рога е Рамес* (Рамина ледина); *Рога е Тушес* (Тушина ледина) (Урош. 2, 122 и 123). (2) Као метафора према апелативу *рога*. Апелатив *рога* је „троугласта дрвена направа која се као јарам ставља стоци (обично свињи) на врат да се не провлачи кроз ограду, *клаио*“. Уз ојконим *Роге*, код Пожеге, мештани дају овакво објашњење: „средишна удолина села /је/ као рога, корито за стоку, те отуда и име селу. Село заиста делује својом конфигурацијом тла као да је 'ујармљено' (јарам, *рога*) између стрмих обала и врлети, које местимично подсећају и на рогове, те је, вероватно, првобитно име села Рошци и изведено од основе *рог*“ (Мис. 1987, 397).

РОГАЧКО БРДО 295, ојк. Рогача, ор. Космај (Аранђеловац 1; Јов. Б. 1, 313). Ороним је настао према ојкониму *Рогач*. Прасловенска лексема *rog* (Младенов је повезује са немачком *ragen* < iе. **reg-* 'Stange') веома је разуђена, даје много деривата са великом могућношћу семантичких значења и нијанси. О лексеми *рогач* код Скока: „*rôgāč*, gen. -*ača* '1. siliqua graeca, karuba, 2. grah, pasulj, 3. kukac, s deminutivima *rogāčić* (Vuk, Dubrovnik, Vinkovci) 'grah sa dugom mahunom, boranija', na -*ica rogačica* 'grah“ (Рј. под *рôg*). У Р. МС: *рогач* „1. бот. зимзелено дрво из пор. Лепирњача чији су плод дугуљасте, меснате и слатке махуне *Ceratonia siliqua*. 2. агр. врста ситног пасуља, Вук Рј. 3. зоол. јеленак

Lucanus cervus.“ У околини Пирдопа, у Бугарској, забележени су ороними: *Рогачовец* – „чукаре Вџдели се *рогачи* ’елени’.“; *Рогачов камик* – камена чука, упућује се на Рогачова нива „имот на род Рогачете“; *Рогачов камик* „камена чука в Стара планина /.../ наесен се събират рогачи“ (Заимов 1959, 244). Исп. топ. *Рогачка чука*, слив Брегалнице: „ниви и ливади на фам. Рогачето“ (Иванова 1996, 552). Преко надимка развијена су и презимена: *Рог*, *Рогач*, *Рогачејто* (ЛП). У Србији су ојконими: *Рогача*, код Лучана; *Рогачица*, код Бајине Баште и код Косовске Каменице (ИМ). Крај села *Рогачица*, код Бајине Баште, протиче и речица *Рогачица* д. пр. Дрине (Крупањ 4). Ова речица пресеца брдо, ’греду’, па су тако настали облици који су названи *Рогови* (в. код ор. Рог).

РОГЕ, ојк. Лалинце, обл. Пољаница, ок. Врања (Злат. 1, 137). В. код ор. Рога.

РОГИЊАЧКО БРДО 522, ојк. Рибаре, код Крепољина, слив Млаве (Петровац 4). Према неком топониму **Рогинџац*. В. ор. Рога, Рогачко брдо.

РОГЛИЊА БРДО, ојк. Чечево, код Брњака, ок. Косовске Митровице (Лут. М. 5, 137). Према породичном имену *Роглић*.

РОГЉЕВИЋ, ојк. Петница, код Ваљева (Павл. Љ., 706; Шћеп., 78). Из синтагме **Рогљевића њива*, *брдо* и сл. по називу фамилије *Рогљевић*, по којој се и заселак зове *Рогљевићи* (Шћеп., 82).

РОГЉЕВИЦА, ојк. Вировац (Вировци), код Словца, ок. Мионице (Павл. Љ., 604). *Рогље* су ’виле, обично с два рога; рашље, рачва; дрво са двокраким горњим делом; оно што се шири у два крака, у две гране’ (према Р. МС). Метафорички назив. В. код ор. Рога, Рогачко брдо.

РОГЉЕВСКО БРДО, ојк. Рогљево, код Рајца, ок. Неготина (Јов. К. 2, 168). Према ојкониму *Рогљево* који је изведен од неког топонима са основом *Рог-*: **Рога*, **Рогал* и сл. Према ојкониму је и хидроним *Рогљевски њојок* л. пр. Тимока (Јов. К. 2, 164). В. код ор. Рога, Рогљевица и др.

РОГОВА ГЛАВА 1247, ор. Дебело брдо 1371, ор. Чемерна планина, ок. Ивањице (Чачак 3). Према топоорониму **Рог*. В. код Рог, Рога.

РОГОВИ 513, ојк. Оџаци, ок. Трстеника (Крушевац 3; ГАЈ Ниш; Енц. Југ. Крагујевац). Ороним има форму множине. В. код ор. Рог, Рога и др.

РОГОВО 1291, ојк. Злодовце, ок. Врања (Кратово 1; Енц. Југ. Врање). Према топоорониму **Рог*. Исп. ор. *Рогови*. В. ор. Рог, Рога.

РОГОЗ 1029, ор. Басара, ојк. Крупац (Пирот 4). Према фитониму *рогоз* *Turpha latifolia*, врста траве оштрих листова која расте на мочварном тлу, шаша, шевар; користи се у плетарству. Лексема *рогоз* је, према Скоку, балканска реч чије порекло није објашњено; има неколико претпоставки. О томе више код Скока (Рј. под *rògòz*). В. ор. Рогозна.

РОГОЗНА 1354, ор. Винорог 1225, ојк. Нови Пазар, Рашка (Мишк. 4, 28; Стан. 3, 793; Енц. Југ. Косовска Митровица; ГАЈ Краљево). Облик *Рогозна* је из *Рогозна њланина*. Придев *рогозан*, *-зна* значи ’који је обрастао, прекривен *рогозам*’. У „Топонимији Бањске хрисовуље“ код топонима *Рогозно* стоји да „с обзиром на значење основне речи (барска биљка) и на средњи род, име се најпре

односило не на планину него на планинско језеро на њој, под Црним врхом“ (Лома 2013, 191). В. код ор. Рогоз.

1. **РОГОПЕЧ**, ојк. Доња Студена, ор. Мосор 985, ор. Сува планина, Заплање (Ниш 4); 2. **РОГОПЕЧ** 1464, ор. Јавор, ојк. Кладница 833, ок. Сјенице (Стан. 2, 98; Мишк. 4, 127); 3. **РОГОПЕЧ** 825, ор. Шиљатинац 833, ор. Чемерна планина, ојк. Бресник (Чачак 3); 4. **РОГОПЕЧ**, ојк. Сушиће, ок. Урошевца, код Штрпца (Крст. О., 129). Сложени ороним чине апелатив *рог* ’издигнуто место, шиљата стена, рид’ и *печ(а)* термин којим се именује место изложено сунцу, припека, жега. В. ор. Рога, Рогачко брдо, Рогопеча, Печена чука, Печеник.

1. **РОГОПЕЧА** 360, ор. Влашић (Павл. Љ., 365); 2. **РОГОПЕЧА**, ојк. Златарић, код Ваљева, обл. Подгор (Павл. Љ., 677). В. код ор. Рогопеч.

РОГОТ, слив Лепенице л. пр. Велике Мораве (Мишк. 4, 112). Из примера: „Жујевац, извире из Рогота и с десна иде у Лепеницу, врло бујан поток“ (И.). Ороним је метафора. *Рог* је ’узвишење са зашиљеним врхом, каменита чука, шиљаста стена која подсећа на *рог*’ (исп. ор. Рог). Наставак *-ош* се не среће често, а може се додати на основу придева; присутан је у називима за стоку, волове (бакота, баљота). Исп. и презимена: *Рог, Рого, Рогош, Рогов* и др. (ЛП). В. ор. Рог, Рогачко брдо, Рогуша.

РОГУЉЕ, ојк. Бачевци, код Драчића, ок. Ваљева (Павл. Љ., 531). *Рогуље* је породично име. Исп. презимена: *Рогуљ, Рогуља, Рогуле, Рогуљић* и др. (ЛП).

РОГУША 1499, ор. Гиљево 1734, ок. Сјенице (Сјеница 3). (1) Метафорички назив дат према визуелном утиску. *Рогуша* је аугментатив од *рог, роге*. (2) *Рогуша* је и назив за животиње које имају велике рогове, *рогуља* (крава, коза). В. ор. Рог, Рога, Рогот, Рогачко брдо.

РОДОВСКО БРДО, ојк. Лоћика, код Драгошевца, ок. Рековца, обл. реке Белице (Мијат. 2, 113). *Род* значи ’породица, породична лоза; најближа родбина, сродници’; *родовски, -а, -о* је придев који се односи на *род*, родовску заједницу. Назив брда *Родовски* односи се на житеље који су међу собом сродници; више породица које су повезане родбинским везама.

РОЂЕНА ЧУКА 857, ор. Ђурђева глава 912, ојк. Градиште, ок. Димитровграда (Пирот 4). Антропонимска синтагма; чине је мушко име *Рођен* (Грк.), у генитиву – *Рођена*, и апелатив *чука* ’*Рођенова чука*’; (као ор. *Богдана*, ок. Ваљева; ор. *Вида* 1063, ок. Ивањице; *Богдана чука*).

РОЂИНО БИЛО, ојк. Вратарница, ок. Зајечара (Динић 1, 211). Према м. имену *Рођа* (Грк.).

РОЂИНСКИ ЧУКАР, ојк. Заграђе, ок. Зајечара (Динић 1, 261). Према м. имену *Рођа* (Грк.). В. ор. Рођино било.

1. **РОЖАЊ**, ор. Совљак 608, ојк. Дреново, ок. Горњег Милановца (Ваљево 4; Мишк. 6, 133; Фил. М., 189); 2. **РОЖАЊ** 971, ор. Соколска планина, ојк. Крупањ, Подриње (ГАЈ Шабац; Стан. 4, 263; Жуј., 299); 3. **РОЖАЊ** 893, ор. Велики врх 898, ор. Самањац, ок. Алексинца (Параћин 4; Дакић 3, 90; Ршум. 3, 101; Марк. Ј. 1, 50). (1) Метафора. Од *рог, рожити* ’пружати рогове; имати рогове, оштре врхове, криве стене попут рога’. Из **Рожан врх, брег* и сл. преко

**Рожан-ј*. Исп. *Рог, Рога, Рожаци*. (2) Планински венац *Рожань*, ок. Горњег Милановца, Мишковић описује овако: „Добио је име, ја држим, од камења које се у њему налази; а које је племе силиката (рожнац)“ (Мишк. 5, 247). *Рожнац* је врста седиментне, *џаложне* органске стене која се јавља у више боја, а садржи опал, калцедон, кварц. Исп. *рожан, рожнаџ, рожасџ* ’отврднут, сасушен, коштао’.

РОЖАЦ 629, ор. Цветалица 1022, ор. Равна планина, ојк. Церје, обл. Гокчаница (Чачак 4; Павл. Р. 1, 315). Метафора. Форма деминутива: *рожак, рожац* ’брег, узвишење са омањим издигнутим врхом, краком попут рога’. Јужно од *Равне џланине* простире се планина *Жељин* на чијим северним падинама је ојконим, исто тако, од основе *Рог-*: *Рогавчина*. Горњи ток *Расине*, извире на орониму *Жељин* и зове се *Рогавачка река* или *Рогавска река* по ојкониму *Рогавчина*. Придев *рогав*, кога нема у речницима, налазимо у називима: врх *Рогава* на брду Вожић, ојк. Косијерско село и брдо *Рогаве* 274 м, код Карловца (Интернет); презиме *Рогавчевић* (И.). В. ор. Рог, Рога, Рожањ и др.

РОЖЕНАЦ, ојк. Космовац, ок. Беле Паланке (Ћирић 1, 163). Из **Рожен брег* и сл. ’рогаст, рогат, који има избочине, врхове, шиљати брег’. В. ор. Рожац, Рожањ, Рогачко брдо.

РОЈБАН 415 = **РАЈБАН**, ојк. Планиница, ок. Зајечара (Динић 1, 259). В. код ор. Рајбан.

РОКОПЕЧ, ојк. Поповљане, код Суве Реке, ок. Призрена (Стиј. Д. 1, 532). Сложени оним. *Рок-* је ’рог’; *рокче* дем. од *рог*; *рокчићу* ’колектив од рокче’ на Косову (Р. К–М II 1935; Злат. 1998). Исп. топоним *Рок* ’рид’, у Македонији (Вид. 1999). Део *-џеч(а)* је ’место изложено сунцу’; исп. припек, жега, челопек, жар. В. ор. Рогопеч.

1. **РОМАН**, ојк. Брњица, Љупковска котлина, ок. Голупца (Велико Градиште 4); 2. **РОМАН**, ојк. Купузиште, код Брзе Паланке (Неготин 1). Грковић бележи л. име Роман (лат. *Romanus* – Римљанин). „*Novija* је *posudjenica* за *Vlah*, како се *i* сада називају *Rumunji* и *Banatu* и *Sincari* и *Makedoniji*“ (Скок, Рј. под *Rim*). У 14. веку је Романија био назив за европски део византијског царства, исп. назив за планину *Романија* у Босни (*Романија*, ор. *Булетница* 834), за који Скок каже: „*ne zna se pravo što znači taj toponim*“ (И.). Топоними типа *Роман* би, према Скоку, могли да се односе и „*na srednjovjekovne Vlahe, koji su u svom jeziku očuvali za sebe latinski naziv. Ovamo ide još pridjev na -j Romanj dol* (14.v.)“ (И.). Ова два топооронима могла су бити именована: (1) личним именима (исп. Грк.; и рум. имена Кон.). Према Зајмову топоним *Роман* је „от ЛИ *Роман* и *-јь*, т.е. ’Романов’, срв. стсрџб. *Романь дољь* 1348 (Нов 694) в Босна“ (1973, 154); (2) према фитониму: „*gum. roman = roton* (Erdelj) ’*matricaria*“ (Скок, И.); ’*роман, роман, романика, ромуника ... камилица Matricaria chamomilla*’ (Сим. 1959).

РОМАНИЈА, ор. Булетница 834, ор. Златибор, ојк. Доња Јабланица (Вардиште 3). Топоним је уз границу са Босном, ок. Вардишта. В. код ор. Роман.

РОМАНОВА КОСА 76, ојк. Борча, Панчевачки рит, ок. Београда (Београд 1). В. код ор. Роман.

РОМАНОВ ВИС = **РОМАНСЋИ ВР**, ојк. Вратарница, код ојк. Заграђе, ок. Зајечара (Динић 1, 261). В. код ор. Роман.

РОМАНСЋИ ВР = **РОМАНОВ ВИС**, ојк. Вратарница, код ојк. Заграђе, ок. Зајечара (Динић 1, 261). В. код ор. Роман.

РОПАЉ = **РАПАЉ**, ор. Мали врх 667, ојк. Нишевац, ок. Сврљига (Ниш 2; Стан. 4, 100; Богд. 1, 161). В. објашњење код ор. Рапаљ.

РОПАТСКИ ВРХ 906, ор. Дебела бука 966, ојк. Сиња глава, ок. Пирота (Пирот 3). Први члан оронимске синтагме изведен је из ономатојеје *ројайи*, *ројойи* 'бука, штропот; прасак који производи камен, вода, када пада са висине'; глаголи: (*х*)*ројайи*, *ројойайи*. Туда протиче хидроним *Ројайиовски јојок* л. пр. Раснице л. пр. Нишаве (Мишк. 4, 79). В. ор. Ропотски рид.

РОПОТСКИ РИД, ојк. Големо Ропотово, ок. Гњилана, обл. Изморник (Урош. 3, 229). Хидроним је *Ројойски* или *Ројойовски јојок* л. пр. Биначке Мораве (Мишк. 4, 46). Исп. и поток *Ројойи* л. пр. Пусте реке д. пр. Власине (Мишк. 4, 52). Поводом имена села *Големо* или *Велико Ројойово*, Ћирић пише „Село је махалски збијеног типа, са центром у котлини, која подсећа на рупу, према којој је и добило име (*ројойи* = рупа, по обавештењу мештана). По другој мештанској верзији *ројойи* би означавао извор, а извора заиста има, и то више“ (Ћирић, 462). В. ор. Ропће.

РОПЋЕ 610, ојк. Ропица, код Вучитрна, Косово (Приштина 3). Према ојкониму *Ројица*. *Раја* је 'рупа, шкрапа'; са самогласником *-о-* *роја*, деминутив *ројица*; придев *ројав* 'пун рупа, шупљина, избушен'; бугарски *раја* 'дубина'; румунски *groară*, арб. *gorë* (са *gr > r*: *ripë* 'падина, коса, нагиб'. Исп. топониме: *Раје*, *Роје*, *Ројци*, *Ројине*. Скок додаје: „varijante *rapa*, *ropa*, *gropa*, *grupa* кажу да су се с балтослав. riječi unakrstili на Balkanu još i ilirotrački oblici“ (Рј. под *ripa*). В. ор. Ропотски рид.

РОСИНА КОСА 686, ор. Јелица, ојк. Премећа, ок. Чачка (Чачак 1). Према ж. имену *Роса* (Грк.).

РОСИНО БРДО 346 = **ВРАГАНДИЈА**, ојк. Радаљ, код Малог Зворника, обл. Подриње (Зворник 2; Стој. В., 140). Према ж. имену *Роса*. В. ор. Росина коса.

РОСИЋКЕ СТРАНЕ, ојк. Росићи, код Косјерића, ор. Маљен (Мис. И. 2, 170). По антропоојкониму *Росићи*. Према Мисаиловићу „Дефтери не бележе село *Росиће* под данашњим именом, чиме је донекле одређена и старост овог топонима“ (И.).

РОСОМАЧКА КУКЛА, ојк. Росомач, код Височке Ржане, ок. Пирота (Милић. 1, 167). Туда протиче *Росомачка река* л. пр. Височице (ГАЈ Зајечар). Први члан оронима је изведен од ојконима *Росомач*. *Росомача* је биљка *џарчужак* *Capsella bursa pastoris* (Сим. 1959). *Кукла* је геог. термин, чест у Бугарској и Македонији, а односи се на 'голо каменито узвишење стрмих страна; чуку, чукару'. В. код ор. Кукла.

РОС'УЛИЈА 1462 = **РУСОЛИЈА** = **РУСОЛ'ИЈА** = **РУСАЛ'ИЈА** = **РУСУЛ'ИЈА**, ок. Пећи (Цог. 1, 302). В. код ор. Русолија, Маја Русалија.

1. **РОСУЉА**, ојк. Мокра, код Беле Паланке, слив Коритнице (Костић 4, 262); 2. **РОСУЉА**, ојк. Турјак, код Барана, ок. Пећи (Пећ 4). Из *rosa* „poľjo-privredni i atmosferski termin“ који Скок доводи у везу са индоевропским кореном **eras-*, **ers-*, **ras-* (Рј. под *rōsa*). *Росуља* је „врста земље као смџница, лџка /.../ *росуља* је земља ретка, лака и не држи ђубре“ (Р. К – М II). Чести микротопоними у Врањској котлини су *Росуља* и *Росуље*, има их скоро у сваком селу (исп. радове Златановића, Трифуноског). О топонимима и хидронимима изведеним од *rosa* опширно у раду Павл. 3. 1996/1.

РОСУЉАК 632, ојк. Буштрање, ок. Врања, Врањска котлина (Кратово 1). Ороним има облик деминутива ’омање росуљаво земљиште, мала Росуља’. В. ор. Росуља.

1. **РОСУЉЕ**, ојк. Доња Буковица, ок. Љубовије (Павл. Љ. 2, 468); 2. **РОСУЉЕ**, ојк. Риљац, код Милутовца, ок. Трстеника (Мишк. 3, 163); 3. **РОСУЉЕ**, ојк. Милентија, код Рибара, ок. Бруса (Куршумлија 1). В. ор. Росуља.

РОСУЉСКИ РИД, ојк. Кацапун, код Лепенице, ок. Владичиног Хана (Триф. Ј. 1, 177). Двочлани ороним чији је први члан изведен од топоапелатива *росуља*. В. ор. Росуља.

РОША 2323, ор. Чубричево, ор. Шара, обл. Гора (Лут. М. 4, карта). То је име за испашу у планини, за ’планину’; према квалитету земље: земља лошег квалитета, смоница (в. код ор. Росуља). Заимов топоним *Рошани* објашњава овако: „От МИ **Роса(īa)*: *rosa*, т.е. место, дето често пада *rosa*, срв. МИ *Росевица* /.../ *Росен*“ (1967, 167). Исп. и топоним *Рошул*, слив Брегалнице, за који Иванова пише: „голем јендек, пасиште ... Од аром. *roṣu* ’црвен’“ (1996, 553).

РОШИЈАН БРДО, ојк. Мали Извор, код Вратарнице, ок. Бољевца (Зајечар 1). Први члан је према румунском придеву *roṣ* = *roṣu*, *roṣie* ’црвен’; *roṣior* ’црвенкаст’. Исп. име брда *Тилва рош* 560, ојк. Валакоње, код Бољевца (ГАЈ Зајечар); рум. *Tilva roṣie (roṣă)* (Гамулеску 1976, 136). В. ор. Роша, Рошински рид.

РОШИНСКИ РИД, ојк. Луково, код Врања (Ник. Р. 1, 188). Према антропониму *Роша*, *Рошин*. Потврђено је да је у селу Луково живео *Рошо* (Грк.). Исп. презимена: Роша, Рошан, Рошић, Рошин (ЛП); румунска имена: *Roṣ*, *Roṣeni*, *Roṣa*, *Roṣi* (Кон., 363). В. ор. Роша, Рошијан брдо.

РОШКА ПЛАНИНА, ојк. Роге, ор. Благаја, ок. Пожеге (Мис. И. 1, 144). Ор. је назван према насељу *Роге*. В. код ор. Рога .

1. **РТ** 264, ор. Шупљи камен 295, ојк. Рипањ, код Београда (Београд 3); 2. **РТ**, ор. Водичко брдо 198, ојк. Зуце, код Београда (Београд 3); 3. **РТ**, ојк. Ковачевац, код Младеновца (Аранђеловац 2); 4. **РТ**, ојк. Бранковина, ок. Коцељеве (Ваљево 1); 5. **РТ**, ојк. Столица 610, ојк. Влакча, код Страгара, ок. Крагујевца (Аранђеловац 4); 6. **РТ** 366, ор. Ајдучка глава 420, ојк. Поповица, ор. Дели Јован (Доњи Милановац 2); 7. **РТ**, ојк. Бучум, ор. Тресибаба, ојк. Луково (Богд. 1, 161); 8. **РТ**, ојк. Варош, код Палилуле, ок. Сврљига (Мишк. 4, 143); 9. **РТ**, ојк. Костојевићи, ок. Бајине Баште (Павл. Љ. 2, 408). *Рџ* је орографски термин који значи ’истакнути, обично узани део земљишта који

се издиже у висину, усеца међу падине, улази у море'. Објашњење које даје Динић је: „*Рџ*, узвишење окомитих страна, обично између два водотока, које се постепено спушта према њиховом ушћу. *Рџ* заузима убедљиво прво место међу апелативима који учествују у стварању назива за уздигнуто тле“ (стр. 50). Аутор наводи и, вредне пажње, сложенице: *Раћерџ*, *Нешерџ*, *Шумњерџ*, *Мимераџ*, *Равнираџ* (И.). О топонимима *Рџ*, у западној Србији, Лома додаје да „*рџ* као чест назив њива у шумадијској Колубари /.../ тешко може бити иста реч као *рџ* < **рџџь* „истурени део копна који залази у море; истурени врх брда“, него је пре од *хрбайџ* „планинска или брдска коса“. Просто речено, тешко може бити реч о неким „њивама на ргу“ (ту нема обрадиве земље), док су „њиве на хрпту брда“ сасвим обична ствар и у овој области и другде“ (Лома 2004/3, 473).

РТАЊ 1560, ојк. Шарбановац, ок. Бољевца, Сокобањска котлина (Зајечар 1; Карић, 19; Дакић 1, 1; Мишк. 4, 91; Жуј., 244). *Рџањ* се односи на шиљасту или главичасту врх брда. Изведен је од придева на *-ъп* од *рџ*, неутврђене етимологије, наставком *-јо* (Скок, Рј. под *rt*).

РТАЊАК 693, ор. Стрњак 804, ор. Главница 923, слив Мале Тиснице, слив Млаве (Доњи Милановац 3). Ор. је изведен од *Ртањ* наставком *-ак*; деминутивско значење – '*Мали Рџањ*'.

РТИНА 806, слив Младиног потока л. пр. Голијске Моравице (Ршум. 4, 46). Геог. термин *рџина* значи 'рид, брдо, узвишење између две долине; више узвишења, ридова на страни брда'. Код Иванове: „*рџина* 'височинка мег'у два дола; рид, брдо' < стел. *рџџь* 'врв' „(1996, 553); „планинска страна изборана со возвишенија“ (Вид. 1999). Исп. микротопоним *Рџина*, ојк. Лесковац, код Власине (Ник. Р. 3, 331); ојконим *Раџина*, код Краљева (ИМ); у Македонији: *Рџина* 'ниви на брдо'; *Рџинарска Мала* „маало што е на 'џртина“ (Иванова 1996, 553); *Рџина*, *Рџиниџе* 'ридови' (Вид. 1999). В. код ор. Рт.

1. **РТИЦА**, ор. Бељевина 766, ојк. Јеловац, код Стењевца, код Деспотовца (Драг. 1, карта); 2. **РТИЦА** 949, ор. Јавориште 1186, ор. Кучај (Стан. 2, 98). Деминутивни облик од, ређе употребљаваног, женског рода именице *рџ* (в. Р. МС код *рџ*).

РТИЧ, ојк. Репушница, ок. Књажевца, обл. Заглавак (Динић, 330). Наставком *-ич* добијен је деминутивни облик оронима. В. ор. Ртица.

РТОВИ, ор. Влашић, ојк. Плужац, код Осечине (Крупањ 2). Ор. има облик множине од *рџ*. В. код ор. Рт.

РТОВИНЕ, ојк. Вртиглав, код Мионице (Павл. Љ., 617). 'Њиве, ливаде које се налазе на *Рџу*, *Рџине*'. В. ор. Ртина.

РУБЕЖ, ојк. Грчић, код Љубовије (Павл. Љ. 2, 429). Према антропониму *Рубежа*: „његов син Рубежа /.../ насели /се/ где му је стриц био обележио /.../. Потомци Рубежини /.../ зову се Рубежићи“ (И., 431). По овој фамилији је и махала добила име *Рубеже* (И., 429). Исп. ојкониме *Рубежи*, код Ријеке, Хрватска и код Никшића, Црна Гора (ИМ). *Рубежића каџун* је у Ускоцима, Црна Гора (Станић 1988, 226).

РУБОВИЦА 1519, ор. Литица 1683, ор. Сува планина (Ниш 4; Стан. 4, 498). (1) Према антропониму **Руб* – **Рубова долина, ливада* и сл. Забележено је м. име *Рубеж* (в. код ор. *Рубеж*); презимена: *Руба, Рубељ, Рубић* (ЛП); (2) Према апелативу *руб* 'ивица, крај'; *рубни* 'ивични, који се односи на ивицу, *руб*'. Исп. топоним, у сливу Брегалнице, *Руб Баир* „ниви на ридно место /.../ од *руб* 'крај, конец'“ (Иванова 1996, 553).

РУГОВА = РУГОВО = РУГОВСКЕ ПЛАНИНЕ, планинска област у околини Пећи (Цог. 1, 319). Топоним је *Руговска клисура*, а хидроним *Руговска Бисџирица = Пећска Бисџирица* (И.). „Назив *Ругова* среће се само у литератури и код школованих људи и свакако је у комуникацију ушао аналошким путем (према албанском *Rugova*), док се у народу /.../ искључиво употребљава облик *Ругово* (И., 320). Код Даничића је забележено име *Руг*: „*Роугь*, име мушко: између људи које је краљ Стефан Првовјенчани дао Жичи једном бјеше име *Роугь*.“ (Рј., 1863). Грковић наводи ово име и додаје како „може бити да је врло старо заштитно име као Гнуса, Завида“ (Грк.). О топониму *Ругова* више код Грк. 1982.

1. **РУДА ГЛАВА** 601 = **РУДА ГЛАВИЦА**, ор. Мало Косово 612, ојк. Семедраж, код Горњег Милановца (Аранђеловац 3); 2. **РУДА ГЛАВА** 1380, ор. Капеш 1405, ор. Јавор (Сјеница 2; Стан. 3, 135; Ршум. 4, 35). Први члан синтагме је *руд, -а* 'црвенкаст, рић'. Према Скоку, придев је „*potisnut danas gotovo u zaborav od navedenih sinonima, očuvan u toponimima Rudopolje (Lika) 'ilovasto polje', Ruda Bukva (Užice), Ruda Glavica, Rudo Brdo (Crna Gora)*“ (Рј. под *rud'*). Географски термин *глава*, дем. *главица* 'издвојено, заобљено брдо, заобљени врх брда, брега', користи се у именовану узвишења и као самостална форма, у изведеном облику, и као саставни члан топонимских синтагми. В. ор. Глава, Главица и др.

1. **РУДА ГЛАВИЦА** 601 = **РУДА ГЛАВА**, ојк. Семедраж, код Такова, ок. Горњег Милановца (Мишк. 6, 124; Фил. М., 253); 2. **РУДА ГЛАВИЦА**, ор. Руденик, ојк. Милаковац, код Витановца, обл. Гружа (Драгић 1, 299); 3. **РУДА ГЛАВИЦА**, ојк. Замчање, код Богutowца, Подибар (Павл. Р. 1, 339). В. ор. Руда глава.

РУДАРСКА КОСА, ор. Кукавица, ојк. Рударе, код Лесковца (Јов. Ј. 3, 6). Квалификатив *рударски, -а* односи се на рударе, особе које обављају послове у руднику; на рударство, испитивање руде. У двочланом топониму *Рударска коса* орографски апелатив *коса* носилац је значења, а његов положај одређује се према ојкониму *Рударе* (ИМ). В. ор. Рударска планина, Рударска чука, Рударски вис.

РУДАРСКА ПЛАНИНА, ојк. Рудари, код Преполца, ок. Куршумлије (Стан. 3, 809). В. ор. Рударска коса.

1. **РУДАРСКА ЧУКА** 281, ојк. Рударе, код Лесковца (Јов. Ј. 2,3); 2. **РУДАРСКА ЧУКА**, ор. Лиса падина 492, ор. Мироч, источна Србија (Кладово 3). В. ор. Рударска коса.

РУДАРСКИ ВИС 776, ор. Рударска планина, ојк. Рудари, код Преполца, ок. Куршумлије (Стан. 3, 809). Узвишење, вис налази се на Рударској планини и по њој је именован. В. ор. Рударска планина, Рударска коса.

РУДАЧА, ојк. Матаруге, код Краљева (Павл. Р. 1, 341). (1) Од апелатива *руд* 'црвенкаст, рић', преко синтагме **Руда глава, коса* и сл. до именичког об-

лика *Рудача*. Исп. ор. *Руда глава* 601; *Руда чука*. (2) лексема *рудача* значи 'руда, минерал'. (3) врста траве која расте по ливадама *рудача* или *росуља* *Agrostis capillaris* (Р. МС; Сим. 1959).

РУДА ЧУКА 1049, ојк. Богошево (Богошевце, ИМ), код Сурдулице, Врањска котлина (Врање 4; Триф. Ј. 1, 204; Мил. Ч. 2, 73). В. ор. *Руда глава*.

1. **РУДЕНИК** 523, ојк. Милаковац, ор. *Руда главица*, код Витановца, обл. Гужа (Чачак 2; Драгић 1, 299); 2. **РУДЕНИК**, ор. Орловац 1440, ојк. Требиње, ок. Сјенице (Сјеница 3). У основи онима је *руд*, -а 'црвенкаст, риђ', и.е. **reudh-*. Ороним је изведен од трпног придева *руден*, глагола *рудети* 'постајати *руд*, црвенкаст, добијати румену боју, руменети' (Р. МС), преко синтагме **Руден врх*, *брег* и сл., уз наставак -ик. Исп. ороним *Руденик* 499 у сливу Спрече, код Тузле (ГАЈ Тузла). Њему семантички одговара ороним *Руденица*, изведен наставком за женски род -ица, из **Рудена глава*, *коса* и сл. (в.).

1. **РУДЕНИЦА**, ор. Буриловац, слив Грезанске реке л. пр. Сврљишког Тимока, ок. Књажевца (Мишк. 4, 145; Мишк. 2, 76); 2. **РУДЕНИЦА** 1201, ојк. Љубенић, код Пећи (Пећ 4). В. код ор. *Руденик*, *Руда глава*.

РУДЕНИЦЕ, ојк. Грачац, код ојк. Врњци (Павл. Р. 1, 352). Ороним има облик множине од **Руденица*. В. код ор. *Руденик*, *Руда глава* и др.

1. **РУДИНА** 449, ор. Велики Лишковац 803, ор. Лишковац 850, ок. Мајданпека (Доњи Милановац 1); 2. **РУДИНА** 419, на ор. Косовица 538, ок. Доњег Милановца, обл. Пореч (Доњи Милановац 2); 3. **РУДИНА**, ор. Корнет ступини 702, ојк. Подгорац (Зајечар 1); 4. **РУДИНА** 891, ор. Здрава чука 832, ор. Голак, ојк. Давидовац (Зајечар 3); 5. **РУДИНА** 517, ојк. Миљковац, ок. Ниша (Ниш 1); 6. **РУДИНА** 778, ор. Црни врх 1163, ојк. Доњи Стрижевац, Лужница (Пирот 3; Костић 1, 201); 7. **РУДИНА** 480, ојк. Замчање, ор. Столови, ок. Краљева (Чачак 4); 8. **РУДИНА**, ојк. Смиљевац, ок. Ивањице, обл. Стари Влах (Сјеница 2); 9. **РУДИНА**, ојк. Синаје, Метохијски Подгор (Стиј. 1, 310). *Рудина* је 'необрађено земљиште обрасло травом, утрина, тратина'; на Косову и Метохији може да значи и 'мека земља'. *Рудина* је општа именица која се може често срести као топоним. У источној Србији, Бугарској, Македонији, *рудина* је назив за планинска пасишта са квалитетном травом. У оази *Грлишке реке* веома је чест микротопоним; има дванаест назива који могу имати једночлану и двочлану форму: *Рудина х 3*, *Рудине*, *Голема рудина*, *Горња рудина*, *Грлишка рудина*, *Каменића рудина*, *Маџарска рудина*, *На рудину*, *Сџанчина рудина*, *Пејћрова рудина* (Динић 1).

РУДИН ВИС 2064, ор. Прилепска планина 1682, Руговска клисура, ок. Пећи (Пећ 3; Крст. О., 150). Према л. имену *Руд* забележеном у Дечанским хрисовуљама (Грк. 1986).

1. **РУДИНЕ**, ојк. Причевић, код Ваљева (Павл. Љ., 885); 2. **РУДИНЕ**, ор. Шилјак, ор. Суворбор (Мишк. 5, 227); 3. **РУДИНЕ**, ојк. Коштунићи, ок. Горњег Милановца (Мишк. 6, 147); 4. **РУДИНЕ**, ојк. Планиница, ок. Зајечара (Мишк. 4, 155); 5. **РУДИНЕ** 841, ојк. Горња Невља, ок. Димитровграда (Босиљград 2); 6. **РУДИНЕ**, слив Катунске реке д. пр. Јужне Мораве (Мишк. 4, 90); 7. **РУДИНЕ**

1249, ор. Жељин, обл. Гокчаница (Стан. 1, 738); 8. **РУДИНЕ** 983, ојк. Горњи Дубац, ок. Лучана, Горње Драгачево (Чачак 3; Јов. К. 1, 378); 9. **РУДИНЕ**, ојк. Замчање, обл. Подибар (Павл. Р. 1, 339); 10. **РУДИНЕ**, ојк. Мокра Гора, ор. Тара (Мић. Љ., 473); 11. **РУДИНЕ** 1128, ојк. Бистрица, ор. Копаоник (Куршумлија 3); 12. **РУДИНЕ** 1222, ојк. Стануловићи, ор. Копаоник (Куршумлија 3); 13. **РУДИНЕ**, ор. Кањевско брдо, ок. Сјенице, обл. Стари Влах (Сјеница 1); 14. **РУДИНЕ** 2378, ор. Жути камен 2522, ор. Љумбардска планина, ок. Пећи (Пећ 3). В. код ор. Рудина.

РУДИНКА 668, ојк. Бели Поток, код Књажевца (Зајечар 4; Енц. Југ. Зајечар). Деминутивни облик од *рудина*. В. ор. Рудина.

1. **РУДИНО БРДО** 844, ојк. Рудино, ор. Јаловик 850, ок. Темске (Пирот 1); 2. **РУДИНО БРДО** 1000, ојк. Крушево, ок. Бродарева (Пљевља 2). Синтагма је изведена од м. имена *Руд*; ојконим би могао бити секундарно именоване од оронимске синтагме. В. ор. Рудин вис.

1. **РУДНА ГЛАВА**, ор. Голо брдо 463, ојк. Рудна Глава, ок. Мајданпека (Доњи Милановац 1; Миш. 1, 275); 2. **РУДНА ГЛАВА** 794, ојк. Козница, ок. Владичиног Хана (Врање 4). (1) *руд* 'кудрав, коврџав; растресит, незавршен', 'жућкаст'; придеви: *рудав, рудан, -дна, рудаси* 'длакав, руњав, коврџаст (назив за биљке и људе таквог изгледа)' (Р. МС; Скок, Рј. под *rud²*). (2) *руда* 'минерална маса, минерал'; 'земља са минералним својствима погодна за обраду'; придев *рудан, -дна* (одр. *рудни*) 'који се односи на руду, минерале; место где се копа руда'.

РУДНА ГЛАВИЦА, ор. Рајац, слив Дичине л. пр. Чемернице л. пр. Западне Мораве (Мишк. 5, 233). В. код Рудна глава, Рудина и др.

РУДНА ПАДИНА = **ЉУГУ И РУДЕС**, ојк. Доњи Макреш, Новобрдска Крива река (Урош. 1, 72). Назив за њиву у том селу (И.). В. Рудна глава, Рудина.

РУДНА ЧУКА 1049, ојк. Рђавица, ор. Врви кобила 995 (Врање 4). В. ор. Рудна глава, Рудина.

1. **РУДНИК** 1132, ојк. Горњи Милановац, обл. Шумадија (Аранђеловац 3; Мишк. 4, 172; Енц. Југ. Младеновац; Стан. 1, 583; ГАЈ Београд); 2. **РУДНИК** 963, ојк. Градска, ок. Димитровграда (Босиљград 1). *Рудник* 'место, обично под земљином површином, где се копа, вади руда, *рудокој*' (Р. МС).

РУДНИ КАМЕН 1106, ојк. Јасенов Дел, код ојк. Звонце, ок. Бабушнице (Босиљград 2). *Рудни* 'који се односи на руду, руде, минерале'. Ороним би, према томе, значао 'камено узвишење у чијем саставу се налазе минерали'.

РУДНИЧКО БРДО 694, ојк. Горња Рудница, ојк. Рудница, ор. Копаоник (Нови Пазар 2). Ороним је изведен од ојконима *Рудница*. В. ор. Рудна глава и др.

РУДЊАК 1034, ор. Буковица 889, ор. Равна планина, ојк. Рудњак, код Ушћа (Чачак 3). Ороним и ојконим су метоними; није јасно који је оним примарно именоване. У близини се, код насеља Црвањ, налази рудник (ГАЈ Краљево). Можда од *рудни* преко синтагме **Рудни врх, камен* и сл.

1. **РУДО БРДО**, ојк. Шопић, код Лазаревца (Петр. П. 1, 225); 2. **РУДО БРДО** 1454 = **ПЛАНИНИЦА**, ор. Марково брдо 1373, ор. Чемерна планина,

ојк. Савово (Чачак 3; Стан. 1, 685); 3. **РУДО БРДО**, ор. Озрен, ојк. Царичина, ок. Сјенице (Сјеница 3; Крст. О., 202). В. код Руда глава.

РУЂЕВИЦА, ор. Бор 372, ојк. Бор (Доњи Милановац 4). Према м. имену *Руђа* (Грк.), преко синтагме **Руђева њива, коса, вода* и сл., уз именички наставак *-ица*.

РУЂЕНАЦ, ојк. Горњи Старац, слив Пчиње (Злат. 6, 159). Аутор додаје „рид и шума“ (И.). Од м. л. имена *Руђен* (ПИ) преко синтагме **Руђенов рид* > *Руђен-ац*.

РУЂИНА 537, ојк. Кривача, слив Брњице д. пр. Дунава, ок. Голупца (Велико Градиште 4; Мил. Ч. 3, 103). Од м. л. имена *Руђ*: **Руђина коса, ливада* и сл. Исп. антропониме: *Руђа, Руђен*; ојкониме: *Руђина*, Доњи Вакуф, код Бугојна; *Руђинци*, код Врњачке Бање; *Руђинце*, код Куманова, Македонија (ИМ).

РУЂИНА БАЊИЦА, ор. Дос 433, ојк. Бор (Доњи Милановац 4). Први члан одговара форми оронима *Руђина* 537 (в.); други члан је микрохидроним Бањица. Можда је то исти ороним који је забележен као *Rudjina Lakului* у раду о топонимима слива Црне реке (Гамулеску 1976, 133).

РУЖИН ДЕЈ, ојк. Дрвник, ок. Књажевца, обл. Заглавак (Динић 1, 233). Према ж. имену *Ружа*.

РУЖИНО БРДО 267, ојк. Јарчујак, код Краљева (Чачак 4). Према ж. имену *Ружа*.

РУЖИЋ-БРДО, ојк. Гвоздац, ор. Повљен, ок. Бајине Баште (Павл. Љ. 2, 420). У селу Гвоздац се и махала зове по презимену *Ружић*, према некој баки *Ружи* чији су потомци *Ружићи* (И., 421).

РУЖИЋЕВА ЧУКА, ојк. Добровиш, код Власотинца, обл. Власина (Ник. Р. 3, 315). Према патрониму *Ружић*.

1. **РУЈ**, ојк. Мужинац, код Сокобање (Јов. П. 1, 81); 2. **РУЈ** 1706, ор. Војлова глава 1386, обл. Лужница, ка бугарској граници (ГАЈ Крива Паланка; Мил. Ч. 6, 49; Жуј., 138). *Руј* је биљка *Rhus cotynus*, жбунаста, шибљикаста биљка, жућкасто, риђасто, црвенкастих цветова која се користи за бојење. Лексема *руј* са својом семантиком коју одликују нијансе боја од жуте, преко жутомрке, жутоцрвене, црвене, па до риђе, омогућила је настајање онима у разним категоријама. О онимима изведеним од основе *Руј-*, дериватима који се могу наћи у свим ономастичким типовима и другим онимима изведеним од корена **roudh-* в. Павл. 3 (1980, 101–112).

РУЈА, ојк. Дучаловићи, код Марковице, Доње Драгачево (Ерд. 1, 118). Из **Руја њадина, сџрана* и сл., од фитонима *руј* *Rhus cotynus*. В. код ор. Руј.

РУЈАВА ГЛАВИЦА 207, ојк. Браћевац, ок. Неготина (Неготин 3). Први члан синтагме је придев *рујав*, - а ’ *рујев, рујан*, риђаст, руменкаст; који је као *руј*, попут *руја*; исп. фитоним *руј* *Rhus cotynus*. В. код ор. Руј.

1. **РУЈАК**, ојк. Дегурић, ок. Ваљева (Павл. Љ., 639); 2. **РУЈАК**, ојк. Богутовац, ок. Краљева (Ћуп. – Кор., 609); 3. **РУЈАК**, ојк. Врбовац, ок. Зајечара (Динић 1, 261). В. код ор. Руј.

РУЈАН 969 = **РУЈЕН**, ојк. Лукарце, ок. Бујановца (Куманово 2; Мил. Ч. 2, 36; Злат. 3, 40; Мишк. 4, 46). Из синтагме **Рујан врх, брег* и сл. 'који је као *руј*, који има боју као *руј*, који је жућкасто црвене, руменкасте боје'. В. ор. Руј, Рујева главица.

РУЈАЧКИ БРЕГ, ојк. Велики Алаш, код Липљана, ок. Приштине (Бук. 5, 74). Ороним је изведен од ојконима Рујце који се налази у Косовској котлини, код Липљана (Урош. 2, 124). (1) *Руј* је фитоним *Rhus cotunus* од кога су настали многи деривати у топонимији. Исп. ор. *Руј*, *Рујак*, *Рујан* и др. (2) Надимак, назив за човека који има црвенкасту, риђу косу је *Рујац* (РЈА). Исп. лична имена: *Руј*, *Руја*, *Рујан*, *Рујен*, *Рујко*, *Рујо* (ПИ); презимена: *Рујчић*, *Рујевих*, *Рујић* (ЛП).

РУЈЕВА ГЛАВА 521, ојк. Мали Зворник, ок. Лознице (Зворник 2). Према фитониму или антропониму *Руј*. В. код ор. Рујачки брег, Руј и др.

РУЈЕВА СТИЈЕНА, ојк. Паштрићи, код Мионице (Павл. Љ., 846). В. ор. Руј и др.

РУЈЕВАЦ 485, ојк. Ба, ор. Сувобор, код Мионице (Ваљево 4; Павл. Љ., 525; Мишк. 6, 143). Из синтагме **Рујев вис, кик* и сл. В. ор. Руј, Рујачки брег.

РУЈЕВИ КИК, ојк. Брезовица, ок. Ваљева, Подгорина (Павл. Љ., 582). В. ор. Руј, Рујачки брег и др.

РУЈЕВИНА 634, ојк. Пеленица, ок. Чачка (Чачак 1). (1) Према биљци *руј* *Rhus cotunus*; исп. ор. *Руј*, *Рујачки брег* и др. (2) *Рујевина* је и 'дрво, рујева грађа' (Р. МС; Вук, Рј.).

1. **РУЈЕВИЦА** 472, ор. Висибаба 274, ојк. Драча (Аранђеловац 4); 2. **РУЈЕВИЦА**, ор. Гривац 323, ојк. Гривац, код Груже (Чачак 2); 3. **РУЈЕВИЦА**, ојк. Леновац, ор. Тупижница (Петк., 61); 4. **РУЈЕВИЦА** 153, ојк. Смедовац, ок. Неготина (Неготин 3); 5. **РУЈЕВИЦА** 352, ојк. Алексинац (Параћин 4). Уз ороним *Рујевница* бр. 3. налази се податак да се у селу Леновац један топоним, обрадиво земљиште, зове *Рујевница* и „Ту би се налазило село *Рујовце* које се спомиње у турском попису од 1560. године“ (Динић 1, 261). Топоними су изведено од *руј* преко синтагме **Рујева глава, сџена* и сл. В. ор. Руј, Рујевац и др.

РУЈЕВИЧКА КОСА 922, ор. Медведник 1247, ојк. Драгодол, код Пецке (Крупан 4). В. ор. Руј, Рујевница и др.

1. **РУЈЕВО БРДО**, ојк. Уровица, код Брзе Паланке, слив Вратне д. пр. Дунава (Јов. К. 2, 247); 2. **РУЈЕВО БРДО** 908, обл. Поникве, слив Ђетиње (Стан. 3, 479).

РУЈЕН 969 = **РУЈАН**, ојк. Старац, ок. Прешева (Куманово 2; ГАЈ Приштина; Костић 6, 93). В. ор. Рујан.

РУЈИШКИ КАМЕН 913 = **БАРЕТИНАЦ**, ор. Ртањ 1560, ојк. Рујиште, код Сокобање (Зајечар 3; Стан. 3, 805). Ор. је изведен од ојконима *Рујиштие*. В. ор. Руј, Рујевац, Рујиште и др.

1. **РУЈИШТЕ** 314, ојк. Николичево, ок. Зајечара (Зајечар 2); 2. **РУЈИШТЕ**, ојк. Синаје, код Истока, Метохијски Подгор (Стиј. 1, 310). *Рујиштие* је предео обрастао рујевом травом, земљиште, терен на коме расте *руј*. О топониму

Рујишиџе, Рујишиџа види друкчије код А. Ломе (Лома 2013, 192–193). В. ор. Руј и др.

РУМЕНСКИ ЧУКАР, ојк. Јастребац, код Бујановца (Триф. Ј. 1, 11). Према фамилији *Руменци* по којима је и махала у селу добила име *Руменинска махала* (И.).

РУМУЛАК, ојк. Крајиште, код Липљана, ок. Приштине (Бук. 5, 101). Аутор податка објашњава овај назив албанском речи *rrumbullak* 'округао' (И, 174).

РУМУНОВО БРДО 147, ојк. Миријево, ок. Александровца (Крагујевац 2). Према етнониму *Румун*.

РУНТА, ојк. Влајковци, ор. Копаоник (Куршумлија 1). (1) Од **рунџи*, -а из **Рунџа сџирана*, *коса* и сл. према придеву *рунџав*, -а 'руџав, руџав, обрастао руџем, космат'. Придев *рунџав* је покрајинизам; исп. и назив за пса *рунџо* (в. Злат. 1998; Скок, Рј. под *гун*). У ојкониму Нови Глог, ок. Врања, Златановић је забележио микрохидроним *Рунџаво кладанче* (И.). (2) Од трпног придева *рун(и)џи*, *рунџиџа* из синтагме **Рун(и)џа сџена*, *коса* и сл. – 'која се круни, дроби, распада', од глагола *рунџиџи (се)* (Вук, Рј.) 'крунити се, дробити се, осипати се, распадати се' (*џр > кр > р: џрунџиџи – крунџиџи – рунџиџи*).

РУНТАВА МОГИЛА 404 = **РУНТОВА МОГИЛА**, код ор. Вршка чука 672, ок. Зајечара (Мишк. 2, 74; Мишк. 4, 169). Прву варијанту назива забележио је Мишковић два пута. Њен придевски члан *Рунџав*, од *руџав*, упућује на особину онога што је обрасло, што има бујну вегетацију (исп. ор. *Руџавац*, *Руџави Космај*). *Могила* је термин који значи 'узвишење, рид; чука; гомила камења; громада' (в. ор. *Могила*). Друга варијанта оронима – *Рунџова могила* забележена је у новије време. Наставак -*ов(а)* усмерава ка особи, носиоцу таквог имена који у себи садржи као примарну особину оно што је увијено, коврцаво, космато – ка антропониму. У том случају, општа именица *могила* могла би да има уза се нову одредбу и нешто померено значење – 'узвишење, гробно место које се односи на одређену особу; некога са таквим надимком'. Исп. антропониме: *Рун*, *Рунџа* (ПИ); презимена: *Рунџас*, *Руџић* и др. (ЈП); румунска имена: *Runta*, *Ronta* (Кон., 69; 140). Нема колизије око семантике оронимских варијаната. Разлика се своди на везу са два различита ономастичка слоја: фитоними/антропоними. В. код ор. Рунта.

РУНТОВА МОГИЛА 404 = **РУНТАВА МОГИЛА**, ојк. Велики Извор, код Зајечара (Кула 1; Петр. Д. 2, 70). В. код ор. Рунтава могила.

РУЊАВАЦ, ојк. Шарани, код Такова (Мишк. 6, 34). Од придева *руџав*, -а 'који је обрастао *руном*, који је космат; коврцаст, кудрав', о земљишту које је обрасло густим растињем; о човеку или животињи са таквим особинама. Придев *руџав* је први члан синтагме **Руџав врх*, *вис* и сл. из које је изведен једночлани ороним *Руџавац*. Исп. презиме *Руџић*; ојкониме: *Руџани*, код Лознице; *Руџево*, код Качаника; *Руџковац*, код Медвеђе, слив Јабланице; орониме: *Руџавица* 527, ор. Мајдан планина, ок. Приједора (ГАЈ Сански Мост); *Руџавица* 1077, код Теслића (ГАЈ Зеница).

РУЊЕВА ГЛАВА 1414, ор. Златар 1627, ок. Нове Вароши (Пљевља 2). В. код ор. Руњавац.

РУЊКОВАЦ 463, ојк. Руњковац, слив Јабланице, код Медвеђе (Лебане 2). В. код ор. Руњавац.

РУПАЈ, ор. Тетребиште, ор. Златар, ојк. Мишевиће, ок. Сјенице (Сјеница 1). Уз овај ороним *Рупај*, пронађен је ојконим *Рупај*, у Албанији, код Тиране, и *Рупељ*, ок. Задра у Хрватској. На три удаљене локације, три топонима са истом морфолошком структуром наговештавају потребу за размишљањем о њиховом пореклу, значењу. Код ономатопеје *hrǎ* Скок (Рј.) анализира осам категорија лексема исте етимологије. Оне формирају различите топониме. Осим ситуација када се у корену лексема налазе вокали *a / u / o* (*храјајџи*, *хријајџи*, *хрojaјџи*) има и оних које имају вокал *y* (*хрујџи*). „Pored samoglasnika *a / i / o* dolazi u toj onomatopeji i samoglas *u*. Sa imitacije disanja prelazi tada onomatopeja na imitaciju buke: *hrupa* f /.../ *hrup* m 'бука' /.../ postverbal od *rǔpiti*, *-im* /.../ *hrupjeti* 'бућати'. Ovamo ide /.../ *rǔpljavina* f (Макарска)“ (И.). Стари наставак *-aj* може се наћи у именицама мушкога рода изведеним од глагола (*на*)*рујџи*, (*х*)*рујџи* – (*х*)*рујај* – *рујај* (као у издисај, трептај, закуцај). Консонант *-љ-* уместо *-ј-* може се јавити аналогijом (према Стев. 1964, 483). У извесним примерима топонима тешко је обавити семантичко раздвајање. Ономатопеја се у њима конкретизује; формирају се преко вокала *a*, *o*, у нијансе реалног значења. Топоними означавају, именују терене различитих карактеристика, могу бити неравни, са избочинама, удубљењима, обухватати и водене површине, токове који су у оквиру њих, на њима (*хук*, *бука*). Овим типовима припадају следећи ороними из овог рада: ор. *Рај*, *Кучај*; ор. *Рајај*, ок. Краљева; ор. *Рајај брдо*, ок. Горњег Милановца; ор. *Рајаљ* = *Ројаљ*, ок. Сврљига; ор. *Ројајски врх*, ок. Пирота; ор. *Ројајски рид*, ок. Гњилана; ор. *Ројаће*, ок. Вучитрна; ор. *Рупа*, ор. Копаоник и овај – *Рупај*, ор. Златар, ок. Сјенице. Код Скока: „Prema Brückneru *h* je nastao iz ie. *sk* – od korijena *skorp* – /.../ dok Mladenov i ovdje polazi od **sker-* / *skor* – 'режем' /.../ Radi se o prastarој onomatopeji која ima своје paralele i u осталим srodним i nesrodним jezicima“ (Рј., И.). Испореди и хидрониме: *Рупа*, поток, д. пр. Топчидерске реке д. пр. Саве; *Ројај*, поток, л. пр. Пусте р. д. пр. Власине; *Рајски дол* л. пр. Лужнице д. пр. Власине; *Рајска река* л. пр. Косанице д. пр. Топлице; *Рупска река* = *Рупљанска река* д. пр. Јужне Мораве (Павл. З. 1996).

РУПЕ, ојк. Алдинац, ор. Стара планина, обл. Заглавак (Динић, 94). Опис назива „чука и пашњаци по њој“; облик множине од апелатива *рупа*.

РУПИЋЕ, ојк. Мијајловац, ор. Збеговиште, код Рековца (Мишк. З, 164; Крушевац 3). Према надимку **Рупићи* – **Рупиће њиве*, *шуме* и сл. Исп. презимена: *Рупић*, *Рупиновић*, *Рупњак* и др. (ЛП).

РУПЈЕ, ојк. Рестелица, код Драгаша, обл. Гора (Лут. М. 4, 67). Топоним има облик колектива од апелатива *рупа*. В. ор. Рупај, Рупе.

РУСАЛ'ИЈА 1462 = **РУСОЛИЈА** = **РУСОЛ'ИЈА** = **РУСУЛ'ИЈА** = **РОСУЛ'ИЈА**, ор. Штедим, ојк. Пећ, Метохијски Подгор (Цог. 1, 302; Стиј. 3, 211). В. код ор. Русолија, Маја Русолија.

РУСАЦ 1354, ор. Гвоздац 1456, ор. Чемерна планина, ок. Ивањице (Чачак 3). Придев *рус* 'црвен, румен' у говору се данас ретко може чути. Сачуван је, преко надимка, у антропонимима: *Рус, Руса, Русац, Русан, Русав, Русоџа* (Грк.; ПИ). Налазимо га у називима биљака: *руса, росоџас, руса џрава, русавица* *Chelidonium majus*, и као топониме, називе за земљишта на којима расте такво биље. В. ор. Русенац, Русеница и др.

РУСЕНАЦ 923, ојк. Нишевце, ок. Приштине (Приштина 2). Од глагола *русити*, -им 'добијати црвенкасту боју, постајати румен, руменети се' преко синтагме **Русен вис, врх* и сл. В. ор. Русеница.

РУСЕНИЦА, ојк. Муштуште, код Суве Реке, ок. Призрена (СТИЈ. Д. 1, 551). Из **Русена ливада, коса* и сл. В. ор. Русенац.

РУСИМОВАЦ, ојк. Леовић, ок. Љубовије (Павл. Љ. 2, 446). Ор. је изведен од антропонима *Русим* преко синтагме **Русимов брег, камен* и сл.

РУСИНИЦА 688, ојк. Старо Корито, ок. Књажевца, обл. Заглавак (Кула 3; Динић, 343; Стан. М. 1, 119). *Русиница* је назив за терен, косу по ж. имену *Руса*, преко двочлане синтагме **Русина коса*. Исп. ж. име и хипокористик *Руса* забележено у селу Старо Корито (Динић, 349).

РУСКА ЧУКА 883, ор. Бабичка гора, ор. Овчарево 902, ок. Лесковца (Ниш 3). (1) Од старог придева *рус* 'црвен, румен': *Рус(а)-ка чука*, као у сачуваној синтагми '*руса глава*'; придев *руски* = *русан, русав* (в. ор. *Русац; Русенац*); (2) Исп. и надимак, л. име и етноним *Рус(а), Руски*. В. ор. *Русац*.

РУСОЛИЈА 1462 = **РУСОЛ'ИЈА** = **РОСУЛ'ИЈА** = **РУСАЛ'ИЈА** = **РУСУЛ'ИЈА**, на ор. Жљеб, ок. Пећи, обл. Подгор (ГАЈ Пећ; Крст. О., 154). *Русолија* је језички склоп који је прихваћен у литератури и који се користи. Остале варијанте су забележене на терену и користе их житељи тога краја. *Русалија, Русалије* (*Русаље, Русаљи*) је хришћански празник, Духови или Тројице, у коме има остатака веровања из прехришћанског времена. Балкански народи су преузели празник посвећен пролећу и 'светковини ружа' – *rosalia*, из Италије, па је дошло до повезивања два обредна обичаја. Обред је посвећен буђењу вегетације, обављају га жене покрај извора, речица; плету се венчићи од цвећа (в. Кулишић 1998). Места на којима су обављани обреди добијала су имена *Русалија / Русалије*, по тим женама – *русалкама*. Исп. у сливу Брегалнице назив за рид *Русалија* за који ауторка каже: „Од *русалија*: 1. верски празник пред Дуовден односно св. Тројица < стел. *роусалиа* од лат. *rosalia* /.../ 2. учесник во обредни игри на тој празник. 3. бот. растение што се бере на овој празник“ (Иванова 1996, 556). Према предању, житељи Подгора памте два објашњења. Планина се тако „зове по томе што су на њој живеле виле русалке; по другој верзији /.../ зато што по њој пада обилна роса“ (Цог. 1, 302). Планина има пуно извора, језераца, водених токова.

РУСОЛ'ИЈА 1462 = **РУСОЛИЈА** = **РОСУЛ'ИЈА** = **РУСАЛ'ИЈА** = **РУСУЛ'ИЈА**, ор. Жљеб, ок. Пећи, обл. Подгор (СТИЈ. 3, 238; Цог. 1, 302). В. код ор. Русолија.

1. **РУСТ**, ојк. Борина, ор. Борања, ок. Малог Зворника (Павл. Љ. 2, 501);
2. **РУСТ**, ојк. Сеча Река, ок. Косјерића (Мис. И. 2, 171). Уз одредбу *русѝ* Скок даје дефиницију „*šuta niskog drveća, macchia mediterranea*“; додаје да у Србији има топонима *Русѝ*. Исп. везу са словеначким фитонимима *руш*, *рушевје*, *рушје* *Pinus maghus*, код нас *кривуљ*, *криви бор* (Сим. 1959). „*Zasijelo predromanske alpinske riječi*“ (Рј. под *rust*). Уз ороним *Русѝ* 1. дато је објашњење: „Горњи делови Борине испод Борање и Гучева /.../ су у густим шумама“ (Павл. Љ. 2, 502).

РУСТАНИЦА, ојк. Зли Поток, код Драгаша, обл. Гора (Лут. М. 4, 66). Од мусл. мушког имена **Rustan* (**Hrustan*), *Rustem* > *Rustan* (Смаил.) преко синтагме **Русѝанова њива*, *исѝаши* и сл. до *Русѝаница*. В. ор. Рустенска чука.

РУСТЕНСКА ЧУКА 496, ојк. Орание, ок. Бојника, слив Пусте реке (Лебане 2; Јов. Ј. 6, 86). Према мусл. м. имену **Rustem*. Исп. м. имена: *Русѝан*, *Русѝем*; хип. *Русѝо* (ПИ); презимена: *Русѝемовић*, Пожерање, код Витине; *Русѝић*, Владово, код Гњилана (Урош. 3, 608). В. ор. Рустаница.

РУСУЛИЈА 2381 = **МАЈА РУСОЛИЈА**, врх на ор. Русолија, ор. Штедим, ојк. Пећ (Пећ 3; Лут. М. 6, 323). В. ор. Русолија.

РУСУЛОВА УНКА, ојк. Меленци, Банат (Тап. 2, 238). Према румунском имену *Rusul* (Кон., 364).

РУСУЛ'ИЈА 1462 = **РУСОЛИЈА** = **РУСОЛ'ИЈА** = **РОСУЛ'ИЈА** = **РУСАЛ'ИЈА**, ор. Штедим, ојк. Пећ (Цог. 1, 302). В. ор. Русолија.

РУТАВИ КОСМАЈ, ор. Космај, ок. Младеновца (Дроб. Б. 3, 8). В. код ор. Космај.

РУТИНА СТРАНА, ојк. Латвица, ок. Ариља (Мис. И. 1, 136). (1) *Руѝа*, *руѝва*, *руѝница* *Ruta graveolens* је лековита биљка. Први члан оронима је придев *руѝина* од *руѝа*, а други члан је апелатив *сѝрана* – бочна површина, терен који има одређени правац. Значење синтагме би било 'бочни део узвишења обрастао биљком рутом'. (2) Познато је старо м. име *Руѝош* (Грк.); презимена: *Руѝа*, *Руѝић*, *Руѝико* (ЛП); ојконими: *Руѝеновићи*, код Вишеграда; *Руѝевац*, ок. Алексинца; *Руѝоши*, код Кокиног Брода (ИМ).

РУЧЕТИН, ојк. Крушчица, ок. Ариља (Мис. И. 1, 132). Ономатопејски корен **rei-*, **ri-* (са додатим формантом *-к*) дао је глаголе *рукаѝи*, *руче* (*рука*) 'рирати (о животињама; природним појавама, о води); *ручаѝи* 'одавати потмулу буку, хучати, брујати'; девербативе: *рик*, *рук*, *рука* 'рика, бука; ревање'. Када се односи на воду – 'падати, лити (уз буку, хучање), о води која пада са висине, стропоштава се' (према Скоку, Рј. под *rikati*; Р. МС). Оним је из корена *руч* – коме је додат ономатопејски наставак *-еѝ* (трепет, звекет) и аугментативан *-ин*. Исп. топоним *Рук Дере*: „Долче со вода што дотекува многу брзо /.../ Од *рук* 'силен шум, рик': *рука* 'почне да тече силно; издава силен шум, рика' < праслов. **ruka* 'поток, порој, брзак“ (Иванова 1996, 555). Исп. ор. Бучина.

РУЧИ СТЕНА 589, ојк. Крупац, код Црвене Реке, ок. Беле Паланке (Костић 1, 198). Први члан синтагме је од *рукаѝи*. Значење које он уноси у ороним може се описати као 'стена крај које се чује хук, бука, *рука*'. Исп. ор. *Бучина* према термину *бучина* 'бук, слап, место где вода бучећи пада, *буч*, *бучало*'. Опис назива

места потврђује објашњење записивача: „Насеље се локализовало поред /.../ јаког, крашког врела које избија под *Ручи сџеном*“ (И.). В. код ор. Ручетин.

РУШАНСКО БРДО 183, ојк. Мокрање, код Неготина (Неготин 3). *Рушан* је придев 'који се дроби, осипа, мрви (о земљи); који се обрушава, сурвава, који је склон одроњавању (о камену, деловима тла)'. Њиме се истичу карактеристике тла виших терена, узвишења. Име села *Рушени* Заимов изводи од топонима *Руша 'рушевина' и од њега *рушак* „ситей, ронливо место“ (1967,167). Исп. ојк. *Рушањ*, код Београда (Богић 1866, 227).

РУШИЦА 1078, ојк. Дрен, ор. Сува планина, ок. Косовске Митровице (Енц. Југ. Косовска Митровица). Из основе *руш-*, *рушишти*, према хидрониму **Рушица*, судећи по наставку *-ица*. В. ор. Рушанско брдо.

РУШКА РАВАН, ојк. Ушће, слив Студенице (Нови Пазар 1). Први члан синтагме је из *рушишти*, који има својство да се руши, осипа, одроњава, који је *рушан*. В. код ор. Рушанско брдо.

РУШКА ЧУКА 1105, ор. Стара планина, ојк. Балинац, обл. Заглавак (Кула 3; Енц. Југ. Зајечар; Динић, 112 и 315). Исп. и топоним *Рушки дол*, ојк. Алдинац (И., 95). Опис Старе планине, на којој је *Рушка чука*, потврђује семантику оронима: „када би се /.../ са Тресибаве /.../ уперио поглед према Старој планини /.../ као да су преко те велике планине, одозго надоле, прешле неке велике грабље /.../ Толико је било урвина и вододерина /.../ голо земљиште“ (Динић, 8). В. ор. Рушанско брдо 183, Рушка раван.

РУШЋА 482 = **РУШЋИ**, ојк. Раденка, ок. Голупца (Мил. Ч. 4, 103). Из *русџ* 'шума са ниским растињем'; од колектива на *-је рушће* (< **русџје*): **Рушћа шума*, *џадина* и сл., **Рушћи брег* и сл. Скок помиње топониме у Србији (Рј. под *rust*). В. код ор. Руст.

РУШЋИ 482 = **РУШЋА**, ојк. Раденка, ок. Голупца (Велико Градиште 4). В. ор. Руст, Рушћа.

С

1. **САБЉА** 755, ојк. Полошница, ок. Косјерића (Крупањ 4; Мис. И. 2, 157); 2. **САБЉА**, ор. Гоч, ојк. Стублица, ок. Трстеника (Крушевац 3). Турска реч *şanlı*, 'сабља, оружје од челика'; фигуративно: оно што је својим изгледом налик на сабљу, оно што има облик сабље, што подсећа на сабљу; оно што је оштро, шиљато. Примена: (1) метафорички назив који се односи на изглед терена; (2) назив за биљку *сабља*, *сабљичица* *Gladiolus* из фамилије *Iridaceae* (Сим. 1959); (3) лична имена: *Сабља*, *Сабљика* (Грк.); презимена: *Сабљак*, *Сабљан*, *Сабљар*, *Сабљих* (ЛП); ојконими: *Сабљари*, код Бугојна; *Сабљихи*, на Крку (ИМ).

1. **САБОРИШТЕ** 1104, ок. Ивањице (Чачак 3); 2. **САБОРИШТЕ** 1544, ор. Чигота, ор. Златибор (Стан. 4, 955). *Сабориштије* је 'место окупљања, сабирања, место где се окупљају људи, стока; зборно место'. Исп. ор. Збориште.

САВАЧКА, ор. Тилва њагра 770, ојк. Злот (Доњи Милановац 3). Из синтагме **Савачка чука*, *махала* према л. имену *Савак* (Грк.); исп. презиме *Саваков* (ЛП). В. ор. Савачки камен.

САВАЧКИ КАМЕН 498, на ор. Савачка, ор. Тилва њагра 770, ојк. Злот (Доњи Милановац 3). Према орониму *Савачка* (в.).

САВЕТИНА ГЛАВА 919, ојк. Трпеза, ок. Куршумлије (Приштина 2). Према ж. имену *Саветиа* (Грк.).

САВИНА ВОДА, ор. Мокра планина, Метохија (Крст. О., 158). Ороним и хидроним су метоними. Према м. имену *Сава* (Грк.).

1. **САВИНА ГЛАВА** 563, ојк. Превешт, код Рековца, Левач (Крушевац 1); 2. **САВИНА ГЛАВА**, ојк. Горњи Макреш, код Новог Брда, ок. Гњилана (Урош. 1, 72); 3. **САВИНА ГЛАВА** = **САВИНА ГЛАВИЦА** 570, ојк. Љубовија (Пл. в. Ср., Зворник 4). Према антропониму *Сава* (Грк.) и географском термину *глава*.

1. **САВИНА ГЛАВИЦА**, ојк. Јарменовци, код Тополе (Мишк. 6, 174); 2. **САВИНА ГЛАВИЦА** 570 = **САВИНА ГЛАВА**, ојк. Доња Љубовија, ок. Љубовије (Павл. Љ. 2, 465). Према м. имену *Сава* и термину *главица*. В. ор. Савина глава.

САВИНА ПАДИНА, ојк. Теловац, ок. Беле Паланке (Ћирић 1, 235). Синтагму чине придевски први члан од м. имена *Сава* (И., 278) и орографски термин *падина*.

САВИНА ПЛАНИНА, ојк. Остра, код Мрчајеваца, ок. Чачка (Мишк. 6, 165). Општа именица има значење 'испаша' – земљиште на коме се напаса стока, а које припада особи која се зове *Сава*.

САВИНА СТОПА 527, ојк. Милавчић, код Витановца, ок. Краљева (Чачак 2). Топоним је, према легенди, везан за име Св. Саве, место куда је он пролазио. Исти назив се може наћи у разним крајевима, као и назив *Камен Краљевића Марка* (Мокра Гора, код Ужица).

САВИНАЦ, ор. Козја глава 959, ор. Копаник, ојк. Ројчићи (Нови Пазар 2). Из антропонимске синтагме **Савин извор*, *брег* и сл.

САВИНАЧКИ ВИС 600, ор. Маљен (Јов. Б. 1, 219). Из топонима **Савинац* < **Савин извор*, *ѿор* и сл. Од м. имена *Сава*. В. ор. Савинац и др.

САВИНА ЧУКАРА, ојк. Поточац, код Параћина (Мишк. 3, 164). Двочлани оним чине м. име *Сава* и апелатив *чукара*. В. ор. Савина глава, Савина падина, Савин камен.

САВИН БРЕГ, ојк. Грлиште, ок. Зајечара (Динић 1, 262). Према м. имену Сава. В. ор. Савин камен, Савинац и др.

САВИНЕ ТРПЕЗЕ 1500, извориште реке Расине, обл. Подибар (Стан. 3, 670; Павл. Р. 1, 225). *Трпеза* је према грчком *τράπεζα* 'одаја у манастиру у којој се послужује обед; сто; храна на столу; олтар'. Према легенди, назив је повезан са Св. *Савом*. В. ор. Савин стол.

1. **САВИН КАМЕН** 807, ојк. Гостиница, код Ужица (Позн., 11); 2. **САВИН КАМЕН** = **САВИН ЧУКАР**, ојк. Заграђе, ок. Зајечара (Динић 1, 262). В. ор. Савина глава, Савин брег и др.

САВИН КРШ, ор. Валеница 1601, ор. Јадовник 1734, ок. Сјенице (Пљевља 2). В. ор. Савин брег и др.

1. **САВИНО БРДО**, ојк. Бесеровина, код Перућца, ок. Бајине Баште (Павл. Љ. 2, 376; Ршум. 1, 17); 2. **САВИНО БРДО** 1132, ојк. Мокра Гора, ор. Златибор (Беш., 236). В. ор. Савин брег и др.

САВИН СТОЛ, ојк. Милаковићи, код Бродарева, ор. Дебело брдо 1092 (Пљевља 4). В. ор. Савине трпезе, Савин брег и др.

САВИН ЊИЧЕР, ојк. Периш, ок. Сврљига (Богд. 1, 162). *Њичер* је „каменити предео“ (И., 169), уп. Кичер. В. ор. Савин крш, Савин камен, Савин брег.

САВИН ЧУКАР = САВИН КАМЕН, ојк. Заграђе, ок. Зајечара (Динић 1, 262). „*Чукар* се каже само у Вратарници и Заграђу /.../ у осталим местима се вели: *чука*“ (И., 273, у напмени). В. ор. Савин камен, Савин брег и др.

1. **САВИЋА БРДО**, ојк. Врагочаница, ок. Ваљева (Крупањ 2); 2. **САВИЋА БРДО**, ојк. Радобуђа, ок. Ариља (Мис. И. 1, 141); 3. **САВИЋА БРДО**, ојк. Мушићи, ок. Косјерића (Мис. И. 2, 166). Према *Савићима*, члановима фамилије *Савић* (И.).

САВИЋЕВИЦА, ојк. Јабланица, код Горњег Милановца (Мишк. 6, 117; Мишк. 5, 242). Према презимену *Савић*, преко неког топонима – **Савићева воденица, исџаша* и сл., до сажетог, једночланог онима *Савићевница*.

САВИЋКА ЧУКА, ојк. Брђани, ок. Бруса (Куршумлија 1). Према породичном имену *Савићи*. В. ор. Савића брдо.

САВИЧИЋА ГЛАВА 977, ојк. Алин Поток, ок. Чајетине (Вардиште 4; Ршум. 4, 43). Према имену породице *Савичић*.

САВКОВИЋЕВО БРДО 996, ојк. Савковићи (Савковић, ИМ), ор. Торничка Бобија 1272, ок. Љубовије (Крупањ 3). Према називу за члана *Савкове* породице – *Савковић, Савковићи*; могуће је да је потом изведено и презиме. До овога тумачења долази се према опису села *Савковићи* који даје Павловић (Павл. Љ. 2, 437). У опису овога села не помиње се ороним *Савковићево брдо*, али се помиње да је први род који се ту населио био род *Сџакића*, и то *Савко* Стакић (И., 438).

САВСКО БРДО 1139, ор. Велико брдо 1179, ор. Пометеник, ок. Сјенице (Сјеница 4). Према непотврђеном ониму са основом **Сав-*.

САГОЊЕВО, ојк. Сагоњево, ок. Куршумлије (Мишк. 4, 66). Назив брда *Сагоњево* је према ојкониму. Ту протиче *Сагоњевска река* л. притока Топлице чији је назив изведен од ојконима. Глагол *сагнајџи, -ам* и *сажнеџем* значи 'гонећи утерати у ограничени простор, сатерати, збити (кога); утерати, угнати (стоку); терати, отерати' (према Р. МС). Глагол *сагнајџи* је са префиксом *са-*, од *гнајџи*; прасл. **гъп-*; одатле се изводи круг важних пољопривредних термина: *гон, огон, загон, згон*; више код Скока (Рј. под *gnǫti*). Исп. презимена *Сагонић* и *Сагоњић* (ЈП).

САГОРЕЛА КОСА, 'коса на Троглаву', ојк. Богутовац, ок. Краљева (Ћуп. – Кор., 610). Микротопоним *Сагорељак* је „страна у Троглаву“ (И.). Од глагола *сагорџи* 'коса која је уништена ватром, пожаром, чије је растиње изгорело, спаљено ватром'.

САД 589, ор. Авала 410, ојк. Блазнава, ок. Тополе (Аранђеловац 4). *Сад* је земљиште засађено биљкама; врт, воћњак, виноград. Исп. микротопониме: *Садина* х 3 у ојконимима: Лозан, Манојлица, Околиште, ок. Сврљига (Богд. 1); *Садилница* у ојконимима Гулијан и Сврљиг (И.); *Садина* у ок. Зајечара, ојк. Ласово (Динић 1, 262). Исп. у сливу Брегалнице: *Садеви* „Од *сад* ’нешто ново, скоро посадено /.../ она што се сади; насад“; *Садинско Поле* „Од 1. бот. *садина* ’раст. *Andropogon ischaetum* /.../ 2. лично име *Садина*“ (Иванова 1996, 559). У Македонији је *садовина* и геог. термин који има значење „земља што не пропушта вода“ (Вид. 1999). В. ор Садови, Садовинско брдо.

САДОВИ БРДО, ојк. Пругово, код Пожаревца (Милад. М. 1, 72). В. код ор. Сад.

САДОВИНСКО БРДО, ојк. Крушчица, ок. Ариља (Мис. И. 1, 132). Према топониму *Садовине* „извор Мало врело на Садовинама“ (И., 133). В. код ор. Сад.

САИНОВАЦ, ојк. Вишњица, код Београда (Бог., 229). Према м. имену *Сајин* (Грк.) из синтагме **Са(ј)инов брег, извор* и сл. Исп. топоним *Саиновац*, ојк. Доброселица, код Рековца (Мишк. 3, 165).

САЈКОВАЦ, ојк. Буковица, ок. Краљева, обл. Драгачево (Ччак 3). Према м. имену *Сајко* (Грк.) преко синтагме **Сајков брег, вис* и сл.

САЈМАН, ор. Сувобор, ојк. Палежница, код Славковице, ок. Љига (Павл. Љ., 843). Према муслиманском имену *Сајма, Саим* (Смаил.; ПИ).

САКИЋА ГЛАВИЦА, ојк. Доња Бадања, слив Јадра, ор. Влашић (Стој. В., 95). Према породичном имену *Сакић*; исп. м. име *Сака* (Грк.).

САКЉАНИ КЛИК, ор. Јухор, ојк. Рашевица, код Параћина (Мишк. 3, 165). (1) Уз румунски придев *sec* „сухой, высохший; польй, пустой“ (према Р. Р – Р), користи се и облик са вокалом *-a- sac*: топоним *Saca* (Јордан 1963, 121). Пример је хидроним *Сак* пр. потока Ваља Микуљ (Мишк. 4, 159), у новије време хид. је забележен као *Сакашићца* (Гамулеску 1976, 133). Први члан оронима изведен је од придевског облика *сак – сакљан-и* ’суви, безводни’, а други је термин *клик*. (2) Потврђена су презимена *Сакал, Сакали, Сакаљ* (ЈП). Према *Сакаљ* могао је да се развије облик **Сак(а)љани* – чланови породице *Сакаљ*. Исп. топ. *Сакалов Дол*, слив Брегалнице: „Од *Сакал*: 1. лично име од *Сак(о) + ал* (сп. *Саковец*) 2. прекар од аром. *săcălă* ’брадат, космат’ или од тур. *sacal* ’брада, косма’ (сп. *Космаићца*)“ (Иванова 1996, 560).

САКОТИЦА, ојк. Балинци (Балинац, ИМ), код Књажевца, обл. Заглавак (Стан. М. 1, 131; Динић, 112). Динић је забележио „дел под ливадама и ровинама“ (И.), и сврстава га у групу топонима чија је мотивација непрозирна (И., 80). Исп. румунска имена: *Sac, Sacotă, Sacul* ... (Кон., 141). Као терен који служи за испашу стоке, и као обрадиво земљиште, он је свакако означен, детерминисан именом власника тог терена: **Сакоћина ливада, њива > Сакоћица*.

САЛАКОВО БРДО, ојк. Велика Сугубина, ок. Јагодине, слив Белице (Мишк. 3, 165; Рад. Ј., 306). Према особи чије је име *Салак*, од муслиманског *Salla, Salih* (Мишк. 3, 165; Смаил).

САЛАШИНЕ, ојк. Добриња, ок. Пожеге (Мис. И. 3, 368). Према Елезовићу, реч *salaš* „није домаћа, само по неко је употребљава у смислу великог коша где се чува кукуруз у клипу. Тур. *salaş* барака за продавање воћа, бостана и сл.“ (Р. К – М 2). Код Скока је уз лексему *salaš* значење „мајур, баџија, ваџина, копак, mandra, stan = *salaš* (Kosmet)“ Напомиње да је имају: бугарски, румунски, словачки, пољски, украјински и руски језик. Од мађарског *szálás* (Рј. под *säläs*). Ако се термин *salaš* прихвати у значењу 'бачија, мајур, стан', изведени назив *Салашине* се осећа, уз наставак *-ине*, као облик множине од *Салашина* 'оно што је повезано са *Салашем*, оно што припада *Салашу*: ливаде, њиве; околни терен; зграде у којима се обављају послови, *бачине*' < **Салашине сџране*, ливаде и сл. Истим наставком *-ина* изведени су и топоними: *Гувнина*, *Ражина*, *Језерине* (осећа се призвук аугментативности) (И., 368, 370).

САЛИН ВИС, ојк. Рударе, обл. Горња Топлица, ок. Куршумлије (Марј. С., 178). Аутор овај топоним сврстава међу оне који имају антропонимску основу (И., 178). Исп. м. име *Сале* (Грк.).

САЛЧИН ВИС 553, ојк. Добра, ор. Северни Кучај, Ђердап (Добра 3; Енци. Југ. Кладово). Исп. имена: *Сале*, *Салче*, *Салчо* (ПИ). Код топонима *Салче гладе* „Међник планина у венцу Чакора“ (Лома 2013, 195) поводом придева *Салче* пише: „Прасл. **Sadlъcъ*, adj. poss. од ЛИ **Sadlъkъ* /.../ оставило је трага и у топониму *Салча*, село код Улциња, презимену *Салчић* посведоченом у XIV в. у Метохији и Сплиту /.../ Поређење са рум. *salcie* 'врба' (Пешикан 1984:62) није изгледно ни са структуралне, ни са семантичке стране“ (И.).

САМА БУКА, ојк. Добрејанце, обл. Пољаница (Злат. 1, 114). Према дримониму *бук*, *буква* *Fagus silvatica*. „Била једна огромна буква.“ (И.). В. ор. Бука, Буква 551.

САМА БУКВА 863, ор. Остра глава 791, ојк. Страгари (Аранђеловац 4; Пл. в. Ср., Ваљево 4). Исп. ор. *Сама бука*. В. ор. Буква 551.

САМАИЛСКО БРДО 275, ојк. Самаила, ок. Краљева (Чачак 3). Ороним је изведен од антропојконима *Самаила* (Кот. 1892; ИМ).

САМАНЕЦ 644, ор. Самањац 853, ојк. Криви Вир, ок. Параћина (Параћин 2). Исп. и ор. *Саманчић*. В. код ор. Самањац 853.

САМАНЧИЋ, ојк. Клачевица, код Доње Мутнице, ор. Честобродица, ок. Параћина (Параћин 2). В. код ор. Самањац.

САМАЊАЦ 853, слив Црне реке притоке Тимока, ок. Параћина (Параћин 2; ГАЈ Ниш; Марк. Ј. 1, 47; Стан. 4, 919). У говорима Косова забележена је реч *саманлак* (*саманлък*) чије је значење 'племња'. *Племња* је „зграда у којој се чува слама, плева, сено и уопште кабаста сточна храна /.../ Тур. *saman* слама, *saman-лук* место где се чува слама, племња.“ (Р. К – М 2). Ороним *Самањац* је изведен од ове турске лексеме *saman* преко назива за објекат, *племњу*, зграду у којој је чувана сточна храна, а која је прављена од плетара и покривена сламом.

1. **САМАР**, ојк. Својдруг, обл. Подриње (Крупань 4); 2. **САМАР**, ор. Слатина 1297, ор. Чемерна планина, ојк. Бресник (Чачак 3); 3. **САМАР**, ојк. Годовик, ок. Пожеге (Мис. И. 3, 367); 4. **САМАР**, ојк. Корман, ок. Крагујевца

(Крагујевац 3); 5. САМАР 922, ор. Гледићке планине, ојк. Прњавор (Крушевац 1; Енц. Југ. Крагујевац; Жуј., 84; Стан 1, 485); 6. САМАР, ојк. Рибарска Бања, ор. Велики Јастребац (Прокупље 1); 7. САМАР 1008, ор. Вијегор 1127, ор. Арбанашка планина, ок. Прокупља (Прокупље 3); 8. САМАР 432, ор. Мојсињске планине, ок. Крушевца (Стан. 2, 864); 9. САМАР, ор. Рудна глава, ојк. Рудна Глава (Доњи Милановац 1). 10. САМАР 443, ор. Дош 536, ор. Дели Јован 1179, ојк. Глоговица (Доњи Милановац 4); 11. САМАР = СЕДЛАР, ојк. Градиште, ок. Књажевца, обл. Заглавак (Димић, 178); 12. САМАР, ојк. Лозан, код Сврљига (Богд. 1, 162); 13. САМАР, ојк. Метовница, ок. Зајечара (Зајечар 2); 14. САМАР, ор. Црни врх 1027, слив Тиснице, Хомоље (Драг., карта); 15. САМАР, ојк. Црни врх, код Медвеђе, Врањска котлина (Злат. 5, 112); 16. САМАР, ор. Мусуљ 1123, ојк. Крива Феја (Врање 4); 17. САМАР 1598, ојк. Караманица, ок. Босиљграда (Кратово 2); 18. САМАР 1073, ојк. Вуча Локва, ор. Велико брдо 1158, ор. Рогозна (Нови Пазар 4); 19. САМАР, ојк. Исток, Метохијски Подгор (Стиј. 2, 217); 20. САМАР, ојк. Бича, код Клине, Прекорупље (Бук. 2, 373). *Самар* је геог. термин којим се називају 'већа или мања удубљења, улегнућа између два узвишења, два планинска врха, превој, преслап, седло' (исп. Вид. 1999; Р. М-С; Шиц 1957 – нема). В. ор. Седло.

САМАРЕВИНА 857, ор. Златибор, ојк. Јабланица, слив Црног Рзава (Вардиште 3; Мић. Љ., 470). Земљиште, шума и сл. који припадају, који се налазе на или око топонима Самар; исп. орониме Самар.

САМАРИ, ор. Белак 825, ојк. Радановци, код Косјерића (Ваљево 3). В. ор. Самар.

САМАРИНОВАЧКИ ВИС, ор. Велики Јастребац, ојк. Самаринавац, код Житорађе (Мишк. 4, 72). Према антропоојкониму *Самариновац* (Кот. 1892; ИМ). Исп. и ојк. *Самариновац*, код Неготина (И.) и презиме *Самарин* (ЛП).

1. **САМАРИЦА** 733, ор. Рудник, ојк. Краснојевци (Аранђеловац 3); 2. **САМАРИЦА** 415, ојк. Лешане, ок. Суве Реке (Призрен 2). Ороними имају облик деминутива од топоапелатива *самар* – 'омањи превој који личи на самар'. В. код Самар.

САМАРСКИ РИД, ојк. Црвени Брег, код Предејана (Врање 2). Према геог. термину *самар*. В. код ор. Самар.

САМАРЦИН БРЕГ, ојк. Кош, обл. Поречје Кујавче (Стиј. 4, 397). Према особи која се бави израдом *самара* – *самарцији*, од тур. *semerci* од *semer* 'седло, самар'.

САМИ РАСТ, ојк. Латвица, ок. Ариља (Мис. И. 1, 136). Према дримониму *расѝ*, *храсѝ*, дуб *Quercus*. Двочлани назив у коме је акценат на првом члану: сам, усамљен, који се истиче. Такав тип топонима формира и дримоним *буква*: *Сама буква*, *Сама бука*, *Само бучје* (в.).

САМОБУКВА 1167, ојк. Глеђица, ор. Врхови 1460, обл. Стари Влах (Сјеница 2). В. ор. Сама буква, Сами раст и др.

САМОБУЧЈЕ, ојк. Честелин, ок. Врања (Врање 3; Злат. 4, 162). *Бучје* је назив за букову шуму, буковик, бучјак. Исп. двочлане топониме Сама буква, Сами раст и др.

1. **САМОГРАД** 938, ор. Крстац, ојк. Пожега, ок. Ужица (Ршум. 4, 5); 2. **САМОГРАД**, ор. Озрен, ојк. Тутићи, ок. Сјенице (Пљевља 4); 3. **САМОГРАД** 1376, ор. Степаница, ојк. Суви До, обл. Пештер (Сјеница 4; ГАЈ Краљево). В. код Сами раст, Самобучје и др.

САМОКОВ, ор. Здравац, ојк. Самоков, код Куршумлије (Мишк. 4, 67; Рак. М., 16). Ороним и ојконим су именовани рударским термином *самоков*. То је: „постројење за варење сировог гвожђа, ковање и прераду у ковно гвожђе, делом и робу. У другом случају /.../ то је велики чекић, покретан водом, којим се гвожђе кује“ (Симић В. 1981, 94). Исп. топониме у Врањској котлини: *Самоков* x 2 (Трифуноски 1963, 220 и 238); *Северни Самоков* (И., 228); *Самоковишије* (И., 223).

САМОЉАЧКИ РИД = САМОЉИЧКИ РИД, ојк. Содерце, Врањска котлина (Злат. 4, 163). У селу се налази и *Самољачка мала* „по роду *Самољичани* који су пореклом из *Самољице* код Прешева“ (И.). Досељеника из села *Самољице* називали су *Самољац*. Варијанта топонима са *-а-* је забележена 1975. године, а запис са *-и-*, као и ојконим *Самољица*, је новији из 1989. године. Ојконим *Самољица* има у својој основи антропоним. Исп. лична имена: *Самоило*, *Самојло*, *Самуил*, *Самило* (према хебрејском *Šamī'ēl*; Грк.); презимена: *Самољанац*, *Самољански* (ЈП). В. ор. Самољица, Самољичка чука.

САМОЉИЦА 554, ојк. Самољица, код Биљаче, ок. Бујановца (Костић 5, 185). Брдо се зове исто као и село *Самољица*. Име села забележено је у 15. веку као: *Самојлица*, *Самолница*, *Самовица*, *Шамлавица* (Стојан. 1985, 166). В. код ор. Самољачки рид.

САМОЉИЧКА ЧУКА, ојк. Самољица, ок. Бујановца (Куманово 2). В. код ор. Самољачки рид, Самољица.

САМОЉИЧКИ РИД = САМОЉАЧКИ РИД, ојк. Содерце, код Врања, Врањска котлина (Маринк. 1, 127). В. ор. Самољица, Самољачки рид.

САМОНИЧКИ ЧУКАР, ојк. Врањска Бања, код Врања (Злат. 5, 123). У Вукову Рјечнику *самоник* или *саморасић* је оно „што само никне“; у Р. К–М 2: *самоник*, *-а* је „биље које несејано никне као уродица или коров“. Ороним је чукар који је обрастао, на коме расте *самоник*, самоникло биље.

САПАРСКИ РИД, ојк. Сапар, ок. Гњилана (Урош. 3, 239). Ороним је именован према имену села *Сајар*. Урошевић каже: „Име села је вероватно по занимању његових некадашњих житеља, по изради *сајова* (држала за секире, мотике и др.)“ (Урош. 2, 125). *Сај* је турска лексема *sap* „držak, ručica; stabljika, struk“ (Шкаљ. 1966). В. ор. Сапарско брдо.

САПАРСКО БРДО, ојк. Сапар, ок. Гњилана (Урош. 3, 218). Према ојкониму *Сајар* (ИМ). В. код ор. Сапарски рид.

САРАЧЕВАЦ, ојк. Градац, ок. Ваљева (Павл. Љ., 633). *Сарач* је ’занатлија који израђује и продаје седла и осталу опрему за коње, *седлар*; који украшава

предмете од коже' (према Р. К-М 2). *Сарач* је турска реч *saraç* (Шкаљ. 1966). Развијена су и презимена: *Сарач*, *Сарачевић*, *Сарачић* (ЛП). Ороним је изведен од *сарач*, мајстор који се бави сарачким занатом, или од антропонима *Сарач* преко двочлане синтагме **Сарачев брег*, *вис* и сл.

САРИЋА РТ, ојк. Црниљево, код Осечине, ок. Коцељеве (Крупань 2). Према имену породице *Сарић*. Ојк. *Сарићи* налази се код Доње Оровице, ок. Љубовије (ИМ). В. ор. Сарићева коса.

САРИЋЕВА КОСА, ојк. Чибутковица, код ојк. Дудовица, ок. Лазаревца (Петр. П. 1, 220). Према особи чије је презиме *Сарић*. В. ор. Сарића рт.

САРИЦА 855, ор. Јелица, ојк. Брезовица, обл. Драгачево (Чачак 3). Међу топонимима Пивске планине (ЦГ) налази се топоним *Сарица* (Цицмил-Реметић 2010, 73): „*Сарица*, газ на Пиви ШП“ (И., 284). У групи топонима изведених од антропонима њега нема, као ни у другим подгрупама чији су називи на неки начин повезани са изгледом терена, или су нејасни (такве категорије нема). Акцент код овог назива је краткоузлазни, за разлику од оних који се везују за женско име – *Сарин усов* и др. То је значајан податак у размишљању о пореклу речи, као и очекивани морфем *-ин-* када је у питању припадност некоме. Од помоћи ће нам бити микротопоними са нашег терена, уколико их има, и из говора око нас. Ковачев је забележио у бугарским говорима микротопоним *Саръ гъол*: „Горит склон, тур. 'тълтото езеро, блато“ (Ков. 1969, 206). Заимов је у Пирдопској области забележио: „*Сара бурук* – рид с песъчлива жълтеникава земя /.../ От тур. *sari burum* 'жълт рид“; „*Сара сунлери* – равнина с ниви и ливади /.../ От тур. *sari söğutleri* 'жълти врби“; „*Саръ йол* /.../ От *sari yol* 'жълт път“; „*Саръ яр* 1) дол с жълти брегове ... 2) склон със жълта песъчлива зема ... От тур. *sari yar* 'жълти дол, стръмина“ (Заимов 1959, 248); у сливу Брегалнице: „*Сари Тау* пасиште 'жолтеникав камен“ (Иванова 1996, 563). Све што је речено, топонимске паралеле које су дате указују да се топ. *Сарица* може објаснити као дериват турског придева *sari* из **Сари ливада*, *сѝена* и сл. Предложено објашњење за порекло топонима *Сарица*, прецизније за основу *Сар-*, и морфолошку структуру – извођење наставком *-ица* се, и семантички и деривационо, слаже са нашим оронимом Жутица 472 (ор. Орловица, ок. Аранђеловца). *Жутица* је назив за земљу лошег квалитета која садржи иловачу. Више врста биљака носи име *жутица* (исп. Сим. 1959).

САРЛАК, ор. Белава 946, ојк. Пирот (Пирот 3; Милић. 1, 169). Милићевић: „На том рту, над самим Пиротом, познају се нека стара војничка утврђења /.../ Све је то остало иза Турака. Тај рт над Пиротом зове се *Сарлак* (ваљда *Исарлак* = градић)“ (И., 224). Скок прихвата мишљење Милићевића да је назив Сарлак: „Топонимски турцизам ... од *Isarlak* (glede gubitka *i-*, upor. *Zvornik*) < *hiserlik*, раширен турски топоним у значењу 'градиште', од тур. *isar* 'Festigung“ (Рј. под *Sarlak*).

САРУША, ојк. Доња Каменица, код Књажевца, обл. Заглавак (Динић, 214). Према Динићу „*Саруша* и *Сарушанџи њоџок* можда у основи имају турцизам *сарук* 'чалма' < тур. *sarik*“ (И., 46). Како се топоним *Саруша* налази у источној Србији, према бугарској граници, а потврђено је да се у Бугарској могу

наћи бројни топоними од турске речи *sari* 'жут', склони смо више објашњењу назива брда *Саруша* од те турске речи. Исп. ор. *Сарица*. Иако је ово област у којој је велики романски утицај у називима, не може се наставак *-уша* сматрати румунским утицајем.

САТКОВИЦА 1050, ојк. Ковизле, ор. Копаоник, ок. Бруса (Куршумлија 3). Од антропонима **Саџко*. *Satko* је муслимански хипокористик од л. имена *Sadija, Sadik* (Смаил.). Исп. презиме *Саџковић* (ЈП).

САШ 238, ојк. Голубац (Велико Градиште 4). Од етнонима *Сас* 'рудар', *Саксонац*. Исп. хидроним *Сашка река* л. пр. Поречке реке пр. Дунава. „Хидроним **Сашка рѣка* одражен је на два места у српском Подунављу као *Шашка*, име притоци Тимока и саставници Поречке реке /.../ асимилација *сашки* > *шашки* као *сушањ* > *шушањ* /.../ 1466“ (Лома 2013, 195–196). Код Грк. (1986) је забележено име *Сасинь*; топоними: *Сасина, Сасовац, Сасовић* (с. 169). Исп. ојкониме: *Саса*, Делчево, Македонија; *Сасе*, Вишеград, Босна; *Сасе*, Сребреница, Босна; *Саи*, Тутин, Србија (ИМ).

САШЕВО, ор. Металица 827, ојк. Тадење, ок. Ушћа (Нови Пазар 2). Из антропонимске синтагме. В. ор. Саш.

СВАГЦИЈСКИ БРЕГ, ојк. Дубница, ок. Врања (Злат. 4, 160; Маринк. 1, 107). Ор. *Свагцијски* је изведен наставком *-ски* од **Свагција*. Даље рашчлањавање иде на **Сваг-ција*. Лично име **Сваг* није потврђено. Облик *Сваг-* налази се у презименима: *Сваг-ановић, Сваг-на, Сваг-уш, Сваг-уша* (ЈП). Забележена су и презимена *Свака, Свакачај* (ЈП). Шимуновић (1985, 165) мисли да је презиме *Свачић* „od naziva svak (stegnuto od svojak i znači 'sestrin muž')“. Облик *својак* је забележен и на Косову (Р. К-М 2). Имамо у виду да се наставак *-ција* додаје лексемама које се завршавају на звучни сугласник. У случају када се реч завршава безвучним, рецимо на *-к* (добива наставак *-чија*) или вокал, долази до промене овога *-к* у *-г* испред *-ција*. Ова дигресија указује на то да је основа топонима – оронима *Свак-*. Даље је, вероватно, развијено **Сваг-ција* > *Свагцијски* у значењу 'Свагцијин, који се односи на Свагцију'. Како је топоним објашњен као „њиве на брду“ (Злат., И.) преко претпостављеног **Свагцијине њиве*, значење је проширено на узвишење те је добијено *Свагцијски брег*.

СВАТОВСКА ЋАФА, ор. Кула, ок. Пећи (Цог. 1, 302). *Ћафа* је према арб. речи *qafalik* 'мали планински превој' (Фјалор 1976). „Превој ниже Куле, југоисточно (по предању, овде су се срели и побили неки сватови)“ (Цог., И). Исп. ор. *Ћафа* „превој више Љевоше, западно“; *Ћафа Пакл'ен* 'превој на Паклену'“ (И., 298).

СВАТОВСКО ГРОБЉЕ 384, ојк. Парцане, ок. Варварина, обл. Темнић (Крушевац 4). Двочлани топоним настао према предању. Исп. *Свајтовска ѓафа*.

СВЕТА ГОРА, ојк. Буштрање, ок. Врања (Кратово 1). Уз апелатив *гора* који има значење 'планина', не испаша, налази се одредба *свеџа*. Одредба *Свеџи,-а* даје се обично местима у планини, њеним деловима где су се окупљали људи за време црквених празника или према легендама, које су исто тако, везане за неког светитеља; исп. *Свеџи Илија, Свеџи Никола*.

СВЕТИ ВР 690, ор. Писана буква, ок. Књажевца, обл. Заглавак (Мачај, 297; Динић, 7). На њему се налази манастир *Св. Тројице* (Мачај, 297). В. ор. Света гора.

1. **СВЕТИ ИЛИЈА** 618, ојк. Рсовци, ор. Голак, ок. Алексинца (Зајечар 3); 2. **СВЕТИ ИЛИЈА** 1211, ојк. Царев Дел, код Пирота (Пирот 3); 3. **СВЕТИ ИЛИЈА**, ојк. Горња Држина, код Сукова, ок. Димитровграда (Пирот 4); 4. **СВЕТИ ИЛИЈА** 1270, ор. Крстиловица, Изморничка котлина, ок. Врања (Лебане 4; Мил. Ч. 2, 73; Урош. 1, 130); 5. **СВЕТИ ИЛИЈА** 1324, ојк. Миљевци, ор. Миљевска планина, ок. Босиљграда (Босиљград 3). В. ор. Света гора, Свети Никола.

СВЕТИ НИКОЛА 1380, ор. Светониколска планина, ор. Стара планина, бугарска граница (Пирот 2; ГАЈ Зајечар; Жуј., 157; Адам., 55). В. ор. Света гора, Свети Илија и др.

СВЕТИЊА 459, ојк. Чумић, код Страгара, ок. Крагујевца (Аранђеловац 4; Милој. М. 2, 163). *Светиња* је религијски термин који значи предмет религијског култа, оно што је црква прогласила светим: црква, место на коме је постојала црква; место окупљања људи за време верских празника – света места и др. Исп. име извора *Светиња* у селу Претоке, код Кнића, ор. Велики врх 766 (Драгић 1, 312); поток *Светиња* д. пр. Јасенице л. пр. Велике Мораве (Павл. 3. 1996). В. ор. Света гора, Свети вр.

1. **СВЕТИ ПЕТАР** 1152 = **ПЕТРОВО БРДО**, ор. Петрова гора, ојк. Бојник (Лебане 1; Рак. М., 51; Стан. 2, 556); 2. **СВЕТИ ПЕТАР**, ојк. Ново Село, ок. Бујановца (Триф. Ј. 1, 16). В. ор. Света гора, Светиња, Свети Никола.

СВЕТИ РИД 675, ојк. Чуљеник, код Вучја, ок. Лесковца (Враће 1). В. ор. Света гора, Свети вр.

СВЕТИ СПАС, ор. Обешеник 413, ојк. Манојловац, ок. Лесковца (Ниш 3; Јов. Ј. 3,4). В. ор. Света гора, Светиња.

СВЕТЛАК 255, ојк. Вртиглав, код Мионице, слив Топлице д. пр. Колубаре (Ваљево 2). Ор. је изведен од придева *свейџао*, *свейџи* 'који светли; који је обасјан светлошћу, сунчевим зрацима, *сунчан*; који је без магле, ведар'. Исп. и лексему *свейлика* 'комад сувог, смоластог дрвета којим се осветљава као лучем' (према Р. МС).

СВЕТЛАНОВАЦ, ор. Троглав, ок. Краљева (Чачак 3). У основи оронима је мушко име *Свейлан* (Грк.). Ор. је изведен преко синтагме **Свейланов гај*, *вис* и сл.

СВЕТЛИЦА, ојк. Каменово, код Петровца, слив Млаве (Петровац 1; Јов. Л., 362). Исп. ор. Светлак.

СВЕТНИЦА 1355 = **СВИЈЕТЊАК**, ор. Муртеница 1462, ојк. Горњи Љубиш, ор. Златибор (Вардиште 4). Из прсл. **svět-* 'светлост'; исп. *свейник* 'онај који одаје светлост, који осветљава околину', даље прсл. **světl-* : *свейлина* 'сјај, светлост'; *свейлети* 'сијати, блистати; одавати светлост, сјај', у орониму *Свейлак* 'који светли, који је обасјан светлошћу, осунчан; без магле, ведар' (в.). В. код ор. Светлак, Светлица.

СВЕТО МАСЛО, ојк. Катун, Врањска котлина (Злат. 4, 157; Маринк. 1, 112). Место на коме су одржаване заветине, а то је сеоска слава која се зове и *масла*.

СВЕТНИКОЛСКА ПЛАНИНА, ор. Стара планина, бугарска граница, ок. Књажевца (ГАЈ Зајечар; Кула 3). Врх на планини зове се Свети Никола 1380. В. ор. Света гора, Светиња.

СВИЈЕТЊАК 1355 = **СВЕТНИЦА**, ор. Муртеница 1462, ор. Златибор (Ршум. 2, 97). Врх *Свијетњак*, висине 1204 м., налази се јужно изнад Нове Вароши (Пљевља 2). В. код ор. Светница, Светлак, Светлица.

СВИЛАЈНАЧКО БРДО 222, ојк. Свилајнац, слив Ресаве д. пр. Велике Мораве (Крагујевац 4). Назив брда је према ојкониму крај кога се налази: „*Свилајнац* – топоним у Ресави са потврдом из 1467. године, који се такође може извести од антропонима **Свилај*“ (Мих. 1989, 44).

СВИНОВИЦА, ор. Камена глава, ор. Копаоник, ојк. Јошаничка Бања (Нови Пазар 2). Ор. је изведен од стсл. придева *свинь* ’свински, који се односи на свињу’; ’свиња, домаћа и дивља животиња’. Тај стари облик сачуван је у микропонимима у појединим говорним областима: хид. *Свинов њојок* д. пр. Ражањске реке д. пр. Јужне Мораве; *Свинчине* – називи за земљиште на више места у Србији; *Свине*, *Свинови*, *Свинишница* (РЈА). У источној Србији: *Свинак*, ојк. Манојлица, ок. Сврљига (Богд. 1, 162); *Свинско било*; *Свинчи вр*, ојк. Вратарница, слив Грлишке реке (Динић 1, 262). Исп. неке називе из Тројанске области у Бугарској: *свин* „кочина за свини“; *Свинова њољана*; *Свинов дол*; *Свиновење*; *Свински дол* и др. (Ков. 1969). Примери из слива Брегалнице, у Македонији, су: *Свинарник*; *Свинарничко*; *Свинарницише*; *Свиндело* (Иванова 1996, 569). О оному *Свина* в. код А. Ломе (2005, 491).

СВИЊАРИ 1064, ор. Вртешка 1315, ор. Влајна 1441, ојк. Вучје (Врање 1; Мил. Ч. 2, 74). Ор. има облик множине од назива *свињар* ’онај који напаса и чува свиње; објекат у коме се чувају свиње, свињац, обор (према Р. МС).

1. **СВИЊАРНИК** 1201, ојк. Царев Дел, код Пирота (Пирот 3); 2. **СВИЊАРНИК**, ор. Спасова чука 1163, ојк. Падеж, ок. Лесковца (Врање 1; Милић. 1, 3). *Свињарник* је објекат у коме се чувају свиње, свињац, свињар, обор (Р. МС).

СВИЊАРЦИ, ор. Јелак 618, ор. Гледићке планине (Мишк. 3, 166). *Свињарци* су особе које се баве чувањем свиња, свињари; објекти у којима бораве свињари; исп. *свињарица* ’жена која обавља послове око свиња, свињарка; колиба у којој станују свињари’. В. ор. Свињари.

СВИЊИШТЕ, ор. Мајдан планина, ојк. Горњи Гајтан, ок. Куршумлије (Лебане 1). *Свињиште* је ’место окупљања свиња; место где се држе, или су држане, свиње, обор; фиг. запрљано, запуштено место’.

СВИЊСКА ГЛАВА, ојк. Сеоце, ор. Копаоник (Куршумлија 3). Апелатив *глава* има уза се зооним *свиња* – ’место где се виђају, окупљају дивље свиње; место где се чувају свиње’. В. ор. Свињска коса, Свињска падина.

СВИЊСКА КОСА, ор. Побиле 843, ојк. Радановци, код Косјерића (Ваљево 3; Мис. И. 2, 168). В. ор. Свињска глава.

1. **СВИЊСКА ПАДИНА**, ојк. Манојлица, ок. Сврљига (Богд. 1, 162); 2. **СВИЊСКА ПАДИНА**, ојк. Рождаце, обл. Пољаница (Ник. Р. 4, 183; Злат. 1, 122). В. ор. Свињска глава.

СВИЊСКИ ВИС 439, ојк. Вратарница, ок. Зајечара (Кула 1; Рајк. 1, 114). В. ор. Свињска глава.

СВИЊСКИ ДЕО 519, ор. Буковик, ојк. Мозгово (Параћин 4). В. ор. Свињска глава и др.

СВИЊСКИ ДО, ор. Чукалица, ор. Враћи крш 1399, ор. Голија (Нови Пазар 1). В. ор. Свињска глава и др.

СВИЊСКИ РИД, ојк. Норча, код Прешева (Трајк. Т., 349). В. ор. Свињска глава.

СВИЊСКИ РТ 438, ор. Мироч, ојк. Голубиње (Доњи Милановац 2). В. ор. Свињска глава и др.

СВИЊЦИ, ор. Жељин врх 1785, ор. Жељин (Нови Пазар 2). В. ор. Свињарник.

СВИЊЧИНЕ = **АЛОВИТА ЧУКАРА** = **ЧУКАР**, ојк. Сиљевица, код Рековца (Мишк. 3, 6). Исп. назив потока *Свињчине* г. ток Ратковачке реке л. пр. Дуленске реке (И., 166) према топониму *Свињчине*. Аугментатив. В. ор. Свинци.

СЕВЕРНИ ВР 2212, ор. Љумбардске планине, ок. Пећи (Цог. 1, 242). У двочланом називу, одредбом *северни* указује са на положај апелатива *вр(х)*.

СЕВЕРНИ КУЧАЈ 727, ојк. Добра, ор. Кучај, обл. Звижд (ГАЈ Бела Црква; Енц. Југ. Кучево). Одредбом *северни* прецизно се указује на део планине у склопу оронима Кучај. В. код ор. Кучај.

СЕВЕРОВЕ РУПЕ, ојк. Рестелица, код Драгаша, обл. Гора (Лут. М. 4, 67). Према л. имену *Север* (Грк.). Исп. ојк. *Северово* (ИМ) и ороним *Северово* 927. У сливу Брегалнице налази се топоним *Северов бунар* (Иванова 1996). В. ор. Северово брдо, Северово.

СЕВЕРОВО 927, ојк. Северово, код Сврачкова, ок. Ариља (Мис. И. 3, 359, карта). Према антропоојкониму *Северово*; из синтагме **Северово брдо*. В. ор. Северово брдо, Северове рупе.

СЕВЕРОВО БРДО, ојк. Кумодраж, код Београда (Бог., 231). Према м. имену *Север* (Грк.). В. ор. Северове рупе, Северово.

СЕВИЋА ЛУКЕ, ојк. Горња Љубовића, ок. Љубовије (Павл. Љ. 2, 463). Према фамилији *Севић*. Исп. презимена: *Сева*, *Севић*, *Севовић*, *Севчић* (ЛП).

СЕВЦИ, ојк. Ласово, ок. Зајечара (Динић 1, 263). Према породичном имену: *Сева*, *Севић*. Исп. ојконим *Севце*, код Штрпца, ок. Урошевца (ИМ).

СЕГДА 169, ор. Враново брдо 182, ојк. Вучак, код Смедерева (Пожаревац 3). Нејасно; усамљени топоним; можда према антропониму. Исп. презимена: *Сегдин*, *Сегеди*, *Сегандо*, *Сега* (ЛП). В. Сегден до.

СЕГДЕН ДО, ор. Сегда 169, ор. Враново брдо 182, ојк. Вучак, код Смедерева (Пожаревац 3). Према орониму *Сегда* 169 (в.).

СЕДА БРАДА = **СЕДИ БРАДА**, ор. Мечији вис 769, ор. Тупижница, ок. Књажевца (Зајечар 3). По њему је назван поток – *Седибрајски појок* слив Грлишке реке (Павл. 3. 1996). (1) Метафора. Израз *седа брада* значи 'стари човек, старац; мудрац'; (2) исп. фитониме: а. *сједина*, *бела брада*, *смилје* *Helichrysum italicum*; б. *сједобрадац*, *козја брада*, *шуровей* *Tragopogon hybridus* (Сим. 1959).

СЕДИ БРАДА = **СЕДА БРАДА**, ојк. Ласово, ор. Тупижница, ок. Књажевца (Динић 1, 263). В. код ор. Седа брада.

СЕДАЛАЦ, ојк. Бјелуша, код Ариља (Мис. И. 1, 110 и 107, карта). Ор. има облик деминутива од термина *седло*. *Седало* има значење, као и *седло*, 'веће или мање удубљење између два узвишења, два планинска врха'. В. ор. Седло.

СЕДАЛИШТЕ 723, ор. Дебели дел, ојк. Јасеновик, код Малче, ок. Сврљига (Ниш 1). *Седалиштије* је 'место за седење, седиште, седало', у помереном значењу 'место за предах, одмор (стоке), одмориште; место на коме застану људи, место одабрано за краћи предах или дуже боравиште'.

СЕДАЉКА, ојк. Растишта, ор. Тара, код Перућца (Павл. Љ. 2, 370). Приликом насељавања овог краја „Први је ушао у село и заузео Седаљку предак Крсмановића“ (И., 372). У селу је топоним *Седачко поље*, а у њему извор који се зове *Седачко* (И.). *Седалац* је 'онај који седи', фиг. 'онај који је први стигао, населио се, староседелац'. Према томе *седаљка* може да значи 'прво место на које су стигли досељеници'. Касније – *селиштије*. В. код ор. Седалиште.

СЕДИ ВРАНА 491, ојк. Остра, код Мрчајеваца, ок. Чачка (Чачак 1). Метафорички назив према положају и сличности са зоонимом, птицом *врана* *Corvus*.

СЕДИ ВРХ 814, ојк. Суботинац, ок. Алексинца, ор. Озрен (Параћин 4; ГАЈ Ниш; Ршум. 3, 124; Мишк. 2, 75). Квалификатив *седи*, -а 'бео, беличаст, који је изгубио своју боју', одговара придеву *сињи* (исп. *Сињи вр*, *Сиње брдо*) који је чешћи уз топонимастичке апелативе (*глава*, *врх* и др.) у значењу 'сивкаст, сив, плавкаст; сед'.

СЕДИЋЕ БРДО, ојк. Кнежица, ок. Петровца, обл. Млаве (Јов. Љ., 365). Према фамилији *Седићи*. Исп. презимена *Седић*, *Сединић* (ЛП).

СЕДЛА, ојк. Стари Глог, Врањска котлина (Злат. 5, 114). Географски термин *седло*, у множини, обавља функцију оронима. В. ор. Седло.

СЕДЛАНЦЕ, ојк. Звездан, код Зајечара (Зајечар 2). *Седланце* је облик деминутива од географског термина *седло*, *седлаице*. В. ор. Седло.

1. **СЕДЛАР** = **САМАР**, ојк. Градиште, на Големој реци, ок. Књажевца, обл. Заглавак (Динић, 178); 2. **СЕДЛАР** 330, ојк. Ваљево (Ваљево 1). Код првог оронима аутор је додао: „Седлар, брдо, друго име за Самар“ (Динић, 178). В. ор. Самар, Седло.

СЕДЛАРЕВА ЛИВАДА 408, ојк. Стрижило, ок. Баточине (Крагујевац 4). Од *седлар* 'занатлија који се бави прављењем и поправљањем седла'.

СЕДЛАРИ 330 = **СЕДЛАР**, ор. Буково 755, ојк. Седлари, код Ваљева (Јов. Б. 1, 176). Према антропојкониму *Седлари*. Исп. презимена: *Седлар*, *Седларић*,

Седларевих (ЛП); назив за занатлију који се бави изработом *седла* – *седлар*. В. ор. Седларева ливада.

СЕДЛАРИЦА 745, ојк. Мучибаба, ор. Тресибаба, ок. Књажевца (Ниш 2; Стан. 4, 100). Узвишење на коме се налази *'седло'*, седласта страна, коса и сл. У суседству, преко реке Трговишки Тимок, налази се ороним *Седлар* (исп. 1). В. ор. Седлар.

СЕДЛИЦА 891, ор. Тупизница, ојк. Бучје, код Влашког Поља, ок. Књажевца (Зајечар 4; Петк., 60). Исп. и поток *Седлица* д. пр. Влашкопољске реке л. пр. Белог Тимока (Динић 2011, 281). *Седласта коса*, чука, узвишење на коме се налази омање *седло*. В. ор. Седло, Седларица.

1. **СЕДЛО**, ор. Змајевац 459, ојк. Ђурисело, код Драгобраће, ок. Крагујевца (Чачак 2); 2. **СЕДЛО** 581, ојк. Вујетинци, код Мрчајеваца, ок. Прељине (Чачак 1); 3. **СЕДЛО**, ојк. Јанчићи, код Овчар Бање, ок. Чачка (Мишк. 6, 150); 4. **СЕДЛО** 649, ор. Самањак, ојк. Кулина, код Алексинца (Параћин 2); 5. **СЕДЛО**, ојк. Добриња, код Пожеге, ок. Ужица (Мис. И. 3, 368); 6. **СЕДЛО**, ор. Изубра 1430, ојк. Коритник, ок. Рашке (Нови Пазар 1); 7. **СЕДЛО**, ор. Голеш, ојк. Врело, ок. Липљана (Бук. 5, 77). *Седло* или *самар* је географски термин који се односи на веће или мање удубљење између два узвишења, два планинска врха, *превој*, *преслај* (према Р. МС). Код Цвијића је дефиниција нешто прецизнија: „Ако је превој дубљи и кратко преседласт, каже се *преседло* или *седло* или *самар*.“ (1923, 80). В. ор. Самар.

СЕИТ-АГИН ЗАБЕЛ 560, код Гњилана (Куманово 1). Према турском личном имену *Seid* (Смаил.). Апелатив *забел* значи *'испасиште у планини'*. В. ор. Загон.

СЕЈАНИЧКИ РИД 663, ор. Виље коло 899, ојк. Ковачева Бара, код Грделице, ок. Лесковца (Врање 2). Према називу *сејаница*, од *сејати* *'њива на којој се сеје, земља погодна за гајење усева'*.

СЕЈМЕНСКИ РИД, ојк. Орашје, код Власотинца (Триф. Ј. 2, 20). *Сејмен*, *сејменин* је „*припадник једног рода јанјичарске рјешадије*“, турска реч – *сеумен*, *сеѓмен* (Шкаљ. 1966).

СЕКИРАЧКИ ВИСОВИ = **СИКИРАЧКИ ВИСОВИ**, ојк. Секирача (Секирача), ок. Подујева, слив Јабланице (Мишк. 4, 60). Исп. ор. *Секирачки криш*, *Секирачко седло*. В. код ор. Секирна глава.

СЕКИРАЧКИ КРШ 1148 = **СИКИРАЧКИ КРШ**, ојк. Секирача (Секирача), ок. Подујева, слив Јабланице (Стан. 2, 714). Исп. *Секирачки висови*, *Секирачко седло*. В. код Секирна глава.

СЕКИРАЧКО СЕДЛО = **СИКИРАЧКО СЕДЛО**, ојк. Секирача (Секирача), ок. Подујева, слив Јабланице (Мишк. 4, 97). У литератури с краја 19. века ојконим је бележен са вокалом *-и-* (Мишк. 4, 97; Кот. 1892). Котуровић у белешци 1. додаје: „Ново насељено место“ (И.). У новијој литератури ојконим је са вокалом *-е-* *Секирача* (ИМ и др.). Исп. ор. *Секирачки висови*, *Секирачки криш* 1148. В. код ор. Секирна глава.

СЕКИРНА ГЛАВА, ојк. Секирје, ок. Врања, обл. Пољаница (Ник. Р. 4, 175; Злат. 1, 116). Оба онима, и ороним Секирна глава и ојконим Секирје, изведени су из основе *секир-*, као *секира*, од прасл. **sěk-ti* 'сећи'. Први члан оронима *Секирна* је ж. род одређеног придева *секирни*, *-а*, *-о* 'који се односи на секиру, секире, који је повезан са оруђем за сечу стабла секиром'. Забележио га је Вук у Рјечнику. Придев нас води ка глаголу *секирајући* чије је, забележено, значење 'убити секиром', а ако се односи на стабла, дрвеће 'секиром сећи стабла дрвећа'. У овоме видимо значење оронима 'планинско узвишење, глава брда чије је дрвеће посечено'. Из придева *секирни* изведена је именица *секирњаки* (забележена 1646. г.): „*kmetovi za sječu gore*, на *-ik Sěkirnik* (stsrp. država, toponim)“ (Скок, Рј. под *sjěći*). Ојконим се користи у два варијантама, са *-е* *Секирје* и са *-и* *Сикирје*. У њему не осећамо примарну, колективну, функцију наставка *-је*. Осећа се да је нагласак на локацији – 'место на коме је обављана радња сечења дрвећа секирама', а то што данас избија у први план је последица збирности, колективног посла који су, фигуративно, обављале многе секире, место где је мноштво секира (у рукама дрвосеча) – *секирје*. Ово образложење поткрепљује ороним који се непосредно ту налази, а који је изведен наставком *-ски* од *секир(а)* – *Секирски рид* (в.), *рид* који је детерминисан оруђем – *секиром*. Исп. ојкониме у Србији: *Сикирача* (в. код ор. *Сикирачки криш* и др.); *Сикирача*, ок. Врања („Новонасељено место“, Кот. 1892, 467); заселак *Сикирићи*, код Косјерића; *Сикирје*, обл. Пољаница (Кот. 1892). Исп. и презимена: а) са вокалом *-е-*: *Секир*, *Секира*, *Секирица*, *Секирић*, *Секирник*; б) са вокалом *-и-*: *Сикира*, *Сикирчић*, *Сикирић*, *Сикирица*, *Сикирник* (ЛП). В. ор. Сјекира, Сикирачки криш, Сикирачко седло.

СЕКИРСКИ РИД, ојк. Секирје, ок. Врања, обл. Пољаница (Ник. Р. 4, 20). В. код ор. Секирна глава.

СЕКУЛАР 819, ојк. Горње Судимље, ок. Вучитрна (Приштина 1). Лексема *секулар* није у употреби у говорима и није забележена у речницима. Према Скоку, *секулар* је „од lat. *pridjeva* на *-arius* од *saeculum*, *saecularis*“ (Рј. под *sěkulār*). Придев *секуларан*, *-рна* значи 'који није црквени; световни' (Р. МС). Наставак *-ар* означава радне именице, именице које значе занимање; исп. *црквар* 'човек који посеђује цркве; чувар у цркви'; *Црквари*, име насеља у Хрватској (РЈА). В. *Шекулар(и)*, Лома 2013, 235–236.

СЕКУЛИНЕ, ојк. Придворица, ок. Косовске Митровице (Лут. М. 5, 123). Према м. имену *Секула* (Грк.), из двочлане синтагме **Секулине њиве, ливаде* и сл. Исп. м. имена: *Секула*, *Секуле*, *Секуља* (Грк.); презимена: *Секулић*, *Секуловић*. В. ор. Секулић, Секулица.

СЕКУЛИЋ, ојк. Заовине, ор. Тара (Павл. Љ. 2, 365). Према антропониму *Секула*, *Секулић*. В. ор. Секулине.

СЕКУЛИЦА 928, ојк. Расно, код Пријепоља (Пљевља 2). Секулица је деминутив од антропонима *Секула*. В. ор. Секулине.

СЕЛАКОВО БРДО 541, ојк. Мишевић, слив Белице, ок. Јагодине (Крушевац 1; Мишк. 3, 167; Рад. Ј., 213). Према антропониму *Селак* (Грк.); исп. презимена: *Селак*, *Селаковић* (ЈП).

СЕЛАЦ, ок. Врнчана, слив Западне Мораве (Мишк. 4, 8). Из брда *Селца* слива се *Селачки њојок* л. пр. Западне Мораве (И.). *Селцац* је деминутив од *село* 'омање насеље' (Р. МС); исп. *селце*, *сејаце*; *сеочина* 'земљиште које припада селу'. Ојконим *Селцац* се налази код Косанице, ок. Пљевља. Бројна су насеља са -л- у Македонији, Хрватској и Словенији, док су са -о- у Србији, Босни (в. ИМ). В. ор. Селачко брдо, Селичко брдо, Селечки рид, Селичан до, Селичевица.

СЕЛАЧКО БРДО, ојк. Сушица (Сушице, ИМ), код Лелића, ок. Ваљева (Павл. Љ., 971). Придевски члан *Селачко* је према топониму *Селаци*, заселак у истом селу (И., 972). В. ор. Селцац, Селечки рид, Селичко брдо, Селичан до, Селичевица.

СЕЛЕЧКИ РИД, ојк. Горња Љубата, код Власине (Ник. Р. 3, 334). Придев *селечки*, *селечко* користи се често у околним селима у значењу 'сеоски, сеоско' (И., 325). Исп. назив планине *Селечка њланина*, ок. Прилепа, Македонија (ГАЈ Битољ). В. ор. Селичевица.

СЕЛИМОВА СТРАНА, ор. Фок 2301, ок. Пећи, Руговска клисура (Пећ 3). Према м. имену *Селим*, тур. *Selim* (Смаил.). Уз апелатив *стїрана*, геог. термин 'страна на планини, стрмо место, косина'.

СЕЛИМОВО БРДО, ојк. Сакар, ок. Малог Зворника (Павл. Љ. 2, 496). Према м. имену *Селим*. В. ор. Селимова страна.

СЕЛИЧАН ДО, ојк. Вољевци, ок. Малог Зворника, ор. Оштрељ (Зворник 2). Ту се налази ојконим *Селанац*, у општини – „*Селаначка оџиштина*“ (Кот. 1892). Квалификатив *Селичан* је од *селцац*, *селце*; прид. *селични*, *селечки* у значењу 'сеоски'. В. ор. Селечки рид, Селечко брдо, Селичевица.

СЕЛИЧЕВИЦА 902, ојк. Малошиште, ок. Ниша (Ниш 3; Стан. 4, 108; Мишк. 4, 74; Милић. 1, 3; Јов. В. 1, 275; Костић 2, 295). Корен *сел* – из *селишћ* (*се*) 'насељавати (се); досељавати (се)': „*Glagol seliti (se)* значи *pokrete koji se moraju izvršiti da dodje do onoga što znači selo*. Према томе *selo* не потјече од *sedjeti (v.)*“ (Скок, Рј. под *selo*). *Селишћ* је 'место које су прво досељеници населили, место, земљиште на коме се налазило или се налази првобитно насеље'. Именовање се проширило на оранице, ливаде, испаше, све што припада једном селу. Према топониму *Селишћ* названо је брдо *Селишко брдо* (в.) за које је записана и варијанта – *Селичко брдо* (в.). Планина *Селичевица* налази се уз Велику Мораву, са десне стране, јужно од Ниша, а ор. *Селичко брдо* са леве обале Мораве. Код Скока се не помиње ороним *Селичевица*. Исп. ор. *Селцац*, лексеме: *селцац*, *селце*, *селчина*, *сеочина* 'сеоска земља'. *Селчанин* данас има значење 'човек из села, сељанин, сељак', док је првобитно свакако било 'онај који се први доселио, оснивалац села'. Исп. ојкониме: *Селанац*, код Малог Зворника; *Селачка*, ок. Зајечара (ИМ); ороним *Селечка њланина* која се простире од Прилепа према југу до Битоља у Македонији (ГАЈ Битола). О топониму *Селчани* и њему сродним

топонимима у околним областима в. код Заимова (1967, 168–169). В. ор. Селац, Селачко брдо, Селечки рид, Селичан до, Селичко брдо.

СЕЛИЧКО БРДО 500 = СЕЛИШКО БРДО, ојк. Велики Дреновац, ор. Змијина глава, ор. Мали Јастребац (Прокупље 2). В. код ор. Селичевица.

СЕЛИШКО БРДО 500 = СЕЛИЧКО БРДО, ојк. Велики Дреновац, ор. Мали Јастребац (Ршум. 3, 135). В. код ор. Селичевица.

СЕЛИШТЕ, ојк. Таково, код Горњег Милановца (Фил. М., 193). В. код ор. Селичевица, Селац, Селечки рид.

СЕЛСКИ ДЕЛ 590, ојк. Бучје, код Књажевца (Петк., 59). Термин *дел* (*део*, *деја*) значи 'брдо, брег; коса, падина'. Квалификатив *селски* уноси значење 'који припада селу, који се односи на село'. В. ор. Дел.

СЕЛСКИ ОБЛОЗИ = ОБЛОЗИ, ојк. Ласово, ок. Зајечара (Динић 1, 249). Према аутору то су „брежуљци под шумама и ливадама“ (И.). Од *обао* (*обал*) 'округао'. Термине *облог* „напуштена каменлива нива“; *облук* „вид валчест камен во река“; *облушак*, забележио је Видоески у Македонији (Вид. 1999). В. ор. Облози.

СЕЛСКИ ЧУКАР, ојк. Трејак, Врањска котлина (Злат. 3, 54). *Селски* 'сеоски'; *чукар* „стрмна и каменлива височинка /.../ каменлив врв“ (Вид. 1999). Исп. топоним *Чукарица* код Београда.

1. **СЕЛСКО БРДО**, ојк. Бадњевац, код Баточине, слив Лепенице (Рад. Т., 10); 2. **СЕЛСКО БРДО**, ор. Кустур 508, ојк. Милановац, ок. Жагубице (Петровац 4).

СЕЛЦЕ, ојк. Видова, код Чачка (Мишк. 6, 154). В. ор. Селац и др.

СЕЉАК 528, ојк. Бобова, ок. Ваљева (Крупањ 2). *Сељак* је назив за човека који живи у селу; ратар, земљорадник. Ишчезла је и непозната је у говорима семантика 'онај који се сели, онај који се населио, доселио'. Назив *Сељак*, као топоним, изгубио је опште значење које се може приписати било којем житељу села. У њему се истиче, наглашава однос према одређеној особи иако она није именована личним именом. Стиче се утисак да се у топониму *Сељак* назире првобитно значење – 'дошљак, онај који се населио, *сељанин*'. На исти начин се размишља и о семантици оронима *Сељачко брдо* (в.).

СЕЉАЧКО БРДО 1070, ојк. Негбина, ор. Златибор, ок. Прибоја (Вардиште 4). Према засеоку *Сељаци*. Могуће је да се у том топониму назире старо значење повезано са глаголом *селиши* (*се*) – 'место на које су, селећи се, стигли досељеници и населили се'. Исп. *село*, дем. *селце* (= *сеоце* = *сејаце*) и дем. *селац* (в. ор. *Селац*); придеве: *селски* = *сељски*; *селачки* = *сељачки*. В. код ор. Сељак.

СЕМЕГЊЕВСКЕ ГОРЕ 1105, ојк. Семегњево, ор. Златибор (Беш., 256). Ороним *Семегњевске горе* изведен је од антропојконима *Семегњево* који В. Михајловић (Мих. 1971) изводи од личног имена *Semigněvъ*, посведоченог у средњем веку код Словенаца (*Semigneu*, 12. в., Салцбург), а има паралелу у украјинском топониму *Семигінів* (Лома 2002–2003).

СЕМИКОВАЦ 241, ојк. Дудовица, ок. Лајковца (Ваљево 2). Ор. је изведен из антропонимске основе *Сем-*, лично име **Семик*, *Семко* (од *Simeon*), преко топонимске синтагме. Исп. лична имена: *Сем*, *Сема*, *Семко*, *Семо*, *Семидон*, *Симац*, *Симеџа*; презимена: *Семек*, *Семековић*, *Семид*, *Сенековић* (ПИ; ЛП; Скок, Рј. под *Simèon*).

СЕНИ РТ 232, ојк. Драгиње, ок. Шапца (Шабац 4). Први члан овог двочланог топонима је *Сени* од *сен* 'сена, сенка', стсл. *сѣнь*, множина *сѣни*. Исп. глагол *сениџи* 'правити сену, сенку, сенчити'; придеве: *сениџи*, *сеновиџи* 'који је заштићен од сунца, пун *сене*, *осеђен*; хладовит; таман'; *сеница* 'омања сенка; мала колиба; заклон од сунца'. Овај члан синтагме – *Сени*, као квалификатив који одређује апелатив *рџи*, има придевски карактер. Изведен је од *сен* наставком *-ьпъ* > **сѣп-ьпъ-јъ* > *сени*: нема вокала *-а-*, а на одређени вид, као карактеристику старијих изведеница, указује вокал *-и*. За ороним који следи – *Сеновиџи рид*, не треба се двоумити како је настао. Окарактерисан је придевом *сеновиџи* 'који је у сенци, осеђен, који је недовољно изложен сунцу, осојан' (в.). Има топонима код којих се не може лако одредити да ли су изведени од *сено* или *сен* 'сена, сенка'. Према Безлају: „Tudi imena *Senica* sama zahtevajo previdnosti /.../ čerprav se mi zdi Vasmerjeva etimologija bolj verjetna, je vendar nemogoče postaviti zanesljivo mejo med posameznimi imenskimi tipi.“ (1961/II, 181). Али сматра: „Koroška led. imena *Siene*, *Sine* /.../ so običajna za travnike in pašnike na senčni strani gora /.../ *Psinja Vés* /.../ rus. hidron. *Sěna*, *Sěno*, *Sěnnaja*, *Sěncanka* polj. jezero *Sienna* /.../ čes. *Na Senném* /.../ itd.“ (И., 181). За хидроним *Сеновица* каже: „verjetno izvedeno iz osnove *sěno*“ (И., 182). Из основе *сено* је и ороним *Сеново брдо* 903 (в.). Морфолошки склоп *сено* + наставка *-во* упућују на везу са *сено* 'осушена трава која служи за исхрану стоке'. Исп. *сеник*, *сенарник*, *сенара* 'просторија у којој се спрема, оставља *сено*; ограђено земљиште где су стогови сена; топ. *Сењак*, код Београда; *Сењача* и др.

СЕНОВИТИ РИД, ојк. Брза, Лесковачко поречје (Јов. Ј. 2, 24). В. код ор. Сени рт 232.

СЕНОВО БРДО 903, ор. Медведник 1247, ојк. Драгодол (Крупањ 4; Јов. Б. 1, 135). В. код ор. Сени рт 232.

СЕНСКА ЧУКА 1024 = **МИЉКОВ ВРХ**, ојк. Солачка Сена, ор. Кукавица, обл. Пољаница (Врање 3; Мил. Ч. 2, 73; Триф. Ј. 1, 180). Насеља *Солачка Сена* и *Обличка Сена* настала су у 18. веку. Други члан ових ојконима – *Сена*, носилац је значења, а чини га нејасна лексема, оним **Сена*. У раду о овим ојконимима Павл. З. (2000, 759) успоставља везу онима *Сена* са хидронимским кореном *Sen-* / *Sap-*, *Sepa*, који се могу наћи у хидронимима широм Европе (в. Розвадовски 1948, 190–195). Претпоставка је да је на нашем терену постојао тај првобитни облик **Сена*, у свом примарном значењу хидроапелатива, микрохидронима. Он је могао бити очуван у данашњем хидрониму *Сенка* д. пр. Ветернице, као и на нивоу неког микротопонима. У тој ситуацији, такав топоним нејасног значења, али коришћен у говору, преузет је при формирању насеља као члан ојконима. Варијанта хидронима *Сенка* (који је изведен од **сена*) је *Сенска река*. Ониме

са тим кореном налазимо код нас у ојкониму *Сена*, ок. Кучева, слив Пека (ту је и *Сенски њошок* д. пр. Пека) и ојкониму *Сенаја*, ок. Младеновца. Са вокалом *-а-* у корену су хидроними: *Саначка долина* д. пр. Јужне Мораве, ок. ојк. Цеп; *Сански њошок*, ојк. Велика Хоча, ок. Ораховца (Павл. 3. 1996, 288). Према Павловићу: „*Sana, Sara, Usora* biće relativni Keltima uneti elementi.“ (Павл. М. 1969, 32). Поменућемо први члан ојконима – *Солачка* који се ослања на ороним *Солачка чука* (в.). У нашем материјалу нема топонима *Солак* који овде налазимо. *Солак* је одређено место на просторима где се стока изводи на испашу, на које се ставља *со* неопходна за храњење стоке, *солило*, *солиштие*. Исп. топоним *Солак* у сливу Брегалнице (Иванова 1996, 592); *Соларка*, ојк. Боричје, Пивска планина (Цицмил-Реметић 2010, 287). В. ор. Солила, Солило, Солилска коса.

СЕЊЕВАЦ, ојк. Златарић, код ојк. Причевић, ок. Ваљева (Павл. Љ., 678). Поток који се улива у Обницу л. саставницу Колубаре зове се *Сењевац* (И., 539). (1) Од *сен* 'сеновит, сенит'. Исп. *Сењи брег* 263, *Сени рт* 232, *Сеновишти рид*; (2) Од *сено*, збирно *сење*; назив за место на којем се налазе стогови сена, преко синтагме **Сењево брдо*, *њошок* и сл. до једночланог *Сењевац*. В. ор. Сени рт, Сењак.

СЕЊИ БРЕГ 263, ојк. Коцељева, обл. Тамнава (Ваљево 1). Од *сен* и придевског наставка *-ји* добијен је први члан синтагме *Сењи* 'који се односи на *сен*, *сениш*, *сеновиш*'. В. код Сени рт.

СЕЊУРАК, ор. Троглав, ојк. Богutowац, ок. Краљева (Ћуп. – Кор., 610). Ту се налази и микротопоним *Сењак* који се односи на заселак, ливаду, шуму (И.). Ороним је именован према топониму *Сењак*; има облик деминутива.

СЕОЧКИ КРШ 974, ојк. Сеоце, ор. Оштри крш 1317, ор. Копаоник (Куршумлија 3). Према ојкониму *Сеоце*.

СЕПАЧКО БРДО, ојк. Сепци, ок. Раче, слив Јасенице л. пр. Велике Мораве (Дроб. Б. 1, 350). Ор. је изведен од ојконима *Сейци*, који је именован према називу за занатлије који плету котарице од прућа, кошаре – *сейеије*, *сейеијке*; од тур. *sepet* (Вук, Рј; Р. К-М 2; Шкаљ. 1966).

СЕРИЉЕ 1348, ор. Јаворовица 1363, ојк. Брусник, ок. Ивањице (Нови Пазар 1). Назив *Сериље* је од придева *сер*, *сера*, прасл. **sěръ* 'пепељаст, сив'. На Космету је забележено: „*Сѣра* вода (вода у којој је била потопљена непрана вуна /.../). – *Сѣра* вуна (сирљива, прљава, неопрана вуна)“ (Р. К-М 2). Исп. хид. *Серница*, ок. Куманова: „Од **Серна* < **Серъна* (вода) /.../ од стсл. *сѣръ* 'желтеникав (како сумпур), зеленкаст, сив'“ (Станковска 2001, 365); ороним *Сер*, слив Брегалнице: „Од: 1. *сер.-а,-о* 'пепелав, сив, сур' < стсл. *сѣръ* 'сив' (сп. *Пејелавица*, *Сива Вода*, *Сурин*)“ (Иванова 1996, 576). В. ор. Пепељевачке стене, Сиње брдо.

СЕЧА 313, ојк. Доње Сухотно, код Житковца, ок. Алексинца (Прокупље 2; Параћин 4). *Сеча* је назив за место где је сечена шума; део шуме где се дрвеће сече или је већ посечено, *сечина* (према Р. МС; Злат. 1988). Исп. у македонском лексему *сечина* и топоним *Сечина* – „дел од шумата каде се дрвјата исечени;

сечишиће“ (слив Брегалнице, Иванова 1996, 577); у бугарском *сеч* – „сечиште, сечена гора“ и топоним *Балџова сеч* (Заимов 1967, 169). В. ор. Сечина, Сечењ.

СЕЧЕНИ КАМЕН 1223, ојк. Црвени Брег, ок. Предејана (Врање 2). Придевски члан је облик глагола *сећи*. У синтагми уз *камен* значи ’раздвајати на комаде, давати чему одређени облик откидајући делове’ (према Р. МС). Исп. топоним *Сешен Камен*, слив Брегалнице (Иванова 1996, 577).

СЕЧЕЊ 927, ор. Стобори 1000, ор. Велика Треста 1284, ојк. Злот (Доњи Милановац 3). Назив је са географске карте, нема других потврда. Исп. Скоково објашњење за облик *сјеџањ*: „Придејви: на *-ъп* > *-ап* *сјеџан*, f. *сјеџна* (*шума* /.../) роименичен на *-јак* *сјеџнјаци* /.../, проширен вјеројатно већ у праслав. на *-ј* роименичен *сјеџањ*, ген. *-џња* (/.../ првобитно придев с допунот *тјесец*)“ (Рј. под *сјеџи*). Исп. ојк. *Сечањ*, у Банату (ИМ). В. ор. Сеча, Сечина.

СЕЧИНА, слив Пајешке реке сас. Сврљишког Тимока (Мишк. 4, 138). Ту се налази и микротопоним *Сечина* ’шумарак’, ојк. Плужина, ок. Сврлига (Богд. 1, 163) и поток – *Сечински њојок* (Мишк. 4, 139). Исп. истоимени топоним, у множини – *Сечине*, ојконим Пиносава, код Београда: „Кажу да је била ту некад шума, па кад је исјечена, прозвало се тако“ (Бог., 232). Исп. и топониме: *Сечина*, *Сечине* у Белици: „Сечина синоним са *крчџвина* ’простор са кога је посечена шума“ (Рад. Ј., 148). В. ор. Сеча, Сечењ.

СЕЧИНСКИ ВРХ, ор. Соколовац 590, ор. Северни Кучај, ок. ојк. Бољетин (Добра 3). Према неком топониму **Сеча*, **Сечина*. В. код ор. Сеча, Сечина.

СИБНИЧКО БРДО, ојк. Трбуње, ок. Блаца (Арс. 1, 72). Према ојкониму *Сибница*, код Блаца (ИМ). Ојк. *Сибница* је од фитонима *свиба* *Cornus sanguinea* ’биљка из породице *дренова*, са црвенкастом кором и белим цветовима скупљеним у цваст’ (према Р. МС). Користе се и лексеме са упрошћеном, иницијалном, сугласничком групом *св-* у *с-*: фитоним *сиба*, у Рудничком крају; *сиба* ’облица дрвета од којег пастири праве колибе, *сибаре*’ (Р. МС). Код Скока: „Облик без *v* раширен је у топонимастички: *Sibak* (Ћупријски округ, Србија), *Sibövac*, ген. *-övca* (Kosmet), *Sibovača*, *Sibovica* и *Sibovik*, *Siboščica*, *Sibje* (Kosmet), *Sibine* (šuma, Slatina), *Sibenik* (Grubišno Polje), *Sibnica* можда и *Sibinj* (Vuk, brodski kotar).“ У осталим словенским језицима је *-d-* уместо *-b-*, лат. *sīdus*, ие. **sueid-* ’glänzen, schimmern’; додаје да Brückner мисли да је име према црвеној боји дрвета, а: „Ако је тако, првобитни је облик *svida*; *sviba* је секундарно /.../ од **svidva* = **svidba* /.../ према *vrba*.“ (Рј. под *sviba*).

СИБИНОВ ГРОБ 968, слив Суве реке пр. Топоничке реке, ор. Девица (Ршум. 3, 156). Према мушком имену *Сибин*; рум. *Sibin*, мађ. *Szeben* (Грк.).

СИВАЦ 632, ојк. Липовица, ок. Власотинца (Ниш 4). *Сивац* је назив за ’камен, каменити терен, камењар који је сиве, пепељасте боје’. Исп: име села *Сивац*, које је ишчезло, а на чијој локацији се налази топоним *Сивац* ’ливаде, шуме’, слив Грлишке реке (Динић 1, 264). В. ор. Сивачка унка, Сивска стена = Сура стена.

СИВАЧКА УНКА, ојк. Перлез, код Зрењанина, Банат (Гап. 3, 242). Од лексеме *сивац*. В. ор. Сивац.

СИВА ЧУКА 522, ор. Гледићке планине (Пл. в. Ср., Крушевац 3). В. ор. Сивац, Сивачка унка.

СИВОШ, ојк. Висока, ок. Ариља (Мис. И. 1, 119). У основи оронима је придев *сив* 'пепељаст', чије су изведенице осим назива за камен, најчешће називи за домаће животиње и неке птице. В. ор. Сивац, Сивска стена.

СИВСКА СТЕНА = СУРА СТЕНА, ор. Радочело, слив Ибра (Ил. Р., 608). В. ор. Сивац.

СИВУЉИНА, ојк. Сочаница, код Лепосавића, ор. Средњи део 1189, слив Ибра (Мишк. 4, 28). Према топониму **Сивуља* чији наставак *-уљ(а)* уноси значење особине, својства нечега (сива земља, стена и сл.) и аугментативног наставка *-ина*.

СИГА, ојк. Коштунићи, ок. Горњег Милановца (Мишк. 6, 147). *Сига* је „кречно таложeње воде цеднице у пећинама које се јавља у различитим и необичним облицима“ (Р. МС.); код Скока: „*sidra, sedra, корница, stalactites*“ (Рј. под *сига*). Према топониму *Сига* назван је извор – *Сигово врело* и околни терен, коса – *Сигово врело* (в.). У истом селу налази се и ороним *Сигова греда* (Мишк. 6, 147). Исп. ојк. *Сига*, ок. Пећи; *Сиге*, ок. Жагубице (ИМ). В. ор. Сишка планина, Сишки врови.

СИГЕТ, ојк. Гај, код Ковина, Банат (Пожаревац 1). „*Siget m /.../ toponim (pustara, polje) /.../ Od madž. sziget 'otok, ostrvo'*“ (Скок, Рј. под *Сигет*).

СИГОВА ГРЕДА, ор. Бабина глава, ор. Суворор, ојк. Коштунићи (Мишк. 5, 229; Мишк. 6, 147). „Сигова греда /.../ добија тај назив отуда што је то један одсек према југу, кречне формације“ (Мишк. 5, 229). В. ор. Сига, Сишка планина.

СИГОВО ВРЕЛО, коса на Суворору, код ор. Сига и Сигова греда, ојк. Коштунићи (Мишк. 6, 147). В. код ор. Сига.

СИЈАРИНСКИ ВИС, ојк. Сијарина, код Медвеђе, ор. Голак (Жуј., 125). Према ојкониму *Сијарина* (ИМ); раније забележена форма ојконима је *Сјарина* (Кот. 1892). *Јар* је 'врућина, спарина, жега, *јара*'; *јара* 'велика врућина, жега' (према Р. САНУ). Уз придев *јар*, у српском језику је сачуван и облик придева проширен наставком *-ѝк јарак, -ка, -ко*, а забележен је и пример са наставком *-ѝн јаран, -на, -но* (18. в.) (код Скока, Рј. под *јара*²). Ојконим чине префикс *с-* (исп. глаголе *сјариѝти, сјарнуѝти* 'подстаћи', *ѝодјариѝти*) и назив за терен на коме је велика *јара*, које сунце јако загрева – **Јарна ѝадина, коса, долина* и сл. > *Сјарина*. Данас се користи форма ојконима са префиксом *Си-*. На примере који имају префикс *си-*, *Си-* може се односити Скоково објашњење да се префикс *си-* формира „*pred suglasničkim grupama*“ (Рј. под *s*). Тако тумачен топоним *(*С*) *јарна ѝадина, коса* и сл. коришћен је уз варијанту *(*Си*)*јарна ѝадина, коса* и сл., те се ово *Си-* сачувало у данашњој форми ојконима. Ороним *Сијарински вис* и ојконим *Сијаринска Бања* су изведени од ојконима *Сијарина*. Исп. орониме *Јарик*, ор. Копаоник и *Јарник*, ок. Јошанице.

СИКИЉАН, ор. Палеж 1474, ор. Копаоник, ојк. Палевштица (Куршумлија 1). (1) Од префикса *си-* и лексеме *киљан* = *килан* = *киљен*, која је сачувана у појединим говорним областима, а значи 'кречњачки камен, камен уопште;

гранични камен, камен међаш; камен пободен на месту где је неко погинуо' (према Р. САНУ). О пореклу лексеме код Скока пише: „Bit će u prasrodstvu preko ilirskog sa fr. *caillon* < galski **caljoni*, **caljavom* /.../ 'stein'“ (Рј. под *kiljan*). Исп. у говору Ускока *киљаш* „киљан; овећи камен пободен врх камења на брду, узвишењу“ (Станић, Р. САНУ); назив брда и засеока *Кил'ан* у Кучима (Петровић Д. 1988, 75). (2) Према ономатопејским глаголима *сикаџи*, *сикџаџи* 'производи глас који је сличан пробијању ветра кроз теснац; шикљати, при наглom избијању неке течности, избијати у млазу'. Исп. топониме: *Сикијевац* у Реснику, код Београда, за који Боггић каже: „Има извор, јак за 4 прста /.../ никада не пресушује, а утјече у ријеку Топчидер“ (1866, 232), извор се зове *Сикијевац*, а по њему поток који настаје *Сикијевац* (Интернет: Ресник); *Сикијевац*, део атара села Велике Иванче, ор. Космај (Дроб. Б. 3, 65); извор *Сикијевац*, Велика пољана, код Пакраца, Хрватска (Интернет: PDPsunj). В. ор. Сичански рид, Сићево. Исп. Лома ЈФ 65/2009, 89–99 о *киљан*.

СИКИРАЧКИ ВИСОВИ = СЕКИРАЧКИ ВИСОВИ, ојк. Сикирача (Секирача), ок. Подујева, слив Јабланице (Мишк. 4, 60). Исп. ор. *Секирачки криш*, *Секирачко седло*. В. код ор. Секирна глава.

СИКИРАЧКИ КРШ 1148 = СЕКИРАЧКИ КРШ, ојк. Сикирача (Секирача), ок. Подујева, слив Јабланице (Стан. 2, 714). Исп. ор. *Секирачки висови*, *Секирачко седло*. В. код ор. Секирна глава.

СИКИРАЧКО СЕДЛО = СЕКИРАЧКО СЕДЛО, ојк. Сикирача (Секирача), ок. Подујева, слив Јабланице (Мишк. 4, 97). У литератури с краја 19. века ојконим је бележен са вокалом *-и-* (Мишк., И.; Кот. 1892). У новијој литератури ојконим је са вокалом *-е-* *Секирача* (ИМ). Исп. ор. *Сикирачки висови*, *Сикирачки криш*. В. код ор. Секирна глава.

1. **СИКИРИЦА** 138, ојк. Сикирица, ок. Параћина (Параћин 1); 2. **СИКИРИЦА = С'ЕКИРИЦА**, ор. Мокра гора, ок. Пећи (Цог. 1, 318). Ор. *Сикирица* је деминутивни облик од *сикира*, *секира*. Може да се односи на изглед узвишења које има оштрину, шиљате, стрме стене, кршевити терен. Ово значење (за ороним под бројем 2) поткрепљују околни топоними: *Камениџица* „каменита страна ниже *Сјекирице*“; *Криш жарски* и *Криш чобански*, код *Сјекирице* (Цог., И., 316). В. код ор. Секирна глава.

СИЛАЈА 139, ојк. Мургаш, ок. Уба (Ваљево 2). (1) Забележен је хипокористик *Сила* (ПИ) и многа презимена са основом *Сил-*: *Сила*, *Силај*, *Силајић*, *Силић*, *Силов*, *Силовић* ... (ЛП); (2) Трава *расковник* *Laserepitium* (*Siler*) *montanum* позната је и по називима *сил*, *сиљ*, *сиљевина* (Сим. 1959).

СИЛИСТАРОВО БРДО, ојк. Брусница, ок. Такова (Фил. М., 253). Према антропониму *Силистар*, имену човека који је био тумач код Обреновића (И.).

1. **СИЉЕВИЦА** 604, ојк. Борач, ор. Борачки крш 507, ок. Кнића (Чачак 2; Драгић 1, 214); 2. **СИЉЕВИЦА**, ојк. Каменово, ок. Петровца, слив Млаве (Јов. Љ., 362). Из фитонимске синтагме **Сиљева коса*, *долина* и сл. Фитоним *сиљ* је а) *зоб*, *овас*, *сиљ*, *сиљевина*, *џиџома зоб* *Avena sativa*; б) *девесиље*, *сиљевина*, *сиљ* *Peucedanum cervaria* (Сим. 1959). Исп. орониме: *Сиљевац* 1538, *Сиљеваче*,

Сиљеве сѝране (Цицмил-Реметић 2010, 284). Исп. и топонимске деривате од истог фитонима у Црној Гори: *Сиљевица*, *Сиљавица*, *Сиљева глава*, *Сиљевац*, *Сиљевача*, *Сиљеви до*, *Сиљевица* (10 пута), *Сиљевак*, *Сиљевина*, *Сиљево брдо* (Пулевић-Самарцић 2003).

СИМАНОВАЦ, ор. Јастребац, ојк. Јастребац, ок. Власине (Врање 2). Од личног имена *Симан* (Грк.) преко синтагме **Симанов ѿрай*, *брег* и сл.

1. **СИМИНО БРДО** 248, ојк. Драгинац, код Лознице, слив Јадра (Шабац 3; Ник. 1, 179); 2. **СИМИНО БРДО**, ојк. Рибник, код Јагодине (Мијат. 2, 161).

СИМИЋЕВО БРДО 555, ор. Дели Јован (Пл. в. Ср., Бор 1). Према презимену *Симић*.

1. **СИМОНОВ БРЕГ**, ојк. Горње Левиће, код Блажева, ок. Бруса (Грк. 1, 191); 2. **СИМОНОВ БРЕГ**, ојк. Стрешак, обл. Пољаница, ок. Врања (Злат. 1, 132). Према м. имену *Симон* (Грк.).

СИМОНОВИЋА БРДО, ојк. Добриња, ок. Пожеге (Мис. И. 3, 368). Према породичном имену *Симоновићи*.

СИМОНОВ РИД, ојк. Кацапун, ор. Кукавица, обл. Иногосте (Злат. 2, 193). В. ор. Симонов брег.

СИМОНОВСКИ РИД, ојк. Житни поток, слив Пусте реке л. пр. Мораве (Јов. Ј. 6, 42). Ороним је изведен од личног имена *Симон* преко назива за род *Симоновци* (И., 46), по којима се и махала у селу зове *Симоновци* (И., 45).

СИНАЈИНСКА ПЛАНИНА = СИНАЈСКА ПЛАНИНА = ХОРУГВИЦА, ојк. Синаје, метохијски Подгор (Пешикан 1981, 57). „*Синајинска ѿланина*, планина *Синајинцем* /.../ звана Хоругвица, подаље на североистоку од села“ (И.). Податак из повеље Душанове призренским Светим арханђелима. Пешикан додаје: „*Синајици* светоарханђелски ’катун у Хвостнѣ’. Данас *Sinaje*“ (И.). Лома ороним *Синаје* сматра за „библијски ороним“, те да припада низу који назива „књишка назвања географских објеката именима из Светог Писма или житија Светих“ (Лома 1990, 12; 2013, 170).

СИНАЈСКА ПЛАНИНА = СИНАЈИНСКА ПЛАНИНА = ХОРУГВИЦА, ојк. Синаје, Метохијски Подгор (Стиј. 1, 310). „Планински предео више села“ (И.). В. ор. Синајинска планина.

СИНАЈСКО БРДО 1718, ор. Мокра гора, ојк. Синаје, Метохијски Подгор (Крст. О., 157; Енц. Југ. Нови Пазар; ГАЈ Пећ). Ороним је део стране *Синајске ѿланине*. В. ор. Синајинска планина.

СИНАКОВАЦ, ојк. Добротин, ор. Јаворина, код Бајине Баште (Павл. Ј. 2, 399). Према мушком имену *Синак*, преко неке синтагме **Синаков извор*, *вис* и сл.

СИНГУРИЦА, ојк. Локва, обл. Заглавак (Стан. М. 1, 105). Према Скоку, *Сингур* је име Влаха забележено у 13. веку у даровници Стефана Првовенчаног манастиру Жичи. Исп. рум. имена *Singur*, *Săngurian* од рум. *singur* ’самац’ (Кон., 370).

СИНИНА 1767, ор. Големи кам 1978, ор. Стара планина, ојк. Црвени врх (Пирот 2; Миш. 2,7). Од мушког хипокористика *Сине* (од *Синиша*) који је

потврђен у блиском селу Папратна (Динић, 291). *Синина* је осамостаљени члан неке синтагме попут **Синина исџаша, љадина* и сл. Варијанта овог мушког имена, изведена наставком *-ич*, налази се у саставу двочланог топонима *Синичи љрай* и трочланог – *Голема Синича љадина* (село Репушница, И., 328, 331). Ти топоними могу се изводити и од *синица* ‘птица сеница’ у говору Тимока (Динић 2008, 754).

СИНОВА ГЛАВА, ојк. Калуђерце, обл. Пољаница (Ник. Р. 4, 202). Према мушком имену *Сина* < *Радосин* (Грк.).

СИЊЕ БРДО, ојк. Грачац, обл. Подибар (Павл. Р. 1, 352). Према боји камена – *сињи ’сив’*. Исп. у сливу Брегалнице: *Сина Ридина, Сина Скала, Синие Сџубел* (Иванова 1996, 579). В. ор. Сињи вр.

СИЊИ ВР, ојк. Рибаре, код Сврљига (Богд. 1, 163). Према *сињој*, сивој боји камена. Исп. и *Сиња вода, Сињивир* (И., 88). В. ор. Сиње брдо.

1. **СИП** 1239, ор. Гребен планина 1337, ојк. Искровци, ок. Димитровграда (Босилград 2; ГАЈ Крива Паланка); 2. **СИП** 155, ор. Варулишко брдо, ок. Призрена (Качаник 1). Из прасл. корена **сър-*; глагол *сиџаџи, -ам (сиџџем)*. Код Скока: „Od sip- postverballi sip m (Slavonska Požega) ’1. odvaljena zemlja ili kamenje, 2. gat, slap, 3. svotočina, 4. toponim““ (Рј. под *sipati*¹). Придевске изведенице су: *сиџак, -ка, сиџав, сиџив, сиџиљив*. У Р. МС: *сиџ* је ’налага живог песка коју наноси и ствара ветар’; *сиџар* ’растресит материјал настао распадањем стена и нагомилан на подножју брегова и планина’; *сиџина* ’брег од живог песка који ветар наноси и премешта’.

СИПЕАК, ојк. Вратарница, ок. Зајечара (Динић 1, 264). Према аутору: „*Сиџеак*, каменито брдо са кога се рони и сипи ситан камен“ (И.). Исп. орониме из слива Брегалнице: *Сиџело* „ритче од кое се одронува земја /.../ Од *сиџел* ’сипеј, сип“; *Сиџео, Сиџеџио* (Иванова 1996, 580/581). В. ор. Сип.

СИПКАВО БИЛО, ојк. Липовица, Лесковачка котлина (Јов. Ј. 4, 119). В. код ор. Сип.

СИПОВА ГЛАВА, ојк. Ступница, ор. Бабичка гора, Лесковачка котлина (Јов. Ј. 4, 169). Према топониму **Сиџ*. В. код ор. Сип.

СИПУТ, ојк. Равна Река, обл. Иногоште (Злат. 2, 191). Из **Сиџиџи брег, вис* и сл., према називу за терен **Сиџиџиљив*. Код аутора „*Сиџиџиљиво*, има камен који се лако ломи“ (И.). В. код ор. Сип.

СИРАКОВАЧКА ДОЛИНА 101, ојк. Брадарац, ок. Пожаревца (Пожаревца 4). Придевски члан оронима настао је након ступњевите суфиксације. Основни, полазни степен је лексема или оним **Сирак*, потом синтагма **Сираков* + апелатив, па осамостаљење придевске форме поименичењем у **Сираковац*. Нова фаза у настајању оронима је садашњи облик, синтагма састављена од придевског члана и апелатива – *Сираковачка долина*. Мотивациони елементи: (1) забележено је лично име *Сирак* за које Грковић каже: „*Сирак*, изв. од осн. *Сир* (< *Сирогој*) + суф. *-ак*. Упор. през. *Сираковић, Сирановић, Сирковић* (Лек. 592), топ. *Сиричино, Сирково, Сирач, Сируља*“ (Грк. 1986); (2) у ботаници је фитоним *сирак, сијерак, сирац*, ’врста жита, слична просу, које служи за храну, од чије се

цвасти праве метле' *Sorghum saccharatum* (према Р. МС; Сим. 1959); (3) према квалитету земље, терена на коме се оним налази; од стсл. *сырь* 'влага, мокро', придев *сиров*, -а, -о. В. код ор. Сирова гора.

СИРАЧКО БРДО = СИРЧАНСКО БРДО, ојк. Сирча, ор. Котленик, ок. Рудника (Мишк. 5, 246). Река која протиче крај ојконима зове се по њему, као и ороним – *Сирачка река* или *Сирчанска река*, л. пр. Западне Мораве (И., 262). В. код ор. Сираковачка долина.

СИРМЕНСКИ ВРХ 1473, ор. Стражиште 1492, ор. Висок 1588, ојк. Гостуша (Пирот 2). На Космету се чују лексема *сирма* 'полуга за затварање врата, крачун; фијока'; *сирмелија* 'семе од лубенице са црном шаром' (Р. К-М 2). Од турске речи *sürme* 'црна или сребрнаста боја која се прави од руде антимона'; исп. у изразу *сурменасџе очи* 'очи као сребрнаста *сурма*' (Шкаљ. 1966). У румунском језику је прихваћена лексема *sîrmae* *Sries glanz* (код Скока, Рј. под *surma*). Исп. у Македонији топоним *Сурмица*, ок. Струме (Станк. 2001, 396). Ор. *Сирменски врх* је изведен од неког топонима **Сирмен*.

СИРОВА ГОРА, ојк. Бјелуша, ок. Ариља (Мис. И. 1, 110). Из прасл. *сырь*, стсл. *сырь*, *сир*; *сиров* 'влажан, мокар'; преко неке синтагме **Сира земља* и сл. 'која није сува, која садржи влагу, мокра'. Као квалификатив, којим је прецизно описан квалитет терена, веома је погодна лексема која се може употребити за назив земљишта које има такве особине. Касније долази до развоја и умножавања језичких могућности и формирања нових тополексема и синтагми. Исп. *Сирин ђоџок* = *Сирински ђоџок* и *Сиринске ливаде*, ојк. Ласово, ор. Тупижница; *Сирињава дујка*, ојк. Горња Бела Река, ок. Зајечара (Динић 1, 264). Топониме *Сирињава дувка*, ливада; *Сирино*, ишчезло село, ок. Сврљига (Богд. 1, 163) можемо наћи у одељку 'Сточарски производи' под одредницом *сир* (И.). В. ор. Сирови крај, Сираковачка долина.

СИРОВИ КРАЈ 1479, ор. Златар 1627, ојк. Нова Варош (Пљевља 2). В. код ор. Сирова гора.

СИРОВИЧКА ЧУКА, ор. Острозуб, ојк. Добро Поље, ок. Црне Траве (Врање 2). Од топонима **Сировица* из **Сирова долина*, *земља* и сл. В. код ор. Сирова гора, Сирови крај.

СИРОВИЧНИЦА 1772 = **СИРОВИШНИЦА** = **СИРОВИШТИЦА**, ор. Стара планина, обл. Торлак, ок. Пирота (Милић. 1, 168). У корену онима је стсл. лексема *сырь* 'сир, влага, мокро'. Њоме је именован терен, земљиште таквога квалитета – **Сирови до*, *крај* и сл. као назив воденог тока или директно као име камените чуке на *Сџарој ђланини*: **Сировица*, **Сировичница*. Уз овај ороним, у говору тога краја, употребљавају се још две варијанте настале као резултат деривационих измена. Оним *Сировишићница*, првобитно као хидроним, пренет је на узвишење. Сложени суфикс *-ишићница*, карактеристичан за јужнословенско језичко подручје (*-џск-ица*), својствен је називима водених токова. Исп. о творбеном моделу *-ишићница* Павл. 3. (1979, 119–127). Уз њега се користи форма *-ишница* настала касније, делимично аналогично према другом типу наставка. Ова ана-

лиза наводи на уверење да је орониму, на овом терену, претходио хидроним. В. орониме Сирова гора, Сирови крај, Сировичка чука.

СИРОВИШНИЦА 1772 = СИРОВИЧНИЦА = СИРОВИШТИЦА, ор. Стара планина, обл. Торлак, ок. Пирота (Адам., 56; Жуј., 147). В. код Сировичница.

СИРОВИШТИЦА 1772 = СИРОВИЧНИЦА = СИРОВИШНИЦА, ор. Стара планина, обл. Торлак, ок. Пирота (Интернет).

СИРЧАНСКО БРДО = СИРАЧКО БРДО, ојк. Сирча, ор. Котленик, код Краљева (Мишк. 6, 172). Ојконим *Сирча* помиње се први пут у Жичкој повељи (1220. г.); касније у пописима као *Сјерча*, *Сијерча*; у Речнику места – *Сирча* (Кот. 1892; ИМ). В. код ор. Сирачко брдо, Сираковачка долина и др.

СИТАН ГАБАР 869, ојк. Бинач, код Витине (Куманово 1). Према дримониму *габар*, *граб* *Sarpinus* 'терен на коме је мало, ниско растиње *габра*; ситно-горица'. Исп. топониме: *Ситан шумак*, ојк. Горња Бела Река, слив Грлиштанске реке (Динић 1, 264); *Ситни забел*, ојк. Плужина, ок. Сврљига (Богд. 1, 163).

СИТНА СТЕНА, ор. Шиљак 1560, ор. Ртањ (Зајечар 1). Од придева *ситан*, *-тина* 'издробљен, уситњен; сићушан, о каменитом, стеновитом терену који чине мање стене'. В. ор. Ситно камење.

СИТНЕ РУПЕ, ојк. Калудра, ок. Рековца (Мишк. 3, 170). Придев *ситан*, *-тина*, мн. *ситне* уноси у синтагму значење 'који је мањег обима, омањи, мали'.

СИТНО КАМЕЊЕ 636, ор. Гледићке планине, ојк. Дулене (Крушевац 1; Енц. Југ. Крагујевац). В. ор. Ситна стена.

СИТЊАР 278, ојк. Штубик, ок. Неготина (Неготин 1). Од *ситан* 'онај који је састављен, кога чине омањи делови (камења, растиња и сл.): *ситно растиње*, *ситна шума*. Исп. топониме: *Ситњар* „некада ситно дрвеће које је искрчено“; *Ситњари*, слив Белице (Рад. Ј., 307). В. ор. Ситњаци, Ситан габар и др.

СИТЊАЦИ 506, ојк. Прва Кутина, код Ниша (Ниш 1). В. ор. Ситњар, Ситан габар.

СИЋЕВЛИЈА 1569, ор. Гиљево, ок. Сјенице (Сјеница 3). Оним је изведен од *Сић-ев-* турским наставком *-ли* и речом *-ја* (која се обично додаје турским речима). Наставком *-лија* граде се етници према називима насеља. Уколико се то односи на овај оним, он је настао према топониму **Сићево* – 'онај који је из *Сићева*, дошљак, досељеник из *Сићева*'. Етник је преузет као назив терена.

СИЋЕВО 862, ор. Пруговац, ојк. Сићево, ок. Приштине (Енц. Југ. Приштина). Ороним је метоним ојкониму. Поред овог ојконима, истоимени ојконим налази се код Клине, ок. Косовске Митровице, и код Ниша (ИМ). Према ојкониму *Сићево* именована је клисура – *Сићевачка клисура*. Становништво које се, бежећи од Турака, досељавало на територију Сићевачке клисуре заснивало је нова насеља (почетак 18. века), међу којима су Островица, Сићево, Равни До. По сећању житеља Равног Дола, њихови преци су се доселили из истоименог села из околине Клине (Мартиновић 2003, 54). Може се са великом вероватноћом прихватити да су и оснивачи села *Сићева* кренули из истог краја, околине Клине, и име свог села *ћренели* у нови крај. За то село Урошевић каже да је напуште-

но у 18. веку па су га тада населили Албанци (Урошевић 1975,128). Поводом облика *Сићево* А. Лома каже: „Од назива за птицу прасл. **syktь* 'врста сове', можда у функцији личног имена /.../ апелативна основа – коју чини данас ишчезао зооним /je/ – врло стара, као уосталом и образовање: уп. пољ. *Сусево*, а за распрострањеност, по линији јужнословенске дијалекатске поделе још два *Сићева*, једно у доњем Лабу (1455. *sqwə*), друго у доњем сливу КLINE (1455. *sqwс* 'Сићевац или Сићевици') и насупрот њима у Гори јужно од Призрена *Шишћевъць* (1348, д. Шиштевац)“ (Лома 1994/1, 118). Помиње и ороним *Сићев кук*, у Пиперима (И., напомена 4). Исп. и топоним *Сићево колибишиће*, катун Безује, Пивска планина (Цицил-Реметић 2010, 285); *Сичански рид*, ок. Власотинца. В. ор. Сичански рид.

СИЧАНСКИ РИД, ојк. Крушевица, ок. Власотинца (Врађе 2). Ономатопејски тип оронима изведен од глагола *сикайи*, *сичем* (и *сикам*) 'испуштати оштар, пискав звук, звукове, који подсећају на оглашавање змија, неких птица, инсеката и др.; цвилети (о пробијању ветра кроз теснаце); при наглom избијању течности, шиктати' (према Р. МС); поствербал *сик*, **сич*, *сичавац*. Исп. варијанте са *ш-*; *шика* 'шиштање'; *шикџаји*; *шикџеји*; *шичати*; *шишћати* (И.). В. ор. Сикиљан, Сићево .

СИШКА ПЛАНИНА 2001 = ШИШКА ПЛАНИНА, ојк. Сига, ок. Пећи (Пећ 4; Крст. О., 154; Цог. 1, 302). Према ојкониму *Сига*. В. код ојк. Сига.

СИШКИ ВРОВИ, ор. Сиска планина, ојк. Лаз Белопаћ, ок. Пећи (Цог. 1, 324). Назив за врхове на *Сишкој њланини*; исп. ор. *Сига*. В. Сиска планина.

С'ЕКИРИЦА = СИКИРИЦА, ор. Мокра гора, ок. Пећи (Цог. 1, 318). В. код ор. Сикирица.

СЈЕКИРА, ојк. Дучаловићи, Доње Драгачево (Ерд. 1, 118; Ил. М., 191). В. код ор. Секирна глава.

СЈЕНИК, ојк. Заовина, ор. Тара (Павл. Љ. 2, 365). *Сјеник*, ијекавски облик према *Сеник*: *сеник*, *сенарник*, *сењак*, *сенара* 'просторија где се оставља сено; посебно ограђено место где се налазе стогови са сеном'.

СЈЕНОКОС, ојк. Бесеровина, ор. Тара (Павл. Љ. 2, 376). *Сјенокос* је ијекавски облик према екавском *Сенокос* 'ливада или део земљишта који се коси; време када се коси сено, време косидбе, кошења сена'.

СЈЕРУША, ојк. Бјелуша, код Ариља, ок. Ужица (Мис. И. 1, 110). „Село је богато изворима /.../ На Кукутници је /.../ извор Дуга чесма у Сјеруши“ (И., 110). В. код ор. Сериље.

СЈЕЧА, ојк. Крушчица, код Ариља, ок. Ужица (Мис. И. 1, 132). *Сјеча* је ијекавски облик према екавском *сеча*. Лексема *сеча* значи 'сечење, обарање шуме; место где је шума сечена; посечено дрвеће, грање'. Исп. хид. *Сеча река* (*Сјечица*) д. Скрапежа л. Западне Мораве, и по њему ојк. *Сеча Река* (*Сјеча Река*, *Сича Река*, *Сијеча Ријека*), код Косјерића (Мис. И. 2, 172). В. код ор. Сеча.

СКАДАРСКЕ ПЛАНИНЕ, ојк. Царина, ок. Осечине (Павл. Љ. 2, 453). „Испод Скадарских Планина је високо Скадарско Брдо, поред кога тече Скадарка и на коме су главна сеоска насеља засеока Скадра.“ (И., 453). Име орониму су

дали досељеници „по изгледу на Скадар, кад из језера избија Бојана“ (И., 456). Према ониму *Скадар*, стсрп. *Скѡдѡрь* (1395. г.), топоним на Бојани, Албанија. „Тaj топоним преноси наше становништво, које се сели из сјеверне Арбаније /.../ *Skadar* рефлектира римско и грчко *Scodra*“ (Скок, Рј. под *Skadar*). Исп. и *Скадар* под Чемерником у Лици. В. ор. Скадарско брдо.

СКАДАРСКО БРДО, ор. Скадарске планине, ојк. Царина, ок. Осечине (Павл. Љ. 2, 453). В. код ор. Скадарске планине.

СКАКАВАЦ 1038, ор. Златибор (Пл. в. Ср., Ужице 1). В. код Скакавачка коса.

СКАКАВАЧКА КОСА 659, ојк. Скакавци, код Мионице, ок. Косјерића (Ваљево 3; Мис. И. 2, 172). Према називу села *Скакавци* које је именовано микрохидронимима *Скакавци*: „Повећи поток пун слапова и великим водопадом званим Скакавци“ (И., 172). Ово је објашњење аутора антропогеографског описа Ужичке Црне Горе који за истоимене изворе – *Скакавац* у селима Доња Тријешњица, Рујевац, Горње Кошље, Стрмово, каже следеће: „Скакала у овим крајевима су падање воде и рекавица с више од 4 степенице с великом буком, испаравањем и пенушањем“ (Павл. Љ. 2, 426 у напомени 1).

СКАКАВАЧКИ РИДОВИ, ојк. Скакавци, код Мионице, ок. Косјерића (Мис. И. 2, 172). В. код ор. Скакавачка коса.

СКАКАВИЦА, ор. Рогозна, слив Ибра (Мишк. 4, 28). В. код ор. Скакавачка коса.

СКАРПА 2474, ор. Шар-планина (Пл. в. Ср., Призрен 4). В. код ор. Кареник.

1. **СКЕНДЕРЕВАЦ** 1383 = **СКЕНДЕРОВАЦ**, ојк. Медовине, ор. Петровац 1370, ор. Јавор (Сјеница 2; Ршум. 4, 17); 2. **СКЕНДЕРЕВАЦ**, ојк. Колари, ок. Смедерева (Пожаревац 3). Према мушком имену *Скендер* од тур. *Iskender* (Смаил.). В. ор. Скендеровац.

СКЕНДЕРОВАЦ 1383 = **СКЕНДЕРОВАЦ**, ојк. Медовине, ор. Петровац 1370, ор. Јавор (Ршум. 4, 17). В. ор. Скендеровац.

СКЕНДЕРОВИНА, ојк. Грачаница, ок. Љубовије (Павл. Љ. 2, 475). *Скендеровина* је назив за топоним, могуће испашу која је припадала породици Васића који су досељени из села *Скендеровића*, код Сребренице (И., 457).

СКЕНДЕРСКА КАРПА, ојк. Изамно, Врањска котлина (Триф. Ј. 1, 110). Према л. имену *Скендер* и апелативу *карѡа* `велика стена, шкрапа`. В. код ор. Скендеровац.

СКЛАП, ојк. Полом, код Такова, ок. Горњег Милановца (Мишк. 6, 142). „Склѡп је шумовита коса према Шишковцу“ /*Шишковац* је поток/ (И., 142). *Склоп* је географски термин. В. код ор. Склоп.

СКЛОП, ојк. Рујевац, ок. Љубовије (Павл. Љ. 2, 478). *Склоп* је геог. термин: „Онде, где се косе састају са билом, где су с њиме зглобљене, постоје *склопови* /.../ Ту су врела планинских потока и речица“ (Цвијић 1923, 82). *Склоп* је из *клеп*, ономапопеја којом се означава *удар*. Користе се облици са превојима вокала *e*, *o*, *a*. Ова два топонима садрже *-e-* и *-o-*. Према Скоку: „Prijevoj *klop-* zastupan је

isto tako bogato kao i prijetoj *klep-* (под *klèp*)“. Уз форму *склој*, Скок даје значења *сјој* и *кошлина*: „и том значењу топоним“ (И.). Уз облике са превојем *клај*, Скок помиње само једну потврду за значење ’саставак’. Иако се наглашава да је само једна потврда, то значење ’саставак, место где је нешто спојено’, објашњава поменуте географске термине, овде у функцији топонима, а не ономатопеја звука, ударца, клокота воде, извора, који се ту, по обичају, појављују. Превагу за ово значење даје Цвијићево тумачење – ’зглобљене’.

СКОБАЉЕВИЋА КУЛА 579, ојк. Вучје, ор. Кукавица, код Лесковца (Врање 1). Остаци *Скобаљић града*; према *Николи Скобаљићу* (15. в.), српском војводи из Дубочице (данас Лесковац).

СКОВРШЊИ РИД, ојк. Градња, обл. Пољаница (Злат. 1, 129). Овако забележен топоним је гласовна варијанта, свакако примарног по структури, хидронима који гласи *Сковрчки њошок* д. пр. Шуманске реке д. пр. Јабланице (Павл. 3. 1996). *Сковрчки* је од глагола *сковрчиити* (*се*) ’савити (*се*), повити (*се*); згрбити (*се*)’, варијанте глагола *сковрчиити* (*се*). Значење се односи на објекат у природи који је искривљен, повијен, крив. Уобичајено описивање изгледа објекта извршено је квалификативом – *крив*. Исп. многе орониме: *Кривак*, *Крива коса*, *Криваница*, *Кривуља* и др.

1. **СКОК**, ојк. Палилула, ок. Сврљига, ор. Тресисаба (Ниш 2); 2. **СКОК**, ор. Говедариште, ор. Врлејица, ок. Књажевца (Зајечар 4); 3. **СКОК** 791, ор. Самањац, ојк. Кулајна (Параћин 2); 4. **СКОК** 587, ојк. Зеоке, обл. Доње Драгачево (Ерд. 1, 195). Лексема *скок* користи се као термин у хидрологији ’водени пад, пад воде са извесне висине, *слај*’ (Р. МС). Цвијић (1923, 74) не помиње термин *скок*, а ни *скакала* и *скакавац* (в. код ор. *Скакавачка коса*), али помиње термин *скоковац*: „Ако је висина са које вода скаче мања, како вода пада са степенице на степеницу, зову *скоковац*“.

СКОКИНА КОСА 514, ојк. Суботинац, ок. Алексинца, ор. Озрен (Параћин 4; Миш. 1, 232). Према надимку или презимену *Скок*, *Скоко*. У овој области, источно од Мораве, потврђено је постојање породица са презименом *Скокић*. У Ресави, у селу Црквенац, *Скокићи* се сматрају старинцима. За род из села Милића, зна се да су досељени из Кривога Вира, ор. *Самањац*, северније од ојконима *Субојинац* у коме је микротопоним *Скокина коса* (Мијат. 1930, 219 и 239). Исп. и презимена: *Скок*, *Скокић*, *Скоковић*, *Скокци* (ЛП).

СКОКУЋЕ 1179, ојк. Скокуће, ок. Пријеполја (Пљевља 2). Према антропојкониму *Скокуће* (ИМ). Исп. презимена: *Скок*, *Скоко* и др. В. код ор. Скокина коса.

СКОКЦИ, ојк. Љубатовица, ок. Беле Паланке (Костић 1, 201). Назив оронима *Скокци*, а то је коса, према имену је породице *Скокци* (ЛП). В. ор. Скокина коса.

СКОРИЧКА КОСА, ор. Самањац, ојк. Параћин (Стан. 4, 26). Према антропониму. Исп. л. имена: *Скора*, *Скоре*, *Скорић*, *Скориша* (Грк.); презимена: *Скора*, *Скорић*, *Скорини* и др. (ЛП).

СКОРУШУЛУЈ, ојк. Злот (Доњи Милановац 3). Ороним је од румунског антропонима; има облик генитива на *-ului*. Исп.: *Scoris, Scorea, Scorei, Scorila, Scoricus* (Кон., 368). В. код ор. Скоричка коса.

СКОРЦАР 555, ор. Преки 730, ојк. Добра, обл. Кучај (Добра 3). Антропонимски тип. Исп. румунска имена: *Scoarță, Scorțea, Scorțarul* (Кон., 368). В. ор. Скорушулуј.

СКОЧАНСКА ЧУКА 1054, ојк. Скочна, ок. Вучитрна (Приштина 1; Енц. Југ. Косовска Митровица; ГАЈ Приштина). (1) Према антропониму *Скок, Скокић, Скокци*. Исп. ор. *Скокина коса, Скокуће, Скокци*. (2) Према термину *скок, скоковац*; обично о воденом току који се скоковито спушта. Исп. име реке *Скочка река* л. пр. Замне пр. Дунава (Павл. З. 1996). В, ор. Скок, Скокина коса.

СКРАЈНИК, ојк. Доња Буковица, код Љубовије (Павл. Љ. 2, 468). Део села зове се исто тако *Скрајник*, а поток који туда протиче *Скрајнички њојок* л. пр. Љубовије д. пр. Дрине (И.). Ороним има исти назив као и део села, заселак. Заселак *Скрајник* налази се по страни, издвојен је у односу на средиште села, с краја, *скрајни*.

СКРАСИ КАМЕН, ок. Љига, слив Колубаре (Мишк. 4, 173). Први члан топонима је од глагола *скрасиџи (се)* 'смирити (се), везати се за једно место'. Топонимска форма *Скраси камен* осећа се као израз, сажета форма, настала из информације: камен који има функцију да обави заустављање онога што се догађа, да се то нешто *скраси* у њему. То је иста функција као код *камена сџанца*, усамљеног камена за који се, према народном веровању, везују душе. У овом крају, око Колубаре, постоји веровање да човек који има ноћне море, сања мртве, треба да оде до камена станца и за њега прилепи запаљену свећу. На тај начин се душа умрлогла „учини непокретном, па се смири и скраси /.../ да би се усталила и нашла себи мира, престала да лута“ (Петровић 1999, 64). Спада у називе магијских ритуала. Исп. у овој области, из истог митолошког круга, орониме *Осџењак*.

СКРК, ојк. Борчане, ор. Високо брдо 1448, ок. Куршумлије (Куршумлија 3; Интернет: „Srednji deo (mountain) – Kosovo“ и „Glave (peak) – Kosovo“). Реч *крк* 'Hals' из прасл. **krkъ* не користи се у говорном језику, потиснула ју је реч *грло*. Према Скоку, њено коришћење на овом простору потврђује румунска лексема *cârcă* 'Buckel, Rücken' – *леђа, хрбаји, горско било*. У дијалектима се може чути *крк* 'шија; грло'. Данас се користи као географски термин за означавање делова планина где се стране састају, венац, а према Цвијићу то је „особени облик венца зове се *гребен*“ (Цвијић 1923, 79), као и *грина* и *хрбаји* 'der Rücken, dorsum' (Вук, Рј.). Ороним *Крк* 1100 м налази се код Сребренице, ојк. Осмача (ГАЈ Шабац). Лексема *грло*, која се често користи у опису терена, значи: улаз у неки сужени или затворени географски објекат; кланац, теснац; извор, извориште реке, потока (према Р. САНУ). Семантика је развијена и примењива и на водене површине и на облике орографских, планинских терена. Сачувана је у старој лексеми *(с)крк* – само у малом броју топонима. Значење нечега што је криво (криво дрво, палица) има реч *кркуља* 'дрвене виле'. Топоними изведени од *кркул-* налазе се у сливу

Брегалнице: *Кркулица* „1. место каде врти патот, кривина /.../ 2. пасиште покрај пат /.../ 3. ливади крај ’кркулица’ (= кривина на реката) /.../ Од *кркулица* ’место каде што свива пат, река’ (сп. Вртешка, Завој, Кривини, Кривулица) /.../ *Кркулица* 1. пат што врти за планината /.../ 2. пат што кривули /.../ 3. завои“ (Иванова 1996, 338). Ауторка топониме *Скрка*, *Скркаро*, *Скркаџа*, *Скркиџе* објашњава „Од *скрка* ’неплодно, каменливо место’, сп. аром. *scîrcă* ’каменливо место’.“ (И., 584). Осим нашег оронима *Скрк* и оних који су поменути у Македонији, поменућемо још оне: *Скрка*, водена површина, језерце у сливу Брегаве л. пр. Неретве, ојк. Клепси; (*скр-* > *шкр-*) *Шкрка* „шкарковите долине на Дурмитору“; *Шкрке* „маџе, али кршевите долине“ (Цицмил-Реметић 2010, 309).

СКРОБНА 349, ојк. Горња Бела Река, ок. Зајечара (Динић 1, 264). Назив за брдо, шуму и обрадиво земљиште. Из **Скробна шума* и сл. У околини Књажевца, код села Бели Поток је насеље *Скробница* (ИМ); микротопоним *Скробаја*, њиве, налази се у селу Жељево, а *Скробни врх* код ојконима Гулијан (Богд. 1, 163). *Скробничка река* је име горњег тока Алексиначке Мораве, а река *Скробуџача* је д. пр. Лима (Павл. 3. 1996). Фитоним *скробуџ* *Clematis vitalba*, *џавиџ*, користи се за исхрану стоке. Према овим примерима основу *скроб-* запажамо у свим онимским слојевима. Да ли је у питању исто порекло, сродна значења – није разјашњено. Безлај под *Skrabska*, притока Дрине, пише: „Na Pohorju so znana dial. apel. *skrab*, *skarb*, *skrob* ’locus gibosus, fluctuosus’ /.../ sbh. hidron. *Skrapež* in *Skrobatuša* /.../ Vsa ta imena in apelativa so nejasna in bi potrebovala še posebne preiskave.“ (Безлај 1961, 187). Скок (Рј.) лексему *skrōbūt* упућује на *skrōb* код које даје Брукнерово тумачење за корене **skrob-*, **skreb-*, по коме су они из ие. ономагопејског корена **ker-*, **kor-*, **kr-*, са проширењем фонемом *-b-* (исп. Брукнер 1974, 496). Исп. у Бањској хрисовуљи *Скробоџница* „Међник зетског Храстја, и у ДХ“ (Лома 2013, 202).

СКРОМНИЦА, ор. Вукова глава 504, ојк. Копривница, ок. Зајечара (Доњи Милановац 4). Део села Копривнице имао је име *Скромница* (15. в.; Гацовић 1997, 74). Из *скрован*, *скровни*, *скровиџ* (*вн* > *мн*) ’који је по страни, забачен; усамљен’. В. ор. Скрајник.

СКРШЕНА СТРАЖА 1666, ор. Дукат 1543 (Пл. в. Ср., Крива Паланка). Ороним је двочлани, састоји се од квалификатива *скршена* (из глагола *скршиџи* ’поломити’) и објекта *сџража*. В. ор. Стража, Стражара.

СКУВИЈА 1089, ор. Висока стена 1339, ор. Басара, ок. Пирота (Пирот 4; Стан. 2, 296). Лексема *скувија* = *сковија* ’врста нарочите капе’; лат. *cofea*; тал. *szkofia*; рум. *coif*, *scufiță* (Скок, Рј. под *skōvija*; Р. МС).

СЛАВА, ојк. Мајдан, код Такова (Фил. М., 230). Према м. имену *Слав*, *Слава* (Грк.). Исп. код Заимова: *Слава река*, *Слава чеџма*, код одреднице *Слав дол*, које изводи од **Славј* *дол* од личног имена (Заимов 1973, 159). У македонској топонимији: „*Слава* – село во областа Епир /.../ од **Слава* (*вџсь*), чијашто придавка е образувана од л. и. *Слав* со формата за ж. р. *-а* од суф. *-џ* (Станк. 2002, 361).

СЛАВКОВ ДЕЛ 520, ојк. Долац, код Црвене Река, ок. Беле Паланке (Костић 1, 182). Према м. имену *Славко* (Грк.).

СЛАВКОВИЦА = СЛАВКОВИЧКО БРДО, ојк. Славковица, ок. Љига, обл. Качер (Мишк. 5, 248; МЈ – ДП, 70). Према антропоојкониму *Славковица* (ИМ).

СЛАВКОВИЧКО БРДО = СЛАВКОВИЦА, ојк. Славковица, ок. Љига, обл. Качер (Мишк. 5, 248, у напмени). В. ор. Славковица.

СЛАВУЈЕВ РИД, ојк. Рупје (Рупње, ИМ), код Црне Траве (Ник. Р. 3, 359). Према м. имену *Славуј*. У селу се и махала зове *Славујева* (И., 29). Према предању: „У *Славујевој Мали* била најпре једна кућа, ’неки Славуј бил’.“ (И., 290).

СЛАДУН, ојк. Мала Сугубина, ок. Трстеника (Мишк. 3, 170). Према дри-
номиму *сладун*, *цр* *Quercus cerris* (Сим. 1959).

СЛАДУНИЦА, ојк. Тијовац, ор. Тресисбаба, ок. Бучума (Ниш 2; Богд. 1, 163). „*Сладуница*, страна брда (< храст *сладун*)“ (Богд., И.).

СЛАКОВАЧКО КАЉАЈЕ, ојк. Слаковце, ор. Жеговац, ок. Гњилана (Урош. 3, 4). Објашњење Заимова (1967, 232) уз име села *Слаковици* је: „От **слаково*, прил. от изч. **слак*, срв. срхр. *slâk*, словен. *slâk*, чеш., стчеш. *svlak* ’раст. повет, *Convolvulus* ’бълг. диал. *слачка*, *слачец* (умал. от. **слак*), от с(ъ)-*влак*, срхр. *Slakovci*, *Slakovce*, *Slakovce*, словен. *Slake* (Im 394).“ Исп. Сим. (1959) фитоним *йойовац*, *слак*, *свлак* *Convolvulus arvensis*.

СЛАНА КОСА 765, ор. Ртањ, ојк. Луково (Зајечар 1). Двочлани топоним као што је *Слана коса*, *Сланачко брдо* или изведени као што су *Сланац*, *Слаништие* именовани су према одређеном месту, обично камену на који је стављена *со* за стоку која се ту налази на испашаи.

1. **СЛАНАЦ**, ојк. Горњи Бранетићи, ор. Проструге (Мишк. 5, 248; Мишк. 6, 128); 2. **СЛАНАЦ**, ојк. Росићи, ок. Косјерића (Мис. И. 2, 170). В. код ор. *Слана коса*.

СЛАНАЧКА КОСА, ојк. Сланце, код Београда (Ршум. 5, 25). Према називу села *Сланце*.

СЛАНАЧКО БРДО, ојк. Велико Село, код ојк. Сланце, Београд (Ник. Р. 2, 996). В. ор. *Сланачка коса*, *Сланац*.

СЛАНИ ВРХ 1135, ор. Тупижница, слив Белог Тимока (Мишк. 2, 77; Петк., 59). В. ор. *Слана коса*.

СЛАНИШТЕ 394, ојк. Тулово, ок. Лесковца (Врање 1; Милић. 1, 3). В. ор. *Слана коса*.

СЛАНОПАЋА, ојк. Ђинђуша, код Бојника, слив Пусте реке л. пр. Јужне Мораве (Мишк. 4, 62). У говору Лесковца и околине лексема *сланоџаћа* значи врсту крушке; врсту дивље крушке (Митровић; Р. МС). Према Р. К-М *сланоџаћка* је назив и за плод и за дрво дивље крушке. Скок: „*složenica slanopàčka* (Kosmet) ’divlja kruška’, s nejasnim drugim dijelom“ (Рј. под *sol*).

1. **СЛАП** 1750, ор. Стара планина, обл. Торлак (Адам., 56); 2. **СЛАП**, ојк. Баћка, обл. Гора (Лут. М. 4, 71). Термини за превоје на планинама зову се:

йрвала, йрседао, седло или самар, а ако је превој још дубљи – йрослой, йреслай, йресло (према Цвијићу 1923, 80). В. код ор. Преслап.

1. **СЛАТИНА**, ор. Немирна крушка 217, ојк. Петковица, код Прњавора, ок. Шапца (Шабац 3); 2. **СЛАТИНА**, ојк. Грачаница, код Љубовије (Павл. Љ. 2, 475); 3. **СЛАТИНА**, ојк. Сип, код Кладова (Кладово 3); 4. **СЛАТИНА**, ојк. Бучум, ор. Тресибаба (Ниш 2; Богд. 1, 125); 5. **СЛАТИНА**, ојк. Мала Сугубина, ок. Трстеника (Мишк. 3, 171); 6. **СЛАТИНА**, ојк. Богдање, код Трстеника (Мишк. 3, 171); 7. **СЛАТИНА** 1297, ојк. Бресник, ор. Чемерна планина, слив Ибра (Чачак 3); 8. **СЛАТИНА** 1330, ор. Ђаковачка планина, слив Студенице л. пр. Ибра (Стан. 1, 685); 9. **СЛАТИНА** 209, ојк. Штулац, ок. Врњачке Бање (Крушевац 3); 10. **СЛАТИНА** 338, ојк. Горњи Крупац, ок. Алексинца (Зајечар 3); 11. **СЛАТИНА** 507, ојк. Отањ, ок. Пожеге (Мис. И. 3, 386); 12. **СЛАТИНА** 398, ојк. Левосоје, ок. Бујановца (Куманово 2); 13. **СЛАТИНА** 1412, ок. Пријепоља (Енц. Југ. Црна Гора). Од **sol-*: „Dalje je raširenje predslavenske suglasničke osnove s pomoću -t u praslav. pridjevu (?) **soltъ* /.../ odatle praslav. augmentativ na -ina *slàtina* (Vukov akcent) = *slàtina* /.../ veoma čest toponim (13.v.)“ (Скок, Рј. под *sól*). *Слатина* је назив за место где извире слана вода, *сланац*, *сланача*; мочварно, неплодно земљиште; бара, блато (према Р. МС). Исп. и *Слатина*, Бањска хрисовуља (Лома 2013, 203).

СЛАТИНСКА КОСА, ојк. Жупањац, код Боговађе, ок. Лазаревца (Петр. П. 1, 162). Према апелативу *слатина*. В. ор. Слатина.

1. **СЛАТИНСКИ ВИС** 329, ор. Близански вис 388, ојк. Близоње, ок. Коцељеве (Ваљево 1); 2. **СЛАТИНСКИ ВИС**, ојк. Сибница, слив Пештана д. пр. Колубаре (Јов. Б. 1, 313). У близини Коцељеве налази се ојк. *Слатина* (ГАЈ Шабац). В. ор. Слатина.

СЛАТИНСКИ РТ, ор. Соколовац 590, ок. Бољетина (Добра 3). В. ор. Слатина.

СЛАТКАЈА, ојк. Топола (Аранђеловац 2). Из *сладак*, -*ѝка*, прасл. **sold-ъкъ* јавља се као топономастички квалификатив уз *до*, *ѝоѝок* и др., а „Роименичен у одредженом f *Slatkaja* (Србија, Крагујевац, naziv livade)“ (Скок, Рј. под *slàdak*).

1. **СЛБИЦЕ**, ојк. Горња Соколовица, ок. Књажевца, обл. Заглавак (Динић, 166); 2. **СЛБИЦЕ**, ојк. Жуковац, ок. Књажевца, обл. Заглавак (И., 246). „Издужено брдо под шумама“ (И., 166). Према стсл. *сѝлѝбѝ*, *сѝлѝѝ*. Вук наводи *сѝѝбе* „(у јужној Србији) die Leiter, Scala, cf. /лестве, мердивен/ мердивене“ (Рј.). На Космету „*сѝѝба*, -е ж. и *сѝѝбе*, *сѝѝба* ж. мн. мердевине, лествице, басамаци“ (Р. К-М 2). Исп. топоним *Слѝ* у Македонији „Од *слѝ* ’1. ограда 2. столб, дирек 3. кула“ (Иванова 1996, 587).

СЛЕМЕН 1098, ојк. Зубетинац, ор. Тупижница, слив Соколовачке реке л. пр. Белог Тимока (Зајечар 3; ГАЈ Зајечар; Петк., 60; Стан. 4, 179; Дакић 1,1). Према прасл. **selmen-* 'culmen tecti' из ие. корена **sel-* 'Balken'; данас у варијантама: *слеме*, *слѝме*, *шѝме*. Скок цитира топониме међу којима су: „*Slеме*, највиши врх у Медведници /.../ *Slemen*, vis nad selom Milutinac, Србија; *slemen* као *kamen*, у Србији и према visu у близини Ozren“ (Рј. под *sljèте*). Видоески *слеме*

сматра геог. термином „врвот на планина, на рид; било“ (Вид. 1999). У селу Горње Кошље, код Љубовије, забележен је ороним *Слемена* (Павл. Љ. 2, 433). То је облик множине од *слеман*; налази се у низу оронима, тик уз ор. у множини *Ридови*: „У селу су брда /.../ Гребен, Боровњак, Ридови, Слемена и Топаловац.“ (И.).

СЛЕПАЧКО БРДО 667, ојк. Трнава, ор. Голија (Нови Пазар 1). Придев *слепачки* односи се на човека који је слеп, на *слейца*, али и на онога ко је пуки сиромах, гоља (према Р. МС). Исп. топоним *Слейчево*, назив за њиву у селу Рибаре, у сливу Белице: „Верују да су ту живели некакви 'слепци'“ (Рад. Ј., 308). У сливу Брегалнице, у Македонији, је топоним *Слеја Кола* „ритче со шума /.../ Од *слей*, -а, -о 'кој е лишен од способност да гледа', овде '1. темен 2. скриен 3. без излез' /.../ Метафорично.“ (Иванова 1996, 586). У селу Клисуре, Белопаланачка клисура, налази се у шуми извор *Слейчица* (Костић1, 191).

СЛИВИНА ПАДИНА = СЛИВИНО ПАДИЊЕ, ојк. Долац, ок. Беле Паланке (Ћирић 1, 121). Фитонимски тип; према дијал. *слива* = *шљива*. В. ор. Сливовачки врх, Сливова глава.

СЛИВИНО ПАДИЊЕ = СЛИВИНА ПАДИНА, ојк. Долац, ок. Беле Паланке (Костић 1, 183). В. ор. Сливина падина.

СЛИВНИЦА, ојк. Куманово, код Црноклишта, ок. Пирота (Пирот 3). Према хидрониму *Сливница*. Исп. *Сливница река* = *Сливнички њојок* л. пр. Корбевачке реке д. пр. Јужне Мораве (Павл. 3. 1996) и ојконим *Сливница* који се налази у горњем току Корбевачке реке (Триф. Ј. 1, 103).

СЛИВОВА ГЛАВА, ојк. Студена, ок. Врања, обл. Пољаница (Врање 3). Код Златановића је забележен топоним у форми *Слива глава* (Злат. 1, 135). Према дримониму *слива* који доминира на узвишењу – *глави*. В. ор. Сливина падина.

СЛИВОВАЧКИ ВРХ 1256 = ШЉИВОВАЧКИ ВРХ, ојк. Сливовик (Шљивовик), ок. Пирота (Пирот 3; Ћирић 1, 265; Костић 3, 89). Према ојкониму дримонимског порекла. В. ор. Сливина падина, Сливова глава.

СЛИВОВИЧКИ ВРХ 481, ојк. Сливовик (Шљивовик), код Сврљига (Ниш 2). Према ојкониму дримонимског порекла. Исп. топониме који се налазе у околним селим: *Сливаци*, *Сливе*, *Сливице*, *Сливјак* и хид. *Сливовски њојок* (Богд. 1, 163 и 164).

СЛИШАЊ, ор. Петрова гора, ојк. Слишани (Слишане, ИМ), ок. Лебана (Милић, 1, 372). Према антропоојкониму *Слишани*. Исп. презимена: *Слишак*, *Слишковић*, *Слишчевић* (ЛП).

СЛОВАЦ, ојк. Словац, код Лајковца, слив Колубаре (Павл. Љ., 942; Павл. Љ. 3, 699). Топоними су од антропонима; исп. *Слова*, *Словко*, *Словенко* (Грк.); ојк. *Словиње*, код Липљана. У области Велеса, у Македонији, забележен је топоним *Словче*, мезра села Јасеново. Станковска га изводи од **Словче* (*Поле*) „чијашто придавски компонента е образувана од л. и. *Словец* < **Словѣц* со формата за ср. р. -је од суф. -јѣ“ (Станк. 2002, 365). Исп. и топоним *Словицко* у месту Слатина, слив Белице (Рад. Ј., 308). Код А. Ломе стоји: „Само име *Словац* односило се

исправа управо на стару словачку тврђаву /.../ њему је у основи стара словенска реч *съль* употребљена као звање“ (Лома 1984, 198).

СЛОМЊАК 1159, ор. Оглавчић 1056, ојк. Доброселица, слив Увца пр. Лима, ор. Златибор (Вардиште 4). Од *ломња* 'ломњава, ломњевина'; с префиксом *слoman*: *слomна ѓланина, слoman ѓуѓ* (в. више код Скок, Рј под *lòmiti*). О основи *лом-* видети код оронима *Лом* (могућа значења), *Ломови*.

СЛОН, ојк. Леушићи, ок. Горњег Милановца, ор. Суворбор (Мишк. 6, 139; Јевт. С., 20). Лексема *слон*, ст. сл. *слонъ* је од глагола *слонити* који се сачувао у нашим говорима само у префиксалним глаголским сложеницама: *заслониѓи, наслониѓи* и др. поствербал *слон* се користи у бугарском језику и македонским говорима, углавном на истоку. На терену Македоније користи се као сточарски термин у значењу: „1. заградениот дел пред зимското трло, 2. покриениот дел од трлото /.../ 3. привремено трло /.../ Во повеќе случаи *слон* се совпаѓа со значењето на *коѓар, кошара, ѓрло, ѓојаѓа*“ (А.П. – К.П. 1976, 129). Аутори наводе и топониме од овог термина: *Слон, Слониѓѓа, Слоно, Слоновейѓо, Слонеѓ* (И.). Јордан помиње топоним у Румунији *Slonul, Slonul de Piatră*, од овог словенског апелатива (Јордан 1963, 531).

СМАИЛОВА КУЛА 1947, ор. Мокра гора, ок. Пећи (Пл. в. Ср., Пећ 2). Према мусл. имену *Smàile* (Смаил.).

СМАИЛОВ КЛЕН, ојк. Горњи Мушић, код Мионице (Павл. Љ., 812). Према мусл. имену. В. код ор. Смаилова кула.

СМАЈЕЛОВА КОСА 355, ојк. Јелашница, код Копривнице, ок. Зајечара (Доњи Милановац 4). Према мусл. имену *Smàile*. В. ор. Смаилова кула.

1. **СМАЈИНО БРДО** 786, ор. Мачков камен 923, ор. Јагодња планина, ок. Лознице (Зворник 2); 2. **СМАЈИНО БРДО**, ојк. Добротин, ор. Јаворина (Павл. Љ. 2, 399). Према мусл. имену *Smàja*, хип. од **Smàil* (Смаил.).

СМАЈКАНОВАЦ, ојк. Рујевац, ок. Љубовије (Павл. Љ. 2, 478). Топоним је према имену *Смајко*, хип. од *Смаја, Смајо*. У суседном селу је ороним *Смајино брдо* (в.); у околним селима су топоними *Смајиновац, Смајов бунар* (И.). В. ор. Смајино брдо.

СМАЛУШКИ БРЕГ, ојк. Добротин, код Липљана, ок. Приштине (Бук. 5, 85). *Смалушани* је надимак породицама Крстић и Ћирковић (И., 89). „Преци су им се доселили из Смолуше око 1850. године, због чега их зову Смалушани“ (И., 90).

СМАЊАЧА 1471 = **ОСМАЊАЧА**, ор. Јавор, ок. Сјенице (ГАЈ Краљево). В. код ор. Осмањача.

СМИЛОВИЦА 908, ор. Тумба 987, ојк. Ново Корито, ок. Књажевца (Кула 3). Од м. имена *Смило* преко синтагме **Смилова њива, исѓаша* и сл. до именичког облика *Смиловица*. У околини Сврљига је потврђен топоним од имена *Смило* – *Смилов дел*, ојк. Бурдимо (Богд. 1, 164).

СМИЛОВСКИ КАМЕН 1348, ојк. Изатовци, ор. Видлич 1371 (Берковица 3). Од м. имена *Смил, Смило* (Грк.). В. ор. Смиловица.

СМИЉАНСКИ ЗАКОС 1359, ор. Чигота, ор. Златибор (Вардиште 4; ГАЈ Ужице). Придевски члан *Смиљански* односи се на особу *Смиљан* (Грк.) коме припада земљиште са кога се почиње косидба, *закос*.

1. **СМИЉАНСКО БРДО** 1040, ор. Муртеница, ор. Златибор (Ршум. 2, 97);
2. **СМИЉАНСКО БРДО**, ојк. Камена Гора, код Пријепоља (Пљевља 1). В. ор. Смиљански закос.

СМИЉЕ, ојк. Сеча Река, код Косјерића (Мис. И. 2, 171). *Смиље* је назив за биљке: а. из рода *Helichrysum* (више врста) из фамилије *Compositae*; б. из породице *лейирњача* *Melilotus italicus* *смиљ*, *кокошац*.

СМИЉЕВАЦ, ор. Асаново брдо, ојк. Сјеница (Сјеница 2; Зерем. 1, 24). Од: (1) фитонима *смиљ*, *смиље* (в. ор. *Смиље*); (2) антропонима *Смиљ* (Грк.; ПИ). Извођење је ишло преко синтагме **Смиљево брдо*, **Смиљев до* и сл. до именичког *Смиљевац*. В. ор. Смиљева чука, Смиље.

1. **СМИЉЕВА ЧУКА** 1400, ор. Стара планина, ојк. Алдинац, обл. Заглавак (Мишк. 4, 149; Жуј., 158; Динић, 73 и 94); 2. **СМИЉЕВА ЧУКА**, ојк. Брод, слив Власине (Ник. Р. 3, 290). Ороним 1. *Смиљева чука* аутор је сместио у категорију 'називи земљишта настали од фитонима и зоонима', по биљци *смиљ* *Helichrysum arenarium* (И., 73). Исп. и антропоним *Смиљ* (Грк.). В. ор. Смиље, Смиљевац, Смиљево.

СМИЉЕВИНСКА ПЛАНИНА 1310, ор. Облик, ојк. Власе, ок. Врања (Павић., 101). Према антропоојкониму *Смиљевић* (ИМ) или *Смиловић* (Злат. 1, 117). Исп. и хид. *Смиловићка река* (И.). Од *Смиљевина* 'земљиште, испаша, *иланина*, која припада житељима села *Смиљевић*'.

СМИЉЕВО 622, ор. Градиште 845, ор. Ртањ (Зајечар 1). Из синтагме **Смиљево брдо*, *поље* и сл. У близини, код Витановца, је ојк. *Смиловац* (ИМ). В. ор. Смиљевац, Смиљево брдо.

СМИЉЕВО БРДО 1444, ојк. Постоње, ок. Љубовије (Павл. Љ. 2, 477; Енц. Југ. Вишеград; ГАЈ Ужице). В. ор. Смиљево, Смиљева чука и др.

СМИЉЕВО ПОЉЕ 1351, ор. Озрен, ојк. Царичина (Зерем. 1, 12; Крст. О., 202). В. ор. Смиљево, Смиљево брдо и др.

СМИЉКОВА ГЛАВА 337, ор. Кременјак 352, ојк. Плавна, ор. Дели Јован (Доњи Милановац 2). Према м. имену *Смиљко* (Грк.).

СМИЋ, ор. Ђуле, ојк. Дубница, ок. Кушиљева, слив Ресаве (Крагујевац 2). Према биљци *смић* *Juniperus oxucedrus смрека*, *црвена смрека*, *вења* (Сим. 1959).

СМИШЉЕ = СТРМАЦ, ојк. Бакионица, ок. Пожеге (Мис. И. 3, 364). (1) Један од више назива биљке *љубичица дивља* *Viola canina* је и *смишљеница*, а исто тако и за врсту *љубичица шумска* *Viola silvestris* је *смишљеница* (Сим. 1959). Није прецизно одређена територија на којој се користи тај фитоним. (2) Још у средњем веку забележена су лична имена *Мишљан* и *Мишљен* (Грк.). Исп. презимена *Мишљен* (РП ЦГ), *Мишљеновић* (РЈА); ојкониме: *Мишљен*, Херцеговина; *Мишљеновац*, ок. Пожаревца (ГАЈ); *Мишљеновац*, Вакуф (Вук, Рј.; ГАЈ); топоним *Мишљеновица*, Славонија (РЈА). Треба поменути старе надимке

са префиксима *Не-* и *Пре-*: *Nemysľ, Prěmysľ* (Скок, Рј. под *mísao*) и презиме *Смишљан*, Дубровник (ЛП). В. Лома 1989, 16.

СМОЛСКИ БРИЈЕГ, ојк. Гајтан, обл. Горња Јабланица (Лук. 1, 402). Квалификатив *смолски* као и *смолничав*, *смониичав*, односи се на терен где има *смонице*, који је пун *смонице*. *Смолница*, *смоница* је врста глинасте, нерастресите земље која је тешка за обрађивање због велике количине глине коју садржи (према Жугић 2005; Р. МС).

1. **СМРДАН**, ојк. Каменово, ок. Петровца (Петровац 1; Јов. Љ., 362); 2. **СМРДАН**, ојк. Мустапић, ок. Кучева, слив Пека (Градиште 3); 3. **СМРДАН** 411, ор. Рељево брдо, ор. Тупижница (Петк., 60; Динић 1, 264); 4. **СМРДАН**, ор. Сува планина, ојк. Космовац, ок. Беле Паланке (Ћирић 1, 163); 5. **СМРДАН**, ојк. Глоговце, код Алексинца (Параћин 4); 6. **СМРДАН** 843, ојк. Горњи Дубић, ор. Гледићке планине, код Трстеника (Крушевац 3; Мишк. 3, 172). *Смрдан* је 'онај који одаје непријатан мирис, који *смрди* (изворска вода која садржи елементе који су непријатног мириса; запуштена стајаћа вода; растиње које испушта тешке, непријатне мирисе и др.)'. Ороними су осамостаљени, именички, облици придева *смрдан* из неке синтагме. Исп. ојкониме: *Смрдан*, ок. Лесковца; *Смрдан*, ок. Прокупља; *Смрдан-бања* стари назив за Бању Ковиљачу. В. ор. Смрдан.

1. **СМРДАНСКА КОСА** 241, ор. Јериничко брдо 167, ок. Раче, слив Лепенице (Крагујевац 3); 2. **СМРДАНСКА КОСА** 743, ојк. Забрега, ок. Ћуприје, слив Црнице д. пр. Велике Мораве (Параћин 1; Марк. Ј. 5, карта). В. ор. Смрдан.

СМРДАНСКИ ВРХ 626, ор. Велики Маљеник 1158, хид. Радованска река л. пр. Црне реке сас. Тимока (Параћин 2). Исп. хид. *Смрдански извор* од старијег хидронима **Смрдан* (Рад. Ј., 134). В. ор. Смрдан.

СМРДЉУЧ 1579, ор. Чемерна планина, ојк. Осоница, ок. Ивањице (Чачак 3; ГАЈ Краљево). Из синтагме **Смрдански врх*, **Смрдљив врх*. Према биљном покривачу или извору чија вода има непријатан мирис. Велики број биљних врста именован је према особини да одаје неугодне мирисе; исп. *смрдуша* = *смрдљуга* = *смрдуља*; *смрдушица* и др. (Сим. 1959). Ороним је изведен ретким наставком *-уч*. В. ор. Смрдан и др.

СМРЕКЕ, ојк. Барањевац, хид. Кленичка река, Врањска котлина (Злат. 3, 46). „Брдо на којем расту смреке“ (И.). *Смрека* је зимзелена биљка са бобичастим плодом *Juniperus communis* *вења*, *клека*, *смрк*, *смрча*, *смрчка*. Чести су топоними мотивисани именом ове биљке. Исп. неке топониме: *Смрека*, *Смреке* „стране обрасле смреком /.../ брдо обрасло клеком“, *Смрекастиа њива*, *Смрекастии њод*, *Смрекастио брдо* (Цицмил-Реметић 2010, 286); *Смреков крс*, *Смрика*, *Смрикаре*, *Смрикајта*, *Смрикач*, *Смрикије*, *Смриковица* (слив Брегалнице, Иванова 1996, 590).

СМРК, ојк. Побрђе, код Баљевца, хид. Ибар (Ил. Р., 635). Према фитониму *смрк*, варијанта имена *смрека*, *смрча*, *смрчка* *Juniperus communis*. В. ор. Смреке, Смрчак.

СМРЧАК 1649, ор. Чемерно, хид. Лопатница л. пр. Ибра, ок. Ивањице (Стан. 2, 595; Стан. 4, 942). Према фитониму *смрча*, *смрчка*. В. ор. Смрк, Смреке.

СНЕГОТИН, ојк. Усије, ок. Турије, слив Пека (Мишк. 4, 191 и 206). Од **Снеготин врх, брег* и сл. 'који је под снегом, снежни брег, *снеговити, снежник*. Исп. топониме: *Снијежна јама, Снијежна влака, Снијежница* 'јама, долина, страна где се дуго задржава снег' (Цицмил-Реметић 2010, 286); *Снежни вр, Снежна ђувка* (Богдан. 1, 164).

СНИСКА ГЛАВИЦА, ојк. Лозница, обл. Јадра (Павл. Љ., 769). Први члан синтагме је у ж. роду, придев *низак* 'низак, онизак; у извесној мери нижи у односу на објекте у околини'. Исп. топ. *Ниска Дрезга* „Од *низок* /.../ 'што не е висок, што стои поблиску до земјата', спр. *висок*“ (Иванова 1996, 442).

СОАРСКИ РИД, ојк. Ђурковица, код Сурдулице, слив Врле реке (Ник. Р. 3, 368). Придевски члан је изведен од *соа* 'соха', диј. *соја, сова*, чија су значења 'рачвасто дрво које служи као подупирач, мотка, тољага; стуб; виле'. Семантичка суштина своди се на материју – *дрво* и функцију *сџуб* – *йодуџирач*. Примена лексеме у именовању објекта у природи, који имају различиту структуру – *камен*, не мења њену основну функцију, сада фигуративно испољену – *сџуб* = *ошџира сџена, сџена која се уздиже, шџирчи* (уз друге нијансе). Пример: *Ђирове сое/соје* „две паралелне стене, два гребена на самом врху Дурмитора“ (Цицмил-Реметић 2010, 298). Коробар посматра лексеме *соха, расоха, балван* у топонимији као трагове паганских култних места: „Потеклото траба секако да се бара во древните обичаи да се гравираат потпорните столбови (*сохиџе*) во просториите за живеење“ (1984, 382). Обичај гравирања, чувања и преношења тих стубова у ново станиште, нови дом, нарочито је поштован код Пољака. За овако мишљење ауторка налази потврду у констатацији Брукнера (1974): „*socha, śłup* '(u Czechów o 'posągach pogańskich'; częste w biblii /.../)“. В. ор. Расовата чука 514. Митолошки речник посвећује пажњу називу за идоле које су имали стари Словени и стари Срби – *соха*.“ данашње брдо *со* (по Рад. Љ. Павловићу: *Соха, Соа, Со*). У Девичком катастиху поменута је, у другој половини XVIII века, Со-планина, по којој је названо село Сочаница на Ибру“ (Кулишић 1998). Међутим, *Сочаница* је стара *Селчаница* из Бањске повеље. Даље се помињу: *Соха* – крај села Пријаковићи; два села *Сочани*, код Фоче; *Сохе* и *Соје*, на Дурмитору; *Сочаница*, код Прибоја на Лиму, код Вршца и код Двора на Уни; топ. *Со(х)а* у селу Носољин, код Новог Пазара; врх брда у Пустој Тушимљи се зове *Небеска со(х)а* и село код Рожаја – *Небеска Соха* (И.). В. ор. Радојевића сова, Расовата чука, Сова.

СОБОРШНИЦА = СОБОРШТИЦА, ојк. Врање (Маринк. 1, 85). В. ор. Соборштица.

СОБОРШТИЦА = СОБОРШНИЦА, ојк. Црни Врх, код Врања, слив Бањске реке (Злат. 5, 112; Триф. Ј. 1, 102). „У давној прошлости на једном пространом пропланку одржаван је сабор (собор)“ (Злат. 5, 112). *Сабор*, дијал. *собор*, је 'окупљање народа, обично око цркве, поводом прославе неког црквеног празника, ради договора око доношења одлука важних за тај крај'. Топоним се користи у говору са суфиксом *-шџиџа* и варијантом *-иџиџа*. Исп. хид. *Соборшџиџа* д. сас. Корбевачке реке д. пр. Јужне Мораве (Ник. Р. 3, 326).

СОВА, ојк. Зарожје, ор. Повљен, ок. Рогачице (Павл. Љ. 2, 416). *Сова* је дијалекатски облик лексеме *соха* (са в уместо х). Налази се северно од оронима *Расовача* који је код села Пилице (в. 2. Расовача). О значењу *соха* и *расоха* в. код оронима Расовата чука, Соха, Радојевића сова.

СОВИНА ПАДИНА, ојк. Гушевац, код Сврљига (Богд. 1, 164). Овај топоним се помиње, уз остале топониме, у селу Гушевац (И., 51) и у списку топонима (И., 164), али га нема ни у једној семантичкој категорији. Судаћи по томе што је *совина* први, придевски члан синтагме могао би да се односи на птицу *сову*. Следећи топоними из области Заглавка пружају другу могућност за објашњење овог оронима. То су топоними: „Совине, исто што и усувотине“ (И., 52); „Совчине, исто што и усувотине“ (И., 53); „Усувотина, место где је земља утонула, склизнула, где се сурвала, ’усунула се’; клизиште“ (И.). Из стцсл. *sovati, sunuŕiti, suvaiŕiti* ’stossen, гурнути; ударити’; девербатив *усов* ’лавина’ (према Скоку, Рј. под *súnuti*).

СОВИСКА 420, ор. Дебело брдо, ојк. Кучајна, ок. Кучева (Петровац 2). Од **сов(а)* из глагола *совати, сувати* ’терен где земља, камење *сови*, клизи, спушта се, одроњава се; **Совиска коса, сџрана* (као *Совина падина*, в.). У топонимији, поглавито у брдским теренима, користи се термин *усов* (исп. Цицмил-Реметић 2010, 301). В. код ор. Совина падина.

1. **СОВЉАК** 608, ојк. Дренова, код Такова, ок. Горњег Милановца (Ваљево 4; Мишк. 6, 133; Фил. М., 184); 2. **СОВЉАК**, ојк. Рача, код Бајине Баште, ор. Тара (Павл. Љ. 2, 379). Према зоониму, птици *сова* Strix; *Совљак* је од *Совјак* (у 16. в. тако се бележи истоимено село код Ваљева). Код Босанске Градишке и код Вировитице у Хрватској су насеља *Совјак* (И.). Поводом хидронима *Совица* Безлај пише: „Osnova *sóva* ’strix’ /.../ ki je pogostna v slovanski toponomastiki, čerprav je včasih težko razlikovati izvedevke iz apel. /.../ od antroponima tipa **Sova*“ (Безлај 1961, 211). **СОВЉАЧА** 1336, ор. Рајковача 1288, ор. Радочело, ојк. Река (Нови Пазар 1). Према топониму **Совљак*. В. ор. Совљак.

СОВРЛСКИ КРШ 1047, заселак Соврлићи, ојк. Бурлате, ок. Зубиног Потока (Википедија). Према имену породице *Соврлић* (Лут. М. 5, 143). В. ор. Соврлско брдо.

СОВРЛСКО БРДО, ојк. Бурлате, ок. Зубиног Потока, Ибарски Колашин (Лут. М. 5, 143). Према породичном имену *Соврлићи* (И.). В. ор. Соврлски крш.

СОИЊАК 555, ор. Стол 1156, ок. Танде, слив Поречке реке (Доњи Милаановац 4). Вероватно од **Со* ’*соа, соја, сова, соха*’ као придевски члан синтагме **Соин врх, рид* и сл. > *Соињак*. В. код ор. Соарски рид, Расовата чука.

СОИЦА 313, ојк. Метриш, ок. Неготина (Неготин 3). Од **Соа* ’*соја, соха*’ – дем. **Мала соа*. В. ор. Сињак, Соарски рид, Расовата чука.

СОЈАК, ор. Чукаре 502, ојк. Грабовица, ок. Деспотовца (Петровац 3). Из *осоје* ’сеновито место, предео, северна страна неког узвишења која није изложена сунцу’. Исп. орониме: *Осој, Осоје, Осојак, Осојница* (в.).

СОЈАКОВА КОСА, ојк. Јошанички Прњавор, ок. Јагодине (Рад. Ј., 308). Синтагма формирана од антропонима *Сојак* (И., 213). Исп. и хид. *Сојаков њошок* (И.).

СОЈАНОВ РТ, ор. Широки рт 727, ојк. Добра, код Голупца (Добра 3). Према антропониму *Сојан* (Грк.).

1. **СОКО** 213, ор. Авала, код Београда (Београд 3); 2. **СОКО** 971 = **СОКОЛСКА ПЛАНИНА**, ојк. Крупањ, Подриње (ГАЈ Шабац; Павл. Љ. 2, 463); 3. **СОКО** 350, ојк. Смрдан, ор. Бабичка гора (Ниш 3); 4. **СОКО**, ојк. Мала Круша, обл. Јужна Метохија (Бук. 3, 508). По птици грабљивици *соко* Falco која је слична јастребу.

1. **СОКОЛАР**, ојк. Сипиково, ок. Неготина (Неготин 3); 2. **СОКОЛАР** 979, ор. Козница, ојк. Ново Брдо (Лебане 3; Урош. 2, 132). *Соколар* је одгајивач сокола за лов; онај који лови уз помоћ *сокола*. В. ор. Соко.

1. **СОКОЛАРИЦА**, ор. Тара, ојк. Бесеровина (Павл. Љ. 2, 376); 2. **СОКОЛАРИЦА**, ор. Тара, ојк. Рача, код Бајине Баште (И., 379). Објашњење аутора уз бр. 1. је да је то вис прислоњен уз Тару, а уз 2. да је то брдо (И.). Ово брдо се налази на 1,5 км од центра оронима *Соколина* 1225. Прена називу за занимање – *соколар*. В. ор. Соко, Соколар.

СОКОЛАЦ 1279, ор. Козмор, ојк. Нова Варош (Стан. 2, 337). Врх који је препознатљив по птици *соколу*, место где има *сокола* – **Соколски врх*.

СОКОЛИНА 1225, ор. Повљен, ојк. Зарожје, ок. Бајине Баште, Подриње (Крупањ 4; Енц. Југ. Ваљево; Павл. Љ. 2, 416); 2. **СОКОЛИНА**, ор. Тара, ојк. Зауглине, ок. Љубовије (Павл. Љ. 2, 384); 3. **СОКОЛИНА** 945, ор. Чемерна планина, ојк. Бресник (Чачак 3); 4. **СОКОЛИНА**, ор. Мецелево брдо 1139, ојк. Батковићи, ок. Прибоја (Вардиште 3). Према Скоку, наставак *-ина* уноси у назив планине *Соколина* аугментативно значење; њему се придружује и топоним *Соколина* из Босне (Рј. под *sòkō*). Зооним који има аугментативно значење – *соколина* 'птица *соко* већих димензија' има станиште у планини. На тај простор преноси, посредством номинатора, своје име те настаје нови топоним, његов *мејоним*, (пространа висораван) *Соколина*. Овај процес стварања новог онима задовољно је формалну страну – спољашњи лик. Да ли је новим називом испуњена суштина, унутрашњи садржај, а то значи: да ли нови оним поседује (или не мора да поседује) упадљиву, уочљиву величину која је мотив. Пренос имена (које носи одређено значење) – *мејоним*, није обављен по *сличности*; не уочава се *сйваран* однос међу чиниоцима; *не осећа се* повезаност у времену. Значи да простор, величина простора, мора да одигра ту логичку *сйону* која ће номинатора навести да баш тако назове планину. У сва четири случаја показало се да је испуњен један фактор *иденџификације* у логичком настајању метонима – *величина*. Питање је: ако је *Соколина* аугм. од *соко* да ли се тај новонастали топоним односи на 'сокола већих димензија (са тог терена)' или је фигуративно, 'планина велика као што је птица *соко* према другим таквим птицама *соколина*. Чини се важним да се обрати пажња на анализу А. Ломе и на „грећу велику скупину међу сх. топонимима на *-ина* /.../ Такви топоними настали су универбизацијом

двочланих синтагми, где је други члан био неки топографски апелатив женског рода“ (1997, 9). Тако посматрано ор. *Соколина* настао би из неке синтагме попут **Соколина гора, долина, сџена* и сл. Пример за такав тип синтагме могао би бити ороним *Соколина сџена* (в.).

СОКОЛИНА СТЕНА, ор. Оруљак, ор. Повљен (Крупань 4). (1) Код оронима *Соколина* било је речи у овом типу топонимске синтагме (в.). (2) Оронимска синтагма се налази у близини планине *Соколина* 1225. Ако би се претпоставило да је добила име према њој, то би значило да је новијег постанка и очекивало би се да одредбени, придевски део гласи **Соколини-на* па и **Соколинина сџена*.

СОКОЛИЋСКА КОСА, ојк. Соколићи, код Брђана, ок. Чачка, слив Чернице (Ил. Р. 1, 43). Према антропојкониму *Соколићи* (ИМ); исп. презиме *Соколићи, Соколовићи* (ЛП).

1. **СОКОЛИЦА** 534, слив Брњице д. пр. Дунава, ојк. Брњица, ок. Голупца (Мил. Ч. 4, 103); 2. **СОКОЛИЦА**, ојк. Остра, код Мрчајеваца, ок. Чачка (Мишк. 6, 165); 3. **СОКОЛИЦА**, ојк. Радошево, ок. Ариља (Мис. И. 1, 142); 4. **СОКОЛИЦА** 1172, ор. Бељаница 1336, слив Ресаве (Петровац 4); 5. **СОКОЛИЦА**, ојк. Стануловићи, ок. Бруса, ор. Копаоник (Куршумлија 3); 6. **СОКОЛИЦА** 1276, ор. Копаоник, ојк. Бело Брдо, код Дрена, ок. Лепосавића (Нови Пазар 4; Пл. в. Ср.; Мишк. 4, 29); 7. **СОКОЛИЦА** 914, ојк. Грабовац, код Трстеника, ок. Прокупља (Приштина 1); 8. **СОКОЛИЦА** 975, ор. Китоња 1343, ојк. Челиће, ок. Нове Вароши (Пљевља 2). Ор. је изведен од имена птице *соко*, преко синтагме типа **Соколска сџена, коса* и сл.

1. **СОКОЛОВАЦ** 199, ојк. Рајковац, ок. Младеновца (Аранђеловац 2); 2. **СОКОЛОВАЦ**, ојк. Својдруг, ок. Бајине Баште (Павл. Љ. 2, 402); 3. **СОКОЛОВАЦ** 590, ор. Чока Ђалта 669, ор. Кучај, ојк. Бољетин (Добра 3; Миш. 1, 67); 4. **СОКОЛОВАЦ** 626, Ђердап (Пл. в. Ср., Оршава 3); 5. **СОКОЛОВАЦ** 176, ојк. Доња Крушевица, ок. Браничева (Велико Градиште 3); 6. **СОКОЛОВАЦ** 1260, ор. Соколовица, ојк. Власово, слив Топлице (Прокупље 3; ГАЈ Ниш; Стан. 2, 556); 7. **СОКОЛОВАЦ**, ојк. Рђавица, ор. Врденик, ок. Врања (Врање 4; Милић. 1, 275). Из зоонимске синтагме **Соколов вис, дал* и сл.

СОКОЛОВАЧКИ ДЕЛ 586 = **СОКОЛОВАЧЋИ ДЕЛ** = **СОКОЛОВ ДЕЛ**, ојк. Горња Соколовица, ок. Књажевца, обл. Заглавак (Кула 3). Од зоонима *соко* изведене су топонимске синтагме *Соколов дел* и *Соколовачки дел*, из синтагми ојконим *Соколовица*. Мештани село *Горња Соколовица* називају само *Соколовица*. „Сматрамо да су природни услови за гајење соколова (по којима је Соколовица добила име) били повољнији у Горњој Соколовици него у Доњој“ (Динић, 164).

СОКОЛОВАЧКИ КАМЕН 648, ојк. Доња Соколовица, ор. Тупижница 1162 (Зајечар 4). Налази се у суседству оронима *Соколовачки дел* (в.).

СОКОЛОВАЧЋИ ДЕЛ 586 = **СОКОЛОВАЧКИ ДЕЛ** = **СОКОЛОВ ДЕЛ**, ојк. Горња Соколовица, ок. Књажевца, обл. Заглавак (Динић, 258 и 343). Дијалекатска форма са -ћ-. В. ор Соколовачки дел.

СОКОЛОВА ЧУКА = **СОКОЛОВ КАМЕН**, ојк. Власина, ок. Црне Траве (Триф. Ј. 1, 229). У Власини је и микротопоним *Соколовска мала* (Ник. Р. 3, 297) у којој извире *Соколовска река* (И., 294). Махала је названа према житељима, породици *Соколовци*, чији се предак *Сокол* доселио у село Гаре (И.). Како је ороним чука, стеновито узвишење, уз поменути мотив ваља имати у виду и зооним *соко*.

СОКОЛОВ ВИС 1376, ор. Радан, ојк. Ђаке, Куршумлија (Лебане 1; ГАЈ Приштина; Лук. 1, 403). В. ор. Соколовац.

СОКОЛОВ ДОЛ 586 = **СОКОЛОВАЧКИ ДЕЛ** = **СОКОЛОВАЧЋИ ДЕЛ**, ојк. Горња Соколовица, обл. Заглавак (Стан. М. 1, 135; Динић, 166). В. ор. Соколовачки дел.

1. **СОКОЛОВИНА**, ојк. Дљин, код Лучана, Доње Драгачево (Ерд. 1, 140); 2. **СОКОЛОВИНА** 1293, ор. Тројан 1351, ојк. Рамошево, ок. Тутина (Сјеница 4). Према зоониму *соко*, из **Соколова сџена, долина* и сл. – 'територија на којој има соколова, која припада соколима'.

1. **СОКОЛОВИЦА**, ојк. Бољковци, код Горњег Милановца, обл. Качер (МЈ – ДП, 70); 2. **СОКОЛОВИЦА** 752, ор. Соколов камен, ор. Велики Јастребац (Прокупље 1); 3. **СОКОЛОВИЦА** 1017, ок. Куршумлије, слив Топлице (Прокупље 3; ГАЈ Ниш; Рак. Т. 1, 4). На овом орониму су два врха чији су називи изведени од истог зоонима: *Соколов крш* 1017 и *Соколовац* 1260 (Прокупље 3; ГАЈ Ниш); 4. **СОКОЛОВИЦА** 904, ојк. Долац, код Новог Пазара (Нови Пазар 3; Пл. В. Ср., Нови Пазар 3).

1. **СОКОЛОВ КАМЕН**, ојк. Гојмановац, код Сврљига (Богд. 1, 164). „Сте-на (где су се гнездили соколови)“ (И.). 2. **СОКОЛОВ КАМЕН**, ор. Соколовица 752, ор. Велики Јастребац (Прокупље 1); 3. **СОКОЛОВ КАМЕН** 1552, ор. Сува планина, ок. Ниша, обл. Запаље (Ниш 4; Стан. 4, 498; Жуј., 257; Мил. Ч. 7, 98); 4. **СОКОЛОВ КАМЕН** = **СОКОЛОВА ЧУКА**, ојк. Добро Поље, код Власине (Ник. Р. 3, 317). В. ор. Соколов крш, Соколовац и др.

1. **СОКОЛОВ КРШ** 1017, ор. Соколовица 1017, слив Топлице, ок. Куршумлије (Прокупље 3; ГАЈ Ниш); 2. **СОКОЛОВ КРШ**, ојк. Ушће, слив Ибра (Ил. Р., 614); 3. **СОКОЛОВ КРШ**, ор. Бучуметски вис 853, ојк. Шишинце, слив Јабланице (Лебане 1); 4. **СОКОЛОВ КРШ**, ојк. Исток, Метохијски Подгор (Стиј. 2, 217); 5. **СОКОЛОВ КРШ**, ор. Љубенић, ор. Строчка планина 2377 (Цог. 1, 238). В. ор. Соколов камен, Соколовица и др.

1. **СОКОЛОВО БРДО**, ојк. Трновче, ок. Петровца, слив Млаве (Јов. Љ., 358); 2. **СОКОЛОВО БРДО** 1261, ојк. Заумско, ок. Сјенице, ор. Гиљево (Пљевља 4). В. ор. Соколов камен, Соколовица и др.

СОКОЛОВО СТЕЊЕ, слив Млаве, Горњанска клисура, Хомоље (Паунк., 9 и 36).

СОКОЛСКА ПЛАНИНА 971 = **СОКО**, ор. Медведник, ојк. Крупањ, Подриње (Стан. 4, 266; Јов. Б. 1, 135; Лома 1, 155). В. ор. Соко и др.

СОКОЛСКО БРДО 406, ор. Павитина 1050, код Љубовије (Крупањ 3). В. ор. Соко, Соколово брдо и др.

СОЛАЧКА ЧУКА, ојк. Солачка Сена, обл. Иногосте (Злат. 1, 135). Први члан синтагме изведен је од топонима **Солак*. Исп. *Солак*, *Солишиће* „овци са крмили, сол си ставали“ (Брегалница, Иванова 1996, 593); *Солило* „место на коме се соли стока“ (Белица, Рад. Ј., 159); *солишиће* „место где се крми и ’соли’ стока“ (Радовница, Злат. 1998); „*солен камен*, слана стена на брду Бездету“ (Вратарница, Динић 1, 235).

СОЛАЧКИ ЧУКАР, ојк. Студена, обл. Пољаница (Злат. 1, 136). В. код Солачка чука.

СОЛЕН КАМЕН, ор. Бездет 405, ојк. Вратарница, ок. Зајечара (Динић 1, 235). „Слана стена на брду Бездету“ (И.). В. код ор. Солачка чука.

СОЛЕНИ РТ, ојк. Дејановац, ок. Књажевца, обл. Заглавак (Динић 1, 192). Топоним *Солило* Динић је сместио у категорију у којој се налазе апелативи који значе квалитет земљишта „стрма коса низ коју се осипа песак и ситно камење: Дедова солила, Солила“ (И., 57). Уз топоним *Солени рт* Динић додаје „солени рт, брдо под шумом“ (И., 192). Код топонима *Солило* значење је повезано са квалитетом земље, не узима се у обзир могућност значења ’место на које се оставља *со* за стоку’ (в. код *Солачка чука*). Код синтагме *Солени рт* дат је само опис без објашњења. Јасна је семантичка једнакост са оронимом *Солен камен*, ок. Зајечара, који је забележио исти аутор. В. ор Солачка чука.

1. **СОЛИЛА**, ојк. Градац, ок. Ваљева (Павл. Љ., 633); 2. **СОЛИЛА**, ојк. Рача, ор. Тара, ок. Бајина Башта (Павл. Љ. 2, 379); 3. **СОЛИЛА**, ојк. Пределе, код Ушћа, обл. Гокчаница (Павл. Р. 1, 320); 4. **СОЛИЛА**, ојк. Мишевиће, ок. Јагодине, слив Белице (Мишк. 3, 172; Мијат. 2, 123; Рад. Ј., 159). *Солило* је назив за место, обично камен, на који се оставља *со* за овце на испашама. Исп. топ. *Солила* „мање заравни где су солили стоку“ (Цицмил-Реметић 2010, 287); *Солило/Солила* „некада су на том месту биле сеоске појате“ Рад. Ј., 308); *Солишиће* „место где се крми и ’соли’ стока (Радовница)“ (Злат. 1998, 380). В. код ор. Солачка чука.

СОЛИЛСКА КОСА, ор. Мојсињска планина, ок. Сталаћа (Параћин 3). Према топониму **Солило*, месту на коси на које се оставља *со* за стоку. В. ор. Солила, Солачка чука.

СОЛИНАР, ор. Козјак 1284, слив Пчиње (Злат. 1998, 380). Врх на орониму Козјак где се налази *солина* место на које се оставља *со*; исп. *Солило*, *Солила*, *Солишиће*, *Солен камен*, *Солилска коса*.

СОМНИК 366, ојк. Церемошња, ок. Кучева, ор. Велико брдо (Петровац 2; Мил. Ч. 9, карта). Према фитониму *сомина*, лековита биљка *Juniperus sabina* *смрека* (Сим. 1959). Из **Сомино брдо*, *вис* и сл. Исп. ор. *Сомина*, обл. Ускока, Црна Гора (Станић 1988, 245).

СОПОЉЕ 898, ор. Букови, ор. Дреновачки кик 946, ојк. Дреновци (Ваљево 3). Из прасл. **sop-* од кога је и *сойош* ’јак извор; нагао водопад’, ономатопејска лексема позната словенским језицима; чест назив за изворе и топониме (в. ор. Сопот). Исп. глаголе: *сойшайти*, *сойшийти* ’тешко дисати; брехтати, дахтати’ (Р. МС); *сойшити* ’anhelo’; *сойљѣње* ’anhelatio’ (Вук, Рј.). Код Скока: „Ovato ide

СПАНИЧКИ КАМЕН, ојк. Рождаце, обл. Пољаница (Ник. Р. 4, 182; Злат. 1, 122). Према антропониму; исп. презимена: *Сјан*, *Сјанић*, *Сјановић* (ЛП). Исп. топониме из слива Брегалнице: *Сјанчево* „село во Кочанско /.../ од прекар Спанче < Спан+че“; *Сјана Вода* „Од Спанја Вода од прекар Спан: стсл. спанъ ’голобрад’ < грч. *σπανός*“ (Иванова 1996, 596).

СПАСИН БРЕГ, ојк. Ћураковац, ок. Истока, Метохијски Подгор (Стиј. 2, 305). Према м. имену *Сјаса* (Грк.).

СПАСИН РИД, ојк. Цер, код Прешева (Трајк. Т., 349). В. ор. Спасин брег.

СПАСИЋЕВО 1017, ор. Девица (Пл. В. Ср., Алексинац 4). Према презимену *Сјасић*.

СПАСОВА ЧУКА 1163, ор. Кукавица, ојк. Предејане, ок. Лесковца (Енц. Југ. Ниш; ГАЈ Крива Паланка). Према антропониму; исп. мушка имена: *Сјас*, *Сјаса*, *Сјасо* и др. (ПИ; Грк.).

1. **СПАСОВИК**, ојк. Костојевићи, ок. Бајине Баште (Павл. Љ. 2, 408); 2. **СПАСОВИК** 1017, ор. Думача, ор. Голија (Нови Пазар 1); 3. **СПАСОВИК** 1025, ојк. Кожље, код Лукара, ок. Новог Пазара (Нови Пазар 3). Из синтагме **Сјасов забран*, *рид* и сл., од м. имена *Сјаса*, *Сјасо* (Грк.). В. ор. Спасова чука.

1. **СПАСОВИНА**, ор. Крива коса 782, ор. Гледићке планине, ојк. Прњавор (Крушевац 1; Мишк. 3, 172); 2. **СПАСОВИНА** 1200, Златарско језеро, ор. Златар (Пл. в. Ср., Пријепоље 2). Из синтагме **Сјасова коса*, *ливада* и сл., од м. имена *Сјаса*, *Сјасо* (Грк.). В. ор. Спасовик, Спасова чука.

СПАСОВИЦА, ојк. Барањевац, Врањска котлина (Злат. 3, 46). Из синтагме **Сјасова ујирина*, *коса* и сл. В. ор. Спасовина, Спасова чука.

СПАСОВО БРДО, ојк. Вељи Бријег, Ибарски Колашин (Јут. М. 5, 130). В. ор. Спасова чука.

СПАСОЈЕВИНА 526, Подгорина (Пл. в. Ср., Лазаревац 3). Од антропонима *Сјасоје* преко синтагме **Сјасојева гора*, *ливада* и сл.

СПАХИЈИНА КОСА = **СПАЈИНА КОСА**, ојк. Велика Сугубина, ок. Јагодине, обл. Белице (Рад. Ј., 115). Од *сјахија* тур. *sipahi* ’власник великог поседа, *сјахилука*’.

СПИНАТ 294, ојк. Метовница, код Зајечара (Зајечар 2). Топоним је настао под румунским утицајем. Исп. румунске лексеме: *spin* ’трн; фитониме: бодљар, тричак; кривуљ, криви бор’; *spinare* ’леђа, кичма, ртењача’; *spinos*, *-oasă* ’трновит’ (према Р. СХ-Р 1969). Топоними које бележи Јордан (1963) су: „*Spinoasa* /.../ < lat. *spinusus* ’care are spini, acoperit cu spini’“ (473); *Schinetea* „variantă regională a lui *spinet* = *spiniș* ’tufiș de spini’ /.../ < lat. *spinetum*“ (427).

СПОНАЧКО БРДО 737, ојк. Спонци (Спонце, ИМ), ок. Медвеђе (Лебане 1). Према антропојкониму *Сјонце*. Исп. презиме *Сјонца* (ЛП). Према ојкониму је названа река *Сјоначка река* д. пр. Церовичке реке л. пр. Топлице (Мишк. 4, 68).

СПРДЊАНСКА КОСА 480, ор. Ковиљача 487, ојк. Велереч, ок. Горњег Милановца (Аранђеловац 3; Фил. М., 225). Ор. је дериват неког топонима **Сјрдњан* из *сјрдаџи се*, *сјрдало* ’збијати шалу, ругати се; онај који збија шалу,

шаљивац, изругивач' од поспрдног *ѝрдеѝи*; *ѝрдало* (исп. и друге семантичке вредности). Ојконим *Прдејѝи* је у Македонији, Ђевђелија; исп. и презимена, од надимка: *Прдац*, *Прдић*, *Прденић* (ЛП). Поводом имена места *Прдејѝи* (ИМ) Заимов каже: „Изглежда от /.../ **нърдеј* 'прѝдалбо', срв. *Прѝдльовица*, мах. кѝм *Мухово*“ (1967, 215). Исп. топониме из слива Брегалнице: *Прдла* „Од *ѝрдла* '1. што предизвикува прдење 2. вода со непријатан мирис' /.../ *Прдлевец* /.../ Од прекар *Прдле*: *ѝрдле* '1. човек што прди 2. плашлив човек' /.../ *Прдлевско Мало* маало на фам. *Прдлевици*.“ (Иванова 1996, 510). На падинама Рудника протиче поток *Прдељевац* л. пр. Никољске реке д. пр. Јасенице (Мишк. 4, 114). Могући мотиви именованја: (1) фитоним *ѝрдель*: а. *Polygonatum officinale ѝрдуљин*, зализ, покосница; б. *Samranula rugamidalis ѝрдуљин*, звонце, постењак; (2) поспрдан надимак који се користи и као презиме: *Прда*, *Прдо* и сл.; (3) назив за извор из кога истиче поток, а који избија у млазевима производећи чудне звуке – фигуративан назив.

СПУЖЕВАЦ, ојк. Ртари, обл. Доње Драгачево (Ерд. 1, 199). Према антропониму; исп. презимена: *Сѝужа*, *Сѝужанин*, *Сѝужанић* (РП ЦГ 2002); *Сѝужевић*, *Сѝужих* (ЛП).

СПУЖИЊАК, ојк. Миоковци, код Чачка (Мишк. 6, 153). Од антропонима преко неке топонимске синтагме. Исп. ор. Спужевац.

СРБИНА ПАДИНА, ојк. Доњи Рињ, код Беле Паланке (Ћирић 1, 137). Према мушком хипокористику *Срба* (И., 295).

СРБИНА ЧУКА 603, ојк. Осмаково, код Црноклишта, ок. Пирота (Пирот 1). В. ор. Србина падина.

СРДАНСКО БРДО = БУБУНСКО БРДО, ојк. Клатичево, код Такова (Фил. М., 223). Према м. имену *Срдан* (Грк.).

СРЂЕВАЦ 537, ор. Касамовац 684, ојк. Заграђе, ок. Рудника (Аранђеловац 3). Према м. имену *Срђ* (Грк.).

СРЕБРЕНА 1950 = **СРЕБРНА**, ор. Стара планина, слив Темске д. пр. Нишаве (Мишк. 4, 80). „Река Темска. Извире из Балкана, и то местимично из брда Сребрене и Кома“ (И.). Од атрибута *сребрен*, из синтагме *Сребрена глава*. Придев *сребрен*, *сребрн* значи 'који садржи руду сребра, који својим изгледом (сивкастобелом бојом, сјајем) подсећа на сребро'. Среће се у фитонимским синтагмама, а у топонимским синтагмама обично у вези са изгледом камена који се налази у саставу тла; у називима људи као самосталан оним добијен од хипокористика.

СРЕБРЕНИЦА 1415, ор. Пардушка глава 1266, ор. Копаоник (Куршумлија 3). Из неке синтагме са атрибутом *Сребрен*. В. ор. Сребрена.

СРЕБРНА 1950 = **СРЕБРЕНА**, ор. Црни врх Стара планина, ор. Миѝор 2169, ојк. Топли Дол (Жуј., 147). В. ор. Сребрена.

СРЕБРНА ГЛАВА 1933, ор. Црни врх 1831, ор. Стара планина, ојк. Сенокoш (Берковица 3; ГАЈ Зајечар; Крст. О., 337; Миш. 2, 7). В. ор. Сребрена, Сребрна.

СРЕБРНАЦ, ор. Јелица 1776, ор. Копаоник, ојк. Палевштица (Куршумлија 1). Из топонимске синтагме **Сребрн врх, камен* и сл. В. ор. Сребрна глава, Сребрена.

СРЕДАК = ОСРЕДАК, ојк. Врба, ок. Јагодине, слив Белице (Рад. Ј., 117). Уз овај топоним пише: „Средишњи део; коса између два потока, средишње брдо“ (И.). У Македонији је *средок* геог. термин: „место међу две реке или два дола /.../ рид међу два други рида“ (Вид. 1999). У селу Сувојница, ок. Врања, налази се топоним *Средак* (Триф. Ј. 1, 211).

СРЕДЕЉ, ојк. Конатице, код Обреновца (Петр. П. 1, 169). Од *среда* 'средина'. Наставак *-ељ* је редак, не говори нам ништа специфично, има га у оронимима (исп. *Грмељ, Вршељ* и др.); именима река: *Дубељ, Vogeљ, Визељ* и др. (Павл. З. 1996, 135; И. 2009).

СРЕДИЉ, ојк. Радичевац, код Књажевца, Заглавак (Динић, 315; Мачај, 298). Ор. који је забележио Мачај гласи *Средил*. Његов податак је из 1866. године и разумљива је разлика у записивању у односу на данашњи податак. У селу Радичевац налазе се још четири топонима изведена од *Средил*. То су синтагме: *Средилско лице* (*лице* 'присој, место изложено сунцу'); *Средилсћи дол*; *Средилсћи кладанац*; *Средилсћи њошок* (Динић, 315). В. ор. Средељ, Средак.

СРЕДНИК 320, ор. Кожица 793, ојк. Добра (Добра 3). Ор. је именички облик изведен суфиксом *-ик* од придева *средан, средни* из **Средни брег* и сл. – 'онај који се налази у средини, између других рељефних облика, који је *средњи*.

СРЕДЊА ГЛАМА, ојк. Горња Бела Река, код Зајечара (Динић 1, 265). Синтагму чине одредба за место, положај у односу на блиске објекте – *Средња* и орографски термин *глама* 'висока стена, чука; каменито брдо; стеновата планина'. В. ор. Глама.

1. **СРЕДЊАК**, ојк. Придворица, код Словца, ок. Лајковца (Павл. Љ., 879); 2. **СРЕДЊАК**, ојк. Рељинци, ок. Горњег Милановца, обл. Качер (Мишк. 6, 179; Рак. М., 740); 3. **СРЕДЊАК** 901, ор. Брдо 1002, ојк. Буковица, код Љубовије (Крупан 4; Павл. Љ. 2, 418); 4. **СРЕДЊАК** 428, ор. Голаја 426, ојк. Доња Бела Река, код Бора (Доњи Милановац 4); 5. **СРЕДЊАК** 594, ор. Самањац, ојк. Смиловац (Параћин 2; Пл. в. Ср., Алексинац 1); 6. **СРЕДЊАК** 738, ојк. Јабланица, ок. Крушевца, ор. Велики Јастребац (Куршумлија 2). Име узвишења *Средњак* значи 'онај који је осредње висине, онај који је у поређењу са објектима око себе нижи, или је његов положај, место међу њима, у средини'.

1. **СРЕДЊА КОСА**, ојк. Буковче, ок. Јагодине, слив Белице (Рад. Ј., 115); 2. **СРЕДЊА КОСА**, ор. Пљош, ор. Велики Јастребац, ојк. Беласица (Прокупље 1); 3. **СРЕДЊА КОСА** 1042, ор. Бељаница, ок. Жагубице (Пл. в. Ср., Жагубица 3); 4. **СРЕДЊА КОСА**, ор. Мојсињска планина, ојк. Мојсиње, ок. Сталаћа (Параћин 3); 5. **СРЕДЊА КОСА**, ор. Самањац 853, слив Црне реке (Параћин 2). Синтагму чине одредбени члан *Средња*, којим се одређује однос према блиским објектима, са акцентом на положај међу њима или величину према њима. В. ор. Средња глама, Средњак и др.

СРЕДЊА ПЛАНИНА 735 = **ЧУКАЛИЦА**, ор. Тресибаба, ојк. Миљковац (Ниш 2; Стан. 4, 592; Мачај., 299). В. ор. Средња глама, Средња коса, Средњак.

СРЕДЊА РТИНА, ојк. Црна Река, ок. Трговишта, слив Пчиње (Триф. Ј. 3, 149). Термин *рџина* значи 'рид, брдо, узвишење између две долине; више узвишења'. В. ор. Средња планина, Средња глама, Средњак, Ртина.

1. **СРЕДЊА ЧУКА**, ојк. Батоте, ор. Велики Јастребац (Куршумлија 2); 2. **СРЕДЊА ЧУКА**, ор. Мала чука, ор. Велика чука 568, ојк. Данковиће, ок. Куршумлије (Куршумлија 4); 3. **СРЕДЊА ЧУКА** 722, ојк. Стара Бања, код Медвеђе (Лебане 2); 4. **СРЕДЊА ЧУКА** 1083 = **СРЕДЊИ РИД**, ор. Крстиловица, ојк. Врање (Врање 3; Триф. Ј. 1, 77). В. ор. Средња ртина, Средња глама, Средњак и др.

СРЕДЊЕ БИЛО, ојк. Ресник, код Јошанице, ок. Сокобање (Параћин 4). В. ор. Средња планина, Средња чука, Средњак и др.

1. **СРЕДЊЕ БРДО** 179, ојк. Крнуле, код Владимироваца, ок. Шапца (Шабац 4); 2. **СРЕДЊЕ БРДО**, ојк. Ступница, код Драгинца, ок. Лознице (Стој. В., 173); 3. **СРЕДЊЕ БРДО**, ор. Градска глава 612, ојк. Трудель, ок. Рудника (Аранђеловац 3); 4. **СРЕДЊЕ БРДО**, ојк. Бадљевица, код Драговца, ок. Смедерева (Дроб. Б. 2, 283); 5. **СРЕДЊЕ БРДО** 261, ојк. Војска, код Багрдана, ок. Свилајнца (Крагујевац 4); 6. **СРЕДЊЕ БРДО**, ојк. Радошин, ок. Баточине (Крагујевац 4; Мијат. 1, 224); 7. **СРЕДЊЕ БРДО**, ојк. Горња Лопатница, код Богutowца, ор. Чемерна планина (Чачак 3; Ћуп.-Кор., 610); 8. **СРЕДЊЕ БРДО**, ојк. Доње Штипље, ок. Јагодине, слив Белице (Мишк. 3, 173; Мијат. 2, 133; Рад. Ј., 308); 9. **СРЕДЊЕ БРДО** 559, ојк. Бакионица, ок. Пожеге (Ршум. 6, 139; Мис. И. 3, 358); 10. **СРЕДЊЕ БРДО** 1186, Стари Влах (Пл. в. Ср., Ужице 3); 11. **СРЕДЊЕ БРДО** 997, ор. Радан, ојк. Ђаке (Лебане 1); 12. **СРЕДЊЕ БРДО** 1134, ор. Врањевица 1326, ор. Пометеник, ојк. Читлук (Сјеница 4); 13. **СРЕДЊЕ БРДО** 1109, ор. Граница 1219, ојк. Кијевци, ок. Сјенице (Сјеница 4); 14. **СРЕДЊЕ БРДО**, ојк. Долац, обл. Прекорупље (Бук. 1, 374). В. ор. Средња чука, Средња планина, Средњак.

СРЕДЊЕВИЦА 1257, ор. Тепе 1312, ор. Озрен, ојк. Царичина (Сјеница 3). Из синтагме **Средња њланина, долина* и сл. В. ор. Средња планина, Средња ртина и др.

1. **СРЕДЊИ БРЕГ**, ојк. Тамнич, ок. Неготина (Јов. К. 2, 159); 2. **СРЕДЊИ БРЕГ**, ојк. Горња Сабанта, слив Лепенице (Рад. Т., 218); 3. **СРЕДЊИ БРЕГ**, ојк. Јошаница, ок. Блаца (Арс. 1, 72); 4. **СРЕДЊИ БРЕГ**, ојк. Ливађе, код Липљана, ок. Приштине (Бук. 5, 107); 5. **СРЕДЊИ БРЕГ**, ојк. Осојане, Поречје Кујавче (СТИЈ. 4, 353). В. ор. Средњи врх, Средњи дел, Средњак и др.

1. **СРЕДЊИ ВР(Х)** 252, ојк. Мали Извор, код Бољевца, ок. Зајечара (Зајечар 2); 2. **СРЕДЊИ ВРХ**, ојк. Кожељ, код Минићева, ор. Тупизница (Мишк. 2, 78); 3. **СРЕДЊИ ВР(Х)**, ор. Големи врх, ојк. Црнољевца, ор. Сврљишке планине (Ниш 2; Мишк. 2, 76; Стан. 4, 101; Богд. 1, 126); 4. **СРЕДЊИ ВРХ**, ојк. Бигреница, ок. Деспотовца (Петровац 3); 5. **СРЕДЊИ ВР(Х)** 565, ор. Црни врх 707, ојк. Горње Штипље, слив Белице (Крагујевац 4; Стан. 4, 921; Мијат. 2, 131; Рад.

Ј., 308); 6. **СРЕДЊИ ВР** 2344, ор. Нецинат, ор. Бјелуха, ок. Пећи (Цог. 1, 258). У неким изворима је бележен финални консонант *-x* у апелативу *врх*, иако га у говору нема. В. ор. Средњи брег, Средњак и др.

1. **СРЕДЊИ ДЕЛ**, ојк. Горња Каменица, ок. Књажевца, Заглавак (Динић, 151); 2. **СРЕДЊИ ДЕЛ** 934, ојк. Велика Лукања, ор. Висок 1588, ок. Пирота (Пирот 4). „Издужено брдо блажих страна. У заглавској микротопонимији јавља се 54 пута“ (Динић, 50). Геог. термин *део*, *дел*, дијал. *деја* је ’брдо, главица, брег; коса, падина’. В. ор. Дел, Средњак, Средњи врх.

СРЕДЊИ ДЕО 1189, ојк. Сочаница, ор. Копаоник (Куршумлија 3; ГАЈ Краљево). В. ор. Средњи дел.

СРЕДЊИ КЛИК = **ГРЕБЕН**, ојк. Избеница, код Бачина, ок. Варварина (Мишк. 3, 173). В. ор. Среди врх, Средњак, Клик.

СРЕДЊИ КОМ = **КОМ**, врх на Троглаву, ок. Краљева (Ћуп.-Кор., 606). В. ор. Средњи врх, Ком и др.

СРЕДЊИ ОЗРЕН, ојк. Мељаница, обл. Подибар (Павл. Р. 1, 328). В. ор. Озрен, Средњак и др.

СРЕДЊИ ПОВЛЕН 1300, ор. Повљен 1346, ок. Ваљева (Крупањ 4; Стан. 3, 414; Павл. Љ. 1, 41). Део планине, грана, назван је *Средњи Повлен*; квалификатив *средњи* одређује и место и величину у односу на *Мали* и *Валики Повлен*. В. ор. Средњак, Повљен и др.

1. **СРЕДЊИ РИД** 1103, ор. Сува планина, ојк. Топоница (Ниш 4; Стан. 4, 498; Мил. Ч. 7, 100); 2. **СРЕДЊИ РИД**, ор. Китка 552, ојк. Горња Купиновица, ок. Лесковца (Ниш 3); 3. **СРЕДЊИ РИД**, ојк. Чифлик, ок. Беле Паланке (Ћирић 1, 259); 4. **СРЕДЊИ РИД**, ојк. Клачевица, ор. Самањац (Параћин 2; Пл. в. Ср., Алексинац 1); 5. **СРЕДЊИ РИД** 1179, ојк. Старе Зимировце, ок. Димитровграда (Босиљград 1); 6. **СРЕДЊИ РИД**, ојк. Паља, Власина (Ник. Р. 3, 347); 7. **СРЕДЊИ РИД**, ојк. Кошарно, ок. Бујановца (Триф. Ј. 1, 12; Маринк. 2, 38); 8. **СРЕДЊИ РИД**, ојк. Спанчевац, Врањска котлина (Триф. Ј. 1, 20); 9. **СРЕДЊИ РИД**, ојк. Стрпско, Врањска котлина (Триф. Ј. 1, 63); 10. **СРЕДЊИ РИД**, ојк. Доња Отуља, Врањска котлина (Триф. Ј. 1, 144); 11. **СРЕДЊИ РИД** = **СРЕДЊА ЧУКА**, ојк. Собина, Врањска котлина (Триф. Ј. 1, 77; Злат. 4, 150); 12. **СРЕДЊИ РИД**, ојк. Раковац, ок. Бујановца (Куманово 2; Злат. 4, 150); 13. **СРЕДЊО РИД**, ојк. Лапардинце, ок. Бујановца (Триф. Ј. 1, 41; Маринк. 2, 57); 14. **СРЕДЊИ РИД**, ојк. Буштрање, слив Прешевске Моравице (Злат. 7, 126); 15. **СРЕДЊО РИД**, ојк. Крушева Глава, обл. Пољаница (Ник. Р. 4, 195; Злат. 1, 130); 16. **СРЕДЊИ РИД**, ојк. Рождаце, обл. Пољаница (Ник. Р. 4, 183); 17. **СРЕДЊИ РИД**, ојк. Шилово, код Гњилана (Урош 3, 221); 18. **СРЕДЊИ РИД**, ојк. Брњаре, ок. Бујановца (Злат. 3, 50); 19. **СРЕДЊИ РИД**, ојк. Горње Кормињане, ок. Косовске Каменице (Ћирић, 403); 20. **СРЕДЊИ РИД**, ојк. Ранилуг, обл. Изморник (Ћирић, 415); 21. **СРЕДЊИ РИД**, ојк. Рајинце, код Прешева (Трајк. Т., 349); 22. **СРЕДЊИ РИД**, ојк. Ђаце, ок. Доброг Дола, слив Пусте реке (Јов. Ј. 6, 38); 23. **СРЕДЊИ РИД**, ојк. Злата, код Прокупља, слив Пусте реке (Јов. Ј. 6, 50); 25. **СРЕДЊИ РИД** ојк.

Слишане, код Лебана, слив Пусте реке (Јов. Ј. 6, 104); 26. **СРЕДЊИ РИД**, Велико Трњане, код Лесковца, Лесковачко Поречје (Јов. Ј. 2, 5); 27. **СРЕДЊИ РИД**, ојк. Стајковце, код Власотинца, Лесковачко Поречје (Јов. Ј. 2, 11); 28. **СРЕДЊИ РИД**, ојк. Горина, ок. Лесковца, Лесковачко Поречје (Јов. Ј. 2, 26). В. ор. Средњи врх, Средњи дел, Рид и др.

СРЕДЊИ РИТ, ојк. Мали Крстац (Крстац, ИМ), обл. Гора (Лут. М. 4, 73). *Риџ* је *рид*, *хрид* 'необрасло, голо узвишење, брдо'. У македонској топонимији *Риџ*: „Од *рид* 'одделна височина, од едната страна стрмна; тумба, чука' < стсл. *хридъ* 'брекче, ритче; могила, тумба'“ (Иванова 1996, 551). Исп. и следеће топониме из слива Брегалнице: *Среден Риџ*, *Средни Риџ*, *Средниџе Риџици*, *Средњи Риџ* (И.). В. ор. Средњи рид и др.

1. **СРЕДЊИ РТ** 296, ојк. Ненадовац, код Барајева, ок. Београда (Београд 3; Петр. П. 1, 104); 2. **СРЕДЊИ РТ**, ојк. Лучани, обл. Доње Драгачево (Ерд. 1, 136); 3. **СРЕДЊИ РТ**, ојк. Вета, код Беле Паланке (Ћирић 1, 69); 4. **СРЕДЊИ РТ**, ор. Ограовица 839, ојк. Божиновац, код Белог Потока, ок. Сврљига (Зајечар 3); 5. **СРЕДЊИ РТ**, ојк. Локва, ок. Књажевца, Заглавак (Динић, 270); 6. **СРЕДЊИ РТ**, ојк. Шарбановац, ок. Књажевца, Заглавак (Динић, 370). В. ор. Средок, Средњи рид, Рт и др.

1. **СРЕДЊИ ЧУКАР**, ојк. Миливојце, Врањска котлина (Триф. Ј. 1, 60; Злат. 4, 159); 2. **СРЕДЊИ ЧУКАР**, ојк. Дреновац, обл. Пољаница (Злат. 1, 113). Апелатив *чукар* је 'стрмо, каменито узвишење, гребен, стеновити врх'; исп. *чука*. Назив *Чукар* је „Veoma raširen oronim i toponim u Srbiji i Makedoniji. Balkanska riječ možda mediteranskog podrijetla“ (Скок, Рј. под *џика*). В. орониме са одредбом *Средњи*, *Средња*.

СРЕДОБРДИНА, ојк. Биновце, Врањска котлина (Триф. Ј. 1, 208). Топоним је назив за земљиште унутар атара. Могло би да значи 'земљиште које се налази у средини великог брда, средина брда'. Непознат је изглед терена; међу осталим топонимима из околине нема назива *Брдина, што би указивало на могуће значење 'велико – средње брдо', као што је случај код *Средоридина* (в.). Исп. и термин *средогорје* 'планински масив између других планинских масива, гора' (према Р. МС).

СРЕДОВИЦА, ојк. Курићи, ок. Рашке, слив Ибра (Ил. Р., 657). Према м. имену *Средо* (Грк.) из **Средова испаша, коса* и сл.

СРЕДОРИДИНА, ојк. Ресник, код Бабушнице, ок. Беле Паланке (Костић 4, 269). Ороним који се налази у средини, између друга два узвишења, рида. У сливу Брегалнице је топ. *Средоридина*: „*Средоридина* 'рид међу два дола'“; аутор упућује на *Средна Ридина* (Иванова 1996, 601). В. ор. Средобрдина.

СРЕЂАН РИД, ојк. Доње Кормињане, ок. Косовске Каменице, Изморник (Ћирић, 389). Уз облик придева *средањ*, *средњи* у неким говорима се користи и *сређан*, *сређњи* (Златановић 1998; Жугић 2005). У истом селу су, са овим придевским ликом, и топоними: *Сређан брод*, *Сређан сокак* (Ћирић, 389). У суседним селима, у синтаagmaма овог типа налази се придев *средњи*: *Средњи рид*

(ојк. Ранилуг, И., 415; ојк. Глоговце, И., 433; ојк. Томанце, И., 447; ојк. Панчело, И., 455). В. ор. Сређан чукар, Сређњи рид.

1. **СРЕЂАН ЧУКАР**, ојк. Стара Брезовица, код Светог Илије, ок. Врања (Злат. 5, 118); 2. **СРЕЂАН ЧУКАР**, ојк. Узово, Кленике, ок. Бујановца (Маринк. 2, 72). В. ор. Сређан рид, Средњи чукар и др.

СРЕЂЕВИ, ојк. Царина, ок. Осечине (Павл. Љ. 2, 454). „Царина /.../ брдско село почиње од Љубовије /.../ па се преко Прослопа пење на Сређење, Зеленику и Рожањ /.../ У Царини су брда: Бобија /.../ Присоје, Дуге Њиве, Сређеви“ (И., 453 и 454). Од *сред-ј* (< *io*), као *сријеђ* 'дуга на бурету' (Вук, Рј.); овде у значењу 'средина, средиште села'. Топ. *Сређеви* је назив брда из синтагме **Сређ-еви џемај*. Придев је у одређеном виду, односи се на познату џематску заједницу.² Поводом сеоских заједница, џемата, Павл. Љ. каже: „*Сређ* у Бањанима има своју заједницу од 5а и даје је под закуп“ (околина Уба, И. 3, 424). У насељима области коју Павловић Љ. назива Соколска нахија, или Горње Подриње, одредба за положај, место – *средњи*, користи се као и *сређњи*, *сређ*, *сријеђе*, *сриђ* (в.). В. ор. Сређан чукар, Сриђ, Сријеђ.

СРЕЗОЈЕВАЧКА ПЛАНИНА, ојк. Срезоевци, код Брезне, ок. Горњег Милановца (Мишк. 6, 139). Према антропоојкониму *Срезоевци*. Исп. л. име *Срезое* (Грк.).

СРЕИНО БРДО 307, ојк. Шутци, ок. Аранђеловца (Аранђеловац 1; Јов. Б. 1, 288). Према м. имену *Среја*, *Срејо* (Грк.).

СРЕМ 1110 = **СРИЈЕМ**, ојк. Јабланица, ор. Златибор (Мић. Љ., 470). В. код ор. Сријем.

СРЕЋКОВИЦА 649, ојк. Рудиње, код Темске, ок. Пирота (Пирот 1). Према м. имену *Срећко* (Грк.), преко неке топонимске синтагме – **Срећкова њадина*, *исџаша* и сл., до именичког топонима формираног наставком *-ица*.

1. **СРИЋ**, ојк. Радаљ, ор. Борања, ок. Малог Зворника (Павл. Љ. 2, 499). „Брда су: /.../ Стрижевица, Трстена, Црквина /.../ Сриђеви /.../ Оштрел, Брдо и Сређ (И.). „Њиве су по Барама, Стрижевици, Камењачи, Сриђу“ (И.); 2. **СРИЋ**, ојк. Грачаница, ок. Љубовије (Павл. Љ. 2, 475). „У Грачаници су брда: Локва /.../ Пећи, Бобија /.../ Старе Куће, Сриђ (Сријеђ = Сређ), Кубуровица“ (И.); 3. **СРИЋ**, ојк. Заглавак, ок. Косјерића, ор. Јелова гора, обл. Црна гора (Павл. Љ. 2, 397). В. код ор. Сређеви, Сријеђ.

СРИЂЕВИ, ојк. Радаљ, ор. Борања, ок. Малог Зворника (Павл. Љ. 2, 499). В. ор. Сриђ, Сређеви.

СРИЈЕЋ, ојк. Рача, ок. Бајине Баште, ор. Тара (Павл. Љ. 2, 379). „У селу / Рача/ су ова узвишења: /.../ Солила, Совљак, Сријеђ, Чолаков Бријег“ (И.). В. код ор. Сређеви, Сриђ и др.

СРИЈЕМ 1110 = **СРЕМ**, ојк. Горња Јабланица, ок. Чајетине, ор. Кљуначка глава 1082, ор. Златибор (Вардиште 3; Пл. в. Ср., Ужице 3). (1) Из текста, уз

² Из горе наведених потврда излази да је *Сређеви*, акузатив *Сређење* множина именице мушког рода (прим. ур.).

одредницу *Сријем*, код Скока пише: „Prvobitno je to toponim, ime velikog rimskog grada /.../ Horonim *Srijem* je postao preko Turaka balkanski turcizam: *strēm* /.../ (Kosmet) „konjska kola s arnjevima /.../ kočija /.../ U selima *Klinovac, Zlokućani, Istok* govori se i čisti turski oblik *serēm*. Čini se da se može upoređivati i *Srīma*, poluotok kod Šibenika.“ О овом типу топонима, као што је *Сримач* у Приморју, Скок је размишљао и раније: „Kako i Murter u neku ruku označuje poluotok, kao i Srima kod Šibenika, može se s pravom tvrditi, da ova dva naziva stoje u etimologijskoj vezi. Nije nevjerovatno, da su od iste osnove i nazivi srimonja = srimulja 'goveče u koga su rogovi vrlo naprijed iznešeni /.../ Ako ova dva stočarska termina predstavljaju prvobitno značenje osnove, onda su Srima i izvedenica odatle Srimač metaforički toponimi“ (Скок 1950 II/146). Било је неопходно изложити размишљање и недоумице које је имао Скок поводом ових топонима како би послужила као подстицај за даља етимолошка разматрања о орониму Сријем; (2) Биљка *сремунш, сријемуш, сријемуша* (Вук, Рј.) *Allium ursinum* је распрострањена по шумама Србије, а има велику хранљиву вредност. Користи се већи број синонима: *сремуж, сремужа, сријемуж, черемуш, дивљи лук* (Сим. 1959). Према Скоку (Рј. под *срѐмуџа*) и Трубачеву (ЭССЯ 4, 1977) из прасл. **čermuha* (< и.е. **kermus*); етимолошки тешко за разграничење са називима дрвета *Prunus padus сремза, сремса, сремжа, сремша, цремша, чренза*; имају сродних особина – оштар, резак мирис. „Razlika je danas samo u tome, što naziv za drvo nema u i penultimi /.../ nalazi se i kao dosta čest toponim“ (Скок, И.). За промене у почетним фонемама каже: „Slog 1. *cre – cri – crije – tre – tra*, 2. *sre – nastao je po zakonu likvidne metateze: *čertmъja, *čermuhja, ie. kerm- 'luk' > praslav. *čermuha, *kerm- 'prunus padus' > sveslav. *sermъha*“ (И.). Исп. топониме из Црне Горе: *Сријемуша*, ојк. Криводо; *Сријемуша*, ојк. Вучи до (Пулевић-Самарџић 2003); *Сѝријемуша = Цријемуша* „долина у којој расте трава 'цријемуша“ (Цицмил-Реметић 2010); *Цријемуша, Цријемушки до* (И.). Уп. А. Лома, Име *Мионица* и сва имена Мионице, у: *Мионица и Мионичани*, Ваљево 1995, 7–10; Још око Мионице: 1. *Мали Срем*; 2. *Роџуња*, Календар „*Ваљевац*“ за 1996, 136–139.

СРНДАКОВО 709, ојк. Љуберађа, обл. Лужница (Пирот 3). (1) *Срндаћ*, према *срна* *Capreolus*, 'одрастао мужјак срне', *срнац*. Ороним је из источне Србије, Лужница, а у том се крају за *срндаћа* каже *срндак* (околина Пирота, Живковић 1987, 149). Ор. *Срндаково* < **Срндаково сѝанишиѝе, лог* и сл. (2) Оним *Срндаково* може бити и од назива за распрострањену врсту гљиве која самоникло расте по ливадама и шумама, после жетве на стрљиштима, *срндак* *Macrolepota procera, срндекуша, срндаћ, сунчаница* (Сим. 1959).

СРНДАЋЕВАЦ 393, ор. Клик 480, ор. Котленик, ојк. Лађевци (Чачак 2). Из синтагме **Срндаћев врх, криш* и сл., од зоонима *срндаћ* 'одрастао мужјак срне' (Р. МС). В. ор. Срњак, Срнеће брдо.

СРНЕЋЕ БРДО 840, ор. Кучај, ојк. Сисевац (Параћин 2; Миш. 1, 226). Према зоониму *срна*, фамилија *јелена*, *Cervus capreolus*.

СРНИН БРЕГ, ојк. Врбовац, обл. Топлице (Марј. С., 178). Ову топонимску синтагму аутор (И.) ставља међу орониме „с антропонимијском основом“ (И.). Исп. ж. име *Срна* (Грк.).

СРНИЋА БРДО, ојк. Бабина Лука, ок. Ваљева (Ваљево 1). Према породичном имену *Срњићи*.

СРНСКИ КАМЕН, ојк. Лабуково, ок. Сврљига (Богд. 1, 165). Према дивљој животињи из породице *јелена* *Capreolus*. Исп. микротопониме из истог села: *Срнско њојайишиће* и *Срње* (И., 78).

СРЊАК 919, ојк. Лозна, ок. Белог Поља (Нови Пазар 1). Према (1) месту, територији где бораве *срне*; (2) према називу за *срндаћа*, одраслог мужјака *срне*, *срњак*. В. ор. Срндаћевац.

СРЊАЧА 1289, ојк. Рудно, ор. Радочело (Нови Пазар 1; Ил. Р., 530). (1) Према неком топониму који је назван према *срнама* које ту обитавају, долазе, окупљају се: **Срњак*, **Срњача долина* и сл.; (2) *срњача* је назив за фитониме: а. *Cantharellus cibarius њајрењак, кајсијача* (Сим. 1959); б. *срњача* врста гљиве *Hudnum imbricatum бодљикара љускава, јежевица* (И.).

СРЊЕВИЦА 1098, ојк. Бозољин, ор. Копаоник (Куршумлија 3). Од зоонима *срна* 'шума, падина, долина где се окупљају, бораве *срне*'. Исп. топониме: *Срњев до*; *Срњеве њисоје* (Цицмил-Реметић 2010, 288).

СРПАК, ојк. Радуња, ор. Копаоник (Куршумлија 3). (1) *Срѓак* је деминутив од *срѓ* (Р. МС); (2) *Срѓак* је назив за биљке са назубљеним, срполиким листовима: а. *срѓац, срѓак Serratula radiata*; б. *срѓица, срѓак Falcaria vulgaris* (Сим. 1959). Исп. топониме из области Заглавак, за које аутор сматра да су настали од назива биљке *срѓак Serratula tinctoria: Срѓаљица, Срѓије, Срѓиска њадина, Срѓишка њадина* (Динић, 73).

СРПАТА 592, ор. Врла страна 575, ор. Тупижница 1162, ојк. Зубетинац, ок. Књажевца (Зајечар 4; Петк., 60). Из синтагме **Срѓаѓа сѓена, коса* и сл., или **Срѓаѓа брда*, множина (на фотографији терена брда су у низу, полукружно распоређена), од *срѓ* 'који има облик српа (или личи на срп), *срѓасѓ*'. Метафора. Исп.: 1. у Македонији „*срѓец, -ѓци* м. мет. 'извиен рид во облик на срп' /.../ топ. *Срѓец* 'нивје, бавчи' Оздолени, Турје (Охр.)“ (Вид. 1999); 2. На југу Пага, на отоку Вир, Скок је забележио назив за рт – *Срѓница*: „*Srpnica* (прог. грчки еквивалент код нас Трпањ и на Сицилији Трѓрани)“ (Скок 1950, 74). Делимичну синонимску вредност могу имати ороними у непосредној близини оронима *Срѓаѓа: Кљун* 1060, ојк. Радичевац и *Кљунско лице* (Динић, 312); *Кљуна* 1177, ојк. Блажево, код Бруса (Куршумлија 3) – 'оно што је полукружно савијено попут кљуна, кљунасто' (в. ор. Кљун и др.).

СРПСКА КОСА, ор. Самањац, ојк. Кулајна, ок. Кривог Вира (Параћин 2). Придевски члан је од етнонима *Србин*. В. ор. Српска стража, Српска чука, Српско брдо, Коса.

СРПСКА СТРАЖА, ојк. Сејаце, Врањска котлина (Злат. 3, 47). В. ор. Стража, Стражара, Српска коса.

СРПСКА ЧУКА 1415, ор. Српски рид 1183, ојк. Првонек, ок. Врања (Врање 4; ГАЈ Крива Паланка; Злат. 5, 115). В. ор. Српска коса, Чука и др.

СРПСКИ РИД 1183, ор. Српска чука 1415, ојк. Првонек, ок. Врања (Врање 4; Мил. Ч. 2, 273). В. ор. Српска чука.

СРПСКО БРДО, ојк. Уровица, ор. Велики гребен, ок. Брзе Паланке (Неготин 1). В. ор. Српска чука и др.

СТАБУЉА 1144, ор. Буковица, топ. Јабланик 1274, ок. Ваљева (Крупањ 4). Из прасл. **stьbľь*, **stьbľo*; цсл. *сѣьбл*, *сѣьбло*; срп. *сѣябло*, *сѣябљика*; облик колектива у цсл. *сѣьблѣ* (*сѣеблѣје*) даје *сѣябље*. Можда је овај збирни облик на неки начин подстакао настанак топонима: од **Сѣябуља љадина*, *долина* и сл. 'коса, падина на којој су многа стабла, *сѣябље*, веома карактеристична (вишегодишња дебла, уједначено распоређена, правог раста и сл.)', што се суфиксом *-уља* потенцира. Сателитски снимак показује косу која се издиже изнад пута, густо обрасту дрвећем. Како је изгледао тај терен у време када је обављено његово именовање, и сам мотив именовања, остаје нејасно.

СТАВРОВИЦА, слив реке Трстенице л. пр. Сврљишког Тимока, ојк. Варош, ок. Сврљига (Мишк. 4, 143). Код Богдановића није забележен овај ороним (в. Богд. 1). Према м. имену *Сѣявра* (Грк.) преко неке топонимске синтагме – **Сѣяврова њива* и сл.

СТАЈКИНО БРДО, ојк. Мељаница, Подибар (Павл. Р. 1, 328). Према ж. имену *Сѣяјка* (Грк.).

СТАЈКОСКИ РИД, ојк. Репинце, Врањска котлина (Триф. Ј. 1, 189). Према фамилији *Сѣяјковци*, досељеницима из суседног села *Калиманци* (И.).

СТАЈЧИЋА БРДО, ојк. Леовић, ок. Љубовије (Павл. Љ. 2, 446). Према породичном имену житеља тога села – *Сѣяјчићи* (И., 447) по којима је названа и махала *Сѣяјчићи* и поток – *Сѣяјчића љоток* (И., 446).

СТАКИЋА БРДО, ојк. Савковићи, ок. Љубовије (Павл. Љ. 2, 437). Према фамилији *Сѣякића* чији је предак *Сѣякић Савко* досељен из *Пиве* (И., 438). Њива се по њима зове *Сѣяковача* (И., 437).

СТАКОВА КОСА 554, ор. Црни врх 707, ојк. Мишевићи, ок. Јагодине (Крушевац 2). Према м. имену *Сѣяка*, *Сѣяко* (Грк.).

СТАМАТОВИЋА БРДО, ојк. Пожега, код Ужица (Мис. И. 3, 389). Аутор наводи и микротопоним *Сѣямайовића греда* (И., 391), али не и презиме фамилије по којој су онима добили име – *Сѣямайовић*.

СТАМАТОВИЦА, ор. Јешевац, обл. Гружа (Драгић 1, 163). Ор. је изведен од м. имена *Сѣямай* (Грк.) преко неке топонимске синтагме попут **Сѣямайова коса*, *љадина*, *њива* и сл. У раду се не помиње ни антропоним ни други неки топоним од личног имена *Сѣямай*.

СТАМАТСКО БРДО, ојк. Сирогојно, ор. Златибор (Мић. Љ., 433). Антропонимски тип оронима. В. ор. *Сѣямайовића брдо*, *Сѣямайовица*.

СТАМЕНИЋА БРДО, ојк. Висока, ок. Ариља (Мис. И. 1, 119). Према породичном имену *Сѣяменић*.

СТАМЕНИЋА ВИС 1210, ор. Златибор (Пл. в. Ср., Ужице 1). В. ор. Стаменића брдо.

СТАМЕНОВ ЧУКАР, ојк. Горновац, Горња Пчиња (Триф. Ј. 3, 181). Према м. имену *Сџамен* (Грк.). В. ор. Стаменски дол.

СТАМЕНСКИ ДОЛ 302, ојк. Велики Извор, код Зајечара (Кула 1). Према антропониму *Сџамен* (Динић, 346; 361).

СТАНИКИН КРСТ 1656, ојк. Преслап, ок. Димитровграда (Босиљград 1). Синтагму чине придевски облик женског имена *Сџанина* и апелатив *крст*.

СТАНИМИРОВА КОСА, ор. Букуља, слив Качера д. пр. Љига (Јов. Б. 1, 284). Према м. имену *Сџанимир* (Грк.).

СТАНИНА БАРА 388, ор. Бор, ојк. Слатина, ок. Бора (Доњи Милановац 4). Двочлани ороним чине ж. име *Сџана* и апелатив *бара*.

СТАНИНА ЧУКА 682 = **СТАНИН БРЕГ**, ојк. Мала Косаница, ок. Куршумлије, обл. Топлице (Приштина 2). В. ор. Станин брег.

СТАНИН БРЕГ 682 = **СТАНИНА ЧУКА**, ојк. Мала Косаница, ок. Куршумлије, обл. Топлице (Марј. С., 178). Према ж. имену *Сџана* (Грк.).

СТАНИНО БРДО, ојк. Кључ, код Мионице (Павл. Љ., 716). В. ор. Станин брег.

СТАНИЋА БРДО, слив Лешнице д. пр. Дрине (Рад. М. 1, 196). Према породичном презимену *Сџанић*.

СТАНИЋА ЧУКА 849, ојк. Ђаке, ок. Куршумлије (Приштина 2). В. ор. Станића брдо.

СТАНИШИЋА БРДО, ојк. Горња Трепча, ок. Чачка (Мишк. 6, 162). Према породичном имену *Сџанишићи*.

СТАНКОВА ГЛАВА 759, Хомоље (Пл. в. Ср., Жагубица 3). Према м. имену *Сџанко* (Грк.).

СТАНКОВА ПАДИНА, ојк. Мокра, ок. Беле Паланке (Ћирић 1, 203). Према м. имену *Сџанко* (И., 278). В. ор. Станкова глава.

СТАНКОВ ВР, ојк. Лесковац, ок. Зајечара (Динић 1, 265). В. ор. Станкова глава и др.

СТАНКОВИ ВР, ојк. Драјинац, ок. Сврљига (Богд. 1, 165). Према м. имену *Сџанко* (И., 97). В. ор. Станков вр и др.

СТАНКОВ РИД, ојк. Власина, Врањска котлина (Триф. Ј. 1, 229). В. ор. Станков вр, Станкова падина и др.

СТАНКОВСКА ПАДИНА, ојк. Алдинац, обл. Заглавак (Динић, 95). У месту је забележено презиме *Сџанковић* (И., 98) и м. име *Сџанко* (И., 101).

СТАНКОВ ТРАП 653, ор. Цогљаш 754, ор. Тупижница 1162, ојк. Зубетинац (Зајечар 4). Уз антропоним, у атрибутој функцији, други члан синтагме је термин *џрай* 'природно или ископано удубљење; јама, ров где се чувају пољопривредни производи; бразда, граница између њива'. Исп. и значење „дол; длабнагина међу две височинки /.../ суводолица“ (Вид. 1999).

1. **СТАНОВИ**, ор. Пољишта, ок. Рековца (Мишк. 3, 174); 2. **СТАНОВИ**, ојк. Рача, ок. Бајине Баште, ор. Тара (Павл. Љ. 2, 379). Пастирски термин

сѣан значи место где бораве пастири, *бачија*, *каѣун*. Исп. топ. *Сѣанови*, ојк. Вишесава, ок. Бајине Баште (Павл. Љ. 2, 388).

СТАНОВИШТА, ојк. Босуца, обл. Качер (МЈ – ДП, 71; Рак. М., 740). Према пастирском термину *сѣан* 'бачија, место где се налазе пастирски *сѣанови*, *сѣанишиѣа*'. В. ор. Становиште.

СТАНОВИШТЕ, ојк. Врнчани, код Бољковаца (Мишк. 6, 126). В. код ор. Становишта.

СТАНОВО БРДО, ојк. Заглавак, ор. Јелова гора, ок. Косјерића (Павл. Љ. 2, 397). Према мушком имену *Сѣане* или *Сѣано* (Грк.).

СТАНОЈЕВ БРЕГ, ојк. Исток, Метохијски Подгор (Стиј. 2, 217). Према м. имену *Сѣаноје* (Грк.).

СТАНОЈЕВА ГЛАВА 297 = СТАНОЈЕВА ГЛАВИЦА, ојк. Дражмировац, код Деспотовца, ор. Хумови (Петровац 3). В. ор. Станојев брег.

СТАНОЈЕВА ГЛАВИЦА 297 = СТАНОЈЕВА ГЛАВА, ојк. Дражмировац, код Деспотовца, ор. Хумови (Мијат. 1, 209).

1. **СТАНОЈЕВ ВРХ 732**, ојк. Голубац, Драгачево (Чачак 3); 2. **СТАНОЈЕВ ВРХ 733**, ор. Крстац, ојк. Пожега (Ршум. 4,5); 3. **СТАНОЈЕВ ВРХ**, ојк. Ојковица, код Нове Вароши, ор. Златибор (Мић. Љ., 462). В. ор. Станојев брег и др.

СТАНОЈЕВИЋА БРДО 496, ојк. Мићево Село, ок. Пожеге (Мис. И. 3, 384). Према фамилији *Сѣанојевића*. Исп. презиме *Сѣанојевић*; л. име *Сѣаноје*.

СТАНЧИЛО БРДО, ојк. Бусур, обл. Млаве (Јов. Љ., 303). Према антропониму. Исп.: *Stancin*, *Stănciulea*, *Stanul* и др. рум. имена од словенског *Сѣан* (Кон., 375); *Сѣанул*, *Сѣанча*, *Сѣанче* (Грк.).

СТАНЧУЛОВО БРДО, ојк. Метовница, ок. Зајечара (Зајечар 2). В. ор. Станчило брдо, Станчуљево брдо.

СТАНЧУЉЕВО БРДО 296, ојк. Бусур, ок. Деспотовца (Петровац 3). В. ор. Станчило брдо, Станчулово брдо.

СТАЊАНОВ ВРХ 520, ојк. Градиште, ор. Сврљишке планине (Ниш 2). Према м. имену *Сѣањ*, *Сѣања* < *Сѣанимир* (Грк.).

СТАЊЕ, слив Црне реке пр. Тимока (Рајк. 1, 116). Према (1) мушком имену *Сѣан*, *Сѣањ* преко неке оронимске синтагме; исп. ор. *Сѣањевац*; (2) према Гамулескуу: „Moglo bi doći od rum. *stîne*, množinski oblik od rum. apel. *stînă* 'salaš, katun', često upotrebljen s toponomastičkom služбом (Jordan, Top. rom. 485)“ (Гамулеску 1976, 133/134).

СТАЊЕВАЦ, ојк. Кадијина Лука, код Љига (Павл. Љ., 692). В. ор. Стање.

СТАРА ГЛАВИЦА, ојк. Кутлово, ок. Крагујевца, обл. Лепенице (Рад. Т., 143). У истом месту налази се још један ороним који је опозитне семантичке вредности – *Нова главица* (в.). Атрибут *сѣари* може се посматрати кроз више семантичких категорија: *време* – раније коришћен у већој мери; познат по нечему из прошлости (искључује се оријентација према далекој прошлости, времену настајања); *квалиѣет* – запуштен, занемарен; немогућ за коришћење; *изглед* – без растиња, необрастао, огољен. У опозитном називу *Нова главица* доминира *изглед* – који се користи, погодан за коришћење; са бујном, младом

вегетацијом. Уочава се, утисак је, да се у оронимском систему ретко могу наћи ороними, оронимске синтагме са квалификативом *млад*. У овом материјалу су само три оронима изведена од *млад*: *Младика*, *Млађија*, *Младица* (в.).

СТАРА КОРИЈА 502, ор. Бабина гора, Лесковачка котлина (Мил. Ч. 2, 80). *Корија* је према турском *koru* 'шума; гај, забран' (в.). Чини се да квалификатив *сџара* ставља акценат на категорију *време* – настанак биљног покривача.

СТАРА ПЛАНИНА, планински масив који припада низу млађих веначких планина Европе на граници са Бугарском (Вук, Рј.; Берковица 3; Миш. 1, 44; Милић 1, 166; Крст. О., 337). У Бугарској се користи назив *Балкан* (*џланина*), *Чийровска џланина*; турски – *Коџа Балкан* – *коса* 'велики, крупан'; *balkan* 'стрме планине обрасле шумом'. Детерминанта *Сџара* даје географском објекту, чији назив одређује, искључиво значење везано за *време* настанка планинског масива, са акцентом на далеку прошлост, доба настајања, формирања. Тако наименовање може се прихватити као посебан, специфичан однос људи према тој планини који ми можемо само наслутити и прихватити. В. код ор. Стара главица.

СТАРА СТРАЖА, ојк. Исток, Метохијски Подгор (Стиј. 2, 218). Узвишење на коме се некада налазила *сџараџа*, *сџараџара*.

1. **СТАРАЦ** 360, ор. Масуричевац, ојк. Трбушница, ок. Аранђеловца (Аранђеловац 1; Јов. Б. 1, 293; Фил. М., 193); 2. **СТАРАЦ** 244, ојк. Симићево, ок. Александровца (Крагујевац 2); 3. **СТАРАЦ** 2426, ор. Богићевица, ор. Црни крш, Руговска клисура, ок. Пећи (Пећ 3; ГАЈ Пећ; Крст. О., 150); 4. **СТАРАЦ** 835 = **СТАРАЧКА ПЛАНИНА**, ор. Рујан, ојк. Старац, ок. Прешева (Енц. Југ. Врање; Урош. 3, 238). (1) Метафора: 'планински врх, стена који су повијени па подсећају на старог човека; стари засад винове лозе, стари виноград; усамљено дрво, дугогодишњи жбун, грм'. Уз ороним 1. *Сџарац* Мишковић је записао: „На 'Старцу' налазио се је некада један 'стари грм', као и онај у Таковском пољу, па му је од њега име остало“ (Мишк. 6, 130). Као метафора је протумачен топоним *Сџарац*, у сливу Брегалнице: „Страна и голем камен што личи на старец /.../ Од *Сџарац* 'стар човек'. Метафорично (сп. Бабите, Старица)“ (Иванова 1996, 609). Такав облик се у природи назива *осџењак*, стена у планини која има облик човека (в. ор. Старица). Оними под бројем 4: ороним *Сџарац* и ојконим *Сџарац* (*Горњи Сџарац*) добили су, по предању, име према *сџарцу*, пустињаку, *Прохору Пчињском*; насеље је из 16. века (Стојан. 1983, 167). (2) Називе планина *Сџарац*, поглавито оне које су високе, неопходно је посматрати и са митолошког становишта. Богови су боравили на високим планинама. Према Петровићу 'Бог стари крвник', из народне песме о Краљевићу Марку: „не имплицира /.../ да је наш врховни Бог 'зао', него да је Бог старац у чију област спада узимање душа“ (1999, 274). Код западних Словена „зимски и јесењи лик Тројана преузимају /.../ Марцан, односно Деда и Старац“ (И., 188). Планина *Сџарац*, из околине Пећи, окружена је планинама и топонимима који су из митолошког круга. То су: *Бабина гора* – четинарска шума; *Бабин вр* 1993 на планини *Баба*; *Байска вода* = *Бабин џошок*; *Вел'ки Сџарац* 2426, врх на планини *Сџарац*; *Вел'ки Пас'и вр* 2406; *Вучицин кри*; *Кокот* (на југозападној страни *Сџарца*) (Џог. 1, 253–255).

Џоговић додаје да су планине *Баба*, *Старац* и *Пасја глава*: „Јединствен венац у централном делу Проклетија“ (И., 255); три планине као пандан троглавом божанству *Троглаву* (о овоме и код ор. Пас’и вр). „Трећи лик *Троглава* /.../ приказује овога бога као старца са брадом, чији је главни атрибут – *ѡасја глава*, чиме се доводи у блиску везу и са *Црнобогом*, и даље са *вуком*, који је /.../ форма српског врховног бога“ (Петровић 1999, 189). Други, летњи лик *Троглава*, везује се за летњи период и за лик *Белбога*. У окружењу је планина *Бјелуха* 1413 (в.). За митолошки поглед на значења топонима, уз карактеристике врховног божанства, значајни су и атрибути, оно што обележава, прати та божанства. То су у првом реду животиње међу којима је *вук*, његов корелат *ѡас* (в. ор. *Пас’а глава* = *Пасја глава*) и *ѡѡѡао*. Петао је „симбол кућног заштитника у коме је отеловљен дух предака, и један је од главних атрибута врховног бога“ (И., 164). Исп. ор. *Кокосар* 1663, слив Ибра; *Кокосиња глава*, ор. Гледићке планине (в.). Објашњење назива планина, које окружују ор. *Старац*, учињено је како би се са митолошког аспекта објаснио ор. *Старац*. Њиме се открива ова област као средиште, центар култних места, значајних за живот људи, изражена и очувана језичким путем.

СТАРАЧКА КУЛА 835, ор. Старац, ојк. Горњи Старац, ок. Прешева (Кратово 1; Миш. 1, 264; Мил. Ч. 2, 75; Злат. 6, 159). Према орониму *Старац*. „Старачка кула ж. истакнуто узвишење, где се до 1912. године уздизала турска (војна) кула“ (Злат. 6, 159). В. код ор. Старац.

СТАРАЧКА ПЛАНИНА 835 = **СТАРАЦ**, ојк. Горњи Старац (Старац), ор. Рујан, ок. Прешева (Злат. 6, 159). В. ор. Старац.

1. **СТАРАЧКО БРДО** 668, ојк. Старци, ок. Александровца, код Крушевца (Куршумлија 1); 2. **СТАРАЧКО БРДО** 1393, ојк. Старчевиће, код Рибарића, ор. Мокра планина (Пл. в. Ср., Пећ 2; ГАЈ Пећ). В. ор. Старац.

СТАРИ ДЕО 277, ојк. Мачевац, ок. Свилајица (Крагујевац 4; Енц. Југ. Пожаревац; Милад. М. 1, 359). *Део* је геог. термин ’брдо, главица, брег; коса, падина’. В. ор. Део, Дел, Стара главица и др.

СТАРИ ЗАБЕЛ 676, врх на Ропотском риду, ојк. Големо Ропотово, ок. Гњилане, обл. Изморник (Урош. 3, 5; Мил. Ч. 2, 44). Место где се некада налазио *забел*, пашњак, забран. В. ор. Забел, Стара главица и др.

СТАРИ РИД 277, ојк. Божица, ок. Сурдулице (Ник. Р. 3, 285). В. ор. Стари део, Рид и др.

1. **СТАРИЦА** 797, ојк. Мајданпек, Кучај (Доњи Милановац 1; Мишк. 4, 190; Карић, 20; Мил. Ч. 9, 9); 2. **СТАРИЦА** 869, ор. Јелица 929, обл. Драгачево (Жуј., 115). (1) *Остењак* је стена која има андронидни облик (девојка, баба, старац), или облик животиње или неког предмета. Налази се обично на планинама, узвишењима. У народним песмама јавља се мотив о чаробници, баби која има моћ да некога окамени. На врху неког брда постоји баба златне косе која „дан и ноћ седи и у скуту држи птицу /.../ Остењак бабе с јарићима има у планини Козјаку“ (Кулишић 1998, 340–341). У сливу Брегалнице, уз топоним *Старац* налази се и топоним *Старица* „висок рид што наликува на старица“ (Иванова

1996, 611). (2) Овакав топоним, који својом конфигурацијом наликује на нека бића или ствари, а сматра се метафором, може да има митолошку подлогу. Ако је врховни Бог Тројан, Бог Старац, његов женски корелат за горњи свет је Тројана, а за доњи хтонско божанство Баба. Према причама, Баба је ружна, непријатна жена, са 'кошчатим ногама', чудовиште. Уз врховног бога, Бога – Старца, налази се атрибут *стџарац*. Уз божанство Тројане – Бабе, иако *баба* значи стару жену, *стџарицу*, не налази се атрибут *стџарица* (в. Петровић 1999). Без обзира на то, може се помишљати на митолошку основу оронима *Стџарица*. Оба оронима налазе се у суседству са другим оронимима који су повезани са божанствима: један је на планини *Јелици*, код оронима *Троглав*, други у области *Кучаја* где је велики број топонима типа *Баба* (в.).

1. **СТАРО БРДО** 204, ор. Гвоздењак 227, ојк. Доња Рача, слив Лепенице (Крагујевац 3; Милој. М. 2, 163; Рад. Т., 197); 2. **СТАРО БРДО** 199, ојк. Врбница, ок. Александровца, Пожаревачка Морава (Крагујевац 2; Милад. М. 1, 118); 3. **СТАРО БРДО** 221, ојк. Роћевац, код Деспотовца, слив Ресаве (Крагујевац 4; Петровац 3; Мијат. 1, 213); 4. **СТАРО БРДО**, ојк. Мајур, код Мијатовца, ок. Јагодине (Мијат. 2, 104); 5. **СТАРО БРДО** 235, ојк. Бачина, слив Каленићке реке, обл. Темнић (Крушевац 4); 6. **СТАРО БРДО** 323, ојк. Вукмановац, слив Жупањевачке реке, обл. Левач (Крушевац 2); 7. **СТАРО БРДО** 425, ојк. Божуревац, обл. Левач (Крушевац 3); 8. **СТАРО БРДО** 312, ор. Јастребац (Ршум. 3, 136); 9. **СТАРО БРДО**, ојк. Житковац, ок. Алексинца (Параћин 4; Мишк. 4, 92); 10. **СТАРО БРДО**, ојк. Халово, ок. Зајечара, слив Црног Тимока (Кула 1; Мишк. 4, 165). В. код ор. Стара главица.

СТАРО ГНОЈИШТЕ, ојк. Брод, обл. Гора (Лут. М. 4, 69). *Гнојиште* је 'одређено место на коме се сакупља гнојиво, стајско ђубриво; сметлиште'. В. ор. Гнојиште.

СТАРО ГУМНО, ојк. Горњи Старац, слив Пчиње (Злат. 6, 159). Место на коме се некада вршило и вејало жито. В. ор. Гумниште.

СТАРО СЕЛО, ојк. Драгијевица, код Осечине, слив Јадра Павл. Љ., 647). Место где су се зауставили досељеници и основали првобитно насеље, *селиште*.

СТАРЧЕВ БРЕГ, ојк. Штупељ, код Клине, Прекорупље (Бук. 2, 263). Према надимку *Стџарац*; често се даје најстаријем мушком члану породице за коју се сматра да се прва населила. В. Старчево брдо, Старчев гроб и др.

СТАРЧЕВ ВРХ, ор. Салчин 553, ојк. Добра (Добра 3). Према л. имену *Стџарац* или надимку одређене старе особе. В. ор. Старац, Старчев брег и др.

СТАРЧЕВ ГРОБ, ојк. Својдруг, обл. Бајине Баште (Павл. Љ. 2, 402). В. ор. Старчев брег, Старац и др.

СТАРЧЕВ ДО, ојк. Рача, ор. Тара, ок. Бајине Баште (Павл. Љ. 2, 379). В. ор. Старчев брег, Старчев гроб и др.

СТАРЧЕВИЦА, ор. Заблаце, ојк. Јошаничка Бања, ок. Ушћа (Нови Пазар 2). Из неке синтагме – *Старчева ливада, њива и сл.

1. **СТАРЧЕВО БРДО**, ојк. Никинци, ок. Шапца (Шабац 2); 2. **СТАРЧЕВО БРДО**, ор. Ваган, ојк. Прогоревци, ок. Аранђеловца (Мишк. 5, 252); 3.

СТАРЧЕВО БРДО, ор. Ањца, ор. Дели Јован, ојк. Плавна (Доњи Милановац 2); 4. **СТАРЧЕВО БРДО** 481, ојк. Рујник, Нишка котлина (Ниш 1; Ршум. 3, 171). В. ор. Старчев брег, Старчев врх, Старац и др.

СТАТОВАЧКИ РИД, ојк. Статовац (Горњи и Доњи), Статовачки поток слив Пусте реке, ок. Прокупља (Јов. Ј. 6, 33). Ор. *Сѣаѣовачки рид* изведен је од ојконима *Сѣаѣовац*. Основа ојконима *Сѣаѣи-* је из прасл. корена **sta-*, који је у овој ситуацији проширен наставком *-тъ*. Лексему *сѣаѣиѣъ*, без префикса, има само руски језик „осанка, фигура; причина, повод, способ“ (Фасмер 1971, 748). Код нас се користи само лексема са префиксом *ѣо-*, цсл. *ѣосѣаѣиѣъ* (14.в.), као пољопривредни термин: „оно што у једанпут узму преда се копачи и жетеоци, кад раде“ (Вук. Рј. под *ѣѣосѣаѣиѣъ*). Скок лексему *ѣосѣаѣиѣъ* упућује на *stàtiva* уз коју даје значења: „1 stanica, 2 rama, 3 (tkalački termin) zabrdnjača, mala greda, od koje vise šipila i brdila, 4 kamen (guča) /.../ Toponim u pl. *Stàtive* 'selo kod Karlovca'. Također sa sufiksom *-va* mjesto *-iva stàtiva* '(tkalački termin) greda u razboju“ (Рј. под *stàtiva*). Уз значење *камен* истиче апозицију *сѣанац* „који је сталан, као из земље изникao /.../ stanovit (kamen).“ (И. под *stân*). *Сѣаѣи-* се налази у именицама *недосѣаѣиѣак*, *изосѣаѣиѣак*. Оним *Сѣаѣовац* је свакако настао из неког основног назива **Сѣаѣиѣъ*, топонима, преко синтагми типа **Сѣаѣиѣов гребен*, *крш* и сл., **Сѣаѣиѣово ѣоље* и сл. Семантика је нејасна. Можда би се могло помишљати на везу са неким значењем помињаних лексема: *гред*, *сѣуб*, *камен*. То су речи често примењиве као назив, термин, за облике рељефа у природи, те их, евентуално, можемо применити и на назив **Сѣаѣиѣъ* (о чијој семантици само наслућујемо): камено узвишење, рид, стена, уз допуну који *сѣоји* (основна веза са глаголом *сѣаѣиѣи*) пред нама, који се налази *исѣред*, *наѣред*. Даљи развој топонима ишао би преко синтагматске форме **Сѣаѣиѣов врх*, *ѣоѣок*, *луг* и сл., до облика *Сѣаѣиѣовац*, односи се на катун, махалу, насељен простор.

СТЕВАНАЦ 316, ор. Мојсињска планина, ок. Сталаћа (Параћин 3). Према м. имену *Сѣеван* (Грк.). В. ор. Стеванов брег, Стеванов крш.

СТЕВАНОВ БРЕГ, ојк. Жупањевац, слив Жупањевачке реке, ок. Јагодине (Мишк. 3, 176). Према м. имену *Сѣеван* (Грк.). В. ор. Стеванов крш, Стеванова чука и др.

СТЕВАНОВ КРШ 650, ојк. Сушица, ок. Ваљева (Крупањ 4). В. ор. Стеванов брег и др.

СТЕВАНОВА ЧУКА, ојк. Преображење, код Ристовца, ок. Врања (Ник. Р. 1, 219). В. ор. Стеванов брег и др.

СТЕВАНОВИЋА СТРАНЕ, ојк. Добриња, ок. Пожеге (Мис. И. 3, 368). Према породичном имену *Сѣевановиѣъ*, по коме је и микрохидроним *Сѣевановиѣа чесма* (И.).

СТЕВАНОВИЋСКО БРДО, ојк. Тмава, обл. Топлице (Марј. С., 178). Према породици *Сѣевановиѣъ*. В. ор. Стевановиѣа стране.

СТЕВАНСКИ РИД, ојк. Мездраја, слив Пчиње (Триф. Ј. 3, 106). В. ор. Стванов брег, Стеванац и др.

СТЕВИН БРЕГ, ојк. Шантаровац, ок. Јагодине, слив Белице (Рад. Ј., 309). Према м. имену или хипокористику *Стјева* (Грк.).

СТЕВИНО БРДО, ојк. Шантаровац, ок. Јагодине, слив Белице (Рад. Ј., 309). В. ор. Стевин брег.

СТЕВОВИЋСКО БРДО 702, ојк. Мала Грабовница, ок. Бруса (Куршумлија 1). Према породичном имену *Стјевовић*.

СТЕВОВО БРДО, ојк. Богутовац, ок. Краљева (Ћуп.-Кор., 610). Према хипокористику *Стјево* (И., 601) од л. имена *Стјеван* (И., 596).

СТЕВУЛИНАК, ојк. Дворица, ок. Јовца, ор. Јухор (Мијат. 2, 96). Према м. имену *Стјевул* (Грк.).

СТЕЖЕВАЦ 794, ојк. Ајвалија, ок. Приштине (Приштина 4, к. 1937. г.; Урош. 2, 135). Према дримониму *стјежево*, *стјежеј*, *стјежов*, храст *Quercus* (Сим. 1959), преко синтагме **Стјежева шума*.

1. **СТЕНА 315**, ојк. Златарић, код Ваљева (Крупањ 2); 2. **СТЕНА**, ојк. Мајиновић, код Ставе, ок. Крупња (Павл. Љ., 785); 3. **СТЕНА 820**, ор. Белан 1006, ор. Троглав, ок. Краљева (Чачак 3); 4. **СТЕНА 239**, ојк. Турија, ок. Голупца (Велико Градиште 4); 5. **СТЕНА**, ојк. Рогачица, код Бајине Баште (Павл. Љ. 2, 413); 6. **СТЕНА**, ор. Васиљев врх 1520, ор. Јавор, ок. Сјенице (Сјеница 1). *Камен, каменито узвишење*; орографски термин у функцији оронима. В. ор. Стенка.

СТЕНА СОКОЛОВИЦА 520, ор. Лисац, ок. Голупца (Стан. 2, 579). Функцију атрибута у синтагми обавља термин, именица *стјена* која значи 'камен'. Други члан *Соколовица* је већ изведен из синтагме **Соколова стјена*. Први члан се, у овом двочланом орониму, осећа сувишним, служи само као потреба да се нагласи 'стеновити садржај' *Соколовице* у комуникацији.

СТЕНЕ, ор. Облик, ојк. Солотуша, ор. Тара (Павл. Љ. 2, 382). Топоним је у множини. В. ор. Стена.

1. **СТЕНИЦА**, ојк. Извор, ок. Сврљига (Богд. 1, 165); 2. **СТЕНИЦА 626**, ојк. Латвица, код Ариља (Ршум. 4, 18). У раду Мисаиловића, у насељу Латвица не помиње се топоним *Стјеница* (*Стјјеница*) (Мис. И. 1, 135–137). Уз ово насеље налази се ојк. Богојевићи кроз који протиче *Латвички јошок* (И., 112). Ту се помиње извор *Стјјеница* „поред локалног пута за Латвицу“ (И.). Сасвим је сигурно да је микрохидроним, извор, добио име по узвишењу **Стјјеница*, ијекавски облик, који је исто што и *Стјеница 626*. В. ор. Стена, Стенка.

СТЕНИЧКИ ВРХ 1261 = СТЕНИЧКИ КРШ, ор. Јавор (Пл. в. Ср.). Према орониму *Стјена* (в. ор. *Стјена 6*) на коме се налази.

СТЕНИЧКИ КРШ 1261 = СТЕНИЧКИ ВРХ, ор. Јавор (Ршум. 4, 17). Према орониму *Стјена* (в. ор. *Стјена 6*).

СТЕНИШТЕ, ојк. Мустапић, ок. Браничева (Велико Градиште 3). *Стјеништије* је терен прекривен *стјенама*, *стјеновитио месито*.

СТЕНКА 383, слив Туманске реке, Дунав (Мил. Ч. 3, 85). *Стјенка* (ијек. *Стјјјенка*) је деминутив од *стјена*. „Rumunji posudiše stěna > stană de piatră (Moldavija, Erdelj) pored stan n < stean 'Felsenblock' /.../ i deminutiv na -ka (koji

није потврђен у јужнослав.) *stīncǎ* f 'Fels, Klippe' /.../ Ако се узме /.../ коријен **stai-* од *stā-* 'stajati' (v.) и првобитно би значење било 'станак камен који се отргне од пећине и стоји у пољу'" (Скок, Рј. под *stijēna*).

1. **СТЕЊАК**, ојк. Рановац, код Петровца, хид. Витовница слив Млаве (Јов. Љ., 406); 2. **СТЕЊАК**, ор. Јелица, ор. Троглав (Жуј., 115). Од *сїена*, *сїење* 'каменито, *сїеновиїо* земљиште, *сїеновиї* терен'. Исп. ор. *Осїењак*, са префиксом *о-*. В. ор. Стенка, Стена, Остењак.

СТЕЊКИН КАМЕН 1160, ор. Бељаница (Петровац 4; ГАЈ Бела Црква; Енц. Југ. Кучево). Свакако је постојао примарно формиран топоним који је послужио за даља извођења до форме *Сїењкин камен*. У околини, на падинама Бељанице, има више топонима који су повезани са *сїена*: ојк. *Сїењевац*, ојк. *Сїрмосїен*.

СТЕПАНИЦА, ор. Самоград 1376, ојк. Суви До, обл. Пештер (Сјеница 4). Према антропониму *Сїеїан* преко синтагме **Сїеїанова ливада, вода* и сл. В. ор. Степанова вода, Степанова падина.

СТЕПАНОВА ВОДА 969, ор. Маљен, ојк. Ваљево (Стан. 2, 659). В. ор. Степанова падина, Степаница.

СТЕПАНОВА ПАДИНА, ојк. Добровиш, обл. Власине (Ник. Р. 3, 315). В. ор. Степанова вода, Степаница.

СТЕПАНОВ БРЕГ = СТЕПИН БРЕГ, ојк. Бозољин, слив Топлице (Грк. 1, 187). Према м. имену *Сїеїан*, хипокористику *Сїеїа*. В. ор. Степанова падина и др.

СТЕПИН БРЕГ = СТЕПАНОВ БРЕГ, ојк. Бозољин, слив Топлице (Грк. 1, 187).

1. **СТИЈЕНА**, ојк. Лучани, Доње Драгачево (Ерд. 1, 136); 2. **СТИЈЕНА**, ор. Медведник, ојк. Драгодо, ок. Љубовије (Павл. Љ. 2, 452); 3. **СТИЈЕНА**, ојк. Својдруг, ок. Бајине Баште (Павл. Љ. 2, 402). У овој области се чују уз екавску варијанту и ијекавска, а и *сїина* (в.). У икавском облику је и *Осїињак*, ојк. Љештанско (Тешић 1977, 195).

СТИЈЕНЕ, ојк. Постоње, ок. Љубовије (Павл. Љ. 2, 477). Ор. има ијекавски облик множине од *сїијена* (в.); исп. *Сїена*, *Сїине*, *Црвена сїина*.

СТИНЕ, ојк. Овчина, код Бајине Баште (Павл. Љ. 2, 418). Облик множине од *сїина*. „У селу су брда /.../ Стине, Црвена Стина и Дуги До“ (И.). В. ор. Стијена, Стена.

СТЈЕПАНИЦА, ор. Велика коса 1168, ор. Јадовник 1734, ојк. Дивљаци (Пљевља 2). Према м. имену *Сїїеїан*, из синтагме **Сїїеїанова њива, шума, вода* и сл.; оно што припада *Сїїеїану*. В. ор. Стјепанова водица.

СТЈЕПАНОВА ВОДИЦА, ојк. Скакавци, ок. Косјерића (Мис. И. 2, 172). Према м. имену *Сїїеїан*.

СТЈЕПАНОВО БРДО, ојк. Врбово, код Јабуре, ок. Пријепоља (Пљевља 1). Према м. имену *Сїїеїан*.

1. **СТО** 1375 = **СТОЛОВИ**, ојк. Богутовац, ок. Краљева (Куршумлија 1; Буп.-Кор., 610); 2. **СТО** 1156 = **СТОЛ**, ојк. Кривељ, ор. Велики крш, обл.

Пореч (ГАЈ Неготин; Жуј., 216; Стан. 1, 143); 3. **СТО** 1239 = (**ГОЛЕМИ**) **СТОЛ**, ор. Влашка планина, код Барбарушинца, слив Лужнице (Милић. 1, 169; Жуј., 268; ГАЈ Зајечар). Фотографије планине показују стене на врху које су заравњене. Видоески *сѿол*, *-ови* сматра географским термином метафорички употребљеним: „Скала по облик на стол, пасиште“. Прасл. **stolъ*, данас *сѿо*, *сѿол*. „Oronim i toponim (*Generalski stol, Stolovi u Velebitu, Stologlav, planina u Srnoj Gori /.../* (prvobitno značenje) *sella, θρόνος* (očuvano u *stù, stolà /.../* ’komad ranja ili debla daske sa tri noge, na kojem se sjedi’ i u izvedenicama) */.../* prvobitno značenje ’sjedište’ */.../* je još živo u izvedenicama“ (Скок, Рј. под *stělja*). Метафора. Исп. топониме: *Сѿоло* „рид који личи на стол“; *Сѿолови* „планина во западна Македонија“ (Вид. 1999); *Сѿол*, највиши врх на Караванкама, Словенија (ГАЈ Блед). В. ор. Стол, Столац, Столица.

СТОБОРИ 1000, ор. Мошулуј 1036, ор. Кучај, ојк. Злот (Доњи Милановац 3; Енц. Југ. Кучево; ГАЈ Бела Црква). Лексема *сѿобор* данас се ретко може чути: ’ограда, плот; ограђен простор, двориште’ (према Р. МС). „Prvobitno je značenje bilo ’stupovi koji služe za ograđivanje prostora oko kuće’ */.../* dalje etimologijske veze sa *stora, stupati, stepen, tup*“ (Скок, Рј. под *stōbōr*).

СТОВИШТЕ, ор. Рудна главица, ор. Рајац, ојк. Полом (Мишк. 5, 233; Мишк. 6, 142). На географској карти је забележено *Сѿовиш* (Ваљево 4). Наставак *-ишиѿе* указује на то да је реч о топониму који се односи на одређено место, на место на коме се нешто налазило. Лексеме из речника не дају могућност за разумевање. Ако се анализом, *с-* прихвати као префикс, тада се већ у *-ѿовишиѿе* може препознати могућа изведеница из корена *ѿов-* ’ѿовишиѿе, место где се, где су се товиле свиње’. Скок прихвата реченицу: „Miklošič pozna kao *stovati se* ’pinguescere’“ (Рј. под *titi*). Код Миклошића: „*tov pinguedo. stovati se pinguescere*“ (Миклошић 1886, 367 под *tū* 2).

СТОЖИНИЋКА ЧУКА, ојк. Дегрмен, ок. Куршумлије (Приштина 2). Према породичном имену *Сѿожинићи*.

СТОЈАЛКОВСКА ЧУКА 558, ојк. Љиљанце, ок. Бујановца (Куманово 2). Према антропониму *Сѿојалко*, *Сѿојалкови* од м. имена *Сѿој*, *Сѿоја* (Грк.).

СТОЈАНИНА ПАДИНА, ојк. Витановац, код Беле Паланке (Ћирић 1, 75). Према ж. имену *Сѿојана* (И., 286).

1. **СТОЈАНОВА КОСА** 78, ојк. Овча, ок. Београда, Панчевачки рит (Београд 1); 2. **СТОЈАНОВА КОСА** 201, ор. Церића брдо 196, ојк. Чокешина, код Шапца (Шабац 3). Према м. имену *Сѿојан* (Грк.).

1. **СТОЈАНОВА ЧУКА** 844, ојк. Мирница, ок. Куршумлије, обл. Горња Топлица (Куршумлија 4; Марј. С., 179); 2. **СТОЈАНОВА ЧУКА** 588, ојк. Криви Вир, ор. Кучај (Параћин 2). В. ор. Стојанова коса, Стојанов брег.

СТОЈАНОВ БРЕГ, ојк. Добрејанце, обл. Пољаница (Злат. 1, 114). В. ор. Стојанов вр, Стојанова коса и др.

СТОЈАНОВ ВР, ојк. Врбовац, ок. Зајечара (Динић 1, 266). В. ор. Стојанов брег и др.

СТОЈАНОВО БРДО, ојк. Валакоње, код Бољевца (Зајечар 1). В. ор. Стојанова коса, Стојанов брег и др.

1. **СТОЈИН ВРХ** 866, ор. Ковиљача, ор. Девица (Зајечар 3; Пл. в. Ср., Алексинач 4); 2. **СТОЈИН ВРХ** 587, ојк. Клисура, ок. Пирота, ор. Белава 946 (Пирот 3). Према ж. имену *Сѿоја* (Грк.).

СТОЈИЋА БРДО, Доњи Јасеновик, Ибарски Колашин (Јут. М. 5, 121). Према породичном имену *Сѿојићи*.

СТОЈИЋА КОСА, ојк. Стојићи, ок. Косјерића (Мис. И. 2, 173). Према антропоојкониму *Сѿојићи*. В. ор. Стојића брдо.

СТОЈИЧИНО БРДО 253, ојк. Миријево, код Београда (Београд 1; Ршум. 5, 25). Према м. имену *Сѿојица*, *Сѿојич* (Грк.).

СТОЈКОВА УНКА, ојк. Кумани, Банат (Ђап. 1, 235). Према м. имену *Сѿојко* (Грк.).

СТОЈКОВАЧА 272, ор. Буковачко брдо 302, ојк. Доња Трнава, Топола (Аранђеловац 4). Од м. имена *Сѿојко* преко синтагме **Сѿојкова чука* и сл.

СТОЈКОВАЧКА ПЛАНИНА 1355, ојк. Мланча, ок. Ивањице (Чачак 3). Према неком антропониму *Стојковац. В. ор. Стојковача.

1. **СТОЈКОВА ЧУКА**, ојк. Кршевица, ок. Бујановца, Врањска котлина (Триф. Ј. 1, 35); 2. **СТОЈКОВА ЧУКА**, ојк. Доњи Ристовац, ок. Врања (Триф. Ј. 1, 163). В. ор. Стојкова унка и др.

СТОЈКОВ ВРХ, ор. Рељево брдо, ор. Тупижница (Петк., 60). В. ор. Стојкова унка и др.

СТОЈКОВИЋА БРДО, ојк. Прекале, Метохијски Подгор (Стиј. 2, 297). Према фамилији *Сѿојковић*.

СТОЈКОВ РИД, ојк. Узово, ок. Пчиње (Злат. 6, 161). В. ор. Стојков врх, Стојкова унка и др.

1. **СТОЛ** 1156 = **СТО**, ојк. Кривељ, ор. Велики крш, Пореч (Доњи Милановац 4; Мишк. 4, 163; Енц. Југ. Неготин; Стан. 4, 921); 2. **СТОЛ** 1239 = **СТО**, ојк. Кијевац, ор. Влашка планина, код Бабушнице (Пирот 3). Метафора. В. код ор. Сто.

1. **СТОЛАЦ**, ор. Тара, ојк. Заовине (Павл. Љ. 2, 365; Пл. в. Ср., Вишеград 2); 2. **СТОЛАЦ**, ојк. Гривска, ок. Ариља (Мис. И. 1, 125); 3. **СТОЛАЦ** 1033, ор. Голија (Нови Пазар 1; Пл. в. Ср., Нови Пазар 1). Метафора. В. код ор. Сто.

1. **СТОЛИЦА** 337, ојк. Рипањ, ок. Београда (Београд 3); 2. **СТОЛИЦА** 490, ојк. Горњи Костајник, ок. Лознице (Зворник 2); 3. **СТОЛИЦА** 610, ор. Ковиловица, ојк. Влачка (Аранђеловац 4); 4. **СТОЛИЦА** 513, ор. Гледићке планине, ојк. Свилајнац (Стан. 2, 553); 5. **СТОЛИЦА** 455 = **СТОЛИЦЕ**, ојк. Каона, код Кучева (Петровац 2); 6. **СТОЛИЦА** 601, слив Пониквице д. пр. Пека, ор. Кучај (Параћин 2). Метафора. В. ор. Сто, Столац, Столица.

1. **СТОЛИЦЕ** 236, ојк. Брдарице, код Свилеуве, ок. Шапца (Шабац 4); 2. **СТОЛИЦЕ** 291, ојк. Драгиња, код Каоне, ор. Влашић (Шабац 4; Јов. Б. 1, 324; ГАЈ Шабац); 3. **СТОЛИЦЕ** 172, ојк. Метковић, ок. Шапца (Шабац 4); 4. **СТОЛИЦЕ** 490, ојк. Костајник, ор. Борања, обл. Рађевина (ГАЈ Шабац); 5. **СТО-**

Рид, обл. Иногосте (Злат. 2, 191); 9. **СТРАЖА** 731, ојк. Ласово, ок. Зајечара, ор. Тупижница (Динић 1, 266); 10. **СТРАЖА**, ојк. Грлиште, ок. Зајечара, ор. Кошучи врх (Динић 1, 266); 11. **СТРАЖА** 763, ор. Боговински камен 682, ојк. Боговина, код Бољевца (Зајечар 1); 12. **СТРАЖА**, ојк. Видовци, код Књажевца, обл. Заглавак (Стан. М. 1, 119); 13. **СТРАЖА** 608, ор. Дубочка падина 448, ојк. Јелашница, ок. Ниша (Ниш 1; Костић 2, 295); 14. **СТРАЖА**, ојк. Доњи Рињ, Белопаланачка котлина (Костић 1, 186); 15. **СТРАЖА**, ор. Мали самар, ојк. Кална, ок. Димитровграда (Босиљград 1); 16. **СТРАЖА** 1200, ор. Црни врх, Хомоље (Драг. 1, 287); 17. **СТРАЖА** 920, ор. Црни врх, Хомоље (Драг. 1, 296); 18. **СТРАЖА**, ор. Суви крст 640, ор. Чукојевац 796, ојк. Преконози (Зајечар 3); 19. **СТРАЖА** 1296, ојк. Жагубица, ор. Биљаница (Стан. 3, 753; Стан. 1, 192; Жуј., 219); 20. **СТРАЖА** 696, ор. Јастребац, ојк. Власотинце (Стан. 2, 130); 21. **СТРАЖА**, ојк. Барје, ок. Лесковца (Лебане 2); 22. **СТРАЖА** 462, ојк. Владичин Хан, код Сурдулице (Врање 3); 23. **СТРАЖА** 1545, ор. Ђерманска планина, слив Пчиње (Триф. Ј. 3, 5); 24. **СТРАЖА**, ојк. Гиљан, код Суве Реке (Мишк. 4, 46); 25. **СТРАЖА**, ор. Мириловац 1372, ор. Радочело, ојк. Ушће (Нови Пазар 1); 26. **СТРАЖА** 515, ојк. Жабалъ, ок. Дечана (Пећ 4). В. код ор. Стражара.

1. **СТРАЖАРА** 253, ојк. Кумодраж, код Београда (Београд 3); 2. **СТРАЖАРА** 340, ојк. Калањевци, ок. Аранђеловца (Аранђеловац 1; Рак. М., 740; МЈ – ДП, 71); 3. **СТРАЖАРА**, ојк. Бријежђе, ор. Маљен (Павл. Љ., 576; Жуј., 318); 4. **СТРАЖАРА** 1000, ор. Маљен, ојк. Ваљево (Стан. 2, 659); 5. **СТРАЖАРА**, ојк. Врачевић, код Мионице (Ваљево 2; Павл. Љ., 613); 6. **СТРАЖАРА**, ојк. Рељинци, код Угриноваца, ок. Горњег Милановца (Мишк. 6, 179); 7. **СТРАЖАРА** 670, ојк. Ждралица, код Крагујевца (Поп. М. 1, 9); 8. **СТРАЖАРА**, ојк. Рожци, код Каблара, ок. Чачка (Мишк. 6, 150); 9. **СТРАЖАРА** 652, ор. Гледићке планине, ојк. Сабанта (Крушевац 1; ГАЈ Краљево; Мишк. 3, 177); 10. **СТРАЖАРА**, ојк. Ланиште, ок. Јагодине, слив Белице (Мишк. 3, 170; Рад. Ј., 309); 11. **СТРАЖАРА**, ојк. Добриња, ок. Пожеге (Мис. И. 3, 368). *Стражара* је место, просторија, зграда у којој се налази *стража*, чувари, *стражари*, *стражарница*.

СТРАЖАЧКА ГЛАМА, ор. Андровачка планина, ојк. Стража, ок. Гњилана (Пл. в. Ср., Приштина 4). Према ојкониму *Стража*. Овај назив се односи на ороним *Глама* 950 који је овако забележен на карти Лебане 3, и код Мил. Ч. 2, 75 (в.). *Глама* је орографски термин 'висока стена, чука; стеновита планина; каменито брдо'. В. ор. Глама.

1. **СТРАЖЕВИЦА**, ојк. Кнежевац, код Београда (Београд 3); 2. **СТРАЖЕВИЦА** 217, ојк. Љешница, ок. Голупца (Велико Градиште 4); 3. **СТРАЖЕВИЦА** 345, ојк. Доња Борина, ок. Лознице (Зворник 2); 4. **СТРАЖЕВИЦА** = **КЛИКОВИ**, ор. Крвавац 555, ок. Горњег Милановца (Мишк. 5, 253); 5. **СТРАЖЕВИЦА**, ор. Корушац, ор. Клокотич, слив Качера д. пр. Љига (Мишк. 5, 254); 6. **СТРАЖЕВИЦА**, ојк. Сибница, код Белушића, слив Жупањевачке реке л. пр. Велике Мораве (Мишк. 3, 178); 7. **СТРАЖЕВИЦА**, слив Чемернице л. пр. Западне Мораве, ок. Чачка (Мишк. 4, 13); 8. **СТРАЖЕВИЦА**, ојк. Таково, код Горњег Милановца (Фил. М., 193); 9. **СТРАЖЕВИЦА**, ојк.

Синошевићи, код Такова (Фил. М., 200); 10. **СТРАЖЕВИЦА** 406, ојк. Ручићи, код Бољковаца, ор. Сувобор (Аранђеловац 3; Јов. Б. 1, 269; Фил. М., 211); 11. **СТРАЖЕВИЦА**, ојк. Мајдан, код Рудника, ок. Горњег Милановца (Фил. М., 230); 12. **СТРАЖЕВИЦА** 141, ојк. Кусадак, ок. Младеновца (Аранђеловац 2); 13. **СТРАЖЕВИЦА** 153, ојк. Јагњило, ок. Младеновца (Аранђеловац 2); 14. **СТРАЖЕВИЦА** 269, ојк. Ковачевац, ок. Младеновца (Аранђеловац 2); 15. **СТРАЖЕВИЦА** 504, ојк. Горња Трешњевица, ок. Рудника (Аранђеловац 3); 16. **СТРАЖЕВИЦА** 622, ојк. Мутањ, ок. Рудника (Аранђеловац 3; Рак. М., 740); 17. **СТРАЖЕВИЦА**, ор. Змајевац, ојк. Котража, ок. Страгара (Аранђеловац 4); 18. **СТРАЖЕВИЦА**, ојк. Рудник (село), обл. Качер (МЈ – ДП, 71); 19. **СТРАЖЕВИЦА** 511, ор. Рожањ, ојк. Милићевци, ок. Чачка (Фил. М. 5, Чачак 1); 20. **СТРАЖЕВИЦА** 294, ојк. Петропоље, ок. Грузе (Чачак 2); 21. **СТРАЖЕВИЦА** 787, ојк. Жупањевац, ор. Гледићке планине (Крушевац 1); 22. **СТРАЖЕВИЦА** 227, ор. Брдњак 221, ојк. Азања (Крагујевац 1); 23. **СТРАЖЕВИЦА** 358, ојк. Баточина, обл. Лепенице (Енц. Југ. Пожаревац); 24. **СТРАЖЕВИЦА**, ојк. Жучковац, ок. Јошанице (Параћин 4). Ороним је изведен од *сѣража* (в.) ’узвишење на коме су се налазиле *сѣраже*, из **Сѣражева караула*, кула и сл.

СТРАЖЕВИЧКО БРДО, ојк. Баточина, обл. Лепенице (Рад. Т., 20). Према орониму *Сѣражевица* 358, ојк. Баточина (в.).

СТРАЖИЛОВА ШУМА 478, ор. Стражилово, ор. Фрушка гора, Срем (Стан. 4, 767). Према орониму *Сѣражилово* (в.).

СТРАЖИЛОВО 271, ор. Фрушка гора, ојк. Сремски Карловци, код Новог Сада (Стан. 4, 768; ГАЈ Нови Сад). Узвишење, брдо на коме се налазила *сѣража*, где се *сѣражарило*, *сѣражило*, **Сѣражилско брдо*. У раду „Топономастика Срема“, поменут је ороним *Сѣражилово* у оквиру категорије у којој је набројано много разнородних назива који испољавају „психофизичка стања људи тога доба /.../ из њих се могу сагледати људске особине, болести, невоље проузроковане ратом или природном стихијом, радост и веровања, као и свакодневни живот“ (Поповић Д. 1993, 218). Има доста антропонима са истом основом; лична имена: *Сѣража*, *Сѣражимир*, *Сѣражица* (Грк.); презимена: *Сѣража*, *Сѣражанац*, *Сѣражар*, *Сѣражичић*, *Сѣражић* и др. (ЛП).

СТРАЖИЦА 1124, ојк. Сениште, ор. Златибор (Вардиште 4; Енц. Југ. Ужице; ГАЈ Ужице). Према објекту *сѣража* ’стражара’ именован је терен, шума, падина и сл. – **Сѣража*, а по њему је формиран ороним у деминутиву – *Сѣражица*. В. ор. Стража.

СТРАЖНИ КАМЕН, ојк. Доња Каменица, обл. Заглавак (Динић, 214). „Стена /.../ где се чувала нека стража“ (И.). В. ор. Стража, Стражиште.

1. **СТРАЖИШТЕ** 1492, ор. Сирменски врх 1473, ор. Висок 1588, ојк. Завој (Пирот 2; ГАЈ Зајечар; Миш. 2, 7; Крст. О., 340); 2. **СТРАЖИШТЕ** 1272, ојк. Плоча, ок. Александровца (Курумлија 1; Пл. в. Ср., Нови Пазар 2). *Сѣражиште* је место на коме се некада налазила *сѣража*; исп. орониме *Сѣража*.

СТРАЖЊАК 1349, ојк. Јелакце, ор. Копаоник (Куршумлија 3). (1) Према синтагми **Стражни брег, камен* и сл. – ’брег, врх на коме се налазила *стража*, *стражара*. Исп. *Стражница*, назив брда у Пиви, Црна Гора, на коме се налазила *стражара* (Цицмил-Реметић 2010, 290); (2) Топоними који указују на други извор мотивације нису уочени, али постоји теоријски и та могућност. Реч је о значењу лексеме *стражњак* ’онај који је позади, онај који је *стражњи*; онај који је на супротној страни (према Р. МС).

СТРАЈИН ДЕЈА 1241, ојк. Десивојце, код Огошта, Косовска Каменица (Лебане 4). Према м. имену *Страја* (Грк.). *Деја* је дијалекатска форма апелатива *део*, *дел* ’брдо, главица, брег; коса, падина’. В. ор. Деја.

СТРАЈИНОВА ЧУКА 486, ојк. Брестовачка Бања, ок. Бора (Доњи Миловац 4). Према м. имену *Страја*, *Страјин* (Грк.). В. ор. Страјин деја.

СТРАЈНИЋА УНКА, ојк. Кумани, Банат (Ђап. 1, 235). Према породичном имену *Страјнићи*.

СТРАМАЦ, ојк. Горњи Старац, слив Пчиње (Злат. 6, 159). Ороним је у дијалекатском облику *Страмџа*, а значи *стрмац* „стрмо брдо“ (И.). В. ор. Стрмац.

1. **СТРАНА** 95, ојк. Видовац, ок. Неготина (Неготин 1); 2. **СТРАНА**, ојк. Војилово, ок. Голупца (Велико Градиште 4); 3. **СТРАНА**, ор. Браничевски повијарац, ојк. Четереже, код Жабара (Милад. М. 1, 122); 4. **СТРАНА**, ојк. Деспотовац (Петровац 3); 5. **СТРАНА**, ојк. Планиница, ор. Копаоник (Куршумлија 3); 6. **СТРАНА** 833, ојк. Вучковица, обл. Горње Драгачево (Јов. К. 1, 384); 7. **СТРАНА**, ојк. Рождаце, обл. Пољаница (Злат. 1, 122); 8. **СТРАНА**, ојк. Лалинце, обл. Пољаница (Злат. 1, 137); 9. **СТРАНА**, ојк. Барањевац, Врањска котлина (Злат. 3, 46); 10. **СТРАНА** 891, ојк. Остроzub, ор. Миловац, ок. Ораховца (Призрен 1; Енц. Југ. Призрен; ГАЈ Пећ); 11. **СТРАНА**, ојк. Бачка, обл. Гора (Лут. М. 4, 71). *Страна* је ’брдо, планинска коса, обронак; део од врха до падине брда, стрмина; бочна површина брда’. Исп. придев *страновић* ’који има оштар нагиб, који има много стрмих страна, стрм, брдовит’ (према Р. МС).

1. **СТРАНЕ**, ојк. Доња Ораховица, ок. Љубовије (Павл. Љ. 2, 449); 2. **СТРАНЕ**, хид. Ваљавички поток л. пр. Каленићске реке, ок. Прњавора (Мишк. 3, 178); 3. **СТРАНЕ** 1415, ор. Копилов дол, ор. Гиљево, ојк. Вишњево (Сјеница 3); 4. **СТРАНЕ**, ојк. Мојстир, Метохојски Подгор (Стиј. 1, 321); 5. **СТРАНЕ**, ојк. Црнце, Метохијски Подгор (Стиј. 2, 210). Ороними су у множини. В. ор. Страна.

СТРАНЕ ЖЉЕБА, ор. Жљеб, ок. Пећи (Цог. 1, 302). В. ор. Страна, Жљеб.

СТРАНЕ РУСОЛИЈЕ, ор. Русолија, ор. Жљеб, ок. Пећи (Цог. 1, 302). В. ор. Страна, Русолија.

СТРАНСКА ЧУКА 510, ојк. Вражогрнци, ор. Велики Јастребац (Куршумлија 2). Придев *странски* изведен је од *стран* ’који је туђ; који није из тога краја, који је досељен’ (према Р. МС).

СТРАНСКО БРДО, ојк. Постење, ок. Љубовије (Павл. Љ. 2, 477). В. ор. Странска чука.

СТРАЊА ГОРА, ојк. Злодо, ок. Бајине Баште (Павл. Љ. 2, 395). Први члан *Сџрања* изведен је од топонима **Сџрана*. Исп. топониме: *Сџрањак*, *Сџрање*, ок. Сврљига (Богд. 1, 65); *Сџрање* „стриани на планината“ (слив Брегалнице, Иванова 1996, 617); *Сџрање*, ор. Тупижница (в.).

СТРАЊЕ, ојк. Горња Соколовица, ор. Тупижница, Заглавак (Стан. М. 1, 135; Петк., 61; Динић, 166). В, ор. Страња гора, Страњак.

СТРАЊИК 800, ор. Богавчева пољана 820, обл. Хомоље (Драг. 1, 302). В. ор. Страње, Страња гора.

СТРАЦИМИР 1363, ор. Велики Јастребац (Прокупље 1; Ршум. 3, 103; Мишк. 4, 72). Према мушком имену *Сџрацимир* (Грк.); ојконим *Сџрацин*, у Македонији (ИМ); презимена *Сџрацарић*, *Сџрацанин* (ЛП).

СТРАЧИЈЕВАЦ 1429, ор. Крстача, Пештер (Пл. в. Ср., Сјеница 3). Из личног имена **Сџрача*; исп. презимена: *Сџрачан*, *Сџрачински*, *Сџраченски* (ЛП).

СТРАШИВАЦ 1430, ојк. Ђерекаре, ок. Тутина (Сјеница 4). *Сџрашивац* је *сџрашљивац* ’онај који је *сџрашљив*, који се плаши, плашљивац’ али и ’онај који изазива страх, онај који је *сџрашан* и изазива осећање страха’. Исп. топониме: *Сџрашиви до*, *Сџрашава њродо*, у Пивској планини (Цицмил-Реметић 2010, 291); *Сџрашние Андак* „1. што задава страв 2. лош, стрмен“, у сливу Брегалнице (Иванова 1996, 617); *Сџрашние Брек* „стрмно, опасно возвишение“ (И.). О онимима типа *Сџрашив* исп. Лома 2013, 210.

1. **СТРАШНА ЧУКА** 1159, ор. Иванков врх 1047, ојк. Брлог, ор. Висок 1588 (Пирот 4; Адам., 56; Крст. О., 340; Миш. 2, 7; Рад. 2, 130); 2. **СТРАШНА ЧУКА**, ор. Миџор, ор. Стара планина (Стан. 2, 851). В. ор. Страшивац.

СТРАШНИК 1942, ор. Мокра гора, ок. Пећи (Пл. в. Ср., Пећ 2). (1) Из синтагме **Сџрашни камен*, *врх* и сл. Исп. ор. Страшивац, Страшна чука; (2) *Сџрашник* је назив двеју лековитих биљака: а. *Asplenium trichomanes* *сџрашник*, *сџрашниче*, *џајрайка*; б. *Ceterach officinarum* *слезница*, *сџрашно зеље*, *сџрашник*, *сџрашниче* (Сим. 1959).

СТРВЕНИЦА, ојк. Рестелица, обл. Гора (Лут. М. 4, 67). Од *сџрн* (*сџрв*), *сџрнина* ’њива на којој расте *сџрвно* (*сџрмно*) жито (колективан назив за разне врсте жита: пшеницу, раж, јечам, зоб)’; исп. *сџрвни*, *сџрмни*, *сџрни*, *сџрнени*. Ор. би могао бити изведен од придева **сџрвен* из *сџрв* (као што је *сџрнени* из *сџрн*), преко неке синтагме **Сџрвена њива*, *џадина* и сл. до именичког облика *Сџрвеница*.

СТРВНА 1068, ор. Гарваница 986, ојк. Бабушница, обл. Лужница (Пирот 3; Ник. Р. 3, 19). Од *сџрмна* након дисимилације, промене у консонантској групи *мн* у *вн*, а значи ’*сџрма*, *сџрмениџа*, која је нагнута; која има оштар нагиб или успон; врлетна’ (према Р. МС). Исп. топоним *Сџрвние Брек* „Од *сџрвен*, *-вна*, *-вно* ’стрменит’ (сп. Стрменица)“ (слив Брегалнице, Иванова 1996, 618).

СТРЕЖИНА ПАДИНА = **СТРИЖИНА ПАДИНА**, ор. Стрежина чука, ор. Светониколска планина, ојк. Репушница, обл. Заглавак (Динић, 331). Према

нашем мушком имену *Сѝрез*, *Сѝреза* (Грк.), које су прихватили и Румуни као: *Strej/ea*, *Streja*, *Strejan* (Кон., 378). В. ор. Стрежина чука.

СТРЕЖИНА ЧУКА 1009 = **СТРИЖИНА ЧУКА**, ојк. Репушница, ок. Књажевца, ор. Светониколска планина (Динић, 331; Пирот 1; Стан. 3, 215). В. код ор. Стрежина падина.

СТРЕЗОВО 162, ојк. Вучак, код Смедерева (Пожаревац 3). Према м. имену *Сѝрез*, *Сѝрезо* (Грк.).

СТРЕЈНИЦА 1287, ор. Женски врх 1470, ор. Дуго било, ојк. Топли До (Пирот 2). Према м. имену *Сѝреја*, из **Сѝрејина ливада*, *коса* и сл.

СТРЕЛИНИК 1065 = **СТРЕЛНИК**, ор. Велики крш, Мајданске планине, ојк. Горњани (Доњи Милановац 3; ГАЈ Бела Црква; Вуј. С. 1, 1). *Сѝрелиник* је шиљати, стеновити врх који има облик *сѝреле*, који је налик на *сѝрелу*, *сѝреласѝ*, *сѝреличасѝ*. Фотографија овога оронима потврђује да је именован према визуелном утиску прецизним поређењем.

СТРЕЛНИК 1065 = **СТРЕЛИНИК**, ор. Велики крш, ор. Мајданске планине (Пл. в. Ср., Бор 3). В. код ор. Стрелиник.

СТРЕОЦ 2377 = **МАЈА СТРЕОЦ** = **СТРЕОЧКИ ВР(Х)**, ор. Стречка планина 1882, ојк. Горњи Стреоци, ок. Пећи (ГАЈ Пећ). У Бањској хрисовуљи (Лома 2013, 211): *Сѝрѣљѣц* (данас *Сѝреовце*, *Сѝреоц*, *Сѝровце*), прасл. **Strěľsci* „Случај секундарне сингуларизације представља и слн. *Strelác* /.../ исто тумачење свакако важи и за *Сѝрелац* код Бабушнице, *Сѝрелец* код Чаковца“. Према веровању неких европских народа, *сѝрелице* ’муње’ имају заштитну моћ. Камено оружје и оруђе, из археолошких налазишта, људи у тим веровањима поистовећују са *сѝрелама* које божанство шаље као опомену (према Кулишићу 1998, 424). О томе код Скока: „Deminutivi na *-ica strělica* f ’flêche’ = *strelica* (Kosmet) ’iz zemlje iskopani kristal o kojem se vjeruje da ga je sv. Piļa izbacio grmljavinom’ = na *-ce strěoce*, gen. *-a* (Kosmet; također toponim, Реџ)“ (Рј. под *strijela*). У ојконимима Горњи Стреоц(и) и Доњи Стреоц(и) преплићу се реална (*сѝрелици*) и митолошка нијанса. Исп. ојк. *Сѝрелица*, ок. Косовске Каменице (ИМ; Урош. 2, 135).

СТРЕОЧКА ПЛАНИНА 1882, ор. Стреоц 2377, ојк. Стреоци, ок. Пећи (Пећ 3; Крст. О., 149; Џог. 1, 238). В. код ор. Стреоц 2377.

СТРЕОЧКИ ВР(Х) 2377 = **СТРЕОЦ** = **МАЈА СТРЕОЦ**, ор. Стречка планина 1882, ојк. Стреоци, ок. Пећи (Џог. 1, 238). В. ор. Стреоц.

СТРЕШАЧКИ ДЕЈА 904, ор. Сенска чука 1024, ојк. Стрешак, ок. Враћа (Враће 3). Квалификатив *Сѝрешачки* изведен је од топонима **Сѝрес*, **Сѝреш-*, према коме је и ојконим *Сѝрешак*. Од глагола *сѝресѝти* (*се*) ’учинити да нешто спадне, *оѝресѝти*; *зайресѝти се*, уздрмати се’. Исп. ор. *Оѝрешњак* према глаголу *оѝресѝти* ’*сѝресѝти*, уклонити, одбацити’; *оѝресина* ’оно што *се ѝресе*, што отпадне од нечега; остаци, отпаци; и основни глагол *ѝресѝти*, *ѝрескаѝти* ’ударати, лупати’; топониме: *Тријеска*, ок. Рудника; *Треѝшано брдо*, *Треѝшѝена брда*, *Трескавац* (Џицмил-Реметић 2010, 296); *Тријеска*, *Трескаѝта*, *Тресово*, *Треѝшѝена*

Дабџа, Трешињак и др. (Брегалница, Иванова 1996, 648 / 649). В. ор. Стрешер, Острешњак.

СТРЕШЕР 1875 = **ВЕЛИКИ СТРЕШЕР**, ор. Варденик, ојк. Сурдулица (Енц. Југ. Босилеград; Крст. О., 331). Исп. врх *Мали Сџрешер* (в.). В. ор. Стрешачки деја.

СТРИЖЕВИНА, ојк. Царина, код Пецке, ок. Љубовиђе (Павл. Љ. 2, 453 и 454). *Сџрижа, сџрижба, сџрижење* је 'сџрижење стоке (оваца, коза)'; глагол *сџрићи* 'сећи, подрезивати, шишати (косу, вуну, траву и др.)'. *Сџрижевина* је место на коме се обавља *сџрижење*, а и сам посао – *сџрижевина, сџрижење* оваца, коза. Исп. топониме *Сџрижевица, Сџрижина падина, Сџрижина чука*.

1. **СТРИЖЕВИЦА**, ојк. Радаљ, код Малог Зворника, ор. Борања 940 (Павл. Љ. 2, 499); 2. **СТРИЖЕВИЦА**, ојк. Пилица, ок. Раче, обл. Поникве (Павл. Љ. 2, 391; Ршум. 1, 18). В. код ор. Стрижевина.

СТРИЖИНА ПАДИНА = **СТРЕЖИНА ПАДИНА**, ојк. Репушница, ок. Књажевца, обл. Заглавак (Динић, 331). В. ор. Стрежина падина.

СТРИЖИНА ЧУКА 1009 = **СТРЕЖИНА ЧУКА**, ојк. Репушница, ок. Књажевца, обл. Заглавак (Динић, 331). В. ор. Стрежина чука.

СТРИЖИЦА, ојк. Баре, ор. Девље 1112, ор. Жељин (Нови Пазар 2). Из **Сџрижена ливада, коса* и сл. 'место где је обављена *сџрижа, сџрижење*, кошење, шишање (траве; вуне оваца и др.)'. В. ор. Стрижевина.

СТРИЈЦЕ 287, ојк. Крвавица, ок. Падежа, обл. Темнић (Крушевац 4). (1) Прасл. **ster-ti*, стсл. *сџрѣици*, основни глагол *сџрѣици* (на Косову *сџираици*); користе се само глаголи са префиксима: *ѣпросџираици* (*ѣпросџријеици*), *разасџрѣици* (*разасџријеици*), *засџрѣици*, *ѣпросџрѣици* (свр. и несвр.) 'распоредити, раширити по подлози храну за стоку (сено, траву)'. Топоним *Сџријце* може да има значење места на које се оставља храна за стоку, простирка за стоку, *сџеља*; (2) прасл. **strĕla*, *сџријѣла, сџрѣлица*, у природи метафорично, 'оно што је као *сџрѣлица* узано, простор, пролаз мале ширине, сужено место' (према Р. МС; Скок, Рј. под *strijĕti* и под *strijĕla*). Према сугестији А. Ломе највероватније је деривациона основа **strujъ* 'стриц'.

1. **СТРИКОВАЦ** 457, ојк. Јабланица, код Бољевца, ок. Зајечара (Зајечар 1); 2. **СТРИКОВАЦ** 588, ор. Тугава Смиловица 629, ор. Бељаница 1360 (Петровац 4; Паунк., 19). Према антропониму; исп. презимена: *Сџрика, Сџрико, Сџриковић* (ЛП); *Сџрикић, Сџриковић* (РП ЦГ 2002). Од хип. *Сџрика, Сџрико*, из круга породичних термина.

1. **СТРМАЦ** 675 = **СМИШЉЕ** (Мис. И. 3, 364; Пл. в. Ср., Чачак 1); 2. **СТРМАЦ**, ојк. Клокочевац, ор. Велики гребен, слив Поречке реке (Доњи Милановац 2; Мишк. 4, 196); 3. **СТРМАЦ** 1000, ор. Рудине 983, ојк. Горњи Дубац, обл. Драгачево (Чачак 3; Јов. К. 1, 378); 4. **СТРМАЦ** 1054, ор. Радочело, ор. Рајковача 1288, ојк. Река (Нови Пазар 1). Из придева *сџрми* 'који има оштар нагиб или успон; мучан за пењање, врлетан' преко синтагме **Сџрми врх* и сл. *Сџрмац* је географски термин 'страна брега или земљишта где се земља рони' (према Р. МС).

СТРМЕНАЦ 382, ојк. Попадићи, код Мионице, слив Колубаре (Београд 4; Павл. Љ., 868). *Стрменац* је из **Стрмен(у)*, *Стрменић(у) врх, брег* и сл. 'који је тежак за пењање, *стрм*, врлетан'. В. ор. Стрмац, Стрменица, Стрменита страна и др.

СТРМЕНИ КЛИК, ојк. Поточац, ор. Јухор, ок. Јагодине (Мишк. 3, 178). В. ор. Стрменац и др.

СТРМЕНИТА СТРАНА 1257, ор. Пројић 1209, ојк. Бучје, ок. Прибоја (Пљевља 1). В. ор. Стрменац и др.

1. **СТРМЕНИЦА**, ојк. Својдруг, код Рогачице, ок. Бајине Баште (Павл. Љ. 2, 402); 2. **СТРМЕНИЦА** 679, ојк. Крушевица, ок. Краљева, ор. Столови (Чачак 4); 3. **СТРМЕНИЦА**, ојк. Крњача, ок. Прибоја (Пљевља 1); 4. **СТРМЕНИЦА** 1094, ор. Скокуће 1179, ок. Пријепоља (Пљевља 2); 5. **СТРМЕНИЦА** 1066, ојк. Рашане, ок. Косовске Митровице (Приштина 1; Урош. 2, 136). Исп. и Лома 2013, 211. В. ор. Стрмац, Стрменац, Стрмењача.

СТРМЕЊАЧА 674, ојк. Својдруг, код Рогачице, ок. Бајине Баште (Крупан 4; Павл. Љ. 2, 402). За положај села *Својдруг* аутор каже: „Од Јелинског Потока /.../ на север преко високих коса Стрмењаче и Перунике“ (И.). Ор. је *коса* па се може очекивати да је изведен из **Стрмена коса*. В. ор. Стрменица и др.

СТРМНА, ојк. Горња Љубата, Власина (Ник. Р. 3, 334). „Планина *Стрмна* (Г. Љубата) добила је име по томе, што је стрма (И., 153). Из синтагме **Стрмна гора*. В. ор. Стрмна гора, Стрмница и др.

1. **СТРМНА ГОРА**, ок. Ваљева, Ваљевска Подгорина (Петр. Д. 1, 87); 2. **СТРМНА ГОРА**, ојк. Овчина, ок. Бајине Баште (Павл. Љ. 2, 418). В. ор. Стрмна, Стрмац.

СТРМНИЦА 1394, ојк. Горње Гоње, ор. Катуних 1734, ок. Сјенице (Сјеница 1). Из синтагме **Стрмна гора, стрмана* и сл. В. ор. Стрмна гора, Стрмац и др.

СТРМОВАЦ, ор. Маркова коса 645, ојк. Стрмово, код Косјерића (Ваљevo 3; Мис. И. 2, 163). Према ојкониму. „За шумадијско и ужичко *Стрмово* /.../ добро је посведочен ранији облик *Стрмово* /.../ Апелатив *стром* 'стабло' /забележио је Ившић/ у метафоричној примени на власи 'чупав'. Иначе је та реч карактеристична за чешки језик /.../ Сами за себе, топоними *Стрмово* сведоче о некадашњем постојању апелатива, не и придева **стром* у северозападној Србији /.../ облик придева **стром* стајао /je/ у опозицији према облику *стрм*“ (в. Лома 1987/1, 163/164). В. ор. Стрмово брдо, Стрмац.

СТРМОВО БРДО, ојк. Пољана, Пожаревачка Морава (Милад. М. 1, 83). В. ор. Стрмовац, Стрмац.

СТРМОГЛАВ, ојк. Сакар, ок. Малог Зворника (Павл. Љ. 2, 496). Из **Стрмоглав брег* и сл. 'који се нагло, окомито спушта, који се оштро нагиње, сурвава, *стрмовић*'. В. ор. Стрмац, Стрменац.

СТРМОГЛАВАЦ 1039, ојк. Комарани, ор. Нашченице 1160, ок. Бродарева (Пљевља 2). Ор. је изведен од придева *стрмоглав* из неке синтагме попут **Стрмоглав брег, вис, њојок* и сл. В. ор. Стрмоглав.

СТРМОГЛАВИЦА 245, ојк. Сибница, ок. Аранђеловца (Аранђеловац 1). *Сѝрмениѝа*, *сѝрмоглава* страна брда, коса и сл. В. ор. Стрмоглав, Стрмоглавац.

СТРМОГЛАВНИЦА, ојк. Ресник, код Београда (Бог., 240). В. ор. Стрмоглавица.

СТРМОШЊАК 587, ојк. Драгољ, обл. Качер (Рак. М., 740; МЈ – ДП, 71). Брег који је *сѝрмосѝан*, који је *сѝри*, *сѝрмен*, од *сѝрмосѝ* ’својство, стање онога што је *сѝрмо*’ (Р. МС).

1. **СТРЊАК**, ојк. Шевица, ок. Голупца, ор. Краку Лонг 389 (Велико Градиште 4); 2. **СТРЊАК** 404, ојк. Турија, ок. Голупца (Велико Градиште 4); 3. **СТРЊАК** 465, ојк. Раденка, ок. Голупца (Велико Градиште 4); 4. **СТРЊАК** 492, ор. Гребен 655, ор. Мироч (Доњи Милановац 2; Стан. 2, 833); 5. **СТРЊАК** 452, ор. Кулмеа Војрељ 625, ојк. Дубока (Добра 3); 6. **СТРЊАК** 631, ојк. Дубока, ор. Северни Кучај (Добра 3); 7. **СТРЊАК** 472, ор. Черкешко брдо 419, ор. Велики гребен (Доњи Милановац 2); 8. **СТРЊАК** 377, ојк. Подвршка, код Кладова (Кладово 3); 9. **СТРЊАК** 399, ојк. Брза Паланка, ор. Мироч (Неготин 1); 10. **СТРЊАК**, ојк. Уровица, ор. Велики гребен (Неготин 1); 11. **СТРЊАК** 540, слив Брњице, Ђердап (Мил. Ч. 4, 120; Пл. в. Ср., Велико Градиште 4); 12. **СТРЊАК** 752, ор. Тилва Паску 684, ор. Велики крш, ојк. Кривељ (Доњи Милановац 3; Стан. 3, 750; Миш. 1, 187); 13. **СТРЊАК** 848, ор. Добромиров камен 861, ојк. Подгорац, код Бољевца (Зајечар 1); 14. **СТРЊАК** 763, ор. Стража 763, ојк. Боговина, код Бољевца (Зајечар 1); 15. **СТРЊАК** 720, ор. Крш 496, ојк. Злот (Доњи Милановац 3); 16. **СТРЊАК** 804, ор. Главица 923, слив Млаве (Доњи Милановац 3); 17. **СТРЊАК** 614, ор. Кобиља глава 778, ојк. Мелница, ок. Петроваца (Петровац 1); 18. **СТРЊАК** 818, ор. Треснита 880, ор. Хомољске планине (Петровац 2); 19. **СТРЊАК**, ојк. Равна Река, ок. Деспотовца (Петровац 4); 20. **СТРЊАК** 705, ор. Велики Сумуровац 911, ојк. Крепољин, слив Млаве (Петровац 1; Паунк., 31; Драг. 1, 308; Миш. 1, 182). Пољопривредни термини *сѝрња*к, *сѝрњик*, *сѝрњииѝе* значе ’њива са које је покошено *сѝрно* жито (пшеница, кукуруз, раж, јечам и др.)’.

СТРЊАКА БАБИ, ор. Тупањ 607, ор. Велики Лишковац 803 (Доњи Милановац 1). Први члан је термин *сѝрња*к, други члан је румунски антропоним *Vad, Vădiț* – молдавска форма према Константину (Кон. 1963, 186). Исп. топоним *Бађев њоѝок*, ојк. Грљан поводом кога Гамулеску пише: „*da se -d- ne mođe objasniti u srpskohrvatskom /.../ treba роћи od banatskog izgovora Vade, koji odgovara književnom izgovoru Vade*“ (Гамулеску 1976, 108).

СТРЊАКУ, ор. Велики крш, ојк. Горњани, код Бора (Доњи Милановац 3). Румунски изговор нашега апелатива *сѝрња*к. В. ор. Стрња

СТРЊИК 791, ојк. Грачаница, код Приштине (Приштина 3). В. код ор. Стрња

СТРОЈКОВАЧКА ПЛАНИНА, ојк. Стројковце, код Вучја, ок. Лесковца (Милић. 1, 3). Ороним је изведен од ојконима Стројковце. Антропоним **Сѝројко* данас није забележен; код Грк. се могу наћи: *Сѝроја*, *Сѝроје*, *Сѝројислав* и др.

Лично име *Sîroje* (имају га и Бугари) прихваћено је од Румуна: *Stroe, Stroia, Stroici, *Stroicǎ > Troicǎ*, Ioan mold.“ (Кон. 1963, 378).

СТРУГА, ојк. Диканце, код Драгаша, обл. Гора (Лут. М. 4, 62). *Sîруга* је ’отвор, пролаз на дрвеној огради око куће, њиве, тора; ограђено место за овце на отвореном простору; корито планинског потока; теснац, ждрело’ (према Р. МС; в. Скок, Рј. под *strùga*). Према Скоку, *sîруга* је балкански пастирски термин, „ilirotrački prijevoj prema lat. *stringere*“, који се проширио преко Карпата; има га још у пољском, словачком, украјинском језику (в. Рј., И.). Исп. и Павл. М. 1966, 112.

СТРУГАНСКИ РИД, ојк. Пањевље, ок. Врања (Триф. Ј. 1, 97). Према неком топониму **Sîруга*. В. код ор. Струга.

СТРУГАР 430, ојк. Ботуње, ок. Крагујевца (Крагујевац 3). *Sîругар* је ’занатлија који струже дрвене предмете; радник у *sîругари*, пилани; радник на *sîругу*’ (према Р. МС).

СТРУГАРНИЦА 472, ор. Гледићке планине, ојк. Годечица, код Витановца (Крушевац 1). *Sîругарница* је ’пилана, *sîругара, sîругарска радионица*; токарница’. Исп. ојк. Струганица, ок. Врања. В. ор. Струга.

1. **СТРУГОВИ** 1429, ор. Поглед 1384, ор. Јавор, ојк. Медовине (Сјеница 2; Енц. Југ. Ужице); 2. **СТРУГОВИ** 1118, ор. Турчинац 1357, ор. Чемерна планина, ок. Ивањице (Чачак 3). Од *sîруг*, облик множине. *Sîруг* је ’машина за обраду, глачање дрвета, камена; *sîругарски*, токарски сто; воденични, млински камен’. В. код ор. Стругарница.

СТРУГОНИЦЕ, ор. Велики врх 766, ојк. Борач, слив Врановца д. пр. Груже (Мишк. 5, 183). „Стругонице, брдо шумовито између Перунике и Вел. Врха. Ту су се некад стругале даске, па отуда и име“ (И., напомена 2.).

СТРУЖНИЦА 1025, ор. Загорова равна 1112, ор. Чемерна планина, ок. Ивањице (Чачак 3). *Sîружница* је ’*sîруг*’ (Вук, Рј); ’*sîругарска радионица*, пилана, *sîругара*’ (према Р. МС). В. ор. Стругарница.

СТРУКАЛСКИ ВРХ 646, ор. Бељевина 711, ојк. Врбовац, код Јошанице, ок. Сокобање (Параћин 4). Први члан синтагме је од *sîрук-ал*. Морфем *-ал-* се не среће често. *Sîрук* има следећа значења: део биљке изнад земље који носи листове, цвет и плод; стабљика; надземна биљка са луковicom; млада биљка, расад (Р. МС). *Sîрук* је из прасл. **strǫкъ*. Исп. топоним из слива Брегалнице *Sîруко*: „Од *sîрук* 1. дел од растение над земја /.../ стебленка на ниско растение, страк“ (Иванова 1996, 621).

СТРУЉА ОРНИЦА, ојк. Рождаце, обл. Пољаница (Ник. Р. 4, 20; Злат. 1, 122). Код Златановића пише: *Sîруља орница* „утрина и шума, ’Врло место’. ’Струља значи оштра’ (Злат. 1, 122). Вук је забележио у свом Рјечнику реч *шрљо*, у Срему, и упућује је на *куба* и *кубе* ’кубе цркве; свод над огњиштем’ (в.). Лексема је унета и у Р. МС као покрајинска реч грчког порекла ’кубе, купола, свод’. О њој Скок пише: „Balkanski grecizam lat. *podrijetla* (srgr. *τροῦλλος* ’*kuropa*’ < lat. *trulla* ’Becken’, ngr. *τοῦρλα*)“ (Рј. под *trùlo*). У румунском је стари облик *trulă*, данас *turlă* = *turn* ’торањ, кула, осматрачница’ (према Р. Р-Р). У македонском је

забележен застарели термин **ѿурла* „’возвишение, скала; остар камен врв’, ром. *turlă* ’возвишение, купола’; топ. *Турла* ’село’ 2х, ’планина’ Вранештица, Цер, Мало Црско (Кич).“ (Вид. 1999, 184). Можда би овим лексемама могао да се придружи и топоним из Куча „*Тролине* ’стене’“ (Петровић Д. 1988, 128).

СТРУМАЧКО БРДО, ојк. Струмце, ок. Тутина, хид. Ибар, Стари Колашин (Лут. 5, 152; Пл. в. Ср., Косовска Митровица 1). Према ојкониму *Сѿрумце*, **Сѿрумци* ’они који су досељени из области *Сѿруме*, Македонија. Сматра се старим насељем; могуће је да је настало миграцијом са југа, Скадарско долином преко Косова. Према Скоку: „*struma* ’ријека’ /.../ из **sreu-* ’flissen’, са уметнутим *-ū-*: чеш. *strumen*, пољ. *strumień* /. Оčuvano је из трачког (predrimskog) doba име ријеке *Struma*, u deminutivu *Strumica*“ (Рј. под *strúja*).

СТРУЊАК 613, ор. Крчана 557, слив Бољетинке пр. Дунава, ок. Доњег Милановца (Доњи Милановац 1). Од *ѿрѿи*, прасл. **terti*, са префиксом *с-*; *ѿрина* = *ѿриња* ’мрва’; *ѿрине* ’отпаци од сламе’ = *ѿриње* (Косово); *ѿрун* (Вук, Рј. – Splitter ’треска, ивер, трун; крхотина, одломак) = *ѿруња* (в. Скок, Рј. под *trti*). Исп. топоним у Пивској планини, Црна Гора, *Сѿруњача* ’две мање долине и мало шуме’ (Цицмил-Реметић 2010, 291).

СТРЧИ КРАК 1172, ојк. Брлог, ор. Висок 1588, ор. Стара планина (Пирот 4; Рад. 2, 130). Од глагола *сѿрчати* ’дизати се изнад околине, избијати, издвајати се, *шиѿрчати*’. *Крак* – планински део, врх, гребен. Синтагма носи поруку ’део у планини, врх, гребен, *крак* који се издваја од осталих узвишења, *шиѿрчи*, *сѿрчи*’.

СТУБ 1474, ор. Копаоник, ојк. Јелакце (Куршумлија 3). *Сѿуб* је ’главна грана која се одваја од стабла; окомита греда; бандера, дирек’; стсл. *сѿубѣ*, прасл. **stьlbъ*. Исп. и *сѿуй*, прасл. **stьlpъ*; по Скоку: „Ie. је коријен **st(h)el-* ’postaviti’, proširen s pomoću *p* ili *b*. Glede raširenja *b* v. *stuba*“ (Рј. под *stúp*). Исп. орониме: *Сѿуја*, *Сѿуйин*, *Сѿуйник*.

СТУБАО, ојк. Драгиње, код Коцељева, слив Тамнаве (Ваљево 1; Павл. Љ. 3, 395). *Сѿубао* и *сѿубал*, *сѿублина* је ’шупље дрво, стабло, кроз које се пушта вода из јаза на воденичко коло; шупље дрво које се ставља на место извирања воде како би вода текла кроз њега’. Из стсл. *сѿубѣ*. Многи хидроними су изведени од *сѿубал*, *сѿублина* (в. Павл. 3. 1996). Исп. ојкониме *Сѿубал*: код Александровца, код Витановца, код Владичиног Хана, код Блаца (ИМ); *Сѿубѣл* „Међник бањског поседа на десној страни Ибра, неидентификован“ (Лома 2013, 211).

1. **СТУБИЦА** 1104, ор. Дебело брдо, ор. Повљен, ојк. Стубо, код Ваљева (Крупань 4; Павл. Љ., 621); 2. **СТУБИЦА** 719, ор. Рогозна, ојк. Горњи Крњин, слив Ибра (Нови Пазар 4); 3. **СТУБИЦА**, ор. Жљеб 2352, ор. Мокра гора, обл. Подгор (Цог. 1, 302). Према *сѿуба* ’степеник, степеница; лествица’. На планини *Сѿубица* (ор. бр. 3) и њена падина има исто име – *Сѿубица*; аутор каже: „Страна страна на истоименом потесу /.../ преко ове стране прелазило се пешачким путем урезаним у стење у облику степеница – стаза као степенице, као стубе“ (Цог. 1, 303). Исп. топ. *Сѿубе* у Пивској планини: „У кањону Комарнице диже се

огромна литица на којој средином има удубљења и испупчења која личе на пречаге, што подсећа на стубе, мердевине“ (Цицмил-Реметић 2010, 291–291).

СТУБИЧКА КОСА, ор. Близоњски вис, ојк. Близоње, ок. Ваљева (Јов. Б. 1, 32). Ор. је изведен од неког топонима **Сџубица*. В. ор. Стубица.

СТУБИЧКА УЗВИШЕЊА, ор. Јабланик, ор. Повљен (Јов. Б. 1, 159). Назив је у множини, односи се на узвишења која се налазе у околини топонима: ор. *Сџубица* 1104, ојк. *Сџубо*. В. ор. Стубица.

СТУБИЧКИ ВИС 393, ојк. Стубица, код Трушнице, ок. Лазаревац (Ваљево 2; Јов. Б. 1, 342; Петр. П. 1, 111). Према ојкониму *Сџубица*. В. ор. Стубица.

1. **СТУБЛА**, ојк. Команице, код Мионице (Павл. Љ., 725); 2. **СТУБЛА** 1013, ојк. Чичково (сада Радошево), код Ариља (ГАЈ Ужице; Енц. Југ. Ужице); 3. **СТУБЛА** 582, ојк. Миросалце, ок. Урошевца (Качаник 2). Према *сџубал*, *сџублина*. Исп. микрохидрониме: „*Сџубла*, уређени извор на Врлој страни Вра/тарнице/. *Лалина сџубла*, озидани извор и околна шума према Равној Дубрави За/грађе/“ (Динић 1, 267). В. ор. Стубао.

1. **СТУБЛИЋ** 250, ојк. Велика Иванча, ок. Аранђеловца (Аранђеловац 1; Јов. Б. 1, 313); 2. **СТУБЛИЋ**, ор. Дебело брдо 899, ор. Столови, ојк. Брезна, обл. Подибар (Чачак 4; Павл. Р. 1, 325). Дем. од *сџубао*, *сџубал*. В. ор. Стубао.

СТУБЛОВАЧА 985, ојк. Стубла, ок. Витине, обл. Горња Морава (Куманово 1; Урош. 3, 192).

СТУДЕНА ПЛАНИНА 1249, ор. Кавгалија 1356, обл. Гокчаница (Чачак 4; Стан. 4, 489; Жуј., 100; Павл. Р. 1, 228). Планина на којој је ниска температура, на којој је веома хладно. Семантички јој одговарају ороними *Зебац*, *Зебалац*, *Озебац* (в.). За орониме *Зеб-*, *Оzeb-*, Лома напомиње да се ради о врховима високих планина, о пределима у којима влада хладноћа (Лома 1984, 203). В. ор. Озебац и др.

СТУДЕНА ЧУКА 1666, ор. Стара планина (Пл. в. Ср., Пирот 1). В. ор. Студена планина.

СТУДЕНИЦА 1723 = **МАЈА СТУДЕНИЦА**, ор. Језерска планина, ојк. Сушиће, ок. Призрена (Качаник 1; Пл. в. Ср., Призрен 2; ГАЈ Пећ; Крст. О., 129). Из синтагме **Сџудена вода*, *река* као првобитно именовање. Хладноћа, зима, *сџуд* су, нарочито у вези са осећајем хладноће, ниске температуре у високим пределима и са хладном водом из планинских извора, чест мотив за настајање топонима. Исп. назив за извор *Сџуденац*, за реку *Сџуденица*. В. код ор. Студена планина.

СТУДЕНСКИ КАМЕН = **КАРЛИЧКИ КАМЕН**, ор. Сува планина, ојк. Студена, ок. Ниша (Милић. 1, 2). Према ојкониму *Сџудена* насталом од хидронима. У околини је извориште реке *Сџудена* = *Сџуденска река* (Павл. 3. 1996). В. ор. Студеница и др.

СТУДЕНСКИ РИД 829, ојк. Студена, хид. Студена, ок. Врања (Врање 3). Хид. *Сџудена* = *Сџуденска река* је д. пр. Ветернице (Злат. 1, 136). В. ор. Студеница и др.

СТУДЕНЧИНА, ојк. Белић, код Драчића, ок. Ваљева (Павл. Љ., 537). Ор. је аугментатив од **Студенац*. В. ор. Студеница.

СТУП, ојк. Ба, ок. Љига (Мишк. 6, 143). У морфолошке облике крша Шимуновић убраја и „*stup* 'hrid' (*stьlbъ*, данашња *Stubica*)“ (1986, 227), којима додаје и „*Stupi*, о., *Stupan*, п., *Stupavica*, п.“ (И., 230). В. код ор. Стуб. Исп. А. Лома: стерп. *сѣлѣиѣ*, рус. дијал. *столн*, *столб* 'деоница пољопривредног земљишта' (Лома 2015, 445–470).

СТУПА 1108, ор. Врхови 1533, ор. Радочело, ојк. Вионица, код Чечине, слив Студенице (Нови Пазар 1). В. ор. Стуб.

СТУПАЊ, ојк. Кривача, ок. Голупца (Велико Градиште 4). Ту протиче и речица *Сѣујањ* д. пр. Брњице (И.). (1) имајући у виду да се речица зове *Сѣујањ* може се помишљати на везу са *сѣубањ*, -ња 'сѣублина, шупље стабло кроз које протиче вода из извора' (в. код ор. *Сѣубао*); (2) од *сѣуји*, *сѣуб* 'који је налик на *сѣуји*, *сѣујасѣи*', преко **Сѣујан-ј брег*, *вис* и сл.

СТУПИН, ојк. Река, ок. Брзе Паланке, Неготинска Крајина (Јов. К. 2, 256). В. ор. Стуб, Ступа, Ступањ.

СТУПИЊ, ор. Ђелућ 547, ојк. Глоговица, ок. Зајечара (Доњи Милановац 4). Исп. *Сѣујињ ѿѿѿок* слив Ресавчине д. пр. Велике Мораве (Крагујевац 2). В. ор. Ступањ.

СТУПНИК 859, ор. Крстац 908, ор. Зимовник, ојк. Рашка (Нови Пазар 1). Исп. хидрониме *Сѣујничка река* д. пр. Јужне Мораве и горњи ток Корените реке д. пр. Дрине (Павл. 3. 1996). В. ор. Ступањ.

СТУПНИЦА, ојк. Бабица, код Мерћеза, ок. Куршумлије (Мишк. 4, 66). Туда протиче поток *Сѣујница* л. пр. Топлице (И.). В. ор. Ступањ.

СТУПСКА ЧЕСМА 1471, ор. Јавор, ок. Сјенице, слив Моравице (Ршум. 4,5; Стан. 2, 98 и Стан. 3, 135). Према апелативу *сѣуји* назван је микрохидроним, а он је пренет на узвишење. В. ор. Ступањ.

СТУПЧЕ БРДО = СТУПЧЕВО БРДО = ТУПЧЕ БРДО, ор. Туријак, падине према Црној Гори, ок. Пећи (Цог. 1, 313). Срећемо се са три варијанте назива истог брда. Прве две варијанте су од *сѣуји*, *сѣуб*: *Сѣујче* и *Сѣујчево*. Како је реч о превоју, косини, блиско им је прилошко значење лексеме *сѣујце* 'као *сѣуји*, попут *сѣуја*, окомит, са оштрим нагибом'. Трећа варијанта имена истог објекта је *Тупче брдо*. Не може се очекивати извођење имена са супротном семантиком за исти лик географског објекта. Ради тога би значење везано за *ѿуји*, *ѿујасѣи* 'окургао, заобљен' било искључено. Вероватно је дошло до губљења иницијалног *с-*.

СТУЧИНА, ојк. Радобић, код Мионице, слив Лепенице (Павл. Љ., 900). Од *ѿуч*, *ѿучан* 'пун масти, мастан, дебео, туст, претио' синтагма је **Тучна земља, њива, ѿадина* и сл., назив за земљу доброг квалитета на којој је и испаша квалитетна. Из такве синтагме је именички назив са префиксом *с-* *Сѣучина*. Аутор податка описује узвишицу *Сѣучина* као пространо и плећато брдо чија је земља добра за стрмнину, храну за чувена 'колубарска говеда', а има мало шума. Заимов бележи реконструкцију топонима **Тоучане*, од имена места: „**Тоуча*

(пољана, лџка) /.../ от стб. *ѿоукъ* 'мазнина' (Син. пс.), прил. *ѿоучьнь* 'тлѣст, ма-зен' (Син. пс., Син. тр.), нбълг. диал. *ѿук* 'топена мас', *ѿучен* 'за трева – сочен, хранителен', р. *Тученица*, пр. Вит (1967, 177). Исп. ороним *Тук*, ок. Бајине Баште, село Солотуша (Павл. Љ. 2, 382); у Хрватском Красу планину *Тук*; топониме (ливаде, оранице, њиве и др.) у РЈА. Преко надимка изведени су и антропоними. Исп. презимена: *Тучан*, *Тучанац*, *Тучев*, *Тучић* (ЛП).

СУБИНА ЧУКА 1296, ор. Висок, ојк. Дојкинци (Пирот 4; Миш. 2,7). Према м. имену *Суба*, *Субо* (Грк.).

СУБЈЕЛ 924, ојк. Субјел, код Мионице, ок. Косјерића (Ваљево 3; Енц. Југ. Ужице; Ршум. 6, 129; Мис. И. 2, 174). Придев *субел* = *субеласѿи* = *субео* (ијек. *субјел*, *субјеласѿи*) значи 'који није сасвим бео, који је с белом нијансом, беличаст'. Уз значење префикса *су-*, који је придодат придеву, каже се „степен својства у мањој мери према значењу основног придева: *субел(аст)*“ (Р. МС). Исп. код оронима *Бјелуха*, ок. Пећи: „Облици *бјелухаѿи*, *бјелухасѿи* су старе форме које региструје РЈА; данас се користе: *белушав*, *белушан*, *белушасѿи* у значењу 'беличаст'“ (Павл. 3. 2009). В. ор. Белава, Бела глава, Бела земља и др.

СУБОТИНО БРДО, ојк. Барзиловица, ок. Лазаревца (Петр. П. 1, 111). Према м. имену *Субоѿи* (Грк.).

1. **СУВА ГЛАВА** 493, ојк. Уб, ок. Ваљева (Ваљево 3); 2. **СУВА ГЛАВА** 1105, ор. Тара, ојк. Зауглине, ок. Бајине Баште (Енц. Југ. Вишеград). Први члан синтагме је придев *сув*, *-а* 'сух', дијал. *су*, *суа*. Често се користи као атрибут у обележавању, именовању топонима, хидронима и, ређе, фитонима. У категорији топонима користи се при именовању узвишења, уз географске термине који значе различите облике рељефа: *глава*, *гора*, *ѿланина*, *брег*, *врх*, *рид*, *брдо*, *рѿи*, *до*, *део* и др. При именовању апелатива у вези са водом, водених токова налази се уз *чесма*, *бунар*, *кладенац* и др. Уочава се да придев *сув*, *-а*, као квалификатив који обележава изглед, каквоћу биљке, у називима биљака синтагматског типа не учествује (према Ботаничком речнику Симоновића), а има само неколико једночланих назива, деривата од *сух*. Ради тога ће се ретко наћи међу оронимима. Изузетак чине синтагме: *сув* и апелатив *дрво*; *сув* и неки дримоним (*Сувобор*; *Суви бор*, *Суви Клек*, Пивска планина, Црна Гора; *Суви Брес*, Брегалница, Македонија, и др.). Као члан топонимске синтагме придев *сув* уноси следећа значења: а. 'који не садржи влагу, који је без воде; који није мокар; који нема довољно падавина (кише, снега)'; б. 'који је изгубио извесну количину воде, који је пресушио, који повремено пресушује'; в. 'који се услед недостатка воде, влаге сасушио, спарушио; који је увенуо или вене (о биљкама)'.

1. **СУВА ГОРА** 369, ор. Вардиште, ор. Велики Јастребац, ојк. Буци (Прокупље 1); 2. **СУВА ГОРА**, ор. Штавица, хид. Рашка река л. пр. Ибра (Мишк. 4, 30; Дукић 1, 40). В. код ор. Сува глава.

1. **СУВАЈА**, ојк. Суваја, ок. Својнова, ор. Јухор (Крушевац 2; Мишк. 3, 179); 2. **СУВАЈА** 352, ојк. Брестовац, ок. Бора (Доњи Милановац 4). Код ојконима и оронима *Суваја* (1) налази се и река *Суваја*, слив Царевца л. пр. За-

падне Мораве (Мишк. 3, 261). Од *Сува река `водени ток, река која повремено пресуши`. В. код ор. Сува глава.

СУВА ПАДИНА, ојк. Смиловац, ор. Самањац, ок. Ражња (Параћин 2). В. код ор. Сува глава.

1. **СУВА ПЛАНИНА** 1808 = **КУНОВИЦА**, ојк. Ниш, обл. Заплање (ГАЈ Зајечар; Стан. 4, 499; Жуј., 257; Крст. О., 333; Јов. Ј. 3, 6); 2. **СУВА ПЛАНИНА** 1750, ојк. Суво Грло, ок. Косовске Митровице (Енц. Југ. Косовска Митровица; ГАЈ Пећ; Цог. 1, 303). В. код ор. Сува глава.

СУВАР 975, ор. Рајковаче 982, ор. Радочело (Чачак 3). Према збирној именици *сувар, сухар* (м. и ж. род) која значи `суво грање, *сувад*` (Р. МС).

1. **СУВА ЧЕСМА** 713 = **РИДОВИ**, ојк. Дреновци, ок. Косјерића (Ваљево 3; Мис. И. 2, 158; Ршум. 6, 133); 2. **СУВА ЧЕСМА** 1450, ор. Острозуб, ојк. Острозуб, код Црне Траве (Врање 2; Мил. Ч. 2, 72). В. код ор. Сува глава.

СУВА ЧУКА 523, ојк. Дубић, ор. Гледићке планине (Крушевац 3). В. код ор. Сува глава.

СУВИ БОР, ор. Гиљево, Пештерска висораван (Крст. О., 210). В. код ор. Сува глава.

1. **СУВИ БРЕГ**, ојк. Сеоце, ок. Куршумлије, ор. Копаоник (Куршумлија 3); 2. **СУВИ БРЕГ** 635, ојк. Слатина, код Приштине (Приштина 3). В. код ор. Сува глава.

СУВИ БУНАР 986, ор. Пропаштица, ојк. Качикол, ок. Приштине (Приштина 4, 1937г.; Стан. 3, 583). В. код ор. Сува глава.

1. **СУВИ ВРХ** 1702, ор. Бањски Копаоник, ор. Копаоник (Нови Пазар 2); 2. **СУВИ ВРХ** 1315, ојк. Раждагиња, ок. Сјенице, ор. Дебело брдо 1255 (Сјеница 3). В. код ор. Сува глава.

СУВИ ДЕО, ор. Треска 1622, ор. Копаоник (Нови Пазар 2). В. код ор. Сува глава.

1. **СУВИ ДО** 615, ор. Ђула 937, ор. Бељаница 1336 (Петровац 4); 2. **СУВИ ДО** 420, ојк. Калудра, ок. Барбатовца (Куршумлија 4); 3. **СУВИ ДО**, ојк. Синаје, Метохијски Подгор (Стиј. 1, 310). В. код ор. Сува глава.

1. **СУВИ ДОЛ**, ојк. Залоговац, обл. Темнић (Крушевац 4); 2. **СУВИ ДОЛ**, ор. Стране 1415, ор. Гиљево, ојк. Вишњево (Сјеница 3). В. код ор. Сува глава.

СУВИ КЛЕН 741, ојк. Севојно, код Ужица (Пл. в. Ср., Ужице 2). В. код ор. Сува глава.

1. **СУВИ КЛАДЕНАЦ** = **ЧАЈИРИ ПЛАНИНА**, ојк. Мали Извор, код Минићева, ор. Тупижница (Мишк. 2, 77); 2. **СУВИ КЛАДЕНАЦ**, ојк. Зли Поток, обл. Гора (Лут. М. 4, 66). В. код ор. Сува глава.

СУВИ КРСТ 640, ор. Чујковац 796, ојк. Преконози, ок. Алексинца (Зајечар 3). Исп. ор. Крст. В. код ор. Сува глава.

СУВИ КРШ 1461 = **СУХИ КРШ**, ор. Хомар, ор. Нинаја, ок. Новог Пазара (Крст. О., 212). В. код ор. Сува глава.

СУВИ РИД, ојк. Декутинци, ок. Врања (Триф. Ј. 1, 199). Исп. ор. Рид. В. код ор. Сува глава.

СУВИ РТ 1486, ор. Бели камен 1413, ор. Јавор 1700, ок. Сјенице (Сјеница 2; Ршум. 4, 35; Стан. 2, 98; Мишк. 4, 4). Исп. ор. Рт. В. код ор. Сува глава.

СУВОБОР 864, ор. Мали Сувобор, ор. Рајац 848, ок. Љига (Ваљево 4; ГАЈ Београд; Стан. 1, 607; Мишк. 5, 227). В. код ор. Сува глава.

1. **СУВО БРДО** 658, ојк. Војковци, ок. Тополе, Качер (Аранђеловац 3; Мишк. 6, 176; Рак. М., 741); 2. **СУВО БРДО** 91, ор. Јасенац 275, ојк. Јасеница, код Неготина (Неготин 3; Лут. М. 3, карта); 3. **СУВО БРДО** 336, ојк. Коњарник, ок. Житорађе (Прокупље 4); 4. **СУВО БРДО** 728, ојк. Богише, ор. Велики Јастребац (Куршумлија 2; Пл. в. Ср., Куршумлија 1); 5. **СУВО БРДО**, ојк. Превлак, код Зубиног Потока, ок. Косовске Митровице (Лут. М. 5, 140). В. код ор. Сува глава.

СУВОДО, ор. Врањача 981, код Пријепоља (Пљевља 2). Из синтагме *Суви до. В. код ор. Сува глава.

СУВОДОЛ, ор. Медведник 983, обл. Јадар (Стан. 3, 380). Из синтагме *Суви дол; исп ор. Суводо. В. код ор. Сува глава.

СУВО ДРВО 791, ојк. Грнчар, обл. Лужница (Пирот 3). В. код ор. Сува глава.

СУВО ПОЉЕ, ојк. Здравчићи, ок. Пожеге (Мис. И. 3, 375). В. код ор. Сува глава.

СУВО РУДИШТЕ 2017, ор. Панчићев врх, ор. Копаоник, ојк. Лисина (Нови Пазар 2; Ил. Р., 651; Крст. О., 225; Стан. 2, 377). *Рудишће* је 'место где има руде, рудно налазиште; место где је био рудник' (Р. МС). В. ор. Сува глава.

СУГУЉАН, ор. Врла страна 575, ор. Тупижница, ојк. Гулијан, ок. Сврљига (Зајечар 4). Према ојкониму. В. код ор. Гулијанска планина.

СУДИМСКА ЧУКА, ојк. Ђуревац, код Блаца (Арс. 1, 84). У близини, код Блажева, ок. Бруса налази се село Судимња (ИМ). „У ДК. помиње се 1771 год. село Судимња, које се сада налази у општини блажевској, срезу копаоничком: *Копаноник, Судимња*. 1763 год. помиње се Судимња вучитрнска: *Судимна Дона*, а 1766 год.: *Судимна Горна*“ (Р. К-М II 1935). Исп. још и ороним *Судимски брег*, код Вучитрна (И.), према ојконимима *Горња и Доња Судимња* (ИМ). Поводом ојконима *Судимња*: „Топоним истог типа /као *Гњиљане, Гнивљане* (1393), данас *Гњиљане* је/ на истом терену са сачуваним *мљ Судимња* < **Sqdiml'a*, од ЛИ **Sqdimirъ*, уп. струс. *Судимиръ*“ (Јома 2013, 114).

СУДИМСКИ БРЕГ, ојк. Судимље, код Вучитрна, хид. Судимска река (Р. К-М II 1935). В. ор. Судимска чука.

СУК 989, ор. Дара глава 1116, ор. Црнољева, ок. Штимља (Качаник 1; Пл. в. Ср., Призрен 2). (1) *Сук* је покрајинска лексема која значи 'комад одсеченог, неотесаног дрвета, цепаница' (Р. МС). Према Скоку то је „*kolac /.../ neotesano drvo, od kojega se djelaju palice za motike /.../ prezime* (упор. *prezimana Маџуга, Ватуџић*)“ (Рј. под *suk*); од прасл. **sqkъ* 'surculus'. Исп. топониме: *Сук*, шума у селу Мучибаби; *Сук*, утрина у селу Владову, Горња Морава (Урош. 2, 137); (2) Имајући у виду да је оним *Сук* потврђен у области Косова и Метохије, да је планински део, назив је свакако према арбанашком *sukë* 'хумка, брежуљак, брдашце' (Фјалор 1976). То потврђују и следећа два примера. а) *Заблаћка сука* =

Сука *Заблаћ* „мање брдо (чука) између Љубенића и Стреоца (620 м), на подножју планине“ (Цоговић 1983, 236) и б) „Сѹка – брдо више Стубице, каменита чука“ (И., 303).

1. СУКА 1290, ојк. Цетановиће, ок. Расна, Пештер (Сјеница 4); 2. СУКА, ор. Стубица, ор. Жљеб, обл. Подгор (Цог. 1, 303). Према арбанашком *çukë* 'чука, врх, брег' (Фјалор 1976). Код Скока „arb. *Sûka* (Ulcinj, brdašce, poluotok u moru, *Punta Sûkës*“ (Рј. под *çuka*). Исп. и име планине у ок. Подгорице Сука, у области Малесије, чији је врх Сука *груда* 1214 (ГАЈ Титоград).

СУКАРА 333, ојк. Брњица, код Голупца (Велико Градиште 4). Од *сук* 'одсечено дрво, цепаница' и наставка *-ара* којим се прецизира место 'место, шума, пропланак где се налазе посечена дрва, *сукови*; где се обавља сечење дрва'. Исп. презиме *Сукара* и др. В. ор. Сук.

СУКА РАДЕНИЋ 573, ојк. Грамочел, код Дечана (Призрен 1). Од топономастичког апелатива *сука* и породичног имена *Раденић*. В. ор. Сука.

СУКА ЦРМЊАК 701, ојк. Црмњак (Црмљан, ИМ), ок. Баковице (Призрен 1). Према ојкониму *Црмњак*; исп. *Сука Раденић*. В. ор. Сука.

СУЛЕГАТ 1159 = СУЛЕГАТА, ор. Сврљишке планине, ојк. Бабин Кал, ок. Сврљига (Стан. 4, 101 и 543). Од глагола *легаџи*, *лежем* (свр. *леђи*) 'заузимати водораван положај, опружати се, спуштати се у постељу ради спавања; савијајући се приближавати се тлу, подлози, *иолегаџи* (о билькама); *слегаџи се*, таложити се итд.' (према Р. САНУ). Како размишљамо о називу за узвишење, најближа су значења '*слегаџи се* спуштати се, *улегаџи се*'. Од прасл. **lęgati*. О овом глаголу код Безлаја пише: „redko simpleks, navadno v zloženkah *polęgati* /.../ *razlęgati se* /.../ *zalęgati* /.../ *oblegati* /.../ *prilęgati* /.../ (1982, 131). У орониму је *су-* префикс. Објашњење за *-легаџи* налази се у ЕССЯ (1987, св. 14, 183). Код одреднице **lęgaty(jь) / *lęgasty(jь)* пише: лужичко *lěhaty, -a, -o* „охотно лежащий; лежащий“; пољ. дијалекатско *legat, ligat*; руско дијалекатско *l'agát / l'egát* м.р. „лентяй; балка, поддерживающая стропила /.../ Верхнелужицкое и русское прилагательные позволяют реконструировать вариантные формы праслав. прилагательного **lęgaty(jь) / *lęgasty(jь) /.../* эти суффиксы фиксируются, как правило, в отыменных образованиях, тогда как в рассматриваемом случае как будто более вероятно отглагольное образование – от гл. **lęgati* (см.), поскольку продолжения существительного **lęga* представлены в ином ареале, см. **lęga*.“ Исп. наше *лег*, *лега* са истим значењем као *легало* „направа с пречкама или мотка на којој кокоши, ћурке и др. живина ноћу спавају, седало; лежај, постеља, пребивалиште“; исп. и придев *легао, -гла, -гло* (одр. *легли, -а, -о*) 'слегнут, збијен, тврд' (р. САНУ).³

СУЛЕГАТА 1159 = СУЛЕГАТ, ор. Сврљишке планине, ојк. Бабин Кал, ок. Сврљига (Пирот 1; Енц. Југ. Ниш; Костић 1, 180). В. код ор. Сулегат.

СУЛЕЈМАН 347, ојк. Велики Извор, код Зајечара (Кула 1; Петр. Д. 2, 70). По л. имену *Сулејман*, тур. *Süleymān* (Смаил.).

³ Уп. рум. *sulegat* 'нежан' (прим. ур.).

СУЛТАН ТЕПЕ 1034, ојк. Радошевац, код Приштине, ор. Пруговац (Приштина 3; Енц. Југ. Приштина; ГАЈ Приштина). Двочлани ороним чине турске лексеме: м. име *Сулџан* од ар. *Sultān* 'владар' и *тепе, дера* 'брежуљак; врх, рид' (Шкаљ. 1966). Исп. ор. *Сулџан Теје*, врх на планини Осогово, Македонија.

СУЉЕВИЧКА ЧУКА 942, ојк. Мукате, ок. Приштине (Приштина 4, 1937г.). Према фамилији *Суљевић* од мусл. имена *Суље, Суљо*. Исп. презимена: *Суље, Суљвић, Суљин, Суљкановић* (ЛП).

СУЉИН КАМЕН 505, ојк. Добри До, код Пећи (Пећ 4). Према мусл. м. имену *Суље, Суљо*. В. ор. Суљевичка чука.

СУМАРАЧА 1365, ојк. Шушуре, ор. Чукарска бућа 1351, ок. Сјенице (Сјеница 1). Захваљујући Вуку који је у свом Рјечнику забележио реч *сумарак*, у значењу 'сумрак', добијена је полазна тачка која омогућује разјашњење оронима *Сумарача*. Први вокал *-а-* уносио је забуну, као да му ту није место, но он омогућује да препознамо лексему којој припада, у семантичком кругу, уз остале речи других словенских језика. Код **морка* (ЭССЯ 1953, св. 19) записане су и ове лексеме: мак. *мрака* 'мрак, помрчина'; срп.-хрв. *мрака* = *мрак* 'мрак, тмина, помрчина; тмуша, сумаглица'; чеш. *mraka* 'тама, мрак; дијал. кишни облак'; пољ. *troka* 'мрак, тмина; сумрак'; рус. *морока* 'мрак, сумрак, тмина'; *марев* 'магла; облак, кишни облак'; буг. дијал. *марака* и *морока* 'плаха, ситна киша' и *мрака* 'непогода, сумрак'. Уочавамо бугарски дијалекатски облик *марака* као пандан нашем *сумарак* 'сумрак' (о лексемама из корема *мра-* и *сумра-* в. Р. САНУ). Исп. Скоков коментар: „Za semantički razvitak praslav. pridjeva od važnosti su baltičke usporednice. Iz njih se vidi da je značenje 'tama' izašlo iz zatvaranja vjeđa“ (Рј. под *mrknuti*). Њиме се објашњава постојање великог броја антропонима. Исп. л. имена: *Мрча, Мрчеџа, Мрчина, Мркан, Мркаш, Мркић, Мркоџа, Мркиша*; презимена: *Мрчела, Мрчелић, Мрчевић, Мрчић, Мркић, Мрковић, Мркиша* и др. (ЛП). Ороним је из синтагме **Сумарак-ја гора* и сл. Може да значи 'узвишење, планина обавијена сумаглицом, тмастим облацима, планина која је због смањене видљивости делимично уочљива'. В. ор. Суморовац.

СУМБУЛИЋ БРДО, ојк. Бесеровина, ор. Тара (Павл. Љ. 2, 376). Према мусл. имену *Sumbula* (Смаил.). У селу *Сџрмово*, ор. *Велики Повљен*, налази се извор *Сумбуловац* (И., 424).

СУМОРОВАЦ 911 = **ВЕЛИКИ СУМОРОВАЦ**, ојк. Крепољин, слив Млаве, Хомоље (Мишк. 4, 185; Драг. 1, 309; Паунк., 9; ГАЈ Бела Црква). (1) *Сумор* значи 'потпуна тишина, мртвило (о времену, обично пред непогуду); 'тмурно расположење, суморност'; *суморан* 'који је прекривен облацима, смрачен, натмурен, мутан, тмуран (о дану, времену)'; *сумрачак* 'сив, мутан; магловит, тмуран' (односи се на објекте из природе: поља, горе и др.). *Суморовац* може бити изведен од поменутих квалификатива, као резултат објективних временских услова, преко синтагме **Суморов врх, вис* и сл.; (2) Од придева *мор*, тур. *tor* 'љубичаст, плав', глагола *моровајти се* 'преливати се тамномодром, м'ор бојом, одавати тамномодру боју, модрети се, плавети се'; исп. придеве: *морав, моровајти, мораси* (према Р. САНУ). В. код оронима *Морич*, на *Јасџрејцу*. За

улогу префикса *су-* у називу може се прихватити објашњење које је дато за боју *субеласѝ* = *субео*: „степен својства у мањој мери према значењу основног придева: субел(аст)“ (Р. МС). В. код ор. *Субјел*. Исп. топониме у Црној Гори: *Суморова гора* „већи потес долина, страна и шуме у пашњаку“; *Суморово ждријело* „стрмина, кланац у Суморовој гори“ (Цицмил-Реметић 2010, 292); *Сумор* „стеновито брдо“; *Суморовдб* „Суморова долина“ (Петровић Д. 1988, 126).

СУМУЛОРЕ 999, ор. Гуриште 1145, ор. Гољак, ојк. Нишевце, код Приштине (Приштина 2). Према арбанашкој речи *sumbullore* 'стрмина, падина' (Фјалор 1976).

СУНЧЕВИЦА, ојк. Церова, ок. Ариља (Мис. И. 1, 149). Из синтагме **Сунчева сѝрана, ѝадина* и сл. В. ор. Сунчево брдо.

СУНЧЕВО БРДО, ор. Мироч, ојк. Текија (Јов. К. 2, 296). Квалификатив *сунчев* значи 'који је изложен сунцу, сунчевој светлости и топлоти, који је обасјан сунцем'. В. ор. Сунчевица.

СУРА СТЕНА, ор. Радочело, ојк. Река, слив Студенице (Ил. Р., 608). Квалификатив, придев *сур*, истиче значење апелатива *сѝена* – 'која је боје пепела, пепељастосива, сива (због геолошког састава)'. В. ор. Сунчевица.

СУРДУЛСКИ РИД, ојк. Сурдул, код Тибужда, ок. Врања (Триф. Ј. 1, 135). Ор. је изведен од ојконима *Сурдул* (ИМ). Румунски придев *surd* значи 'глув'; исп. антропониме: *Surdul*, име Влаха у Србији (Кон., 379); презиме *Сурдуловићу* „familie în Krivelj și Metovnica < n. pers. rom. *Surdu(l)* (< adj. *surd*, de origine latină)“ (Гамулеску 1983, 248). Исп. ојкониме: *Сурдула*, код Подујева; *Сурдулица*, код Владичиног Хана (ИМ).

СУРДУПИНА 118, ојк. Јагњило, ок. Младеновца (Аранђеловац 2). Исп. топониме *Сурдуј* у Црној Гори: „1. дубока, непроходна урвина; 2. стрмен у Јасичју са мало шуме“ (Цицмил-Реметић 2010, 292). У Македонији је *сурда* геог. термин „'глува, затворена долина' /.../ ром. *surd*, лат. *surdus*; топ. *Сурда* 'висок рид' /.../ 'пациште во планината“ (Вид. 1999). У румунском језику *surdic* значи „скалистый, каменистый склон“ (Р. Р-Р). Наставак *-ина* уноси аугментативно значење.

СУРИ ВРХ 820, ор. Купинова глава, ор. Хомољске планине (Петровац 2). В. ор. Сура стена.

СУСУЛА, ор. Црни врх 1027, хид. Тисница д. пр. Млаве (Доњи Милановац 3). Према румунском адвербу *sus* 'високо; на врху' (Р. Р-Р).

СУТЕСКА, ојк. Брод, обл. Гора (Лут. М. 4, 69). *Суѝеска* је „кратак, јако сужени део речне долине, теснац“ (Р. МС). „Sveslav. i praslav. је postverbal *soṭěska*, kod nas očuvan u toponimu *Sutjeska* (Hercegovina) 'convallis'“ (Скок, Рј. под *tiskati(se)*). У македонској терминологији: *ѝеснина* „тесно место мег'у две возвишенија; кланец, клисура“; топоними: *Теснинаѝа*, *Тесниѝе*, *Тесниѝеѝо*; исп. и термине *ѝеснак* и *ѝеснец* (Вид. 1999).

СУХАР 1326, ор. Жабрен 1416, ор. Пометеник, ојк. Камешница (Сјеница 4; Зерем. 1, 11). В. код ор. Сувар.

СУХИ КРШ 1461 = **СУВИ КРШ**, ор. Комар, ор. Пометеник, ок. Сјенице (Сјеница 4; Пл. в. Ср., Сјеница 3). В. ор. Суви крш.

СУХО 1147, ор. Лисица 1186, ор. Гољак, ојк. Пропаштица, ок. Приштине (Лебане 1). Из **Сухо брдо* и сл. В. ор. Суво брдо, Суво планиште и др.

СУХОБОР 1453, ор. Златар, ојк. Мишевиће, ок. Нове Вароши (Сјеница 1; Крст. О., 199). В. код ор. Сувобор.

СУХО ПЛАНДИШТЕ 766, ор. Кучај, слив Црнице д. пр. Велике Мораве (Миш. 1, 226). В. ор. Сухо брдо и др.

1. **СУШЕВИНА** 350, ојк. Оглађеновац, ор. Влашић (Енц. Југ. Ваљево); 2. **СУШЕВИНА** 1283, ор. Јавор, ојк. Тисовица (Сјеница 1; Пл. в. Ср., Сјеница 1). Топоним *Сушевина* може да значи: а) 'суват, планинска ливада која се не коси, на којој стока пасе, рудина, утрина'; б) 'земља која нема довољну количину воде, влаге'.

СУШИЋА БРДО, ор. Влашић (Јов. Б. 1, 245). Према породичном имену *Сушићи*.

1. **СУШИЦА** 1357, ор. Шарски крш 1374, ојк. Брњица, ок. Сјенице (Сјеница 2); 2. **СУШИЦА** 315, ор. Оруглица, хид. Сушица л. пр. Ветернице (Стан. 4, 509). Ороними су метоними хидронима *Сушица* 'она која повремено пресушује, сува река'.

СУШИЧКА ЧУКА 874, ојк. Шашковац, код Приштине (Приштина 3). Према хидрониму **Сушица*. В. ор. Сушица.

Т

ТАБАКОВИЋА ВРХ 216, ојк. Грачица, ок. Коцелјева, обл. Тамнава (Ваљево 1). Према породичном имену *Табаковићи*. Исп. презимена: *Табаков*, *Табаковић* (ЛП).

ТАБАНОВАЦ, хид. Градац, ок. Ваљева (Павл. Љ., 633). Ор. је изведен од **Табан*-суфиксима *-ов-ац*. *Табан* је турска лексема *taban* чије је основно значење, према Шкаљићу, 'раван'. Код нас је у употреби у значењу 'стопа; стопало'; у Србији и дериват *џабанлија* „који има *taban ravan*“ (према Скоку, Рј. под *tàban*). Речник МС даје, као покрајинско, значење „доња страна, доњи део, дно“ (код *џабан*). Поводом назива места у ок. Куманова – *Табановци* (*Табановце*) код Заимова пише: „От *џабан* 'камен стълб', какъвто бил побит край селото /.../ в западни говори *џабан* значи еше 'насип пред мост', срв. с. *Табан*, Сливнишко, м. *Табано* при Иवानяне“ (1967, 232). О том ојкониму објашњење Стаматоске је: „Од семантички аспект името на селото *Табановци* /.../ место каде што живе семејството **Табановци*. Антропонимиот *Табан* се наоѓа и во основата на неколку македонски презимења: *Табанов*, *Табанова*, *Табановски* /.../ антропонимот *Табан* е прекар, а неговото потекло може да се доведе во врска со лексемата *џабан* /.../ со основно значење 'рамен' /.../ Во топонимијата се застапени и топоними кои означуваат 'рамно место, рамнина'“ (Станк. 2003, 292). Топ. *Табане* налази се у селу Вране, ок. Ариља; поток *Чуђевац* се улива у Рзав код места *Табане* (Мис.

1990, 122).⁴ Исп. ојкониме: *Табановац*, код Лаола (ГАЈ Бела Црква); *Табановић*, ок. Шапца (ГАЈ Шабац); *Табановићи*, ор. Лорет, ок. Пожеге (Мис. 1987, 399).

ТАБАЧКА КОСА 1231, ор. Тара, ојк. Витаси, код Кремана (Енц. Југ. Вишеград). Од *џабак* 'прерађивач коже, онај који штави коже, кожар' (Р. МС); према тур. *tabakhane*, *tabhane* 'кожарска радионица, кожара' (Шкаљ. 1966). Придев *џабачки* 'који се односи на табак, кожарски' своје значење уноси у синтагму. Исп. ониме: *Табачани*, *Табачки крај*, *Табачка мала*, слив Белице (Радић Ј. 2003, 163); *Табакана*, махала у Врању (Злат. 1998); ојк. *Табаковац*, ок. Неготина (ГАЈ Неготин); презимена: *Табак*, *Табак* (РП ЦГ; ЛП).

ТАБИЈА 821, ор. Рујен, ојк. Спанчевац, ок. Врања (Кратово 1; Мил. Ч. 2, 75). *Таб*ија, тур. *tabiye*, *tabya* је 'тврђава, утврђење са топовима' (Р. МС).

ТАБОРИШТЕ, ојк. Горња Сабанта, ок. Јагодине (Мишк. 3, 181; Рад. Ј., 310). Према Мишковићу: „Зове се тако, што је на њој 'таборила' војска у време устанка књаза Милоша, против Турака“ (И.). *Таб*ор је турска лексема *tabur* 'место где су разапети шатори у којима борави војска, логор; улогорена војска' (према Р. МС).

ТАВАЉ, ор. Козомор, ок. Косјерића, ојк. Росићи (Мис. И. 2, 170). Према турским лексемама *џавла*, *tavla* 'штала, коњушница', *џавленик*, *tavlenik*, *tavljenik* 'коњ који се негује у штали, шталски коњ' (Шкаљ. 1966).

ТАВАН 285, ојк. Добрње, код Петровца (Петровац 1). Уз значење везано за делове грађевинског објекта: поткровље, горња страна собе, плафон, строп; даска на поду; спрат, лексема *џаван*, тур. *tavan*, је и геолошки термин 'горњи слој, слој изнад неког дела тла' и географски термин 'плато, зараван' (Р. МС; Скок, Рј. под *tavan*). Исп. топониме: '*Tavani (na Sinjavini)*' (Стакић 1969, 68); *Таванац* / *Бећков Таванац* „страна и на самом врху стране зараван“; *Тавани* „раван, ливада“, Пивска планина (Цицмил-Реметић 2010, 293); *Таван* 'висораван на Црном врху'; *Таван* 'зараван на врху брда', слив Белице (Радић Ј. 2003, 294). Исп. ор. *Тавани*.

ТАВАНИ = **КАОНИ**, ор. Букови 755, ојк. Дреновци, ок. Косјерића. В. код ор. Таван.

ТАВАНЧЕ, ојк. Опарић, код Белушића, ок. Рековца (Мишк. 3, 182). Ор. има облик деминутива изведеног од апелатива *џаван*. В. код ор. Таван.

ТАВАНЧИЋ 549, ор. Јеленац 580, ојк. Велики Шењ, ок. Крагујевца (Аранђеловац 4). Исп. ор. *Таванче*. В. код ор. Таван.

ТАВНИЧКА ПЛАНИНА 461, ор. Котленик, ојк. Тавник, код Краљева (Чачак 2). Ороним је изведен од ојконима *Тавник* (ИМ; Кот. 1892), раније *Тамник*. Од придева *џаман*, *џаван* (са *мн* > *вн*) 'који је обавијен мраком, који није светао, неосветљен, мрачан'. „Крупна и мрачна букова и јелова шума под Краљевим Столом носи име слична значења *Тамнава* /.../ Исто се зове /.../ притока Колубарина /.../ а народ мисли да је настало по густим, тамним шумама у изворишту реке под Влашићем“ (Лома 1984, 205). Исп. топониме: *Тавна алуга*, махала у селу

⁴ В. овде следећу одредницу и уп. назив места где је некад била пијаца у Ужицу *Табана* од тур. *tabhane* (прим. ур.).

Вратарница, слив Грлишке реке (Динић 1, 267); *Тавнички њојок* пр. Увца д. пр. Лима (Павл. З. 1996); *Тамнава* л. пр. Колубаре; *Тамни њојок* д. пр. Топлице; *Тамничка река* л. пр. Тимока (И.); *Тамник* 'теснац и дубоки вир у Морачи', Црна Гора (Петровић Д., 1988, 126); ојк. *Тамнич*, ок. Неготина (ИМ) и др.

ТАДИЋА БРДО, ојк. Савковићи, ок. Љубовије (Павл. Љ. 2, 437). Према породичном имену *Тадићи*.

ТАКОВСКА ГЛАВА 523, ојк. Таково, ор. Суворбор (Аранђеловац 3). Према ојкониму *Таково*. Поводом ојконима *Таково* (1528. г.) Михајловић напомиње да постоји само још једно *Таково*, код Ваљева. Суфикс *-ово* потврђује антропонимијску основу. Међу словенским именима код Лужичких Срба забележено је (1250. г.) име *Takiprawe* које је Шлиперт извео из **Takopravъ* од **Тако* и *ѡрав*: „Наше *Таково* има идентичну основу са /.../ лужичким примерима“ (Мих. 1989, 34). Додаје да се у малом броју хрватских презимена: *Такић*, *Такош*, *Такуш*, *Такушић*, *Такишић*, среће корен **Так-*. Исп. лична имена *Така* и *Таке* (Грк.); *Таки*, *Тако*, *Такорад* (ПИ).

1. **ТАЛАМБАС** 446, ојк. Коњуша, код Враћевшнице, ок. Кнића (Аранђеловац 4; Мишк. 6, 110; Драгић 1, 158); 2. **ТАЛАМБАС** 1255, ор. Куси дел 1255, ојк. Раков Дол, ок. Димитровграда (Босиљград 1); 3. **ТАЛАМБАС** 727, ор. Сува планина, ок. Беле Паланке (В-С, Бела Паланка). *Таламбас* је музички инструмент 'бубањ, тимпанон' према турском *tulumbar*, *daulbar* 'бубњар' (Шкаљ. 1966). Користи се као инструмент за оглашавање, обавештавање житеља из околине о важним догађајима, са одређеног места, узвишице, одакле далеко могу допрети изговорене речи онога који бубња, удара таламбас. Сам гласник који обавештава, добошар, и место са кога шаље поруке могу према инструменту носити такав назив. Такви називи могу да значе и 'заравњен простор на брду'.

ТАМАРА = ПАСИ ВР = ПАСА ГЛАВА, ор. Старац 2426, ор. Богићевица 2502, ок. Пећи (Цог. 1, 256). За ороним *Паси вр* мештани „кажу да се овај врх некада звао *Тамара*, али нису могли да објасне када и зашто“ (И., 255). Ова примедба потврђује да је назив, њима нејасан и непознат, потиснут и заборављен. Једна од многих изведеница словенске основе *ѡам-* је придев *ѡаман* 'нејасан, без светлости, мрачан, црн'. Лексема је из ие. корена **tem(ə)* – заступљена је у санскриту **tāmas* тама', језицима словенским, романским, германским. Скок наводи латинску реч *tenebrae* 'мрак, тмина, тама'; стару немачку реч *dinstar* 'тамно, мрачно, мрко' (Скок, Рј под *tāma'*). Орониме *Томор*, *Томорица* у Албанији, Скок посматра као сродне топониму *Тимор* у Херцеговини, изводећи **ѡомор* од *timor* (в. Рј. под *timor*). Илиевски анализира ове орониме и напомиње да питање етимологије није решено „На името не е постигната полна согласност на ономастичарите“ (1980, 115). Преовладава мишљење да потичу из ие. корена **tem-ə-*, **tom-ə* 'таман, црн', словенско *ѡъмьнъ*. Територија на којој се налазе некада је била илирска област, па се сматра да је *Томорос* илирског, па можда и предилорског порекла. Додаје: „Уште Вајганд откри словенски рефлекс на *a > o* во формата *Томорос*“, а да је *-o-* из *Томорос* редуцирано (И., 114). Старе, античке форме су биле: *Tomāros*, *Tmaros*, *Тоѡѡров*. Према томе сусрећемо се

са значењем оронима **Тамна њланина*, **Црна гора*. Исп. о орониму *Томор* код А. Ломе: „Oronim *Tomor* u osnovi ovog nazvanja verovatno je antičkog porekla: **Tomaros* ili sl., a Albanci su ga upoznali slovenskim posredstvom ($\check{a} >$ slov. o : up. Schramm 1981, 382 d.)“ (Лома 1991/1, 296). Изложени подаци указују на то да наш ороним *Тамара*, који раније није био доступан лингвистима, може да се сматра сродним помињаним онимима. Ор. *Тамара* можемо да прихватимо као спону у дијакронији развијања, настајања, формирања поменутих оронима, која би попунила извештан период од супстратског и прероманског периода, до рано романског – вулгарнолатинског периода, па до словенског периода. Посматрано са савременог, синхроног нивоа, спона са потенцијалним, на тлу Европе, могли би бити наш ороним *Тамара* и ороним из Словеније – *Тамар* 1124, ор. Јеловица, ор. Триглав, Крањска Гора (тронежа Словеније, Италије и Аустрије). Сној *Tamar* тумачи из словеначког *tàmar; tàmer* „ograda za živino“, за које каже да је преузето из неког романског језика „sorodna s srlat. *Tamarissa* 'iz šiblja spleten plot'“ (Сној 2009, 423). Нешто о семантици. Можда као први утисак за такав назив јесте *висина*, планински врх, планински део који се истиче, а који је обавијен *муџним*, магловитим, *џмурним* облацима, са *мрким*, *црним* обрисима који и визуелно и емотивно одају изглед *џаме*, *мрака* (исп. ор. *Тамно брдо* на планини *Лом* 1090, *Толмински Триглав*, Словенија). Као други фактор који утиче на семантику могу бити терени на висинама са густо збијеним растињем, обрасли биљем које оставља изглед *џаме*, *мрака*. Када размишљамо о овој могућности враћамо се на Скокову реченицу: „Još treba zasebno spomenuti metaforu *tama* kao izraz za ‚veliku množinu‘, steslav. *tъta*“ (Рј. под *tama*¹). У контексту *велике џаме*, *мрака*, уз потврђену старину, може се помишљати на то да ор. *Тамара* носи у себи и мотив, неизражен, неиспољен, али у време формирања митолошких назвања, реалан. Варијанта *Пасја глава* није морала бити преименовање, већ пратећи назив који се односио на део планине, који је временом, неразумљив – нестало. В. код ор. *Пасја глава*, *Троглав*, *Тројан*.

ТАНАК КРАК 445, ор. Ковилово 358, ок. Доњег Милановца (Доњи Милановац 1). *Крак*, огранак узвишења, брда оквалификован је атрибутом *џанак* 'који је мале ширине, који је узан'. Исп. топоним у сливу Брегалнице *Танка Ридина* „1. што е со мала дебелина, широчина; тесен 2. висок и тесен“ Иванова 1996, 633).

ТАНАСКОВИЋА БРДО 443, ојк. Мајиновићи, ок. Ваљева (Крупањ 2; Стан. 3, 165). Према породичном имену *Танасковићи*.

ТАНИЋЕ БРДО, ор. Самар 922, ор. Гледићке планине (Крушевац 1). Према фамилији *Танићи*.

1. **ТАНКА КОСА**, ојк. Белица, ок. Јагодине (Мишк. 3, 182; Рад. Ј., 136); 2. **ТАНКА КОСА**, ојк. Доњи Рачник, слив Белице, ок. Јагодине (Мишк. 3, 182; Мијат. 2, 137); 3. **ТАНКА КОСА** 332, ојк. Коренита, ок. Лознице (Зворник 2). Код топонима 1. *Танка коса* пише: „Зове се /тако/, што је врло танка (узана)“ (Мишк. 3, 182). В. код *Танак крак*.

ТАНКА КУЛА, ојк. Првонек, слив Бањске реке, Врањска котлина (Злат. 5, 117). Трифуновић помиње топоним у селу Првонек као једночлани назив: „Кула (један чукар – тамо старина нема)“ (Триф. Ј. 1, 112). В. ор. Танак крак.

ТАНКА РТИНА, ојк. Радовница, слив Пчиње (Триф. Ј. 3, 141). Апелатив *рџина* је аугментатив од *рџ* 'истурени, истакнути, узани, слободни део земљишта који се диже у висину; врх, шиљак' (према Р. МС). В. ор. Танак крак, Танка коса.

ТАНКИ БРИЈЕГ, ојк. Банов Дел, ок. Звечана (Бож. 1, 459). В. ор. Танак крак, Танки рид.

ТАНКИ ДЕО, ор. Бован, ојк. Поружница, ок. Јошанице (Параћин 4). *Танки* 'сужени, мале ширине' и *део*, *дел* дијал. *деја* 'брдо, главица; коса, падина'. В. ор. Танак крак, Део.

ТАНКИ КРАК, ор. Бољетинско брдо, ор. Шомрда (Миш. 1, 137). Придев у синтагми је у одређеном виду – *џанки*; исп. ор. *Танак крак*.

1. **ТАНКИ РИД**, ојк. Игриште, код Мирошевца, ок. Лесковца (Јов. Ј. 2, 34); 2. **ТАНКИ РИД**, ојк. Лалинце, код Власа, обл. Пољаница (Злат. 1, 137); 3. **ТАНКИ РИД**, ор. Српска чука 1415, ор. Српски рид 1183, ојк. Првонек, код Врање (Врање 4). В. ор. Танак крак, Рид и др.

ТАНКИ РТ 402, ор. Влашић, ојк. Горње Црниљево (Крупань 2; МЈ-ДП, 68). В. ор. Танка ртина, Танки крак.

ТАНКИ ЧУКАР, ојк. Студена, обл. Пољаница (Злат. 1, 136). В. Танки крак, Танки рт.

ТАНКО БИЛО, ојк. Доње Бријање, Лесковачка котлина (Јов. Ј. 4, 68). В. ор. Било, Танак крак и др.

ТАОРСКА СТЕНА 1018, ор. Повљен, ојк. Таор, слив Скрапежа (Ршум. 6, 132; Павл. Љ., 360). На географској карти је грешка, пише *Таорска сџена* (Крупань 4). Ор. *Таорска сџена* (*сџијена*) је према ојкониму *Таор*, планинском насељу у коме има доста стена. Међу њима доминира *Таорска сџена* са остацима зидина некадашњег града. Ту су и *Таорска врела*. Истоимени топоним *Таор* 1053 налази се у *Таорској клисури* код Скопља у Македонији. Познат је из античког периода као *Ταυρίσιον*. О топониму *Таор* Лома пише: „име *Таор* спада у старобалкански супстрат, и своди се (са познлатинским прелазом *џ > о*) на основу која се препознаје у неколиким античким топонимима са Балкана, као *Taurunum*, данас Земун, или *Ταυρίσιον*, родно место Јустинијаново, данас село *Таор* у троуглу између Пчиње и Вардара“ (Лома 1982, 166). За античко *Epidaurum* Скок каже: „sadrži mediteranski naziv za *taura 'brdo', koji se u južnoslavenskoj predrimskoj toponomastici nalazi u *Tauresion > Таор* kod Skoplja, u *Taurunum*, danas Zemun /.../ i u *Tovrljani* m pl. (1766, zaselak ili prezime ljudi iz jedne zadruga, Kosmet) < *Taurianum*“ (Рј. под *Pitaura*).

ТАПИНО БРДО, ојк. Сланце, код Београда (Ршум. 5, 26). Према неком антропониму; исп. презимена: *Тайић*, *Тайавица*, *Тайиловић*, *Тайавички*, *Тайушковић* (ТИ 2005).

1. **ТАРА** 563, ојк. Куница, ор. Јабланик, слив Колубаре (Павл. Љ., 363; Јов. Б. 1, 163); 2. **ТАРА** 1544, код Бајине Баште, слив Дрине (Енци. Југ. Више-

град; ГАЈ Ужице). У сливу Колубаре, као л. пр. Јабланице, речица се зове *Tara* (Павл. Љ., 934), а и десна саставница Дрине зове се *Tara* (Станк. 4, 524; ГАЈ Титоград). Анализом оронима и хидронима *Tara* бавили су се многи лингвисти. Територију на којој се онима налазе настањивали су некада Илири. Са њима је довођено у везу порекло онима. Углавном се, у новије време, полазило при томе од анализе оронима, као примарно именованог онима. Имајући у виду старије анализе, постојање хидронима *Tara* код Ваљева, и опис српских области Каница, уз помињање језера код оронима *Tara*, из кога извире Бели Рзав, Лома закључује: „Also erweist sich *tara* – in allen drei Fällen als eine Gewässerbezeichnung – ein Hydronym, wohl vorslavischen Ursprungs“ (1991, 108). Сматрамо да следећи текст неће бити оптерећење за рукопис, напротив, сажето ће приказати, како су лингвисти гледали на питање порекла онима *Tara*. Ово је ауторски текст Ф. Папазоглу из књиге о средњобалканским племенима: „Prema једном /тумачењу име племена *Ayīarujaiūa*/ је изведено од хидронима *Tario* (srpskohrv. *Tara*) /.../ označavalo би, prema tome ’stanovnike oko reke *Tare*’. Ovo Tomašekovo objašnjenje /.../ prihvatili су /.../ Krečmer, Krae, Majer, Švicer idr. /.../ име *Tara* је посведочено врло позно, тек код Kinama (XII век) /.../ Krae иштиче да ово име /реке *Tape*/ нема паралеле у словенским језицима /.../ да је цела породица хидронима те основе предсловенска (*Tāpaç* река у Калибрији, по којој је добио име *Tarentum*; *Tarus*, притока Поа; *Tara* притока Оазе у Француској; *Thare*, река у Саксонји; *Taranta*, извор у јужној Француској itd.) /.../ Etimologiju речи *Tara*, *Tarus* дао је М. Vasmer, povezавши је за staroind. *taráni* – ’brz, energičan’, *tārasa* ’užurbano, letom’ /.../ Rasuđivanjima ових угледних лингвиста теško је било шта додати. Čudi ме једино што нисам nigде нашла ни речи о имену планине *Tare*“ (Папазоглу 1969, 98–100). Нека мишљења иду у другом смеру, за примарно формиран оним сматрају ороним. Према речима М. Павловића: „тај се ороним ослања на значење *teras* ’terrae’, управо са семантичком базом ’суh’, ’суv’, ’копно“; што се тиче алтернације базе *a: e* – прихвата аналогiju, мишљење Alesia: *Dalm-atia: Delm-inium*. „Prema svemu ovome за supstrat pastirske karakteristike semantem ’суho’ usmerava дискусију на prostranstvo на planinskom terenu“ (Павл. М. 1965, 211–212). Аутор дискусију преноси и на митолошки терен: „U vezi са top. *Tarascon* треба pomenuti митолошки мотив *Tarasque* (džinovska kornjača) /.../ реč /je/ о planinskom božanstvu, а које odgovara врло starom planinskom maloazijskom božanstvu *Tarauntassa* ’dieu de l’orage’, poznatom из ostataka luvitskog jezika“ (И., 212).

ТАРАБИЋА БРДО 1151, ојк. Кремна, ор. Тара (Енци. Југ. Вишеград). Према породичном имену *Tarabuћu* (Беш. , 18); исп. презиме *Tarabuћ* (ЈП).

ТАРАБОШ, ор. Плочица, ор. Дечанске планине, ок. Пећи (Пећ 4; Цог. 1, 251). *Taraboш* је „брежуљак више села Затра, јужно од Губавца“, код оронима Копривник, а „*Тђрови* – ледине више Губавца (овде су се некада напасала стада“ (Цог. 1, 234). Пишући о оронимима из периода Илирикума, М. Павловић помиње процес романизације до кога долази касније, у неким старим називима, и међу њима име *Taraboш*: „Le processus de la romanisation dans les provinces balkaniques que l’oronymie fut renouvelée; pourtant ce fait est postérieur aux oronymes de type

pastoral (*Bukulja, Bovan, Vučin, Taraboš* < **Tara Vo(vi)sk(a)*)“ (Павл. М. 1965/1966, 21). Исп. и текст код оронима *Tара*.

ТАРАЦА 745, ојк. Тараца, ок. Вучитрна (Приштина 1; Енц. Југ. Призрен). У Р. К-М II пише: „Тараца, е ж. /.../ име шуме, планине /.../ Перс. *Tarag* им. пљачка, јагма. – У В. и Вр. IV. н.“ Исп. презиме *Тараџић* (ЈП).

ТАРАШЕВАЦ, ојк. Кукљин, ок. Јагодине (Мишк. 3, 182). Према антропониу *Тараши*; исп. л. име *Тарас*; презимена: *Тараши*, *Тарашић*, *Тарас*, *Тарасућ* (ЈП); ојк. *Тараши*, код Зрењанина (ИМ); румунска имена: *Taras, Taraș, Tarasie* (Кон., 156).

ТАРТИЋА ГАЈ, ојк. Грачаница, ок. Љубовије (Павл. Љ. 2, 475). У селу је и хидроним *Тартића њојок* (И., 474). Породично име није забележено. Исп. презимена: *Тартића*, *Тартиославић*, *Тартиоша* (ЈП); *Тартиун* (РП ЦГ 2002).

ТАСЛИЦА, ор. Мали чот, ојк. Рипањ, код Београда (Београд 3). Оним *Таслица* је дем. од *џаслак*, тур. *taslak* 'комад необрађеног или грубо тесаног дрвета; пањ, клата, трупац; необрађен, неотесан блок камена' (Вук, Рј.; Р. МС).

ТАТАР БРДО, ојк. Паклење, слив Ибра (Ил. Р., 637). Према називу *џајџар*, *џајџарин* 'припадник *џајџарског* народа': „Balkanski turcizam iz terminologije naroda“ (Скок, Рј. под *tatarin*). Назив *џајџар* је значео брзог, хитрог човека који је обављао послове гласника, преносио пошту, поруке (према Р. МС). В. Татарски вис, Татарчево брдо.

ТАТАРИЦА 465, ор. Фрушка гора, Срем (Стан. 4, 768). Из синтагме **Татарска коса*; исп. ор. *Татарски вис*, *Татарна* и др.

ТАТАРНА, ојк. Планиница, слив Љубостинске реке л. пр. Западне Мораве, обл. Левач (Крушевац 3; Мишк. 3, 182; Буш. Т., 465). Поток *Татарна* „долази од брда Татарне /.../ па рони у десну обалу Љубостинске реке, у селу Грабовцу“ (Мишк. 3, 182). „Татарна /.../ је име од Татара остало, који су својим пустошењем до овога места допирали“ (И.). Исп. *џајџаран* „Složenica *tatarān*, gen. -*āna* < *tatar-han* /.../ 'татарски владалац' = *џајџар-кан* /.../ одатле *џајџаранка* (Вук) 'strijeła, uzda““ (Скок, Рј под *tatarun*). В. ор. Татар брдо, Татарица.

ТАТАРСКИ ВИС 676, ор. Војинова чука 708, ок. Бољетина (Добра 3; Мил. Ч. 9, 10). В. ор. Татар брдо, Татарица.

ТАТАРЧЕВО БРДО, ор. Честобродица, ојк. Извор, ок. Параћина (Параћин 2). В. ор. Татар брдо и др.

ТАТКОВИЋА БРДО, ојк. Дреновци, ок. Косјерића (Мис. И. 2, 158). Према имену породице *Татковић* (РП ЦГ 2002).

ТАУШАН 440, ок. Доњег Милановца (Доњи Милановац 1). Према антропониу *Таушан*; исп. презимена: *Таушан*, *Таушановић* (РП ЦГ 2002). Исп. топониме у сливу Брегалнице: *Таушан Трло* „таму имал трло некој Турчин *Таушан*“ (Иванова 1996, 635); *Таушанов Кладенац* „кладенац во планина Траб. – Од: 1. тур. зоол. *tavšan* 'zajak' 2. лично име или прекар *Таушан*“ (И.).

ТАЧЕВАЦ 1013, ојк. Тачевац, код Куршумлије, слив Топлице (Енц. Југ. Косовска Митровица). Према антропојкониму *Тачевац* (ИМ). О ојкониму *Тачевац* код Ломе: „Често је *в(а)с* стопивши се са првим делом синтагме изокретано

у (сложене) суфиксе *-ов/-ев-(а)ц*, *-ав-ица* и сл.: *Радина в(ас) /.../ > Радиновац /.../ Тача в(а)с /.../ > Тачевац*“ (Лома 2003, 8). Према Пешикану (1984, 27): „*Тачавас таçавас /.../ Сад Тачевац (Топлица)*.“ Исп. л. имена: *Таца*, *Таце* (Грк.; ПИ); презимена: *Тачек*, *Тачковић* (ЛП).

ТАЧЕВАЧКИ ВИС, ојк. Тачевац, слив Топлице (Мишк. 4, 71). Према ојкониму *Тачевац*. В. код ор. Тачевац.

ТАШОВЕ ЛИВАДЕ 1693, ор. Голија (В-С, Сјеница 1). Према м. имену *Таша*, *Ташо* (Грк.).

ТВРДОВА ЧУКА, ојк. Горновац, ок. Трговишта, слив Пчиње (Триф. Ј. 3, 181). Према м. имену *Тврд*, *Тврдо* (Грк.; ПИ); исп. и имена: *Тврда*, *Тврде*, *Тврденко*, *Тврдеџа*, *Тврдина*, *Тврдислав* (И.).

ТЕВЕРИЧИШТЕ, ојк. Мушићи, ок. Косјерића (Мис. И. 2, 166). Према турском *teferrüs, teferrüç* 'веселити се' (Шкаљ. 1966). Место у природи на коме су се људи окупљали да проведу одмор, забаву у природи; место погодно за одржавање теферича, на коме се теферичи'. В. ор Теферич, Теверичко брдо.

ТЕВЕРИЧКО БРДО 344 = **ТЕФЕРИЧ**, ојк. Опланић, код Груже (Рад. Т., 233; Драгић 1, 301). В. ор. Теверичиште, Теферич.

ТЕДЕРИЦА 1033, ојк. Завој, ор. Стражиште 1492, ор. Висок 1588 (Пирот 2). Према румунској форми личног имена *Теодор* – *Teder* (Кон., 159); исп. м. имена: *Тедо*, *Тедуш*, *Тодориц*, *Тодорица* (Грк.).

ТЕДОВО БРДО, ор. Вишко брдо 1387, ојк. Бела Стена, слив Студенице (Нови Пазар 1). Према мушком имену *Тедо* (Грк.); исп. код ор. *Тедерица*.

ТЕДОЛ 819, ор. Карадаг, ојк. Жегра, ок. Гњилана (Куманово 1; Стан. 2, 237). Према м. имену **Тедол* од *Теодул* према грчком *Θεόδουλος*; међу варијантама су и *Тодела*, *Тоделић*; исп. и неке од великог броја варијаната из румунског језика: *Teodul, Tedel* (Кон., 159).

ТЕЗГА 442, ор. Велика стена 536, ојк. Будишић, ок. Лознице (Зворник 2). *Тезга* је 'сто или клупа на којој занатлија ради или се на њима излаже роба'; из тур. *tezgâh* (Шкаљ. 1966). Метафора; непозната реална мотивација.

ТЕКЕЛИНО БРДО 943, ор. Малич, ојк. Добраче, ок. Ариља (Ршум. 4, 44). Код Мисаиловића се не помиње (Мис. 1990, 127). Забележена су лична имена: *Теко*, *Теки*, *Текил* (Грк; ПИ); презимена: *Текели*, *Тек*, *Текелић* (ЛП).

ТЕКИЈА 1537, ојк. Бабина Пољана, ок. Трговишта, Врањска котлина (Кратово 2; Енц. Југ. Врање; Злат. 5, 111). Према тур. *tekke, текија* 'богомолја; среће се и као топоним према месту на коме се налазила *текија*' (Шкаљ. 1966; Скок, Рј. под *текија*).

ТЕЛАЛСКО БРДО 384, ор. Девесиљско брдо 472, ојк. Рогојевац, ок. Крагујевца (Аранђеловац 4). Ор. је изведен од турске речи *tellâl* 'објављивач, човек који извикивањем уз ударање у добош оглашава саопштење власти, добошар' (Шкаљ. 1966; Р. МС).

ТЕЛЕК 200, ојк. Беркасово, Срем, ор. Фрушка гора (Стан. 4, 767; Хер., 131). Мађарска реч *telek* значи 'земљиште, плац'.

ТЕМАЦ 524, ојк. Темска, ор. Кључ 575 (Пирот 1). Назив брда *Темац*, на коме се налазе остаци старог кастела, чије је име забележено у почетку XV века, Лома изводи из тог старог назива *Tōtis, Tōmis* (1993, 231). В. више у раду о таквим супстратским именима у провинцији Дацији (И.). Изведени оними су и данас у употреби, насеље *Темска* и река *Темшица*.

ТЕМЕНИ ВРХ 639, ојк. Каменица, ок. Ниша (Ниш 1). Када се говори о оронимима употребљава се израз: теме планине, брега и сл. у значењу 'највиши део'. *Теме* је географски термин који је регистрован у македонској терминологији као „најгорниот зарамнет дел на планина, зарамнет планински врв” (Вид. 1999).

ТЕМИШКОВАЦ 1010, ојк. Бадовац, код Грачанице, ок. Приштине (Приштина 3). Оним је изведен од антропонима, вероватно имена Влага; исп. румунско име *Temiş*, једна од многих варијанти имена *Timotei*, код нас *Тимоџије*, грч. *Τιμόθεος* (Кон., 161). Форма *Темши* је добила хипокористички наставак *-ко* **Темшико*. Следећи степен настајања топонима је синтагма **Темшиков вис* и сл., па губљењем апелатива, именичким наставком изведен је *Темшиковац*.

ТЕОВАЦ 645, ор. Орловац, ојк. Драгољ, ок. Рудника (Аранђеловац 3; Мишк. 4, 175; Јов. Б. 1, 283; Рак. М., 740). Према турским пописима *Теховац* (в. Лома 1998, 164). Исп. антропониме: *Техо*, *Техомил*, *Техомир* (ПИ).

ТЕОЧИН, ојк. Врдник, Срем (Цар., 126). Од *џелац*, мн. *џеоци*. Назив за онога који чува *џеоце* – *џеоچار* 'чобан који чува телад; стаја за телад' (према Скоку, Рј. под *tèle*; Р. МС). У пастирској терминологији Срема *џеочињак* значи „затворена и покривена просторија у којој су телад“ (Бошњаковић 1985, 149). Исп. ојк. *Теочин*, код Брезне, ок. Горњег Милановца (ИМ). В. ор. Теочински клик, Теочински крст. Исп. Лома 1997, 18.

ТЕОЧИНСКИ КЛИК, ојк. Теочин, ок. Горњег Милановца (Мишк. 6, 146). В. код ор. Теочин,

ТЕОЧИНСКИ КРСТ, ојк. Теочин, ок. Горњег Милановца, хид. Теочинска река слив Чемернице (Мишк. 6, 146; Мишк. 5, 251). В. код ор. Теочин.

1. **ТЕПАВАЦ**, ојк. Узовница, ок. Љубовије (Павл. Љ. 2, 480); 2. **ТЕПАВАЦ** 897, ор. Црни врх 1151, ор. Басара, ојк. Добри Дол (Пирот 4). У селу Узовници махала има име *Тейавац* (Павл. Љ. 2, 480). Исп. л. име *Тейан* (Грк.); презимена: *Тейавац*, *Тейавчевић*, *Тейавић* (РПЦГ 2002); ојк. *Тейавци*, код Битоља, Македонија (ИМ). Уз овај ојконим Заимов даје следеће објашњење: „От МИ **Тейава*: *џейава* в *џейавица* 'ваљавица', срв. с. *Тейава*, Ловешко, основа *џей-* в *џейам* 'бия“ (1967, 211).

1. **ТЕПЕ** 1141, ојк. Жуњевиће, ок. Новог Пазара (Нови Пазар 3; Енц. Југ. Нови Пазар); 2. **ТЕПЕ** 1354, ор. Рудо брдо, ор. Озрен, ојк. Царичина, код Сјенице (Сјеница 3; Крст. О., 204); 3. **ТЕПЕ**, ор. Лесковац 1326, ојк. Кладница, код Сјенице (Сјеница 1); 4. **ТЕПЕ** 1081, ор. Гољак, ојк. Свирце, Изморничка котлина (Лебане 3; ГАЈ Приштина; Урош. 1, 96; Мил. Ч. 2, 35); 5. **ТЕПЕ** 985, ор. Пруговац, ок. Приштине (Енц. Југ. Приштина). Лексема *џейе* је према тур. *тере*, *дере* 'брежуљак, брдашце, узвисина' (Шкаљ. 1966). В. ор. Тепек.

ТЕПЕК 1020, ор. Чукар 1020, ор. Столови, ојк. Брезна (Чачак 4; Павл. Р. 1, 325). В. код ор. Тепе.

ТЕПОВИЦА, ојк. Драјинац, ок. Сврљига (Богд. 1, 167). Назив се налази у категорији орографија, уздигнута места: „*Тейе*, (тур. брежуљак): *Тейовица* Др.“ (И., 63). В. код ор. Тепе.

ТЕПРЧ 925, ојк. Црњани, ок. Ивањице, ор. Голија (Ршум. 4, 43). Према арбанашком *të përc* 'јарац'; „*prč* је /.../ balkanska гљеџ јужнославенског подријетла“ (Скок, Рј. под *frcati se*). Исп. орониме: *Јарчевац*, ор. Засеча, ок. Деспотовца; *Јарчево брдо*, ор. Тара; *Јарчева коса*, ор. Букуља; *Прчин бријег*, код Пећи; *Прчања*, ор. Равна планина.

ТЕРАЖДА, ојк. Новаке, ок. Призрена (Бук. 3, 544). У блиском селу Горња Србица, налази се пашњак *Теражда* (И., 530). Овај топоним Пешикан помиње као *Торажда*, име из Доњег Подримља које је забележено у старим повељама: „међаш Хочке метохије и Нисте, сад локалитет Теражда“ (Пешикан 1986, 43). О брду *Теражда* Лома пише: „Hügel *Teražda*, und zwar gerade an dem Ort, wo man aufgrund der antiken Itinerarien und der archäologische Funde das antike *Theranda* lokalisiert. Der slav. Bergname geht offensichtlich auf eine Adjektivableitung vom Substratnamen **Terod-ja* zurück, und weist dabei die ostslavischen Lautentwicklungen *dj* > *žd* und *o* > *a(n)* auf (für *o* > *a* vor *ž* + Konsonant vgl. in derselben Gegend im XIV. Jahrhundert *Ostražnica* = serb. *Ostružnica* < **Ostroq-*)“ (више Лома 1991, 131).

ТЕРЗИЈИНА ГОРИЦА 1022 = **ТЕРЗИЈИНА ГОРИНА**, ор. Бабичка гора, ојк. Бабичко, Лесковачка котлина (Ниш 3; Јов. Ј. 3, 6). *Терзија*, тур. *terzi*, је занатлија, кројач који шије одела од чохе. Апелатив *горица* је дем. од *гора* 'планина, брдо; шума, дрвеће', док је у другом орониму, варијанти, апел. *горина* аугментатив од *гора* 'планина, брдо'.

ТЕРЗИЈИНА ГОРИНА 1022 = **ТЕРЗИЈИНА ГОРИЦА**, ор. Бабичка гора, ојк. Бабичко, Лесковачка котлина Март. Ж., 4; Мил. Ч. 2, 74). В. ор. Теризијина горица.

ТЕРЗИЊА БРДО, ојк. Брезна, код Горњег Милановца (Фил. М., 179). Према имену фамилије *Терзић*.

ТЕСНА ПАДИНА, ојк. Дејановац, ок. Књажевца, обл. Заглавак (Динић, 192). Први члан синтагме је придев *тјесан*, *-сна* 'који је мале ширине, узак'. Топоним се односи на „шумовиту удолину“ (И.). Исп. микрохидроним *Тесан бобук* 'вир на Ласовској реци', ојк. Леновац, ок. Грлишта (Динић 1, 211). Исп. и топониме из слива Брегалнице: *Тесен Дол*; *Тесен Загас*; *Тесен Паји*; *Теснајта Падина*; *Теснајта Река*; *Теснојта Преслај* (Иванова 1996, 638/639).

ТЕТАЈА, ор. Нинаја, обл. Пештер (В-С, Сјеница 4). Од антропонима *Тейа* преко придевског облика **Тейа-ја* из синтагме **Тейаја уирина*, *шума* и сл; исп. м. име *Тейа* (ПИ).

1. **ТЕТРЕБИЦА**, ојк. Горњи Дубич. Ок. Јагодине (Мишк. 3, 183); 2. **ТЕТРЕБИЦА**, ор. Љубовац, ојк. Жељево, ок. Сврљига (Мишк. 4, 141; Богд. 1,

167); 3. **ТЕТРЕБИЦА**, ојк. Заовина, ор. Тара (Павл. Љ. 2, 365). Према шумској птици *џејџреб* Tetrao urogallus. В. ор. Тетребиште, Тетребовац, Тетребово брдо.

ТЕТРЕБИШТЕ, ор. Златарско брдо 1389, ор. Златар (Сјеница 1). Назив брда је према локацији на којој су се налазили, живели *џејџребови*. В. ор. Тетребица и др.

1. **ТЕТРЕБОВАЦ**, ор. Јабланик 1274, слив Колубаре (Јов. Б. 1, 159); 2. **ТЕТРЕБОВАЦ** 1148, ојк. Доброселица, ор. Златибор (Вардиште 4; Павл. Р. 1, 325). Из синтагме **Тејџребов врх* и сл. У близини је ор. *Тејџребово брдо* (*Тејџребово*). В. ор. Тетребица, Тетребиште и др.

ТЕТРЕБОВО 1011 = **ТЕТРЕБОВО БРДО**, ојк. Драглица, ор. Ровачица 1124, ор. Муртеница (Вардиште 4). Из синтагме **Тејџребово брдо* (в.).

ТЕТРЕБОВО БРДО 1011 = **ТЕТРЕБОВО**, ојк. Драглица, ор. Муртеница (Мић. Љ., 469). Према птици *џејџреб* чије је станиште на овом орониму. В. ор. Тетребица, Тетребиште.

ТЕТРЕБУША 450, ојк. Љутовница, ор. Триповац 552, ор. Сувобор (Аранђеловац 3; Мишк. 6, 122; Мишк. 5, 257; Фил. М., 220). Планина, гора у којој има *џејџребова*. В. ор. Тетребица, Тетребиште.

1. **ТЕФЕРИЧ**, ор. Велики Штурац, ор. Рудник (Мишк. 5, 217; Влад., 11); 2. **ТЕФЕРИЧ** 344 = **ТЕВЕРИЧКО БРДО**, ојк. Опланић, ок. Груже (Чачак 2; Крушевац 1). Турска реч *teferrüc, teferrüc* значи 'излет, одмор у природи; место у природи где се може одмарати'. Исп. орониме: *Тевеичишије, Тевеичко брдо*.

ТЕШИЋА БРДО 357, ојк. Брђани, ок. Чачка (Чачак 1). Према породичном имену *Тешићи*.

ТИГАНАЦ, ојк. Озаци, ок. Врњачке Бање (Крушевац 3). Вероватно према надимку; исп. презиме: *Тигањ* (РП ЦГ 2002; ЛП).

ТИЈАНИЋА БРДО, ојк. Загуљ, Ибарски Колашин (Лут. М. 5, 139). Према породичном имену *Тијанићи*.

ТИЈАЊСКИ ЛУГ 482, ојк. Тијање, код Гуче, Доње Драгачево (Ерд. 1, 177). Према антропоојкониму *Тијање*; исп. м. име *Тијан* (< *Тихан*), *Тијо* (Грк.). В. ор. Тијовац, Тијовци.

ТИЈОВАЦ, ојк. Тијовац, ок. Куршумлије, слив Топлице (Рак. М., 16). Од л. имена *Тијо* (Грк.). В. код ор. Тијањски луг и др.

ТИЈОВИЦА 739 = **ТИЈОВЦИ**, ор. Тресибаба, ојк. Луково, ок. Сврљига (Богд. 1, 167). Исп. ојк. *Тијовац*; топ. *Тијовица* „ту је било старо село“ (И.). В. код ор. Тијањски луг, Тијовац.

ТИЈОВЦИ 739 = **ТИЈОВИЦА**, ојк. Тијовац, ор. Тресибаба, ок. Сврљига (Ниш. 2). Према породичном имену *Тијовци* од *Тијо*. В. Тијањски луг, Тијовица, Тијовац.

1. **ТИКВА** 901, ојк. Надрље, ор. Гледићке планине (Крушевац 1; Стан. 2, 599; Карић, 15; Мишк. 3, 183; Буш. Т., 465); 2. **ТИКВА**, ојк. Медовине, код Ивањице, ор. Јавор (Сјеница 2); 3. **ТИКВА** 1333, топ. Тиква, код Нове Вароши, ор. Босања планина 1184 (Пљевља 2; Сјеница 1); 4. **ТИКВА** 1405, ор. Кукавица (В–С, Лесковац 2). Код Скока: „Od **tyk-*, steslav. *tykati* /.../ 'pungere, tangere, tru-

dere' > *tikati*, -am /.../ > *tik*- postverbal *tik*, koji se upotrebljava kao prilog ... Ova-mo ide i scslav. *tiky*, -ъve > *tikva*, koje je u prasrodstvu s gr. *túkoç* i galskim **tūca* /.../ 'Kürbis' „(Pj. под *tàci*). *Tikva* je биљка *Cucurbita lagenaria* која се користи у исхрани; посуда од тикве служи за захватање воде; у поређењу са *тшквом*, при фигуративном изражавању, за главу онога коме је увреда упућена, каже се *тшква*, *тшразна тшква*. Поводом ојконима *Тиквени*, Заимов каже: „От МИ **Тиква(тша)*, **Тикви (дол)*, **Тиквѣ (тшоле)*; за значението срв. кл. *Тиквенец /.../* вр. *Тиквица /.../* обл. *Тиквеш* в. Кавадарско, *Тиквина гарина*“ (1967, 174). У називима рељефа, као метафора, 'страна која има изглед *тшкве*'.

1. **ТИКВЕШ**, ојк. Клина, Прекорупље, Метохија (Бук. 2, 30; Р. К-М II); 2. **ТИКВЕШ** 1504, ор. Голија (В-С, Сјеница 1). В. код ор. Тиква.

1. **ТИКВИЦА**, ор. Свиновица, ор. Копаоник, ојк. Јошаничка Бања (Нови Пазар 2); 2. **ТИКВИЦА**, ојк. Студена, обл. Пољаница (Злат. 1, 136). В. код ор. Тиква.

ТИКОВА 1333, ојк. Нова Варош, слив Бистрице д. пр. Лима (Енц. Југ. Ужице). Из синтагме **Тикова ливада*, *коса* и сл., од м. имена *Тико* (Грк.).

1. **ТИЛВА** 184, ор. Мала Тилва 173, ојк. Гребенац, обл. Велика пешчара, Банат (Пожаревац 1); 2. **ТИЛВА** 591, ојк. Брњица, слив Брњице, пр. Дунава (Велико Градиште 4; Мил. Ч. 4, 103); 3. **ТИЛВА** 330, слив Туманске реке, ок. Голупца (Мил. Ч. 3, 77); 4. **ТИЛВА** 768, ор. Кучај, ојк. Сисевац, ок. Параћина (Параћин 2); 5. **ТИЛВА**, ојк. Оштрељ, код Доње Беле Реке, слив Црне реке, ок. Бора (Рајк. 1, 117). Осим поменутог оронима *Тилва*, код Оштреља, у сливу Црне рече има још десетак топонимских синтагми са првим чланом *Тилва* (в. даље). Уз топоним *Дуња Тилва* Гамулеску даје објашњење онима *Тилва*: „rum. *după țilvă*, у којем је друга реч regionalni географски термин којим се означава 'svako visoko mesto u obliku sedla' i који је врло чест у banatskoj топонимији: *Țilva cu Brusu*, *Țilva Năroadă*, *Țilva Frăsânului*, *Țilva Rugului /.../* Poreklo rum. ban. *țilvă* – nije poznato“ (1976, 114).

ТИЛВА ГОЛА 1000, ор. Стобори, ојк. Злот (Доњи Милановац 3). Врх на орониму Стобори који није обрастао, без растиња; каменити врх. В. ор. Тилва.

ТИЛВА ИНАЛТА, ојк. Подгорац, ок. Бољевца, слив Црне реке (Гамул., 135). Према румунском *Țilva înaltă* 'високи врх' (И.). В. ор. Тилва.

ТИЛВА КНАЛТА 1098, ор. Јавориште, ор. Кучај (Стан. 2, 98). Податак је нетачно забележен. Други члан синтагме је румунска реч и треба да гласи *înaltă* (исп. *Тилва иналта*). В. ор. Тилва.

ТИЛВА КОТ, ор. Котол мик 838, ојк. Злот (Доњи Милановац 3). Други члан синтагме је према румунској лексеми *cotton* 'удубљење у стени, колотечина; јазбина; удубљење у земљи'; исп. ор. *Котолмин*. В. ор. Тилва, Котолмин.

ТИЛВА КУДРУМУ 376, ор. Грујиново брдо 381, ојк. Шарбановац, ок. Књажевца (Зајечар 1). Члан *кудруму* чине *си 'са'* и *друм 'пут, друм'*. В. ор. Тилва.

ТИЛВА КУМОСТАКУ 714, ор. Лашош, ок. Бора (Доњи Милановац 3). Други члан синтагме чине рум. *си 'са'* + *mesteacăn, mastacăn* 'бреза'. В. ор. Тилва.

ТИЛВА КУ СТОБОРИ 1050, ор. Стобори, Кучајске планине (В-С, Жагубица 4). В. код ор. Стобори, Тилва.

ТИЛВА КУ ФРАСИЊИ 531, ојк. Рудна Глава, Пореч (Доњи Милановац 2). Ороним чине румунске лексеме: *tilva* 'брег, брдо' + *cu* 'са' + *frasin* 'јасен', *frăsinét* 'јасенов шумарак'. В. ор. Тилва.

ТИЛВА КУЧИСУ, ор. Мошулуј 1036, ор. Стобори 1000, ојк. Злот (Доњи Милановац 3). Други члан је недовољно препознатљива реч, могуће да се односи на ороним *Кучај*, те би оним *Тилва кучису* значило 'врх, вис, на Кучају'.

ТИЛВА ЛАЋУЛИ, ојк. Подгорац, слив Црне реке (Гамул., 135). *Лаћули* је од „rum. *la ciuli*, у којем је *la* предлог са значењем 'код; при; на'“ (И.). За *ciuli* аутор каже да „ima u osnovi rum. dij. prid. *ciul* 'bezuv' ili rum. antrop. *Ciul*“ (И. под одредницом *šul*). На геог. карти (Зајечар 2) забележен је измењени назив *Тилва лакулуј*. В. ор. Тилва.

ТИЛВА ЛУ БАЛАШ, ојк. Валакоње, код Бољевца (Зајечар 1). Код Гамулескуа пише: „*Tilva lu Balaš*, brdo istočno od Valakonja (AM) = rum. *Tilva lu(i) Balaš* 'Balašev vrh'. На SM, I. 6. Boļjevac ovaj je toponim verovatno krivo napisan: *Tilva Lusalaš*, sa -s- umesto -b- u drugoj reči“ (1976, 135). В. ор. Тилва.

1. **ТИЛВА МАРЕ** 498, ор. Гребар 403, ор. Дели Јован, ојк. Плавна (Доњи Милановац 2); 2. **ТИЛВА МАРЕ** 1019, ор. Велики крш 1191, ојк. Злот (Доњи Милановац 3); 3. **ТИЛВА МАРЕ** 895, ор. Стол 1156, ојк. Топла, код Бора (Доњи Милановац 4). *Маре* је румунска реч *mare* која значи 'велики' – 'Велико брдо'. В. ор. *Тилва*.

1. **ТИЛВА МИК** 729, ор. Чока Ђурули 528, ојк. Кривељ, код Бора (Доњи Милановац 3; ГАЈ Бела Црква); 2. **ТИЛВА МИК** 589, ор. Тилва маре 895, ојк. Топла, код Бора (Доњи Милановац 4). *Мик* је румунски придев 'мали' – 'Мало брдо'. В. ор. Тилва.

ТИЛВА МОШУЛИ, ор. Мошулуј 1036, ор. Стобори, ојк. Злот (В-С, Жагубица 4). В. код ор. Мошулуј, Тилва.

ТИЛВА НАЛТА, ојк. Кривељ, слив Црне реке (Пајк. 1, 117). Код Гамулеску: „*Tilva Nalt*, brdo više od 1000 m. zapadno od Bogovine /.../ = rum. *Tilva înaltă* 'visoko brdo' /.../ krajnje -ă od rum. *înaltă* adaptirano je kao sh. -a /.../ što se tiče rum. *î* u *înaltă*, njegov izgovor nije obavezan, te je ono logički izostavljeno“ (1976, 135). В. ор. Тилва.

ТИЛВА ЊАГРА 770, ојк. Злот, слив Црне реке (Доњи Милановац 3; Стан. 1, 125; Гамул., 136). Према румунском *Tilva neagră* 'Црно брдо'. В. ор. Тилва.

ТИЛВА ЊАЛТА 1053, ор. Јавориште, ојк. Јабланица, слив Црне реке (Параћин 2; Стан. 3, 641; Миш. 1, 226). Ороним *Тилва њалта* „druga је adaptacija rum. *Tilva înaltă* 'visoko brdo (vis, vrh, čuka)', за које види s.v. *Tilva Nalta*“ (Гамулеску 1976, 136). Исп орониме: *Тилва налта* и *Тилва иналта*. В. ор. Тилва.

ТИЛВА ПАСКУ 684, ор. Велики крш, ојк. Кривељ (Доњи Милановац 3). Према рум. *păscut* 'пастбище, выгон; пастъба' (према Р. Р-Р) – 'брдо на које се изгони стока ради испаше; испасиште, планина'. В. ор. Тилва.

ТИЛВА РОШ 500, ојк. Валакоње, слив Црне реке (Енц. Југ. Зајечар; ГАЈ Зајечар). Код Гамулеску: „*Tilva Roş, brdo istочно od Valakonja /.../ = rum. *Tilva roşie (roşă)*, eventualno *Tilva (lui) Roşu*“ (1976, 136). Исп. рум. л. име *Roşu* и сам придев *roşi* 'црвен. В. ор. Тилва.*

ТИЛВА ТАБАКУЛА, ор. Чока мошу 467, ојк. Брестовачка Бања (Доњи Милановац 3). У турском језику реч *tobak* значи 'кожар, мајстор који штави коже'. Према називу заната којим су се бавили људи су добијали презимена: *Табаци, Табаковићи*. Исп. антропониме у румунском језику: *Tabac, Tabaca, Tăbaci* (Кон., 384). У сливу Брегалнице, у Македонији, налазе се следећи топоними: *Табак Арманлари /.../ По занает од *џабак* 'кој обрађува сурови кожи; штавувач на кожи, кожар < *tobak* 'кожар'"; *Табачка Мала; Табашко Присое* (Иванова 1996, 632). В. ор. Тилва.*

ТИЛВА ТОМЕ 673, ор. Старица 797, ок. Мајданпека, Кучај (Доњи Милановац 1; Енц. Југ. Неготин; Мил. Ч. 9, 3; Милић 1, 3). Према м. имену *Тома*. В. ор. Тилва.

ТИЛВА УРОША 837, ор. Хомољске планине (Петровац 2; ГАЈ Бела Црква). Према м. имену *Урош*. В. ор. Тилва.

ТИЛВА ЦЕРОВА 678, ор. Велики крш, ојк. Кривељ, ок. Зајечара (Доњи Милановац 3; Рајк. 1, 117). Према врсти дрвета *цер, храсћ, дуб Quercus*. В. ор. Тилва.

ТИЛВОЊА 409, ојк. Раденка, ок. Голупца (Велико Градиште 4). Према румунском апелативу *tilvă* 'брдо, вис, чука' коме је придодат наставак *-оња*, румунски аугментативни суфикс (о овом суфиксу в. Гамулеску 1983).

ТИЛОВА ЧУКАРА 1228, ојк. Добри До, код Ивањице (В-С, Чачак 4). Према антропониму; исп. мушка имена: *Тил, Тиле* (Грк.; ПИ).

ТИМАРНИЦА, ојк. Тијовац, ок. Сврљига (Богд. 1, 167). Богдановић топониме *Тимарница* и *Тимаровац* (в.) ставља у категорију 'својина, својински односи' (И., 89). *Тимар*, тур. *timar* има значење: брига о коњима, неговање, храњење коња; феудални посед, лено, спахилук у Турској Царевини; мн. *Тимари* 'пољско добро, сеоски посед' (Шкаљ. 1966).

ТИМАРОВАЦ, ојк. Драјинац, ок. Сврљига (Богд. 1, 167). В. код ор. Тимарница.

ТИМОТИЊА БРДО, ојк. Каменица, ок. Ваљево, слив Колубаре (Крупањ 2; Јов. Б. 1, 323). Према породичном имену *Тимоџићи*.

ТИМЧИНА ПАДИНА, ојк. Ново Село (Нова Мала), ок. Буштрања, Прешевска Моравица (Злат. 7, 134). Према м. имену *Тимча* (Грк.).

ТИСОВА ГЛАВА 1088, обл. Азбуковица, ок. Заројја (В-С, Ваљево 3). В. код ор. Тисова падина.

ТИСОВА ПАДИНА, обл. Мокра, ок. Беле Паланке (Ћирић 1, 202). Према дримониму *џис, џиса Pinus larix (Taxus baccata)* (Вук, Рј.); код Симоновића: *џис, џиса, џисовина Taxus baccata* (Сим. 1959). Вук у Рјечнику помиње и планину, из народне песме, *Тиса*. Исп. топониме: „*Тиса* 1. рид покрај Брегалница /.../ 2. шума /.../ Од бот. *џиса* 'иглолисно зимзелено дрво со темноцрвеникава боја, *Taxus bac-*

сата < стсл. *ѡисъ*“ (Иванова 1996, 641); *Тисове усови* „усови и литице обрасле бором и тисом, кањон Пиве“; *Тисови до* „већа долина обрасла шумом, има и тисовине“; *Тисовина* „део потеса Љути, на том терену расте тисовина“ (Цицмил-Реметић 2010, 294).

1. **ТИСОВАЦ** 1066, ојк. Бресник, ор. Чемерна планина, ок. Краљева (Чачак 3); 2. **ТИСОВАЦ** 1444, ор. Гиљева (В. 3., Сјеница 3). В. ор. Тисова падина.

ТИСОВИК 945, ор. Ораховичка планина, ојк. Горња Ораховица, код Љубовије (Крупањ 3; Павл. Љ. 2, 448). В. ор. Тисова падина.

1. **ТИСОВИЦА**, ојк. Бањани, обл. Качер (Мишк. 6, 190); 2. **ТИСОВИЦА**, ојк. Радобуђа, ок. Ариља (Мис. И. 1, 141). В. ор. Тисова падина.

ТИСОВО БРДО 1352, ор. Тара, ојк. Перућац, код Бајине Баште (Енц. Југ. Вишеград; Павл. Љ. 2, 374).

ТИСОЊА 606, ојк. Бијели Камен, ор. Чемерно, ојк. Горње Драгачево (Јов. К. 1, 387). У опису ојконима Бијели Камен, изгледа терена, услова за живот и породица које су у њему живеле, Јовановић К. указује на два податка која су за нас од значаја: а. У планинама овога дела Драгачева шуме су листопадне, осим на Чемерну где има четинара, и то јеле и смрче (нема помена о *ѡису*); б. Три породице које су насељене у том селу су пореклом из Сјенице, из места *Тисовица* (И., 389). Досељенике староседеоци често називају по месту одакле су досељени, те се може очекивати да је за њих коришћен надимак **Тисовац*, **Тисовци*, па и аугментативно-пејоративно на *-оњ(а)* – **Тисоња* ’земља која је својина *Тисоња*, ген. мн. **Тисоња исѡаша*, врх и сл.’.

ТИТЕРОВАЦ 962, ојк. Доња Косатица, ор. Равна гора 1432, ор. Златар (Пљевља 2). Из антропонимске основе *Тѡѡ-*; исп. м. имена: *Тѡѡ*, *Тѡѡа*, *Тѡѡо*, *Тѡѡолик*, *Тѡѡомир*, *Тѡѡомил* (ЈП); рум. имена: *Tit*, *Tita*, *Tite* (Кон., 162); у речнику румунских породичних имена: „*Titeanu* < n. top. *Titu*, cu diminutival –el /.../ *Titerlea*: cf., pt. *temã*, pol. *Titera*, *Teter*. Cf. n. top. *Titerlești*“ (Јордан 1983, 453).

ТИТЛЕ 1487, ор. Острозуб 1546, код Црне Траве, обл. Власине (В-С, Власотинце 2). Глагол *ѡѡѡѡ*, прасл. **ту-* ’постајати туст, претио, дебео’, не налази се у употреби, потиснут је од синонима (в. више Скок, Рј.). Вук наводи у свом Рјечнику глагол *ѡѡѡѡ*, *ѡѡѡѡ* и упућује га на *гојѡѡ се*. У говору се користи придев на *-љ*, али са префиксом *ѡре-* *ѡреѡѡ*. Из истог ие. корена као **теу-* ’надимати се, расти, дебљати’ је и превој **тоу-* из кога је, мало позната, лексема *ѡѡѡѡѡ* ’бундева’ *Cucurbita ovifera*, коју је Вук унео у Рјечник. У својим етимолошким разматрањима Иљински констатује да наше речи *ѡѡѡѡѡ* и *ѡѡѡѡѡ* ’зоб’, као и бугарска реч *ѡѡѡѡѡ* ’чунак за ткање’ имају исту етимологију: „все три предмета: ’зоб’, ’тиква’ и ’цевка’ обединяются понятием ’чего-то овального, шарообразного“ (Иљински 1930, 288). Код сва три објекта уочљиво је да их повезују особине: оно што је округло – али овално, ваљкасто, јајасто. Наш ороним би могао бити из *ѡѡѡѡ*, можда **Тѡѡѡѡ врх*, **Тѡѡѡѡ сѡѡѡѡ* и сл. > *Тѡѡѡѡ*, метафоричког значења, ’ваљкасто заобљен, јајасто издужен врх и сл.’ Овакво објашњење је подржано постојањем лексеме, етимолошки сродне,

йуѝлић 'бундева'. У тексту сајта 'Планине у Србији' опис врхова планина Великог Чемерника, каже се за врхове „svi su zaobljenog tipa“.

ТИЧАК 454, ор. Орловица 515, ојк. Богатић, код Ваљева (Павл. Љ., 459). У разговору се користи за малу птицу, *йѝиче* – *ѝиче* уместо *йѝиче* (*йѝѝ > ѝѝ*). Павловић га бележи, уноси међу „имена места, која би опомињала на имена каквих животиња“ (с. 560–562). В. ор. Тичија глава.

ТИЧИЈА ГЛАВА 1045, ор. Златибор, ојк. Доња Јабланица (Вардиште 3; Мић. Љ., 472; Жуј., 328). Први члан синтагме је са упрошћеном иницијалном консонантском групом *йѝѝ > ѝѝ*: *йѝичји* > *ѝичји*. Исп. фитониме: *йѝичија граорица*, *йѝичија ѝрава*, *йѝичије млеко*, *йѝичије ногице* итд.; *ѝичја зоб*, *ѝичја ѝрава*, *ѝичје око*, *ѝичји нокѝи* (Сим. 1959). Уочљиво је да има већи број фитонимских синтагми чији је први члан придев *йѝичији* или *ѝичији* у односу на топониме. Осим оронима *Тичија глава* и *Тичје брдо* (са *йѝичији* нема у материјалу примера, в.); и у неколико других радова нису пронађени примери са орнитолошким апелативом: Пивска планина (Цицмил-Реметић 2010); слив Брегалнице (Иванова 1996); Сврљиг (Богд. 1); слив Грлишке реке (Динић 1); Топонимија Белице (Рад. Ј.).

ТИЧЈЕ БРДО 1310, ор. Равниште 1343, ојк. Ђаково, ок. Краљева (Чачак 3). В. код ор. Тичија глава.

ТИШИНО БРДО 137, ојк. Брзан, ок. Баточине (Крагујевац 4; Милој. Б. 1, 13; Рад. Т., 4). Према м. имену *Тиша*, *Тишин* (Грк.).

ТИШОВО БРДО 380, ојк. Гараша, ок. Аранђеловца, ор. Букуља (Аранђеловац 1; Јов. Б. 1, 284). В. ор. Тишино брдо.

ТЛАМИНА ПЛАНИНА 1533 = **ТЛОМИНА ПЛАНИНА** = **БИСТРАНСКА ПЛАНИНА**, ојк. Тламино, ок. Босиљграда (Крива Паланка 1). Оронимска синтагма је према ојкониму *Тламино Горње* и *Доње* (ИМ), вар. *Тломино* (ГАЈ Крива паланка), и *Тламинце* (Крива Паланка 1). (1) Поводом ових ојконима Заимов даје објашњење: „От **Тљмяне*: МИ **Тљма* от **тљма*, от глаг. същ. от **тљмя* и рус. *толмитъ*, *тольмитъ* 'натрупвам; наливам (с фуния)' /.../ сродно с *ѝѝлѝа*. Тук веројатно в. значење 'нещо, което се излива; излив; порой'; срв. *Тљненци*, *Тљминци*“ (1976, 174). (2) Покушаћемо да укажемо на други правац у тражењу објашњења порекла оронима, уколико је то могуће. Словенске паралеле за основу онима *Тлам-* и фонолошку варијанту *Тлом-* нисмо пронашли у околним говорима. У Словенији је хидроним *Толминка* назван према ојкониму *Толмин*, код Горице, слив Соче. О хидрониму *Толминка* писао је Безлај: „Ime je gotovo predslovensko. Toda po slovenskih glasoslovnih zakonih ni mogoče nastaviti enotnega izhodišča za glas. skupino -ol- (nastalo je lahko iz -ьl, -ьl, -lь, -lь, -ьlь, -ьlь, kar so lahko refleksi za kateri koli reduciran predslovenski vokal, lahko pa je nastalo tudi naravnost iz -ol-, -al-) /.../ slov. in sbh. -ynъ v substratnih imenih normalno refleks za predslovensko (iliro-venetsko) -ona“ (1961, 263). Сматра да *Толмин* не треба издвајати из раширене алпско-топономастичке базе *Tal-* **talamon*. Исп. код Дотена: „*talamin*, nom de lieu; irl. *talam*, gen. *talman* 'terre'“ (1918, 290). Безлај даље напомиње да се Hubschmid одлучио: „za keltsko osnovo **talū* 'das Flache'“

razširjeno s predindoevropskimi sufiksi v **talamon*, **talavo*, **talavēna* 'Erde'" (И., 264). За топоним *Tolmin* Сној каже: „Ime je verjetno supstratnega predсловanskega izvora in etimološko ni zadovoljivo pojasnjeno“. Као једна могућност објашњења код Сноја поменуто је „izvajanje iz osnove **talamōn*, ki je znana v kraj. im. po romanskem svetu /.../ Osnova tem imenom je predromanska, domnevno keltska“ (Сној 2009, 430).

ТЛОМИНА ПЛАНИНА 1533 = ТЛАМИНА ПЛАНИНА = БИСТРАНСКА ПЛАНИНА, ојк. Тламино, ок. Босилграда (Стан. 4, 552). В. код ор. Тламина планина.

ТМАВСКА ЧУКА 560, ојк. Тмава, код Барбатовца, ок. Куршумлије (Куршумлија 4). Река која туда протиче је *Тмава* или *Тмавска река* л. пр. Топлице. Придевски члан синтагме – *Тмавска* изведен је од онима *Тмава*, од *ѿма* 'тама, тмина', прасл. **tъma*. Исп. хидроним *Тамнава* и хороним *Тамнава*.

ТОВАРИШ 763, ор. Жеговац, ојк. Баланце, ок. Гњилана (Куманово 1). Ор. је од *ѿовар* 'терет, оно што неко (нешто) носи, обично животиња (магарац кога називају и *ѿовар*, коњ)'. На Косову се турска реч *tavar* користи као име за домаћу животињу – *ѿовар*, стоку уопште. Према Фасмеру: „*Товариш* /.../ обично објасњается из тюрк., ср. тур., чагат. *tavar* 'имушество, скот, товар' (см. *ѿовар*) + *eš*, *iš* 'товариш'“ (Фасмер 1973, 4/68).

ТОВАРНИК, ојк. Дукат, Горњи Барбеш, ор. Селичевица Ниш 3). *Товарник* је 'онај који товари, који обавља утовар терета; *ѿоварач*, *ѿовараиш*, утоваривач' (према Р. МС; Бак.). Исп. топониме: *Товарник*, махала и њива у селу Кременате, код Косовске Каменице, Новобрдска Крива река (Урош. 1, 139); *Товарни кук* „мање проширење на путу у кањону Комарнице; ту су сакупљали и товарили дрва за огрев, а одатле их 'изгонили' на коњима“ (Цицмил-Реметић 2010, 294).

1. **ТОВАРНИЦА**, ојк. Друговац, ок. Смедерева (Пожаревац 3); 2. **ТОВАРНИЦА 467**, ор. Шљивовачка глава 495, ојк. Шљивовац, ок. Крагујевца (Аранђеловац 4; Жуј., 80); 3. **ТОВАРНИЦА**, ојк. Доња Јабланица, ор. Златибор (Вардиште 3; Мић. Љ., 470); 4. **ТОВАРНИЦА 1985**, ор. Сува планина (В-С, Пећ 2). Према *ѿоварииш*, место, обично у шумама планинских терена, где се сакупља дрвена грађа, посечена стабла, и товари на животиње које их преносе. В. код ор. Товарник.

ТОВИЛОВИЋА БРДО, ојк. Пријановићи, код Пожеге (Мис. И. 3, 392). Према породичном имену *Товиловић*, *Товиловићи*. Исп. м. име *Товило* (Грк.). Народски лик од *Теофил*.

ТОГОЈЕ 380, ор. Вељкова чука 237, ојк. Дубочане, ок. Зајечара (Доњи Милановац 4). Према румунском антропониму *Togoi* (Јордан 1983); исп. лична имена *Тога*, *Того* (Грк.).

1. **ТОДОРОВА КОСА**, ојк. Groшница, код Крагујевца, слив Лепенице (Рад. Т., 73); 2. **ТОДОРОВА КОСА**, ојк. Црнче, ок. Јагодине, слив Белице (Рад. Ј., 115). Према м. имену *Тодор* (Грк.).

ТОДОРОВА ПАДИНА, ојк. Градиште, ок. Беле Паланке (Ћирић 1, 107). Према м. имену *Тодор* (И., 279).

ТОДОРОВАЦ, ојк. Планина, ок. Крупња (Павл. Љ. 2, 492). Према м. имену *Тодор* из **Тодоров њашњак, брег* и сл. Према л. имену је и породично име *Тодоровићи* (И., 492).

ТОДОРОВИЋА КЛИК, ојк. Вирово, ок. Ариља (Мис. И. 1, 118). Према породичном имену *Тодоровић*. Земљиште на коме се налазе њихови домови зове се *Тодоровића куће*, а ту је и извор *Тодоровића бунар* (И.).

ТОДОРОВИЋА КОСА, ојк. Сврачковци, Таково (Фил. М., 237). В. ор. Тодоровића клик.

ТОДОРОВО БРДО, ор. Краљево брдо 903, ојк. Бачевци, ок. Ваљева (Ваљево 3). Према м. имену *Тодор* (Грк.). В. ор. Тодорова коса и др.

ТОДОРОВ РТ, ојк. Десић, ор. Цер, ок. Шапца (Шабац 3). В. ор. Тодорово брдо и др.

ТОДОСИЈЕВИЋА БРЕГ, ојк. Гостиље, ор. Златибор (Мић. Љ., 456). Према породичном имену *Тодосијевићи*.

ТОКОВ ЛАЗ, ојк. Брестовац, ор. Јешевац, обл. Гружа (Драгић 1, 221). Према м. имену *Тока, Токо* (Грк.).

ТОЛАЧКО БРДО, ојк. Забрдњи Тоци, ок. Пријепоље, ор. Побујеник (Пљевља 1). Ороним је према породичном имену *Тоци* од *Толе, Толак*, према коме је и ојконим Забрдњи Тоци (ИМ).

ТОЛЕТИНА 846, ор. Орловица, ојк. Ребељ, ок. Ваљева (Крупањ 4). Из двочлане антропонимске синтагме **Толетина земља, њива* и сл. Исп. антропониме: *Тола, Толе* (Грк.), аугментатив *Толетина*. В. ор. Толачко брдо.

ТОЛКИНА ЧУКА 485, ор. Јухор, ојк. Рашевица (Крушевац 2). Према антропониму *Толко* (Грк.).

ТОМАНАЧКО БРДО, ојк. Србобран, Метохијски Подгор (Стиј. 2, 330). Према антропоојкониму *Томанце* (И.).

ТОМАШЕВИЋА БРДО = ТОМАШЕВО БРДО, ојк. Чешановиће, ор. Рогозна, Ибарски Колашин (Лут. М. 5, 148). Према породичном имену *Томашевићи* од м. имена *Томаш*.

ТОМАШЕВО БРДО = ТОМАШЕВИЋА БРДО, ојк. Чешановиће, код Новог Пазара, ор. Рогозна (Енци. Југ. Косовска Митровица; Лут. М. 5, 148). В. ор. Томашевића брдо.

ТОМИНА КОСА, ојк. Прогоревци, ок. Аранђеловца (Петр. П. 1, 198). Према м. имену *Тома* (Грк.).

ТОМИНА ПАДИНА, ојк. Мало Ропотово, обл. Изморник (Ћирић, 477). Ту је и микротопоним *Томино рамњиишће* (И., 477). Према м. имену *Тома*.

ТОМИН БРЕГ, ојк. Бича, обл. Прекорупље (Бук. 2, 373). В. ор. Томина коса и др.

ТОМИН ВРХ 845, ор. Кучај, ојк. Сисевац, слив Црнице (Параћин 2; Миш. 1, 226). В. ор. Томина коса, Томин брег.

ТОМИН ГРОБ 277, ојк. Раброво, слив Пека (Мил. Ч. 9, 26; Вуј. С. 1, 2; Милић 1, 3). В. ор. Томин брег и др.

1. **ТОМИНО БРДО**, ојк. Лукавица, код Лазаревца (Петр. П. 1, 183); 2. **ТОМИНО БРДО**, ојк. Врањани, код Пожеге (Мис. И. 3, 362). В. ор. Томин брег, Томина падина и др.

ТОМИЊАЧА 1320, ор. Суви врх, ојк. Раждагиња, Сјеничка котлина (Сјеница 3; Зерем. 1, 11). Из синтагме *Томина ѿланина, коса, ливада и сл., од м. имена Тома. В. ор. Томино брдо, Томина падина др.

ТОМИЊА БРДО 275, ојк. Горња Бадања, ок. Лознице (Шабац 3). Према породичном имену Томићи.

1. **ТОМОВИЊА БРДО** 586, ојк. Коштунићи, код Такова (Ваљево 4; Фил. М., 163); 2. **ТОМОВИЊА БРДО**, ојк. Вељи Бријег, код Зубиног Потока, ок. Косовске Митровице (Лут. М. 5, 130). Према породичном имену Томовићи.

ТОМОВИЊА ШЕВАР, ојк. Рудник, обл. Качер (МЈ-ДП, 77). Забележено је и презиме Томовић (И., 124).

ТОНИНО = ТОНИНО БРДО, ор. Ћилијан, ојк. Трнава, ок. Јагодине, слив Белице (Рад. Ј., 310). Према м. имену Тона (Грк.).

ТОНИНО БРДО = ТОНИНО, ор. Ћилијан, ојк. Трнава, ок. Јагодине (Рад. Ј., 310). В. ор. Тонино.

1. **ТОПАЛОВАЦ**, ојк. Градац, код Ваљева (Павл. Љ., 633); 2. **ТОПАЛОВАЦ**, ојк. Горње Кошље, ок. Љубовије (Павл. Љ., 433). Исп. надимак Тојал, ојк. Горње Кошље (И., 435); породично име Тојаловићи, ојк. Царина (И., 457); махале Тојаловићи у ојк. Горње Кошље и Царина (И., 433 и 454); 3. **ТОПАЛОВАЦ**, ор. Кучај, слив Раванице (Жуј., 227). Из синтагме *Тојалов брег, ѿѿок и сл., од антропонима Тојал (ПИ), према турском *topal* 'хром, ћопав, шепав'.

ТОПАЛОВСКО БРДО, ојк. Горње Јарушице, код Чумића, ок. Крагујевца (Рад. Т., 115). Од м. имена, надимка или презимена Тојал из синтагме *Тојалов ѿрай, извор и сл. В. ор. Топаловац.

ТОПАЉАСТА КОСА, ојк. Горња Горијевница, код Чачка (Мишк. 6, 154). Метафора: коса која је искривљена, нагнута - *Крива, крња коса, од тур. *topal* 'ћопав, хром, крив'. „Izvedenica na -ast *topâlast* (Vuk) /.../ stvorena je dodatkom našeg sufiksa /.../ da bi turski pridjev mogao postati deklinabilan“ (Скок, Рј. под *tôpâl*).

1. **ТОПАН**, ор. Баук 294, ојк. Велики Извор, ок. Зајечара (Кула 1); 2. **ТОПАН** 1178 = **ТОПАЊ**, ор. Скопска Црна Гора, ојк. Прешево (Мил. Ч. 2, 73). Из стсл. *ѿжѿанъ*; варијанте *ѿѿан*, *ѿѿѿан* су према различитим говорним подручјима; буг. *тѿпан*, мак. *ѿѿан*; према грч. *тѿпанѿν* 'бубањ'. Исп. топониме: *Тујан* „долина где су били котари, ливаде“ (Цицмил-Реметић 2010, 298); *Тујан* „1. ритче /.../ 2. Испупчено место /.../ Од *ѿѿѿан* 'топан'. Метафорично“ (Слив Брегалнице 1996, 659); *Тајан* „Од /.../ стсл. *ѿжѿанъ*“, *Тајанарнико* „место во форма на тапан“ (И., 633).

ТОПАЊ 1178 = **ТОПАН**, ор. Карадаг, хид. Карадаг д. пр. Биначке Мораве, Прешевска котлина (Стан. 2, 496). Из синтагме *Тојан-ј врх. В. код ор. Топан.

ТОПИЛО 1142, ор. Црнелјева планина, хид. Топила слив Ситнице, ојк. Топило, код Штимља (Енц. Југ. Призрен). Од глагола *тѡйити* 'урањати у течност, утапати, умакати, мочити'; *тѡйила* је назив за 'место на реци где се топи, потапа, мочи конопља'. Исп. *тѡйило* назив за ширу, а плићу јаму за топљење конопље и лана ископану поред реке или потока (код Књажевца, обл. Заглавак, в. Динић, 62). *Тѡйило* је чест термин и у говорима Македоније: „Место во река погодно за топење слама, коноп“, али има и шире значење „мочуриште“; исп. и топониме: *Тѡйило*, *Тѡйила*, *Тѡйилаѡа* (Вид. 1999).

ТОПЛА ГЛАВА, ојк. Црна Трава, Власина (Ник. Р. 3, 373). Орографски термин *глава* детерминисан је придевом *тѡйла* 'која је окренута сунцу, коју загревају сунчеви зраци, која је осунчана'.

ТОПЛИЦА, хид. Топлица д. пр. Дубочице л. пр. Ибра, ор. Костовача 858, ојк. Маглић (Чачак 3). Хид. *Тѡйлица* (1386. г.) је из синтагме **Тѡйла вода, река*; према њему је именован ороним. Први слој именована су хидроними, са њих се име преноси на околни терен, топониме. Исп. ојкониме *Тѡйлица* у ИМ.

ТОПЛОДОЛСКА ПЛАНИНА, ор. Миџор, ојк. Топли До, код Засковца (Милић. 1, 167). Према аутору: „Тако се зове Топлодолска планина она коса која се одваја од Миџура на југозапад“ (И.). Назив је изведен од ојконима Топли До (ИМ).

ТОПОВИШТЕ 600, ојк. Варнице, обл. Качер (Рак. М., 740; МЈ-ДП, 72). Брдо на коме су некада постављани топови.

1. **ТОПОЛА**, ор. Цер, ојк. Трбосиле, Јадар (Стој. В., 183); 2. **ТОПОЛА** 1400, ојк. Угао, ор. Оштри врх 1393, ор. Жилиндар (Сјеница 3). По дримониму *тѡйѡла* *Populus alba*.

ТОПОЛНИ БРЕГ 533 = **ТОПОЛОВ БРЕГ**, ор. Планиница 545, ор. Мироч (Кладово 3; Мил. Ч. 10, 17). Према дримониму *тѡйѡла*. В. ор. Топола.

ТОПОЛНИЦА 483 = **ТОПОНИЦА**, ојк. Тополница, ок. Мајданпека (Енц. Југ. Неготин). Према ојкониму Тополница (ИМ); из дримонима *тѡйѡла*. В. ор. Тополни брег, Топола.

ТОПОЛОВА БАРА 390, ор. Фаца маре 388, ор. Мироч (Мил. Ч. 10, 17). Ор. је синтагма коју чине придев дримонима *тѡйѡлов* и микрохидроним *бара*. В. ор. Тополни брег, Тополова хумка и др.

ТОПОЛОВА ХУМКА, на острву на Дунаву, код ојк. Дубовац (Пожаревац 2). В. ор. Тополова бара и др.

ТОПОЛОВ БРЕГ 533 = **ТОПОЛНИ БРЕГ**, ор. Мироч (В-С, Оршава 4). В. ор. Тополова бара, Тополница и др.

ТОПОЛСКИ РИД 318, ојк. Нова Топола, ок. Лесковца (Лебане 2). В. ор. Тополни брег, Тополова хумка и др.

ТОПОЉАК, ојк. Врбовно, ок. Лазаревца (Петр. П. 1, 143). *Тѡйѡлак* је 'место обрасло тополама, шума или гај топола' (према Р. МС). Исто значење као *тѡйѡлак* имају и *тѡйѡлик* и *тѡйѡлар* (И.). Исп. топониме: *Тѡйѡље* 'топољак' у ојконимима Белоиње и Нишевац, ок. Сврљига (Богд. 1, 167); *Тѡйѡлак* 'тополова шума' (И.); ор. *Тѡйѡље* „коса под шумама и ливадама“, ојк. Ласово, ок. Зајечара

(Динић 1, 268); ор. *Тойолец* „зарамнето ритче“; *Тойолиће* „ридно место со тополи“, слив Брегалнице (Иванова 1996, 644).

ТОПОЉАР, ојк. Бошњак, код Петровца, ок. Пожаревца (Милад. М. 1, 125). В. код ор. Топољак.

ТОПОНИЦА 483 = ТОПОЛНИЦА, ојк. Тополница, ор. Чока кулеја 466, Поречје (Доњи Милановац 2). В. ор. Тополница, Топола, Тополни брег и др.

ТОПОРОВАЦ, ојк. Орљево, код Рашанца, ок. Петровца (Милад. М. 1, 113). *Тойор* је застарела реч која има значења 'секира' и 'држаља'; *џојорица* је 'држаља' (Р. МС). Лексема *џојор* нема у словенским језицима, није јасно њено порекло, „и svakom случају praslav.-iranska izoglosa“ (Скок, Рј. под *topor*). У турском језику је *tabar, teber*. Ороним је из синтагме **Тойоров брег, вис* и сл., фигуративно употребљено са могућим значењем 'место које је одређено за сечење, место, шума где се обавља сечење, обарање стабала'.

ТОПСКО БРДО, ојк. Прешево, ок. Бујановца (Маринк. 2, 64). Ороним *Тойско брдо* забележен је у раду на два места: међу топонимима Прешева (с. 64) и у регистру свих назива (с. 166); не помиње се ни у једној семантичкој категорији. Наш ороним је етимолошки везан за турску реч *top* 'топ – оружје', чије је основно значење 'кугла, лопта; комад'. Скок је назива балканским турцизмом; имају је и Бугари, Арбанаси, Грци, Цинцари (Рј. под *tõp*). У етимолошком речнику арумунског језика читамо: „*top* 'tout ce qui est de forme ronde, boule, globe, balle, pièce d'étoffe; rame de papier; canon?-' ngr. толі 'canon, balle, pièce d'étoffe'; bulg. *top* 'globe, boule, balle, pièce d'étoffe; rame de papier; canon'; arb. *top* 'boulet“ (Паску II, 171). На Косову и Метохији се лексема *џој* употребљава, осим у значењу оружја, и са нијансама: 'лопта уопште (лопта од снега); дечија лопта – крпењача'; пакло, комад (платна, чоје); као назив за цвеће *џој* – *каранфил*; у изведеницама: *џојана* 'пекара у којој се меси хлеб у облику лопте'; *џојић* 'шећер грудвастог облика' („глава шећера“) (према Р. К-М II). *Тойка* је назив за округле крушке у Врању (Злат. 1998). Ороним значи: округло брдо, брдо које има изглед *лојиће*.

ТОПУЗАНОВ ГРОБ 1073, ор. Писана буква, ор. Стара планина, ок. Књажевца, Заглавак (Мачај, 297; Динић, 7). Према антропониму; исп. презиме *Тойузовић* (РП ЦГ; ЛП).

ТОРАК 921, ор. Дебели дел 1233, ор. Висок 1588, ојк. Засковци (Пирот 2). *Торак* је 'мањи *џор, џорић*'; *џорина* је '*џор*'; аугм. и пеј. од *џор*'. *Тор* је пастирски термин 'ограђен, непокривен простор за стоку, *џрло*, обор, струга' (Бошњакковић 1985; Р. МС). Према Скоку: „*Pastirski termin izgubio je vezu s glagolom trti i čini zasebnu leksikologijsku porodicu*“ (Рј. под *trti*). Повезаност се осећа још у аугментативу *џорина* 'ђубре од ситне стоке; нађубрена земља *џорењем*', глаголу *џориши* 'ђубрити, гнојити; ђубрити земљу премештајући по њој *џор*' (према Р. МС). Место на коме се некада налазио *џор, џорина* назива се *џоришиће*. Исп. назив за њиву *Торишиће*, ојк. Шайћ, Новобрдска Крива река (Урошевић 1975, 140).

ТОРИНА СТЈЕНА, ојк. Бурађа, ор. Златибор (Мић. Љ., 465). Апел. *стјјена* је одређен квалификативом *џорина* од *џор* 'обор; наторена земља, коса и сл. В. код ор. Торак.

ТОРИНЕ, ојк. Заглавак, ор. Јелова гора, ок. Косјерића (Павл. Љ. 2, 397). (1) Место на коме се налазе *џорови*; (2) Њиве, земљиште које је *наџорено* ради узгајања култура или обogaћено гнојем, ђубривом после боравка стоке. Исп. топоним *Торине* 'тор' (Јашовић 1997, 176); ојконим *Торина*, ок. Липљана, Косовска котлина (Урошевић 1975, 140). В. ор. Торина стјена, Торак.

1. **ТОРЛАК** 310, ојк. Кумодраж, код Београда (Београд 3; Бог., 245; Мишк. 4, 203); 2. **ТОРЛАК**, ојк. Папратна, ок. Књажевца, обл. Заглавак (Динић, 283). *Torlak* је турска лексема „неискусан, неук, невешт младић“; топоним *Торлак*, брдо код Београда; презиме *Торлак* (Шкаљ. 1966; Скок, Рј. под *tòrlak*). Уз ороним 2. *Торлак* пише „брдо, појате, кромпириште, обложине“ (Динић, И.). Једно од значења у објашњењу је 'појате'; није јасно да ли је мотив именовања оронима *џор*, *џрло* или антропоним, надимак онога коме је то земљиште припадало. *Торлак*, *Торлаци* су становници Тимочке долине чији се говор разликује од говора тога подручја; исп. глагол *џорлаџи* 'разметати се, хвалити се' (Вук, Рј.); исп. и Гацовић (2008). У турским пописима Београдске нахије од 1528. помиње се село *Торлак* (Шабановић 1964, 77), данас истоимени део градске општине Вождовац.

ТОРНИК 1496, ојк. Горња Јабланица, ор. Златибор (Вардиште 4; Мишк. 4, 131; Мић. Љ., 470; Жуј., 328). Исп. придев *џорни*, -а, -о 'који се односи на *џор*, који припада *џору* (*џорна колиба*, *џорни брег*, *џоени џас*)'; *џорник* 'пас који чува *џор*, овчарски пас' (према Р. МС). В. ор. Торак, Торина стјена.

ТОРНИЧКА БОБИЈА 1303 = **БОБИЈА ТОРНИЧКА** = **БОБИЈА**, ојк. Торник, код Љубовије (Крупањ 3; ГАЈ Шабац). В. ор. Торник, Бобија, Бобија Торничка.

ТОРОВИ 878, ојк. Полумир, код Ушћа, ок. Краљева (Чачак 4). В. ор. Торак, Торина стјена.

ТОРОВИШТЕ 250, ојк. Бошњак, ок. Александровца (Крагујевац 2). Место на коме су се налазили *џорови*. В. ор. Торак, Торови, Торина стјена и др.

ТОРОМАНСКА ЧУКА, ојк. Спанчевац, ок. Бујановца, Врањска котлина (Злат. 3, 44; Триф. Ј. 1, 20). Према породичном имену *Тороман* (ЛП). Златановић је дописао: „Тороман (Туроман) је оснивач с. Трејака. Доселио се из Турије код Бујановца крајем XVIII века“ (Злат. 3, 44). Исп. топониме у Бугарској, у околини Пирдопа, слив реке Тополнице: „Тороман маала /.../ По името на големия род *Торомановци*, от тур. *toraman* 'здрав, силен, едър', с прогресивна асимилација *tora* > *џоро*“ (Займов 1959, 270); *Тороманова чешма*; *Тороманскиџе ливаде* (И.).

ТОРОТИНО БРДО, ојк. Пределе, код Гокчанице, ок. Краљева, ор. Равна планина (Чачак 4; Павл. Р. 1, 323). Лексема са основом *џор-оџ-*, као што је ор. *Торотино брдо*, не могу се наћи у речницима, а нису уочени ни топоними изведени од њих. Становници Романије и околине, у Херцеговини, који се баве сточарством, производе посебну врсту сира коју зову *џоротиан*. Сир се чува у мешинама, меховима. Ова лексема отвара могућност за објашњење

значења и порекла нашег непрозирног топонима. Код одреднице *trta* (Скок, Рј.) налазе се лексеме: *t̃r̃t̃ĩa*, у Словенији, 'веза од врбовог прућа'; у Истри *t̃r̃t̃ĩũna* 'виме'; код нас *t̃r̃t̃ĩũca* 'задњи део код живине'; *t̃r̃t̃ĩa* 'дебелко'. Коментар је: „Leksički ostatak iz panonskog latinитета (?) od poimeničenog lat. part. perf. ž. r. *torta* (od lat. *torquere* < tal. *torcere*) /.../ Izvedenica na -o od lat. pridjeva na -ilis *tortilis* je tal. *tortiglione* /.../ *trtājūn* (Račišće) = *trtajūn*, gen. -*ūna* (Smokvica, Korčula) 'komad drveta dužine pola metra, kojim se, kad se na nj namota uzica od mijeha, odmatavajući steže mijeh (krajem uzice mijeh se zaveže)'. Odatle denominal na -ati *trtajunat* (Račišće) 'zavezati mijeh'“ (Рј. под *trta*). Исп. ишчезлу романску реч **tortōrium*, код одреднице *torqueō*, у латинском етимолошком речнику (W-H 1954). Као поређење: из истог ие. корена **tork-*, **tor-* 'окретати, при предењу конца – теминологија предења' је прасл. **torkъ* 'пантљика'; лат. *torqueo*, нем. *drechseln* (према Скоку, Рј. под *trāk²*). У латинском речнику К-Д (1916), уз лексему *torquēs* пише: „Collier (pour les boeufs /.../ 'collier, cercle autour du cou de certains animaux'.“ Из образложења романских лексема се закључује: акценат је на ономе што је кружно, што се окреће, што се може увртати, уз нијансу – округласто, обло. Квалификатив *Тороишно*, из оронимске синтагме, видимо као етимолошки сродну реч. Значење у синтагми се може само наслућивати 'онај (они) који су у некој вези са прављењем такве врсте сира – *т̃ороишана*, на такав начин, могу бити називани, подсмешљиво *Тороишани*'. Семантика се лако преноси, шири, делимично мења, те остаје непознаница. Осећа се само као сигурно, да је реч о особи, пастирске оријентације, која је носилац наименовања датого планинског терена. В. код ор. Тртица.

ТОЦИЛО, ојк. Шарани, код Такова (Мишк. 6, 134). *Тоцило* је окургао камен, брус који се окреће око своје осовине и на коме се оштре сечива; брус на водени погон постављен на реци. Земљиште око *т̃оцила* добија назив по њему: „Међа села Шарани /.../ излази на венац код Тоцилина /брда/“ (И.). Из прасл. корена **tek-*, његовог превоја **tok-*; у зависности од положаја -к- може да се палатализује у -ч- и -џ-. Варијанта са -ч- је глагол *т̃очии̃и* 'брусити'. Лексема *т̃очило* = *т̃окало* је „plazajica, gdje se drva otiskuju niz brdo“ (Скок, Рј. под *tèci*). У геологији је *т̃очило* термин који значи удубљење, жљеб низ који се материјал са стена осипа низ падину (в. ор. *Точило*). Исп. топ. *Тоцило*, слив Грлишке реке (Динић 1, 268); *Точилаџа* „од *т̃очило* 'камен што служи за точење алати за сечење; острило': *т̃очи* 'танчи, остри'“, слив Брегалнице (Иванова 1996, 645). В. ор. Точило.

ТОЧАК 201, ојк. Бобово, ок. Свилајнца, хид. Точак (Крагујевац 4). *Точак* је предмет кружног облика који се окреће око осовине, служи за покретање разних механизма; користи се за извлачење воде из бунара и код извора, где се кроз цев или жљеб излива вода. Отуда чести називи за изворе *Точак*, а по њима и за околно земљиште. Исп. потоке са именом *Точак* (Павл. 3. 1996); називе извора у више села у околини Бајине Баште, Љубовије (Павл. Љ. 2), и др.

ТОЧИЛА, ојк. Грчић, ок. Љубовије (Павл. Љ. 2, 429). Исп. ор. *Точило*. В. код ор. Тоцило.

ТОЧИЛО 1161, ор. Ржањ, ор. Сува планина, ојк. Космовац (Ниш 4). Исп. ор. *Точила*. В. код ор. Тоцило.

ТОШИН ЧУКАР, ојк. Дрћевац, Лесковачка котлина (Јов. Ј. 4, 83). Према м. имену *Тоша* (Грк.).

ТОШОВАЦ 1283, ор. Вртељка 1187, ојк. Добри До, ок. Ивањице (Чачак 3). Од м. имена *Тошо* (Грк.) преко синтагме **Тошов, гај, камен* и сл., до једночланог, именичког топонима изведеног суфиксом *-ац*.

ТРАВЊАК 1333, ор. Средњевица 1257, ор. Озрен, ок. Сјенице (Сјеница 3). *Травњак* је 'ливада; земљиште обрасло травом, травната површина'.

ТРАЈИЛОВО БРДО, ојк. Бељајка, ок. Деспотовца (Петровац 3). Према м. имену *Трајило* (Грк.).

ТРАЈИНО БРДО, ојк. Камендо(л), код Гроцке, ок. Београда (Дроб. Б. 2, 309). Према м. имену *Траја* (Грк.).

1. **ТРАП**, ор. Мосор 985, ор. Сува планина, ојк. Доња Студена (Ниш 4); 2. **ТРАП**, ојк. Околиште, ок. Сврљига (Богд. 1, 167); 3. **ТРАП**, ојк. Пирковац, ок. Сврљига (Богд. 1, 167); 4. **ТРАП**, ојк. Лозан, ок. Сврљига (Богд. 1, 167); 5. **ТРАП**, ојк. Горња Бела Река, ок. Зајечара (Динић 1, 268). *Трај* је пољопривредни термин: а) јама у земљи у којој се чува кромпир и друго поврће; б) земљиште на коме се гаји бостан, бостаниште; в) млад, скоро посађен виноград (према Р. МС; Вук, Рј). То су значења која се најчешће могу чути. У македонској терминологији *џрај* значи: „бразда во нива /.../ граница меѓу две ниви /.../ длабнатина меѓу две височинки /.../ клисура“; исп. и топониме: *Трај*, село; *Трајје* „лозја“ (Вид. 1999). За орониме *Трај* који су означени бројевима 2, 3 и 4 објашњење које даје аутор односи се на изглед рељефа: „брдо; дугуљасто узвишење; врх брда“ (Богд. 1, 168). У селу Маојлица, код Сврљига, налази се мање брдо са именом у деминутиву *Трајак* „узвишење мање од брда и дела“ (И., 63 и 168).

ТРАПАК, ојк. Манојлица, код Сврљига (Богд. 1, 168). В. код ор. Трап.

ТРАПИНО БРДО, ојк. Велико Село, ок. Београда (Бог., 245; Ник. Р. 2, 996). Брдо је именовано по неком човеку кога су „звали *Трапим* потпрдице ради што се није лијепо носио“ (Бог., 245). Према опису надимак се не односи на особу која је неспретна, трапава, већ на *џраљаву* особу, онога који је дроњав, ритав. В. ор. Трапића стране.

ТРАПИЊА СТРАНЕ, ојк. Каменица, ок. Ваљева (Павл. Љ., 696). Према презимену *Трапић*; исп. презимена *Траја*, *Трајан* (ЈП) од надимка за онога ко је *џрајав*. В. ор. Трапино брдо.

ТРАПОВЕ, ојк. Вратарница, ок. Зајечара (Динић 1, 268). Ороним је од пољопривредног термина *џрај*, мн. *џрајови* (дијал. *џрајове*). Опис који даје аутор: „Брдо под ливадама у Голини. Постоје нека удубљења у виду трапова, која су можда остаци ровова из ранијих ратова“ (И.).

1. **ТРАПОВИ**, ојк. Дегурић, ок. Ваљева (Павл. Љ., 639); 2. **ТРАПОВИ**, ојк. Драјинац, ок. Сврљига (Богд. 1, 168). В. код ор. Трап.

ТРБУЊСКО БРДО, ојк. Трбуње, ок. Блаца (Арс. 1, 72). Из основе *џрб-џрба*, *џрбу* 'стомак; желудац' изведена су, преко надимка за онога који има из-

ражен *ѿрбух*, стомак, ко је округласт, лична имена и многа презимена: *Трбић*, *Трбчић*, *Трбљанић*, *Трбојевић*, *Трбољевић*, *Трбоњача*, *Трбовић*, *Трбуља*, *Трбушић* и др. (ЛП). Ороним је према антропојкониму *Трбуње* (ИМ), а сам ојконим је из синтагме **Трб-ун-је ѿље, село* и сл.

ТРБУШАК, ојк. Ћовдин, код Шетоња, ок. Великог Градишта, слив Млаве (Јов. Љ., 311). Ор. има форму деминутива: округласти, мали брег који има изглед *ѿрбуха*. Исп. назив пећине *Трбуховица* „дубока јама у облику *ѿрбушине шуйљине*“, код Делница, Хрватска (Мих. 1970/1, 37). О онимима изведеним од апелатива *ѿрбух* опширније у раду о анатомској лексици В. Михајловића (И.). В. ор. Трбуњско брдо.

ТРГОВИШТЕ 1103, ор. Куркулица, ојк. Гребно, код Урошевца (Качаник 2). *Трговишиће* је место где се обавља, обављала, трговина, где се тргује, пазариште; пијаца (према Р. МС). Из *ѿрг*, прасл. **trǫgъ*. На који начин су ту 'медитеранску реч' прихватили Прасловени, Скоков одговор је: „Nema druge nego pretpostaviti da je balkansko-latinsko *terg-* u 5. v. na dunavskom limesu ušlo u praslavenski“ (Рј. под *trg*). Исп. ојк. *Сѿпару Трг*, код Трепче (ГАЈ Пећ); исп. и топ. *Трг*, ок. Звечана који је записан у Бањској хрисовуљи (Лома 2013, 216).

ТРЕБЕЖИНА, ојк. Гукоши, код Љига, обл. Качер (МЈ-ДП, 72). Лексема *ѿребезина* 'крчевина, место које је раскрчено од дрвећа или другог растиња, камења, како би могло да се користи за обраду и друге намене' и *ѿребезник* 'крчилац, особа која обавља крчење терена' забележио је Вук у свом Рјечнику. Оне су из прасл. основе **terb-* 'чистити, издвајати, првобитно *крчиѿи*'. Ова основа је послужила за извођење многих топонима. Неки од њих, као што је *Трбишиће*, осим реалног значења према глаголу *ѿребѿиѿи* 'крчити', означавали су места на којима су приношене жртве боговима (обично врхови брда, брежуљци, гајеви, изворишта, раскршћа). О овом типу лексема, посматраним са митолошке стране може се прочитати код Петровића (1999, 31–34). Пишући о паганским култовима, Иванова анализира топониме, са македонске територије, који су повезани са лексемама *ѿреба*, *ѿребѿиѿиће*, *ѿребник*: *Трабино*, *Требеник*, *Требенишиѿа*, *Требино*, *Требиши*, *Требишиѿа* и др. (1986, 90–94). Везу конкретног значења са глаголом *ѿребѿиѿи* 'чистити, крчити' и паганским 'светилиште; жртва', у неким примерима и са личним именима, није могуће лако установити. Исп. презимена: *Требењак*, *Требеш*, *Требежник* и др. Исп. код Ломе (1999/2000, 97) о Τερβουβία. В. ор. Тријебез.

ТРЕБЕЊАК, ојк. Осладић, ок. Ваљева, ор. Влашић (Крупањ 2). В. код ор. Требежина.

ТРЕБИНАЦ 1200, ојк. Житниће, ок. Сјенице (Сјеница 4). В. код ор. Требежина.

ТРЕБИЊСКО ПОЉЕ 1157, ор. Коритник 1472, ок. Сјенице (Сјеница 3). В. код ор. Требежина.

ТРЕБИЊСКО ПРЕСЛО, ојк. Требиње, код Куршумлије, слив Топлице (Мишк. 4, 71). Према ојкониму *Требиње* (ИМ). В. код ор. Требежина.

ТРЕБЉЕВИНА, ор. Каблар (Мишк. 5, 231). В. код ор. Требежина.

ТРЕМ 1808, ор. Сува планина, ојк. Космовац, ок. Беле Паланке (ГАЈ Зајечар; Костић 1,9; Мил. Ч. 7, 98; Крст., 333). Лексема *трем*, која се користи у описивању делова куће и око куће, је из прасл. **termъ*, stsl. *trěmъ*: „šarapod, veža, veranda pred ćilerom (Kosmet), particus“ (Скок, Рј. под *trijem*). Значења према Р. МС су 'кућица од *сламе*, појата; простор између дела куће и спољашњег улаза; предорје куће; балкон, галерија и др'. Порекло лексеме је неразјашњено. Ор. *Трем* је највиши врх на Сувој планини. Необичан је изглед стеновитог планинског дела који се равно издиже изнад котлине, високо, а потом протеже. Назив одговара значењу лексеме *трем* који се односи на појас земље испред куће, на оно што је издигнуто а издужено, сужено, заравњено.

ТРЕМУШЊАК, ор. Орловац, ојк. Козељ, обл. Качер (Мишк. 6, 183). Ор. је дериват фитонима **тремущ*, једне од многих варијаната чији је главни назив *цремош* *Allium ursinum* из фам. Liliaceae. Варијанте се јављају са променом у иницијалној консонантској секвенци: *цр-*, *чр-*, *твр-* (*црешња* – *тврешња*). Исп. неке варијанте: *зријемош*, *сремущ*, *сремуж*, *цремош*, *цремуш*, *черемуш* (Сим. 1959). Код Скока: „Naziv je /.../ iz praslav. doba. Nalazi se i kao dosta čest toponim /.../ parochia *Crermosniza*, danas *Tremošnja* /.../ *Tremošnik* /.../ čist pridjev ž. r. je *Crijemošnja* (Srbija, *Tramošnja*) /.../ odatle prezime *Čremošnik*“ (Рј. под *срѐмуџа*). В. ор. Цремашничка чука, обл. Пољаница.

ТРЕПАЊА 1592, ор. Кукавица, ок. Лесковца (Враће 4). Према глаголу *трепѝаѝи* 'лупати, ударати, трескати'. Из прасл. корена **trep-* превој *тврой-*: *твройаѝи*, *твройѝаѝи*; ономатопеја *твройѝ*; глаголи *сѝвройѝаѝи*, *сѝвройѝиѝаѝи* (*се*) 'пасти са треском, љоснути, срушити се'. Ор. је из синтагме **Треѝан-ја гора*, *тланина* и сл. Исп. хидроним *Треѝања* г. ток Раковца л. пр. Биначке Мораве, ојк. Раковац (Вас. Ј. 1913, 188); хид. *Троѝачка река* л. пр. Јужне Мораве (Маринк. 1989, 92).

1. **ТРЕСАК** 1001, ојк. Ошљане, ор. Бабин нос 1108, ок. Књажевца (Кула 3; Енци. Југ. Зајечар; Мачај, 296; Миш. 1, 205); 2. **ТРЕСАК**, ојк. Рајинац, код Трстеника (Мишк. 3, 185). За називе *Трескавац*; *Треска*, Македонија; *Тријеска*, Гружа Скок пише: „Nazvana po šumu koji čini među stijenama; kamenju koje se kotrlja sa stijena“ (Рј. под *trijesak*). О топонимима *Треска*, *Трескавац* в. код ор. *Треска*. Исп. топониме из слива Брегалнице: *Трескавец*. Од *Трѝскавьць* /.../ од *тврѝскав*, *-а*, *-о* 'што треска, што прави врева, шум'; *Трескаѝа* „Од *тврѝска* '1. јак, пробивен звук што се слуша при паѓање или при кршење на нешто; тресок, трескот 2. тропот, чукање 3. удар или шум од гром“ (Иванова 1996, 648). В. ор. *Треска*, *Тријеска*.

1. **ТРЕСИБАБА** 787, ојк. Мучибаба, ок. Књажевца, ор. Сврљишке планине (ГАЈ Зајечар; Богд. 1, 168; Стан. 4, 100); 2. **ТРЕСИБАБА** 565, ор. Тупижница, ојк. Ласово, ок. Зајечара (Зајечар 2; Петк., 60; Динић 1, 268). Сложене орониме чине *тврѝси-* (из *тврѝсиѝи* 'трескати, ударати, лупати') и лексема *баба*, са митолошким значењем. Оба оронима се налазе на територији која обилује онимима митолошке природе: *Бабин нос*, *Бабин зуб*, *Бабина глава*, *Баба-Јанин крст* (на планини *Трѝсибаби*); исп. Ороними Србије I. Објашњење за називе,

сложене орониме, са елементом *Баба* в. код оронима *Баба* (И.), а за *ѿреси-*, *ѿресѿи* в. код ор. *Тресак*, *Треска*.

1. **ТРЕСКА** 1622, ор. Суво рудиште, ор. Копаоник (Нови Пазар 2; Крст. О., 226; Жуј., 91; Царић, 796); 2. **ТРЕСКА** 1439, ор. Копаоник, ојк. Штава, код Ковизла (Куршумлија 3; Стан. 2, 377; Мишк. 4, 29); 3. **ТРЕСКА** = **ТРИЈЕСКА**, ор. Јешевац, ор. Црни врх, код Горњег Милановца (Карић, 707). Пишући о топонимима Скопске котлине Скок је дао објашњење: „*Треска* ће бити зацело у етимологичкој вези са именима наших назива за узвисине *Трескаец*, *Трескавац* /.../ Узвисине су извржене громовима, и могу бити назване према *Трѣскъ* у значењу: „fulmen“. То значење не пристаје за реку. Али *Треска* као опште име значи, према Вуку, у Дубровнику „бука“ (Скок 1933, 102). Исп. објашњење и код ор. *Тресак*. За ороним 2. *Треска* допуна: мештани за удар грома кажу *ѿресак* и додају да се некада деси да се чује и неколико десетина громава. О ониму *Трескавац* в. и Лома 2013, 216. В. ор. *Тресак*.

ТРЕСНИ БРЕГ 281, ојк. Горњи Комрен, код Ниша (Ниш 1). В. ор. *Тресак*, *Треска*.

ТРЕСОВА КОСА 1325, ор. Козник, ор. Пометеник, ојк. Шаре, Сјеница (Сјеница 2). Лексема *ѿрес*, мн. *ѿресови* значи 'гром, тресак, удар грома; грмљавина; трешња, дрмање; бука, штропот'; придев *ѿресав* 'који се тресе, дрхтав'. Синтагма значи 'место на коме су изражене природне појаве које су везане за та значења'. Такав начин именовања је и у имену планине *Пометѿеник* (в.) 'време непогоде, вејавица, мећава'.

ТРЕСТА 1284 = **ВЕЛИКА ТРЕСТА**, ор. Кучај, слив Ресаве д. пр. Велике Мораве (Миш. 1, 215). Исп. и ор. *Мала Тресѿа*, Кучај. Из глагола *ѿресѿи* 'гласно, громко одјекивати, разлегати се, трештати, грмети'; *ѿрес* 'гром, удар грома, тресак' (в. код *Треска*, *Тресак*). Ор. *Тресѿа* је из синтагме **Тресѿа гора*, *ѿланина* и сл., из придевског облика **ѿресѿи*, -а, -о (**Тресѿи врх*; **Тресѿа гора*; **Тресѿо брдо*) 'планина која је карактеристична по ударима, буци коју изазивају громови'; исп. *Тресова коса*. В. ор. *Треска*, *Тресак*.

ТРЕСТИНА ЧУКА 1088, ор. Бабин зуб 1758, ојк. Ђуштица (Пирот 1). Према орониму *Тресѿа*; исп. ор. *Тресѿа*. В. ор. *Треста*, *Треска*. *Тресак*.

ТРЕЋИ ВРХ 878, ор. Мечји вис, Влашко поље (В-С, Зајечар 3). *Трећи врх*, *Трећи рид* (в.) – да ли су то називи за делове планина који су означени као 'трећи по реду' или могу имати и неко друго значење, као 'део неког тројства, онога што се манифестује множином која бројем три истиче везаност за неку мистичну појаву, за неке митолошке елементе'? *Два* се осећа као основни број који потврђује постојање бинарности, система опозитности у природи, у животу, у основној потреби за наглашавањем онога што је добро насупрот ономе што није, онога што је корисно, лепо и сл.: *велики* / *мали*; *горњи* / *доњи*; *мокар* / *сув*; *светѿао* / *ѿаман*; *добар* / *лош* и др. Он је основни принцип постојања свега у природи. Број *ѿри*, посматрано уопште, значи множину, оно чега има више од *два*. Број *ѿри* има магична својства о којима се сазнаје из митологије; из веровања о божанствима са три главе, троглава митска бића, демонима – аждајама, вилама.

Локације на којима су се одигравали догађаји који су сматрани митолошким појавама, била су одређена места у природи: планине, планински врхови, путеви који су се укрштали, раскршћа; извори и водени токови; заравни скривене у шумама. У нашем материјалу то су: *Три кладенца*, *Три њуџа*, *Три сестре*, *Три уши*, *Три чуке*, *Тромеђа*, *Трокраки криш*, *Тројна чука*, *Троглав*, *Тројан* (божанство). Важно је нагласити да су митолошка веровања, нарочито укореењена, оставила траг до наших дана и у одржавању обичаја, а и у чувању назива места у Источној Србији. Отуда је већина набројаних оронима са те територије. Објекти таквог изгледа, скупина коју чине *џри* елемента рељефа, свакако се може наћи и на другим локацијама. Није постојало осећање потребе да се, при њиховом именовану, нагласи веза са бројем *џри*, нема сачуване повезаности са митолошким нитима, ишчезле су из свести људи. Назив **Четврџи врх* (Динић 1, 181) користи се за врх који се налази после *Трећаг врха*. Он је наименовање у складу са нумерацијом својственом савременом схватању: за бројем *џри* следи број *четири*.

ТРЕЊИ РИД, ојк. Горње Романовце, обл. Власине (Ник. Р. 3, 357). В. код ор. Трећи врх.

ТРЕШЊА 848, ојк. Габровница, код Калне, ок. Књажевца, ор. Светониколска планина (Пирот 1). Вук је унео у свој Рјечник лексему *џрешња*“ (у Дубр.) 1) *das Zittern, tremor, cf. /vide/ трес. – 2) Erbeben, terrae motus, cf. потрес.*“ У Р. МС *џрешња* је дефинисана као ’тресење дрвета ради прибирања плодова, тресидба; подрхтавање гла, земљотрес, потрес, трус’; *џрешњава* ’учестани и јаки потреси, тресак, праска’. Од глагола *џрешџаџи* ’производити продоран и јак, громак звук као кад се нешто с треском руши, грмети; одјекивати громогласном буком, проламати се’. В. код ор. Тресак, Тресибаба, Трска.

ТРЕШЊАК 540, ојк. Лопатањ, код Осечине, ок. Ваљева (Крупањ 2). *Трешњак* је ’трешњев воћњак’ (Р. МС). В. ор. Трешњевац, Трешњевица.

1. **ТРЕШЊЕВАЦ**, ојк. Белошевац, код Ваљева (Павл. Љ., 541); 2. **ТРЕШЊЕВАЦ** 714, ојк. Крајиште, код Штимља, слив Криве реке (Качаник 1; Урош. 2, 140). Према дримониму *џрешња*; из **Трешњев вис, брег* и сл. > *Трешњевац*. В. ор. Трешњак, Трешњевица и др.

1. **ТРЕШЊЕВИЦА** 477, ор. Љуљачка глава 506, ојк. Љуљаци, код Горњег Милановца (Аранђеловац 4; Драгић 1, 159); 2. **ТРЕШЊЕВИЦА** 627, ор. Гилва њалта 729, слив Млаве (Доњи Милановац 3). Из **Трешњева љадина* и сл.; земљиште на коме се гаје *џрешње*, стабла *џрешње* која се могу користити и као грађа, *џрешњевина*. В. ор. Трешњак, Трешњевац и др.

ТРЕШЊЕВО 267 = **ЦРЕШЊЕВО** = **ТРЕШЊЕВО БРДО**, ор. Тупижница, ојк. Ласово, слив Грлишке реке (Динић 1, 268). Из синтагме *Трешњево брдо* (в.). В. ор. Трешњевица, Трешњак, Трешњевац и др.

ТРЕШЊЕВО БРДО 267 = **ТРЕШЊЕВО** = **ЦРЕШЊЕВО**, ор. Тупижница, ојк. Ласово (Зајечар 2; Енц. Југ. Зајечар; Рајк. 1, 117). В. ор. Трешњевац, Трешњевица, Трешњак и др.

ТРЕШЊЕВО ПОЉЕ 309, ор. Тупижница, ојк. Грлиште (Петк., 60). Према орониму *Трешњево брдо* (в.).

1. **ТРЕШЊИЦА**, ојк. Славковица, код Љига, ор. Суворбор (Павл. Љ., 936); 2. **ТРЕШЊИЦА** 601, ојк. Расна, ок. Пожеге (Мис. И. 3, 394). Ороним је деминутив од дримонима *ѿрешња* или је према топониму **Трешња*. Исп. топоним *Трешњице* 'мала долина и трешња' (Цицмил-Реметић 2010, 296). В. ор. Трешњево брдо, Трешњевица

ТРЕШТЕНА БУКВА 940, ор. Голак, ојк. Божиновац, ок. Књажевца (Зајечар 3; Енц. Југ. Зајечар; Ршум. 3, 156). Први члан оронимске синтагме – *Трештена* је трпни придев; исп. глагол *ѿрештаѿти*, -им 'производити продоран, громак, јак звук; грмети; проламати се' (в. код ор. *Трешња*). Први члан, као квалификатив, ова значења преноси на апелатив, фитоним, описујући га као дрво које је погођено громом, *ѿреском*, које је претрпело удар *ѿреса*. На исти начин могу бити формиране и синтагме са апелативима *камен*, *сѿена*, *врх*, *чука* (в.). Исп. топониме у Пивској планини, у Црној Гори: *Трештјане главице*; *Трештјано брдо* „високо, изузетно кршевито брдо које привлачи громове“; *Трештјена брда*; *Трештјено брдо* (Цицмил-Реметић 2010, 296 и 297); *Трештјено дрво* „већи потес у Лепчинцу. Ту је било осамљено веће дрво које је ударао тресак (гром)“ (Златановић 1998).

ТРЕШТЕНА СТЕНА 1281, ор. Муртеница, ор. Златибор, ојк. Љубиш (В-С, Ужице 4; Ршум. 2, 97; Мић. Љ., 457). В. код Трештена буква.

ТРЕШТЕНАЦ 937, ојк. Зарево, ор. Радуша, ок. Рашке (Нови Пазар 1; Ил. Р., 628; Стан. 3, 652). Из синтагме **Трештјен врх*, *камен* и сл. В. код ор. Трештена буква.

1. **ТРЕШТЕНА ЧУКА** 1085, ор. Стара планина (В-С, Пирот 1); 2. **ТРЕШТЕНА ЧУКА** 995, ор. Пајешки камен, ор. Сврљишке планине, ок. Бабиног Кала (В-С, Пирот 1); 3. **ТРЕШТЕНА ЧУКА**, ојк. Орах, обл. Власине (Ник. Р. 3, 344). В. код ор. Трештена буква.

ТРЕШТЕН ВРХ 1469 = **РАКОШ**, ор. Сува планина, ојк. Доња Коритница, ок. Беле Паланке (Ниш 4; Енц. Југ. Ниш; Крст. О., 333; Костић 3, 94). В. код ор. Трештена буква.

ТРЕШТЕНИК, ојк. Шарани, ок. Такова (Мишк. 6, 134; Фил. М., 189). Из синтагме **Трештјени чукар*, *камен* и сл. В. код ор. Трештена буква, Трештенац.

ТРЕШТЕНИ ЧУКАР 1434, ојк. Бабина Пољана, ок. Трговишта (Кратово 2). В. код ор. Трештена буква.

ТРЕШТЕН КРСТ 1060, ојк. Ресан, ок. Босиљграда, бугарска граница (Крива Паланка 1). В. код ор. Трештена буква.

ТРЕШТЕН ЧУКАР 1342, ојк. Градска, ок. Димитровграда (Босиљград 1; Енц. Југ. Ниш). В. код ор. Трештена буква.

ТРИВУНОВО БРДО, ојк. Бресје, ок. Баточине (Крагујевац 4; Енц. Југ. Пожаревац; Мијат. 1, 217). Према м. имену *Тривун* (Грк.).

ТРИЈЕБЕЖ 690, ојк. Котража, ок. Лучана, обл. Драгачева (Јов. К. 1, 390). В. код ор. Требежина.

1. **ТРИЈЕСКА** 735, ор. Велики врх 691, ојк. Грабовица, ок. Горњег Милановца (Аранђеловац 3; Фил. М., 246; Мишк. 6, 117); 2. **ТРИЈЕСКА = ТРЕСКА**, ор. Јешевац, ок. Чачка (Драгић 1, 163). В. код ор. Треска.

ТРИ КЛАДЕНЦА 1935, ор. Копрен, ор. Стара планина (Пирот 2; Гај Зајечар; Енц. Југ. Димитровград). В. код ор. Трећи врх.

ТРИПКОВИЋА БОРЈЕ, ор. Маљен, ојк. Росићи, ок. Косјерића (Мис. И. 2, 170). Узвишење је названо према фамилији *Трипковић* (Мис. И. 2, 170). В. ор. Трипковића коса.

ТРИПКОВИЋА КОСА, ор. Маљен, ојк. Росићи, ок. Косјерића (Мис. И. 2, 170). Према породичном имену *Трипковић*. В. ор. Трипковића борје.

ТРИПОВАЦ 552, ојк. Накучани, ор. Сувобор, обл. Качер (Аранђеловац 3; Рак. М., 740; Фил. М., 216; Стан. 1, 628; Мишк. 4, 173). Из синтагме **Тријов врх, брег, њашњак* и сл. Исп. мушка имена: *Тријо, Тријоје, Трија, Трије, Тријан* и др. (Грк.).

ТРИ ПУТА 1112, ор. Видлич 1348, ојк. Мојинци, ок. Пирота (Берковица 3; Крст. О., 341; Миш. 2, 7). В. код ор. Трећи врх.

ТРИ СЕСТРИЦЕ, ор. Поглед 1482, ор. Велики Јастребац (Прокупље 1). Према некој локалној легенди. В. код ор. Трећи врх.

ТРИ УШИ 1431, ор. Светониколска планина, ор. Стара планина (Пирот 2). Код Даничића су забележени топоними *Уши* из старих споменика (1863, 401); исп. и РЈА. Назив је према изгледу рељефа који подсећа на облик уха. Исп. топониме из слива Брегалнице, у Македонији: *Уши, Ушије* – називи које носе путеви, њиве, испасишта, рид и сл. (Иванова 1996, 677). Према Видоеском географски термин *уши*, као метафора, значи: „два рида, два врва што се издигнуват над други околни ридови, врвови еднакви по височина на една планина или две соседни планини и имаат изглед на уши“ (1999, 167). Можда не би трбало мимоићи и детаљ из митологије о *козјим ушима* код *Троглава, Трајана* и *Ноћног коњаника* (о коме је веровање дубоко укореењено баш у Источној Србији). Имајући у виду број *џри* уз *уши* могло је доћи до истицања везе са *Трајаном, Троглавом*, у контексту легенде о *џрећој глави* којој се приписује хтонски карактер. На тај начин би *Три главе* биле идентификоване са *Три уши*. У том случају топоним би се односио на пратећи елемент легенде о *Ноћном коњанику*. В. ор. Трећи врх.

ТРИ ХАТАРИЦЕ 173, ојк. Долови, Делиблатска пешчара, Банат (Пожаревац 1; ГАЈ Београд). *Хаџар*, мађарски *határ*, у другим словенским језицима *хоџар*, ’територија неког села, краја, котара, области; подручје’ (према Р. МС). Употребљава се и са к-: *коџарица = кошара*; у Лици *коџарина* „Ogradjen stog sijena, slame /.../ ambar /.../ Razlika između *hätār* i *kötār* nije toliko semantička, koliko teritorijalna /.../ Oba su važni izrazi stare kulture pletera“ (према Скоку, Рј. под *hätār*).

ТРИЧКОВА ПАДИНА, ојк. Бабин Кал, код Беле Паланке (Тирић 1, 43). Према м. имену **Тричко* за које аутор каже да је ишчезло. Сачуван је породични надимак *Тричковици* (И., 279).

ТРИ ЧУКЕ 1937, ор. Миџор, ор. Стара планина, ор. Три кладенца 1935 (Пирот 2; Адам., 56; Жуј., 147; Крст. О., 338; Миш. 2, 7). В. код ор Трећи врх.

ТРЛА, ор. Броћова равна, ор. Копаоник (Нови Пазар 2). *Трло* (покр. *џрла* ж.р.) је пастирски термин који значи 'стаја, појата, тор, обор; место где се стока чува'. У овом значењу се проширио и више се користи од термина *џор*. Исп. топониме: *Трла* „њиве и ливаде на месту где су некада биле сеоске појате“ (Рад. Ј., 311); *Трли*, *Трлийе*, *Трлица*, *Трлицајџа*, *Трлийије*, *Трлийишејо* (слив Брегалнице, Иванова 1996, 652). В. ор. Торак, Торови, Торовиште и др.

ТРИНА 615, ојк. Тршановци, ок. Бруса (Куршумлија 1). В. ор. Трла.

ТРИНЕ 571, ор. Кобилско брдо 600, ор. Рудник, ојк. Мајдан (Аранђеловац 3; Мишк. 6, 147). В. ор. Трла.

ТРИЊ 148, ојк. Трлић, обл. Тамнава (Енц. Југ. Ваљево). Према антропојкониму. Исп. презимена: *Трлић*, *Трлаић*, *Трлајић*, *Трлица*, *Трлин* (ЛП).

ТРИЦА 954, ор. Брајина чука 1070, ојк. Брајина, ок. Подујева (Лебане 1). (1) *џрла* 'трло, појата, стаја, обор'; исп. ор. *Трла*. У сливу Брегалнице је топоним *Трлица* „трло над селото /.../ Од *џрлица* 'трло“; *Трлицајџа* „трла имало“ (Иванова 1996, 652); (2) Исп. породично име *Трлица* (код ор. Трлић).

ТРИШТА 538, ор. Благодин, ојк. Бошњаке, ок. Варварина (Мијат. 3, 249). Земљиште на коме су се налазила *џрла*. В. код ор. Трла.

ТРМКИН ГРОБ, ојк. Глобочица, Гора (Лут. М. 4, 64). Топоним је назив за сеоску планину, испашу. Придевски члан је изведен од **Трмка*. Новијег датума је рад који је написао Идризи, а који је могуће погледати на 'Горанском сајту'. У њему су забележени сви топоними, по селима, према средњовековним документима. Унети су и топоними: *Трнче*, село Глобочица, код Драгаша; *Трмка*, село Рестелица, код Драгаша, а до њега и топ. *Тулбе*. Села су у суседству, те топоним *Трмка* може бити тај примарни облик од кога је изведен *Трмкин гроб*, а апелатив *гроб* би одговарао поменутом *Тулбе* (*џурбе* 'гроб, надгробни споменик'). Објашњење основног члана *Трмка* дато је код Скока под *trn*: „*Na -ica trnica* (Стна Gora, Vuk) „čobanska koliba“ = *trnica* (Crmnica) „koš za stočnu hranu““. *Na -ka trmka* (Vuk) = *trnjka* (Stulić, Lika) = *trmka* (14. st., Vuk, Kosmet) pored *trmka* (Kosmet) „košnica za rčele““. У основи је *џрн* 'израштај на биљкама који боде, бодља (и уопште); назив за трновите биљке, бодљикаво шибље, драч'. Значење се преноси на предмете, објекте исплетене од прућа, па га можемо наћи и код топонима, антропонима. У речнику арбанашког језика налази се лексема *tramak* 'кукурузни клип' (Фјалор). Исп. већи број топонима, само у области Брегалнице, који су изведени од лексеме *џрн*: *Трн*, *Трнавица*, *Трнарник*, *Трново Нивче*, *Трник*, *Трника*, *Трница*, *Трници*, *Трнкајџа* (Иванова 1996, 652 и 653); *Драговин џрн*, *Трновица*, *Трње*, *Трњејо* (Динић 1, 269); *Трнак*, *Трнова влака*, *Трнова лука*, *Трнове долине*, *Трњаџи* (Џиџмил-Реметић 2010, 297) и многи други. Они именују терене на којима расте *џрње*, *џрњаке*, рид који је под трњем, трновиту њиву, ораницу на којој је велики *џрн* (глог) и др. Исп. и орониме: *Трнак*, *Трнавачка коса*, *Трновиџа коса*, *Трновиџе џољане*; презимена: *Трнчић*, *Трнчине*, *Трниче* (ЛП).

1. **ТРМЧИШТЕ**, ојк. Рожци, код Прањана, ок. Чачка (Мишк. 6, 150); 2. **ТРМЧИШТЕ**, ор. Мечји врх, ојк. Горња Бела Река, ок. Зајечара (Динић 1, 269). „Пашњак и место где су раније чуване пчеле“ (И.). *Трмака* је кошница за пчеле. Исп. топоним *Трмчишије*, ојк. Преконога, ок. Сврљига (Богд. 1, 268). В. ор. Трмкин гроб.

ТРНАВАЧКА КОСА, ојк. Трнавац, ок. Зајечара, слив Црне реке (Рајк. 1, 117). Према ојкониму *Трнавац*. В. ор. Трмкин гроб.

ТРНАВАЧКИ ЗБЕГ, ор. Јухор, ојк. Драгошевац, ок. Јагодине (Крушевац 2). В. ор. Трмкин гроб.

ТРНАВСКА КОСА, ор. Голо брдо 168, ојк. Рготина, ок. Зајечара (Доњи Милановац 4). В. ор. Трмкин гроб.

ТРНАВСКИ РИД 462, ојк. Трнава, хид. Трнавска река, Прешевска Црна Гора (Куманово 2; Мил. Ч. 2, 46; Трајк. Т., 349). Према ојкониму *Трнава*. В. ор. Трмкин гроб.

ТРНАК 814, ор. Клик 710, ор. Троглав, ојк. Маглић, ок. Краљева (Чачак 3; Ћуп.-Кор., 611). У ојкониму Богутовац је заселак *Трновача* = *Трноваче* (Ћуп.-Кор., И.). В. ор. Трмкин гроб.

ТРНОВА, ојк. Петруштица, ок. Блаца, ор. Црниљева (Качаник 1). Из синтагме **Трнова коса* и сл. Исп. *Трново*, *Трновийшица* (Јлома 2013, 218). В. код ор. Трмкин гроб.

1. **ТРНОВА КОСА**, ор. Јеловац 404, ојк. Трудел, ок. Рудника (Аранђеловац 3; Јов. Б. 1, 283); 2. **ТРНОВА КОСА**, ојк. Доња Јабланица, ор. Златибор (Вардиште 3). В. код ор. Трмкин гроб.

1. **ТРНОВАЧА**, ор. Велика стијена, ор. Каблар, ок. Чачка (Мишк. 5, 231); 2. **ТРНОВАЧА** 982, ор. Гоч 1124, ок. Врњачке Бање (В-С, Краљево 4). Из **Трнова сѝрана*, *коса* и сл. В. код ор. Трмкин гроб.

ТРНОВИК 267, ојк. Горњи Рачник, код Багрдана (Крагујевац 4). В. ор. Трмкин гроб.

ТРНОВИТА КОСА, ојк. Врановац, ок. Јагодине, слив Белице (Мијат. 2, 135; Мишк. 3, 186; Рад. Ј., 115). В. ор. Трмкин гроб.

ТРНОВИТЕ ПОЉАНЕ 239, ојк. Јајчић, ок. Лајковца (Ваљево 2). В. ор. Трмкин гроб.

ТРНОВИТИ РИД, ојк. Игриште, ок. Лебана, слив Јабланице (Лебане 2). В. ор. Трмкин гроб.

ТРНОВИЦА, ор. Палез 1474, ор. Копаоник, ојк. Крива Река (Куршумлија 1). Из **Трновийца коса* и сл. В. ор. Трмкин гроб.

1. **ТРНОВО**, ор. Космај, ојк. Велика Иванча, ок. Младеновца (Дроб. Б. 3, 55); 2. **ТРНОВО**, ојк. Пилица, ок. Раче (Павл. Љ. 2, 391). В. ор. Трмкин гроб.

ТРЊАК 271, ојк. Лесковац, ок. Груже (Чачак 2). В. ор. Трмкин гроб.

ТРЊАРСКИ РИД, ојк. Горње Стајевце, ок. Пчиње (Триф. Ј. 3, 159). Махала *Трњарици* се налази у селу Горње Стајевце; ороним је именован по њој. Ту живе *Трњари*; породични надимак или презиме. Њихове њиве и шуме се зову по њима *Трњарске ливаде* (И., 195).

1. **ТРОГЛАВ** 1209, ор. Чемерна планина, ојк. Богутовац, ок. Краљево (Чачак 3; ГАЈ Краљево; Мишк. 4, 33); 2. **ТРОГЛАВ** 778, ор. Видојевица, ојк. Пестиш, слив Топлице (Прокупље 3; В-С, Куршумлија 4); 3. **ТРОГЛАВ**, ор. Јавор 1700, ојк. Смиљевац, ок. Сјенице, слив Увца (Сјеница 2; Мишк. 4, 127). *Триглав* је врховно божанство свих Словена. Према паганском веровању, свака од тих трију глава има своје пространство над којим влада: *небо, земља, њакао*. Њима одговарају три годишња доба: *зима, њролеће, лејто* и етапе у развоју живота: *рођење, расји, смрји*. *Триглаву* одговара, на нашем језичком простору, врховни бог *Троглав* или *Тројан, Трајан*. Трагови о њима сачувани су у топонимима код свих Јужних Словена. Трећа глава *Триглава* или *Троглава*, која представља зиму, мрак „приказује овога бога као старца са брадом чији је главни атрибут – *њасја глава*, чиме се доводи у блиску везу и са Црнобогом, и даље са вуком“ (Петровић 1999, 189). О овоме и код оронима *Сјарац* и *Пасја глава (Пасји врх = Тамара)*. У легенди о богу са нашег тла – *Трајану*, за кога се сматра да је живео на планини *Цер*, каже се даје имао три главе; уз њега се помиње и *коњ*, отуда и назив *Ноћни коњаник*. Сви ти квалификативи говоре о вези са подземним светом. Петровић описује *Тројана* као хтонично биће чији су атрибути *њри главе, козје уши*: „Он је владар подземног света /.../ Тројан /јс/ српска језичка деривација Триглава врховног бога словенске митологије“ (И., 193, 194). Исп. орониме *Троја, Тројан*; лична имена: *Трајан* (рум. *Traian* < лат. *Traianus*), *Траја, Трајак, Трајил, Трајило, Траја; Троја* од *Тројан, Тројило* (Грк.). У народу је ово лично име везивано за глагол *њрајати* те је давано као заштитно име. Коришћено је и у функцији презимена: *Тројак, Тројан, Тројановић, Троје, Тројко, Тројковић* (ЛП). В. ор. Старац.

1. **ТРОЈА** 497, ојк. Гргоц, ок. Дечана (Пећ 4); 2. **ТРОЈА** 556, ојк. Коретин, ок. Косовске Каменице, слив Новобрдске Криве реке (Лебане 4; Мил. Ч. 2, 78; Енц. Југ. Приштина). Исп. назив извора *Тројанац*, ојк. Житиње, ок. Жеговца и микротопоним *Троја*, ојк. Кошаре, ок. Штимља (Урошевић 1975, 141). В. код ор. Троглав.

ТРОЈАН 1351, ор. Гиљево, ојк. Тузиње, Пештерска висораван (Сјеница 4; Крст. О., 206). Исп. и ороним *Тројан*, планина западно од Гусиња (Цог. 1, 293). В. ор. Троглав, Старац.

ТРОЈАНОВ ГРАД 607, ор. Цер (В-С, Шабац 3). В. код ор. Троглав.

ТРОЈЕ 852, ојк. Остроzub, ор. Милановац, ок. Ораховца (Призрен 2). В. ор. Троглав.

ТРОЈИНА, ојк. Помијача, код Текериша, ор. Цер, обл. Јадар (Стој. В., 134). В. код ор. Троглав.

ТРОЈИЦА, ок. Књажевца (Мишк. 2, 75). У месту Каменица, код Књажевца, на десној обали Тимока, налази се манастир Свете Тројице, из 15. века.

ТРОЈНА ЧУКА 812, ојк. Софалија, ок. Приштине (Приштина 4, 1937. г.; сателитска мапа). Урошевић није забележио овај ороним (Урош. 2). Први члан синтагме је придев *њројна* ’трострука, коју чине три дела (рта, брда, крака), трокрака’. В. ор. Трокраки крш.

ТРОКРАКИ КРШ, ојк. Горња Црнућа, код Враћевшнице, ок. Горњег Милановца (Мишк. 6, 110). В. код ор. Тројна чука.

1. **ТРОМЕЋА** 2366, ор. Богићевица 2502, ок. Пећи (Пећ 3; Цог. 1, 281);
2. **ТРОМЕЋА** 1056, ор. Скопска Црна Гора, Прешевски басен (Мил. Ч. 2, 36).
Тромеђа означава место где се сусрећу границе, међе одређене области.

ТРОМКА 900, ојк. Космовац, ок. Беле Паланке (Костић 1, 195). Прасл. **strъmъ* 'steil, стрм, врлетан'; у руском *сѣремийъ*; у пољском *ostromy* 'стрм обронак, стрмина'; код нас *сѣрм*, -а, -о 'који је нагнут, који има оштар нагиб или успон; тежак, мучан за пењање; стрменит' (према Скоку, Рј. под *strm*; Р. МС). Исп. и *сѣрмо* 'стрмина'; *сѣрмовий* 'који је веома стрм, опасан, *сѣрмений*'; *сѣрморина* 'стене које су се одвалиле јер их је вода подлокала'; *сѣром* са вокалом -о- (као у пољском), стара реч сачувана у значењу 'стабло, дебло'; термин *сѣромор* покрајинизам 'доњи део вртаче који стоји у вези са подземним каналом' (према Р. МС). Ороним *Тромка* је из синтагме *(с)ѣр-о-ма лиѣица и сл., са ишчезлим иницијалним сугласником – *Тром-ка* (лиѣица) – *Тромка*. Исп. буг. топоним *Трѣмнира*(љ) – *(С)трѣмни рѣ(т) – *стрѣмнер* „*стрѣмно място*“ (Ков. 1965). Нашем орониму одговара по структури (ишчезло с- из групе *сѣр-*) топоним *Тромле* „заселак који је царица Милица повратила Дечанима“ (Даничић 1863, 308). За *сѣром* 'стабло', *сѣромор* 'доњи део вртаче' в. Лома 1987/1, 163–164.

ТРОЊИЦА 137, ојк. Кусићи (Кусиће, ИМ), ок. Браничева (Велико Градиште 3). Ор. је изведен од *ѣроњ* 'кревет; постеља', грч. *θρονί* „*stolac*“, на Балкану у значењу „*stolac*“, рум. *tron*, буг. *трон* (према Скоку, Рј под *trónj*). Исп. топониме у сливу Брегалнице: *Троњ*, други рид „од *ѣроњ* 'направа за седење, стол' од лат. *thronus*“; *Троњска љадина* „ливади каде имале направено троњ 'дрво на кое се седи““ (Иванова 1996, 655). В. ор. Столац, Столице, Сто, Столови.

ТРОСКОЧ, ор. Власина (Врање 4). Према фитониму *ѣроскојѣ Polygoum aviculare*, биљка која има лековита својства; варијанте: *ѣроска*, *ѣроскојѣца*, *ѣруска*, *ѣѣиција ѣрава* и др. *Троскојѣ* је назив и за биљку *ѣревина* *Agropyrum repens* и *Synodon dactylon ѣроскојѣ*, *ѣроскочић*, *ѣроска ѣрава* (Сим. 1959).

ТРОШЊЕВАЦ, ојк. Крајиште, код Липљана, ок. Приштине (Бук. 5, 101). Из антропонимске синтагме **Трошњев брег*, *рид* и сл.; исп. антропониме: *Трошан* (Грк.); презимена: *Трошевић*, *Трошић*, *Трошовић* (РП ЦГ 2002); топоним: *Трошански Воденици* „ливади на фам. *Трошанци* /.../ Од лично име *Трошан* < *Трош(о)* + *ан* од *Тројан* < *Трајан*“ (слив Брегалнице, Иванова 1996, 655).

ТРПЕЗА = ТРПЕШКА ГЛАВИЦА, ојк. Трпеза, ор. Мачија стена, ок. Подујева (Мишк. 4, 67). Лексема *ѣрпеза* < *ѣрапеза* је грчка реч *τράπεζα* 'сто; храна на столу; олтар; просторија за ручавање, *ѣрпезарија*'. У топонимима, метафорично, терен који је заравњен, који има облик стола, столице (в. ороним *Троњица*). Исп. ојкониме: *Трпеза*, код Подујева, код Глоговца и код Витине (ИМ); топониме у сливу Брегалнице: *Трпеза* „височинка каде селаните поставувале трпези по повод на слава /.../ зарамнето ритче“; *Трпезаѣа* „пациште на висорамнина“; *Трпезиѣе*; *Трпезов Дол* (Иванова 1996, 655 и 656).

ТРПЕЗАРИЈА, ојк. Преконоге, ок. Сврљига (Богд. 1, 168). В. код ор. Трпеза.

ТРПЕЗНИЦА, ојк. Брод, обл. Гора (Лут. М. 4, 69). Из синтагме са придевским чланом *џрпезни* 'који се односи на трпезу': **Трпезна сџена, џадина* и сл. В. код ор. Трпеза.

ТРПЕШКА ГЛАВИЦА = **ТРПЕЗА**, ојк. Трпеза, ор. Мачија стена, ок. Подујева (Лебане 1). В. код ор. Трпеза.

ТРПИЧЕВО 389, ор. Рапониш 534, ојк. Кључата (Велико Градиште 4). Из антропонимске синтагме **Трпичев забран, џоџок* и сл. Исп. лична имена: *Трпје, Трпјо, Трпјиша* (ПИ); презиме *Трпјић*; ојконим *Трпјићи*, Босна (РЈА).

ТРСИЈА, ојк. Пискања, ок. Рашке, слив Ибра (Ил. Р., 657). Од *џрс* 'лоза, винова лоза; чокот; струк'. *Трсје* је збирна именица од *џрс*; *џрсџише* 'тршчак, место обрасло трском, рит; виноград'. У околини Сврљига *Трс* је дефинисано као 'њиве са извором око кога расте трска; мочварно земљиште где расте трска, *џршићар*' (Богд. 1, 168). Исп. и топониме: *Трсија* „mahala u konjičkom kotaru u Hercegovini“; *Трсине* „zemljište u rudničkom okrugu u Srbiji“ (РЈА); ојк. *Трса* и у њему топоним *Трса* (Цицмил-Реметић 2010, 45, 47); у сливу Брегалнице: *Трсија*; *Трсије* „Од: 1. бот. *џрс* а) трст, трска б) лоза, лозова пенушка', сп. стсл. *џрџсџ* 'лоза' 2. *џрсије* 'а. множина од трс б. лозје (Иванова 1996, 656) и др. В. ор. Трсје, Трска, Трскино брдо, Трстена.

ТРСЈЕ 253, ор. Главица 316, ојк. Трњане, код Неготина (Неготин 3). В. код ор. Трсија.

1. **ТРСКА**, ор. Копаоник, хид. Бистрица д. пр. Ибра (Мишк. 4, 29); 2. **ТРСКА**, ојк. Ресник, код Београда (Бог., 246). Богић пише: „Има ту трсака“ (И.). В. код ор. Трсија.

ТРСКИНО БРДО, ојк. Орешковица, слив Млаве (Јов. Љ., 327). В. код ор. Трсија, Трска.

ТРСТЕНА, ојк. Вишесава, ор. Тара (Павл. Љ. 2, 388). Из синтагме **Трсиена ливада, џадина, река* и сл.; придев *џрсџен*, -а, -о значи 'који је од трске, *џрсков*'; синтагма даје опис места које је под трском, где има *џрсџине, џршичак, џрсџишк*. Исп. ониме: *Трсиена* заселак у Пољаници, ок. Врања; *Трсиена река* д. притока Велике Мораве (Крагујевац 4); *Трсиена река* л. притока Кубршнице л. пр. Јасенице (Аранђеловац 2). В. код ор. Трсија.

ТРТИЦА, ор. Јаворина, ојк. Злодо, Поникве (Павл. Љ. 2, 395). У своме раду о анатомској лексици у нашој ономастици, уз ониме из основе *Трпј-* (rodex), Михајловић је наговестио могућност да та основа може бити оронимска: „Ова основа може да буде и оронимијска, судећи по следећим примерима: *Трпјица* – брдо у селу Злодолу у Србији, *Трпјар* – планински гребен у северозападној Далмацији“ (Мих. 1970/1, 43). У РЈА су забележени топоними: *Trtra* „ime zaseoku i planini u Hercegovini – Zaselak sela Jara“; *Trtla* „ime planine kod Mostara“ /вероватно исти ороним: *Трпјла* = *Трпјра* = *Трпјар*/ и „Ime zemljišta u Poljicima u Dalmaciji“ (РЈА;ГАЈ Мостар). Скок је на јадранским острвима забележио ове топониме: на Малом Ижу: „Uvala nosi kao ime latinski pridjev *tortuosus* „pun

zavoja, krivudast, iskrivljen“, koje Voduli izgovaraju *Trtuša*“ (Скок 1950, 111); на Корнату се налази поље *Trtuša* (И., 127–128). Њих Скок смешта, уз друге помињане, у „rani romanski period“ (И., 259). Лексема исте фонолошке структуре – *īrpīiца* значи ’винова лоза, чокот, трс; vimen’ „od bijelog graba spleteni obruč, kolut, koji pričvršćen klinom, drži jaram sa rudom kod vožnje, jarmènica“ (Скок, Рј. под *trta*). За лексеме *īrpīiца* ’винова лоза; ’vimen’; *īrpīiца* ’бишкуп’; *īrpīna kocī*, додаје: „Leksički ostatak iz panonskog latiniteta (?) od poimeničenog lat. part. perf. ž. r. *torta* (od lat. *torquere* < tal. *tòrcere*)“ (И.). Истом семантичком кругу припадају и народски називи за фитоним *īaviī*, *бела лоза Clematis vitalba*: *īrpīa*, *īrpīina*, *īrpīol*, *īrpīor*, *īrpīur* (Сим. 1959). Уз одредницу *īrpīa* Скок помиње и њих: „U istočak. Postoji još *trtor* = *trtar*= (disimilacijom *r-r* > *r-l*) *trtol* m ’*clematis vitalba*’ (И.).

ТРУБА 1417, ор. Врхови 1460, ојк. Глеђица, ок. Ивањице (Сјеница 2; ГАЈ Краљево; Ршум. 4, 34). *Труба* је *дувачки* инструмент који има савијену цев и писак за дување, тромпета; оно што је савијено, урољано (труба платна, папира и др); оно што има облик или подсећа на такав инструмент. Метафоричка употреба лексеме *īрубa* је у називима за особу која много прича, за онога који не схвата, који је будала. Отуда настају надимци са пејоративним призвуком, док се антропоними углавном односе на особу која свира трубу. Према њима су извођени топоними. Везу са основном речју *īрубa*, код назива за терен, пружа само изведени топоним *Трубац*: „Uzvišenost zemlje, izbočina. Samo u liku trubec u ovom primjeru: kadi je malo visoko (po zemji), a samo ob sebi, zovemo trubec i trubčina će je više, zovemo bok, vrh, glavica, višina. (U Vrbniku na Krku)“ (РЈА под *trubac*). Исп. топониме: *Трубаја*, Лика; *Трубајући*, ок. Бањалучке; *Трубалуша*, Лика; *Трубар*, ок. Бихаћа; *Трубаревац*, ок. Александровца у Србији; *Трубарево*, ок. Крушевца; *Трубари*, махала у ок. Сребренице; *Трубићи*, два топонима у Босни и др.; презимена: *Трубан*, *Трубар*, *Трубарац*, *Трубић*, *Трубовић* (ЛП). В. ор. Трубала, Трубићско брдо.

ТРУБАЛА, ојк. Гвоздац, ор. Повљен, ок. Бајине Баште (Павл. Љ. 2, 420). В. код ор. Труба.

ТРУБИЋСКО БРДО 1337, ор. дебељак 1122, ор. Голија (Нови Пазар 1). В. код ор. Труба.

ТРУДЕЉ, ојк. Трудељ, ок. Рудника (Аранђеловац 3). (1) *Труд* је ’тегоба, тешкоћа као последица напора, рада; придев *īрудан*, *-дна*, *-дно* ’уморан од *īруда*, рада; сустао’. Значење: ’онај око кога треба уложити *īруд*, напор, онај који захтева већи труд’; (2) Можда према неком антропонимском типу **Трудал*, **Трудел*; исп. име из XI века *Трудалата* (*Trudalata Iadertinus*), узимајући у обзир да је присутан наставак *-ељ* (РЈА). Исп. лично име и хипокористик *Труд*; *Трудан*, *Труден*, *Трудиша*; ојкониме: наш *Трудељ*, *Трудово*, Стари Влах (15. век); топоним *Трудови*, Подриње (РЈА).

ТРУЈКИНА ГЛАВИЦА 802, ор. Бељаница, ојк. Милановац, код Жагубице (Петровац 4; ГАЈ Бела Црква; Енц. Југ. Кучево). Према имену **Трујко* које

није забележено, али особа чије је презиме *Трујкић* (*Трујкић Драгиша*) данас живи у Бору (в. Интернет); исп. и презиме *Трујкић* у ЛП.

ТРУНГОЈА 1892, ор. Богићевица, ок. Пећи, Руговска клисура (Пећ 3). Према албанском *trung* 'стабло, дебло; пањ; труп'; *trungoj* 'окрњити, скратити, поткресати' (Фјалор 1976).

ТРУПАЦ 953, ојк. Магово, ок. Бруса (Куршумлија 1). *Трупац* је 'мали *џруј*, мали пањ, мали део неког дебла, стабла, дрвета, *џрујак*; погрдан назив за човека' (према РЈА). Лексема је из ие. **ter*, **tereu*, **trou* са проширењем сугласником *p*; исп. грч. τρύπη 'рупа' (Скок, Рј. под *trup*). *Труј* значи и „masivni dio gore, planine“ (област Млаве и Пека; РЈА). У Македонији је *џрујина* геог. термин „делот меѓу две бразди“ (Вид. 1999). Исп. антропониме: надимак *Трујина* (РЈА); презимена: *Трујац*, *Трујчевић*, *Трујец*, *Трујељак*, *Трујковић*, *Трујина* (РЈА; ЛП). Топоними су изведени од антропонима: *Трујановац*, засеок и назив за земљиште у Хрватској; *Трујиново њоље*, засеок у Славонији; *Трујаје*, ојк. код Ниша; *Трујинак*, ојк. у Хрватској (РЈА); *Трујине* „већи потес пун греда и литица“ (Цицмил-Реметић 2010, 297).

ТРУТИНАЧКО БРДО, слив Паљице л. пр. Голијске Моравице (Ршум. 4, 18). Антропонимска синтагма. Исп. надимак *Трујина* 'лењ, тром човек'; презиме *Труја*, ок. Новог Пазара (РЈА).

ТРША 192, ојк. Речка, ор. Мали Белановац, ок. Неготина (Неготин 3). Од апелатива *џрш* 'Baumstock, Baumstumpf, Strauch'. Скок сматра да је рум. *tîrș*, *tîrșar* доказ да је облик *џрш* некада био распрострањен, уз додатак „možda је izvedenica на -*io* од *trș*“ (Рј. под *Trš*). *Трц* је 'лоза, винова лоза; чокот, струк; грм, жбун'. Придеви су: *џршав*, *џршаји*, *џршаси* и налазе се као квалификативи у топонимским синтагмама. Исп. топониме: *Трша* – називи за њиве, ливаде, крчевине у више села у околини Сврљига; *Трша*, искрчена шума, њиве у околини Зајечара (Динић 1, 269); *Тршевина*, *Тршевине* (Бод. 1, 130); *Тршак* „Njiva u Tršaku“; *Тршева* „Njiva u Trševi“ (РЈА); *Тршанско њоље* (Цицмил-Реметић 2010, 297).

ТРШАВА ГЛАВИЦА = ТРШТЕНА ГЛАВИЦА, ор. Црни врх, Хомољске планине, ојк. Жагубица (Жуј., 211; Драг. 1, 296; Мишк. 4, 184). В. код ор. Трша.

ТРШАН 1712, ојк. Исток, ор. Мокра гора, Метохијски Подгор (Стиј. 2, 218; В-С, Пећ 2). Из синтагме **Тршан врх* и сл. В. код ор. Трша.

ТРШЕВИНЕ 705, ор. Рудник, ојк. Горњи Милановац (Стан. 3, 811). Од *џрш*, ливаде обрасле *џршем*. В. код ор. Трша.

ТРШИ-ГЛАВА, ојк. Ајкобила, ор. Гољак, Новобрдска Крива река (Лебане 3; Урош. 2, 143 и Урош. 1, 80). Двочлани ороним чине именица *џрши* (множина од *џрш*) у служби квалификатива, и апелатив, географски термин *глава*. Ороним је сажета форма фразе којом се описује терен 'глава, узвишење, на коме има *џрши*. Овакве двочлане именичке форме не срећу се често. Исп.: *Лийје њадина*, *Дел брег*, *Дел њоље*, ок. Зајечара (Динић 1); *Рајна сџрана*, *Дојча воденица*, са антропонимом, ок. Сврљига (Бод. 1).

ТРШТЕНА ГЛАВИЦА 940 = **ТРШАВА ГЛАВИЦА**, ор. Црни врх, Хомољске планине, ојк. Жагубица (Драг. 1, 286). Аутор напомиње да мештани кажу како ту расте *џрсџ* (И., 287). В. код ор. Трша.

ТРШТЕНА СТИЈЕНА 933, ојк. Радаљ, код Малог Зворника, Подриње (Стој. В., 140). В. код ор. Трша, Трштена главица.

ТУБАНСКИ РИД, ојк. Студена, обл. Пољаница (Злат. 1, 136). Према фамилији *Тубани* од м. имена *Туба*. Исп. лично име *Туба*; презимена: *Туба*, *Тубак*, *Тубић*, *Тубиновић* (ЛП); ојкониме: *Тубини*, *Тубићи*, махале у Босни; *Тубине*, селиште у Херцеговини; ор. *Тубино брдо*, Босна (РЈА).

ТУБЕЊАК, ојк. Лајковац, слив Колубаре (Павл. Љ., 747). *Тубењак* у овом крају значи 'кош, чардак' (И., 1008). „Кош је /.../ цилиндрична, пружећом оплетена зграда, покривена кровином и са малим отвором при врху /.../ у околини Боговађе кош се зове и *џубињак*“ (И., 446). Код Скока *џуб* = *џубо* је „1. cilindar za svijeću, 2. dimnjak štednjaka“ лексема је према латинском *tubula* прихваћена на Балкану као *џубла* (*џугла*) (Рј. под *tüb*). У опису изгледа коша, за који је сачувана стара лексема изведена од *џуб-*, уочава се основно значење: оно што има облик цилиндра, оно што је кружног облика, са отвором. Из исте основне речи *џуб* може се извести и ороним, као метафора, који има изглед стуба који се издиже – *Тубоља* „velika stijena ili greda i selo pored te grede“ (Дувно, Босна, в. РЈА). Ојконим је вероватно именован према називу који носи узвишење, нејасном у новије време.

ТУБРЕТИНЕ 1047, ојк. Жуњевиће, ок. Новог Пазара, ор. Рогозна (Нови Пазар 3). Из антропонимске синтагме **Тубрејтине њиве, ливаде* и сл., од л. имена *Тубра*, *Тубрејта*. Исп. породично име *Тубравић* по коме је и ојконим *Тубравић*, код Ваљева; ојк. *Тубројевић*, код Чајничка, Босна (Павл. Љ.; РЈА; ИМ).

ТУГОВА, ојк. Жагубица, ор. Бељаница, слив Млаве (Паунк., 3; Петровац 4). Из антропонимске синтагме **Тугова коса* (И.). Топоним гласи исто тако *Тугово* „zemlja kraj Tugova“ (РЈА). Исп. топоним *Тугови* у Подрињском крају (И.); антропониме: *Туго*, *Тугољуб*, *Тугомир*, *Туган*, *Тугослав* (ПИ).

ТУЗИЊСКИ СТАНОВИ 1232, ојк. Тузиње, ор. Озебац 1392, ор. Гиљево (Сјеница 4). Према антропоојкониму *Тузиње*, ок. Сјенице (ИМ). Исп. презимена: *Туз*, *Тузи*, *Тузић* (РП ЦГ 2002); ојконим *Тузи*, код Подгорице (ИМ).

ТУК, ојк. Заглавак, ор. Јелова гора, хид. Скрапеж (Павл. Љ. 2, 396). Из прасл. **tov-*, **tav-*, **ty-* ('поставјати туст, претио'; глагол *џиџи* је ишчезао из говора) је лексема *оџава* 'трава која израсте после кошења, по други пут кошена трава'. Проширењем корена **tov-* са *-k-* добијено је *tük*, стсл. *tukъ*; придев *џучан* 'угојен, тежак'. Код лексеме *Тук* (под бројем 10, РЈА) говори се о значењима географских назива, именима земљишта, ливада, ораница, пашњака, шума: „kad voda teče ravno, pa zavije, ono misto, di zavije /.../ ako je to livada, zove se ada ili tuk“; „Tuk i tukovi svaki je komad zemlje pri kraju na pr. uz vodu ili čiju zemlju“; „Tuk kod Crnog vrela, ime oranice“; „Tük, brdo nad Crnim potocima na Tromedi“; и: *Тук*, Кола у Босни; *Тук Басарића*, *Тук Дугачки*, *Тук Мали*, *Тук Павелића*, *Тук Велики* (око Госпића, Лика); *Тук*, њива села Догледа (ок. Сарајева); *Тук*, њиве села Ре-

чице; њиве у селима Љубинићима, Думанцу и Трамошнику (ок. Високог); шума и пашњаци села Вратнице, Копача и Куке-Бањера (Високо); ливада у Горњој Саници (ок. Бихаћа); земљиште у Чазми и у селу Вуки (ок. Ђакова), и још много примера. Помиње се и име планине у хрватском красу *Тук* и назив брда. Придев *џучан* значи „тућна раћа исто што сочна и обилна раћа“ (РЈА). У бугарским говори-ма *џучен* се каже „за трева – сочен, хранителен“ (Заимов 1967, 177). Уочавамо да се, код топонима који су називи земљишта, а која се налазе уз воду, водени ток, акценат налази на квалификативу 'влага' коју растиње прима, те на тај начин постаје сочно, хранљиво, погодно за коришћење у исхрани стоке и људи. Значење 'мастан' сачувано је и употребљава се у другим сферама назива. В. код ор. Тукарке, Стучина.

ТУКАРКЕ, ојк. Доњо Трњане, код Лесковца, слив Јабланице (Жуг. 1, 222). „Назив именује њиве на једном узвишењу“ (И.). На основу локације онима аутор уводи Скоково објашњење за термин *чука* и додаје: „претпоставља њено / за чуку/ медитеранско порекло и упућује на поређење са *tükü* у Гаскоњи од *tük*. Можда је ово исти назив као Чукарке“ (Жуг., И.). Аутор је занемарио свој податак да се оним односи на 'њиве', и пропустио да уочи податак из РЈА да се у ужичком округу у Србији налази заселак *Тук* (в. код ор. *Тук*) који је забележио Котуровић (1892) у селу Рибашевина, ок. Ужица. Судећи по овом податку ороним *Тукарке* је изведен од онима *Тук*. Примарни оним, ојконим *Тук*, семантички а и етимолошки је повезан са квалитетом терена (у Павловић Љ., *Ужичка Црна гора*, назначено је да је то земљиште у селу Рибашевини плодно и погодно за сточарство). Житељи засеока *Тук* су, вероватно, имали своје њиве на оближњем узвишењу које су називане **Тукарске њиве*, сажето *Тукарке*. В. код ор. *Тук*.

ТУКАШЕВ РИД 807, ојк. Буштрање, ор. Рујан, ојк. Свињиште (Енц. Југ. Врање; ГАЈ Приштина). Према антропониму; исп. презимена: *Тук*, *Тука*, *Тукац*, *Тукач*, *Тукач*, *Тукара*, *Тукчић*, *Туковић*, *Тукша* (ЈП; РП ЦГ).

ТУЛАРСКИ ВИС 942, ојк. Туларе, ок. Приштине, слив Јабланице (Приштина 2; Мишк. 4, 97). Према ојкониму *Туларе* од *џулар* 'занатлија који прави *џуле* за стреле. Исп. и ојкониме: *Тулари*, ок. Уба; *Туларе*, ок. Прокупља (ИМ); презиме *Туларевић* (РП ЦГ).

ТУЛИМИРСКО БРДО, ојк. Косјерић, ок. Ужица (Павл. Љ. 1, 71). Према породичном имену *Тулимировићи* од презимена *Тулимировић* (РЈА). У месту се и један заселак зове *Тулимировићи* (Мис. И. 2, 160).

ТУМАКИ 937, ојк. Берћевце, ок. Бујановца, ор. Црна гора (Куманово 2; В-С, Куманово 1). У Гори је забележен род *Тумај* и махала *Тумчина* (Лут. М. 4, 76). У Македонији, ок. Струмице, у месту Варварица су топоними *Тумакови Ниви* и *Тумаково круша* које ауторка изводи ор л. имена *Томак* (Митева 1989, 126). Исп. презиме *Тума* (ЈП).

ТУМАНСКА ГЛАВИЦА 310, слив Туманске реке пр. Дунава, ојк. Голубац (Мил. Ч. 3, 88). Према манастиру *Тумани* (данас *Тумане*), за који се зна из пописа 1572. г., али се сматра старијим. У историјату манастира помиње се веза

са манастиром *Туман* из Јерменије; у њему и околним манастирима су боравили руски монаси. В. ор. Тумански врх.

ТУМАНСКИ ВРХ, ор. Туманска главица, ок. Голупца (Мил. Ч. 9, карта). В. код ор. Туманска главица.

1. **ТУМБА**, ојк. Алдинац, ор. Стара планина, обл. Заглавак (Динић, 95); 2. **ТУМБА** 645, ојк. Видовац, ок. Књажевца, обл. Заглавак (Динић, 139); 3. **ТУМБА**, ојк. Кандалица, ок. Књажевца, обл. Заглавак (Динић, 259); 4. **ТУМБА** 987, ојк. Ново Корито, код Ошљана, ок. Књажевца (Кула 3; Енц. Југ. Зајечар); 5. **ТУМБА** 912, ојк. Вина, код Зоруновца, ок. Књажевца, г. ток Моравице (ГАЈ Зајечар; Стан. 2, 532; Патк., 59); 6. **ТУМБА** 842, ор. Ртањ, ојк. Рујиште, ок. Соко Бање (ГАЈ Зајечар; Зајечар 3; Стан. 3, 805); 7. **ТУМБА**, ојк. Луково, ок. Сврљига, ор. Тресибаба (Богд. 1, 55); 8. **ТУМБА** 994, ојк. Гулијан, ок. Сврљига, Сврљишке планине (Богд. 1, 50; Стан. 4, 100); 9. **ТУМБА**, ојк. Иново, код Калне, ор. Муслин перчин, ор. Светониколска планина (Пирот 1); 10. **ТУМБА** 994, ојк. Пајеж, ор. Пајешки камен 1163, ок. Беле Паланке (Пирот 1); 11. **ТУМБА** 581, ојк. Марина Кутина, ор. Бабичка гора (Ниш 3); 12. **ТУМБА** 912, ојк. Церовица, ор. Тупижница, ок. Књажевца (Зајечар 4; Енц. Југ. Зајечар; В-С, Зајечар 3); 13. **ТУМБА** 861, ор. Ђорђево врх, ор. Тупижница, ојк. Мариновац (Зајечар 4); 14. **ТУМБА** 1172, ор. Пролетњак, ор. Влашка планина, ојк. Власи (Пирот 3; В-С, Пирот 3); 15. **ТУМБА**, ор. Јасење 708, ојк. Пасјач, ок. Пирота (Пирот 3); 16. **ТУМБА**, ојк. Плеш, ок. Александровца (Куршумлија 1); 17. **ТУМБА** 1471, ор. Копаоник, ојк. Требиње (Куршумлија 3; В-С, Куршумлија 3; Стан. 2, 377); 18. **ТУМБА** 1372, ојк. Градска, ок. Димитровграда (Босиљград 1); 20. **ТУМБА** 1210, ор. Кукавица, Грделичка клисура, ок. Врања (Врање 1; Мил. Ч. 2, 73); 21. **ТУМБА** 835, ојк. Горње Грахово, ок. Предејана (Врање 2); 22. **ТУМБА**, ојк. Баџијевце, код Сурдулице (Врање 4); 23. **ТУМБА** 872 = **ВЕЛИКА ТУМБА**, ор. Цветкова Јаблоко, ор. Селичевица, ојк. Виландрица (Ниш 3; Ршум. 3, 103; Стан. 4, 108); 24. **ТУМБА** 800, ор. Билин рид, ор. Крушевица, код Власотинца (Ниш 4); 25. **ТУМБА**, ојк. Честелин, код Врања, Врањска котлина (Злат. 4, 162); 26. **ТУМБА**, ојк. Љаник, слив Пчиње (Злат. 6, 167); 27. **ТУМБА**, ојк. Мојстир, Метохијски Подгор (Стиј. 1, 321); 28. **ТУМБА** 2346, ор. Шар-планина (В-С, Урошевац 3). Према лат. *tumba*, грч. *τύμβα*, прихваћена лексема у свим балканским земљама – ’гомила, мноштво, хрпа; брдо’. У Србији је чест назив за узвишења. Исп. Скок, Рј. под *tinba*.

ТУМБАНСКИ РИД, ојк. Тумба, обл. Пољаница (Злат. 1, 135). Према ојкониму. В. код ор. Тумба.

ТУМБАР, ојк. Доња Каменица, ок. Књажевца, обл. Заглавак (Динић, 214). В. ор. Тумба.

ТУМБАС, ојк. Жуковац, ок. Књажевца, обл. Заглавак (Динић, 246). Исп. *шумбас* код Шкаљића (Шкаљ. 1966). В. ор. Тумба.

ТУНАТОВАЦ 1189, ор. Кукавица, ојк. Лесковац (Павић., 104). Према м. имену *Туна*, из синтагме **Тунатјов врх* и сл. до *Тунатјовац*.

ТУЊЕВАЦ 331, ор. Предино брдо 342, ојк. Грабовица, ок. Деспотовца (Петровац 3). Од антропонима *Туња*, *Туњо* (Грк.; ПИ) преко синтагме **Туњева ливада*, *коса* и сл. до *Туњевац*.

ТУПА, ојк. Пределе, код Гокчанице, ор. Равна планина (Павл. Р. 1, 320). Из синтагме **Туйа главица* чији је квалификатив придев *йуй*, *-а*, *-о* 'који је на врху заобљен, који није шиљат'. Исп. ороним *Туйа главица* (Цицмил-Реметић 2010, 297).

ТУПАЛСКИ ВИС 921, ојк. Тупале, ок. Медвеђе, слив Јабланице (Лебане 2; Стан. 4, 1087). Од придева *йуй*, поспрдан назив за човека који је приглуп, глупан, и пејоративног наставка *-ало* > *йуйало* 'глуп, туп човек, *йуйан*'. Ојконим је према породичном надимку, а по ојкониму је именовано узвишење. Исп. ојкониме: *Туйала* (14. в., Босна); *Туйаје*, ок. Ужица; *Туйањци*, ок. Ваљева (РЈА). Исп. чеш. *Тупадлу* (Лома 2013, 218–219, са друкчијим тумачењем). В. код ор. Тупан.

1. **ТУПАН** 342, ојк. Поповица, ор. Дели Јован 1138; 2. **ТУПАН**, ојк. Васиљ, код Белог Потока, ок. Књажевца, ор. Коса (Зајечар 4); 3. **ТУПАН** 1602 = **ТУПАНАЦ**, ор. Стара планина, ојк. Росомача, код Височке Ржане (Адам., 55); 4. **ТУПАН** 284, ор. Голубачке планине, слив Пека (Милић 1, 3; Мил. Ч. 9, 3); 5. **ТУПАН**, ојк. Стража, Качаничка клисура, ојк. Качаник (Триф. Ј. 4, 523). Из придева **торъ* извођене су лексеме и оними у правцу одређивања карактеристике особе, личности која није бистра 'глуп, -а' и конкретном значењу, према карактеристикама изгледа рељефа 'йуй', обао, који није зашиљен'. Оба семантичка тока налазила су примену у ономастичким речима: надимак некој особи, а из надимка изведена лична имена и презимена; и у правцу изгледа терена, узвишења заобљеног изгледа. Исп. и презимена: *Туйанац*, *Туйања*, *Туйањанин*, *Туйањац* (РП ЦГ). В. ор. Тупанар, Тупанац, Тупањ и др.

1. **ТУПАНАР** 1964, ор. Миџор, ор. Стара планина (Пирот 2; Миш. 2, 5; Крст. О., 338; Адам., 55); 2. **ТУПАНАР** 1035, ор. Плеш, ор. Сврљишке планине, ојк. Белоинь (Ниш 2; Богд. 1, 168); 3. **ТУПАНАР**, ојк. Рагодеш, ор. Бабин нос 681, Темска (Пирот 1; Костић, 201); 4. **ТУПАНАР** 141, ојк. Суботица, ок. Деспотовца, слив Ресаве (Петровац 3); 5. **ТУПАНАР**, ојк. Тачевац, ок. Куршумлије (Мишк. 4, 71). В. код ор. Тупан.

1. **ТУПАНАЦ** 1602 = **ТУПАНАР**, ојк. Росомач, код Височке Ржане, ор. Стара планина (Берковица 3; В-С, Пирот 4; Адам., 55; Милић. 1, 168); 2. **ТУПАНАЦ**, ор. Гиље, ојк. Мијатовца, ок. Јагодине, ор. Јухор (Мишк. 3, 187); 3. **ТУПАНАЦ**, ор. Копаоник (Милић. 1, 341). В. код ор. Тупан.

ТУПАНСКА ГЛАМА 593 = **ТУПАН ЧУКА**, ојк. Ново Корито, ок. Књажевца (Кула 3). В. код ор. Тупан.

ТУПАН ЧУКА 593 = **ТУПАНСКА ГЛАМА**, ојк. Причевац, код Књажевца, обл. Заглавак (Динић, 298). В. код ор. Тупан.

1. **ТУПАЊ** 408, ојк. Луково, код Бољевца (Зајечар 1); 2. **ТУПАЊ** 607, ор. Велики Лишковац, ор. Лишковац, ојк. Доњи Милановац (Доњи Милановац 1). Према орониму *Туйан*, из синтагме **Туйан-ј врх* и сл. > *Туйањ*. В. ор. Тупан.

1. **ТУПИЖНИЦА** 1162, ојк. Ласово, ок. Зајечара (Зајечар 4; Стан. 2, 532; Мишк. 2, 77; Жуј., 244); 2. **ТУПИЖНИЦА** 1143, врх на планини *Туйиџници*, ојк. Кожељ (Зајечар 4). Из синтагме **Туйа њланина*. В. ор. Тупан, Тупанар, Тупанац.

ТУПЧЕ БРДО = СТУПЧЕ БРДО = СТУПЧЕВО БРДО, ор. Туријак, ок. Пећи, падине Проклетија према Црној Гори (Цог. 1, 313). В. код ор. Ступче брдо.

ТУРИЈАК 1300, ор. Главица, ојк. Горње Лопиже, ор. Златар (Сјеница 1; В-С, Пријепоље 2). Из зоонимске синтагме **Турија (Турја) њланина, долина* и сл. Придев **Турџа* је од зоонима *џур*, ишчезле животиње, чији је назив оставио трага у онимима свих категорија: хидронимима, фитонимима, топонимима, антропонимима (исп. код Павл. 3. 1982). В. ор. Турјак, Турјачка глава.

1. **ТУРЈАК** 416, ојк. Златари, ор. Велики Јастребац слив Расине (Куршумлија 2); 2. **ТУРЈАК** 1253, ојк. Мало Лукаре, код Новог Пазара, обл. Стари Колашин (Нови Пазар 3; ГАЈ Краљево). В. код ор. Туријак.

ТУРЈАЧКА ГЛАВА 544 = **ТУРЈАЧКА ГЛАМА**, ојк. Ошљане, ок. Књажевца (Кула 3). Према неком топониму **Турјак*. В. ор. Турјачка глама.

ТУРЈАЧКА ГЛАМА 544 = **ТУРЈАЧКА ГЛАВА**, ојк. Ошљане, ок. Књажевца, слив Тимока (Мачај, 297; РЈА). В. код Турјачка глава.

ТУРКАШЕВ РИД 807, ор. Рујен, ојк. Старац, ок. Прешева (Мил. Ч. 2, 36). Према антропониму. Исп. презимена: *Турк, Турка, Туркаљ* (РЈА); *Туркаш, Турлај, Туркани* и др. (ЛП).

ТУРЛА 932, ор. Висок, ор. Стара планина, ојк. Топли Дол (Пирот 4; Милић. 1, 167). Ороним је према рум. лексеми *túrleă – turn* 'кула, торањ; осматрачница; висина, узвишење' (према Р. Р-Р). Исп. у бугарском: „*Турла (Турљ)* 'височинка с пасица' ојк. Калейца, ок. места Троян (Ков. 1969, 224); *Турлаиџа* „гористо врџче; гориста и скалиста височина /.../ По формата на височинките, рум. *túrlă* 'кула; камбанарија'“, ојк. Габрово (Ков. 1965, 171). В. ор. Турле.

ТУРЛЕ 1297, ор. Басарски камен 1377, ојк. Басара, ок. Пирота (Пирот 4). Према румунској лексеми *túrlă*. В. код ор. Турла.

ТУРСКА 593, ор. Јездина чука, ојк. Добра (Добра 3). Из синтагме **Турска чука, караула, сџиража* и сл. Односи се на Турке, место где је било Турака, турске војске.

ТУРСКА КАРАУЛА 1140, ор. Равни дел 1070, ор. Велики Јастребац, ојк. Вукања (Прокупље 1). В. ор. Турска и др.

ТУРСКА ПАДИНА 302, ојк. Велики Извор, ок. Зајечара (Кула 1). В. ор. Турска и др.

ТУРСКА СТРАЖА, ор. Голина, ор. Стара планина, ојк. Вратарница (Динић 1, 266). В. ор. Турска и др.

ТУРСКА ЧУКА, ојк. Ракова Бара, ок. Голупца (Велико Градиште 4). В. ор. Турска и др.

ТУРСКИ БРЕГ, ојк. Горње Левиће, слив Топлице (Грк. 1, 191). В. ор. Турска и др.

ТУРСКИ ВРХ 1482, ор. Гиљево, ок. Сјенице (Сјеница 3; ГАЈ Ужице). В. ор. Турска и др.

1. **ТУРСКИ КАМЕН**, ојк. Горња Љубовиђа, ок. Љубовије (Павл. Љ. 2, 463); 2. **ТУРСКИ КАМЕН** 934, Кучајске планине (В-С, Алексинац 1). В. ор. Турска и др.

1. **ТУРСКИ РИД**, ојк. Брњаре, ок. Бујановца, Врањска котлина (Триф. Ј. 1, 26); 2. **ТУРСКИ РИД**, ојк. Сливница, ок. Врања, Врањска котлина (Триф. Ј. 1, 103); 3. **ТУРСКИ РИД**, ојк. Барбаце, ок. Пчиње (Триф. Ј. 3, 100). В. ор. Турска и др.

ТУРСКИ ЧУКАР, ојк. Куштица, ок. Бујановца, Врањска котлина (Триф. Ј. 1, 21). В. ор. Турска, Турски рид и др.

ТУРСКИ ШАНАЦ 317, ојк. Ниш (Ниш 1). В. ор. Турска, Турски рид и др.

1. **ТУРСКО БРДО**, ор. Врлетна страна 522, ојк. Велереч, ок. Горњег Милановца (Аранђеловац 3; Фил. М., 225); 2. **ТУРСКО БРДО** 432, ојк. Горња Трпача, ок. Чачка (Чачак 1); 3. **ТУРСКО БРДО**, ојк. Стрмостен, ок. Деспотовца, ор. Бељаница (Мијат. 1, 235). В. ор. Турска, Турски рид и др.

ТУРТАНОВО 1177 = **ТУРТЕЛОВО** = **ТУРТЕНОВО**, ор. Копаоник, ојк. Миоково, код Блажева, ок. Судимље (Рад. Т. 1, 4). Према антропониму, код нас није потврђен. Исп. румунска имена: *Turtă, Turtea, Turtela, Turtez* (Кон., 394).

ТУРТЕЛОВО 1177 = **ТУРТАНОВО** = **ТУРТЕНОВО**, ор. Копаоник, ојк. Миоково, код Блажева, ок. Судимље (Куршумлија 3; РЈА). В. код ор. Туртаново.

ТУРТЕНОВО 1177 = **ТУРТАНОВО** = **ТУРТЕЛОВО**, ор. Копаоник, ојк. Миоково, код Блажева, ок. Судимље (Милић. 1, 343). В. код ор. Туртаново.

ТУРТЕШ, ор. Ђеровица, ор. Јуничка планина, ок. Дечана (Даничић Рј. 1863). „*Тоурѣиешь*“, планина коју је краљ Стефан Дечански приложио Дечанима“ (И.). Исп. и хидроним према називу планине – *Турѣиешева вода* (И.). В. код ор. Туртаново.

ТУРЧИНОВАЦ 1357, ор. Недин крш, ор. Чемерна планина, ок. Ивањице (Чачак 3). Према антропониму: личном имену, надимку или презимену од етнонима Турчин. Исп. презимена: *Турчинац, Турчинић, Турчиновић, Турчи, Турчић, Турчин, Турчинов* (РЈА; ЛП); ојконим *Турчин*, код Баточине; топ. *Турчиновац*, ок. Рудника и др.

ТУРЧИНИЦА, ојк. Жуковац (Жуковци), ок. Књажевца, обл. Заглавак (Стан. М. 1, 122; Динић, 246). В. код ор. Турчинац.

ТУСТИНО БРДО, ојк. Глоговац, обл. Ресаве (Мијат. 1, 197). В. код ор. Тусто брдо.

1. **ТУСТО БРДО** 469, ор. Јездинац 446, ојк. Робаје, ок. Ваљево (Ваљево 3; ГАЈ Шабац; Павл. Љ., 590; Јов. Б. 1, 10); 2. **ТУСТО БРДО** 1158, ор. Тара, ојк. Мокра Гора (Вардиште 4; Беш., 252; Крст. О., 217; Жуј., 328); 3. **ТУСТО БРДО** 1078, ор. Крајеви 1093, ор. Златибор (Вардиште 4); 4. **ТУСТО БРДО** 999, ојк. Драглица, код Нагбине, ор. Златибор (Вардиште 4). Придев *тустий*, -а, -о, прасл. **tblstь* значи 'који је дебео, мастан, претио'. У топонимима, називима за земљишта, доминантна је семантичка линија мастан/богат 'који садржи квалитетне састојке који обогаћују земљу хранљивим елементима потребним за узгој усева'. Код назива за узвишења која су каменита, стеновита, у називима стена,

присутна је нијанса 'крупан, масиван, великих димензија; заобљен'. Исп.: *Тусио брдо*; *Тусија*, планина у Васојевићима у Црној Гори; *Тусија главица*, код Задра, Хрватска; *Тусија сџена*, Пољица, Хрватска; *Тусији врх*, Хрватска (РЈА). Код хидронима, уколико се назив не везује за околне топониме, овладава нијанса прилагођена воденим површинама 'који лако надође, набуја, обилат водом; густ': *Тусија река* = *Тушија река* л. пр. Јадра; *Тусији њоџок*, ојк. Расница, ор. Златибор (Павл. З. 1996). Код антропонима, личних имена и презимена, присутно је значење 'дебео, угојен, пун'. Исп. мушка имена: *Тусија*, *Тусијан*; презимена: *Тусијанић*, *Тусији* (15.в.), *Тусијић*, *Тусијоњић* (РЈА). В. код ор. Тук, Стучина.

ТУСТО ЧЕЛО 704, ојк. Читлук, ок. Лознице (Зворник 2). В. код ор. Тусто брдо.

ТУЦАЊ, ојк. Лесеновци, ок. Бруса (Куршумлија 1). Према фитониму *џуцањ* *Portulaca oleracea*, са варијантама: *џучањ*, *џушак*, *џушац*, *џусиј*, *џушиј*, *џушањ* (Сим. 1959; Википедија). Оним *Туцањ* је из корена *џуц-*, једне од превојних варијаната: *tuk-*; **telk-* > *tlĕk-*; **tolk-* > *tlak-* глагола *џући*, прасл. **tĕlk-*. Неки деривати ових корена су синоними глагола *џиџи* (ишчезлог у говорима) коренског превоја **tov-* проширеног са *-k-*, стсл. *џоукъ*; придев *џучан* 'угојен, тежак; мастан'. В. код ор. Тук, Стучина, Тусто брдо.

ТУШИЋКО БРДО, ојк. Тушиће, код Брњака, ок. Косовске Митровице (Лут. М. 5, 145). Према фамилији *Тушићи*. Исп. л. име *Туша*, *Тушо* (Грк.); презимена: *Тушићи*, *Тушејић* и др. (ЛП).

Zvezdana Pavlović

ORONIMY SERBII III

Streszczenie

Oto trzecia część słownika Oronimy Serbii. Pierwsze dwie części Słownika zostały opublikowane w ramach czasopisma *Ономатолошки прилози* nr 19–20 (2009 r.) oraz nr 22 (2015 r.). Materiał do Słownika pochodzi z kart geograficznych, prac naukowych, studiów geograficznych, etnograficznych. Termin *oronim* odnosi się do nazw gór, pagórków, wszelkich wzniesień oraz do niektórych ich części i obszarów. Obok haseł podano także ich warianty, układ wysokości, a lokalizacja jest zaznaczona bliskimi onimami, ojkonimami lub oronimami.

Jeżeli nazwa oronimiczna była mniej znana, jeżeli jej struktura była częściowo albo całkowicie niejasna, korzystano z prac tych autorów, którzy o nim pisali, tak jak z przemyśleń i sugestii samego autora. Metoda wykorzystana przez autora miała za cel, aby poprzez prezentację materiału onomastycznego oraz różnych lingwistycznych poglądów o nim, umożliwiła jego częściową analizę i zrozumienie powstawania cech lingwistycznych, chronologicznie i diachronicznie reprezentowanych, jak również semantyczną różnorodność.